

Forslag til Lov om Familieretshuset

Kapitel 1 *Familieretshusets opgaver*

§ 1. Familieretshuset har til opgave at yde støtte til børn med henblik på at sikre barnets trivsel. Familieretshuset skal sætte barnets bedste og barnets ret til trivsel og beskyttelse i første række.

Stk. 2. Familieretshuset skal træffe afgørelser ud fra, hvad der er bedst for barnet. Afgørelserne skal medvirke til at sikre barnets trivsel og beskytte barnet mod vold eller anden behandling, der udsætter barnet for skade eller fare, herunder beskytte barnet mod at være vidne til vold.

Stk. 3. I sager omfattet af denne lov støtter Familieretshuset parterne i at finde egne løsninger. Finder parterne ikke en løsning, skal Familieretshuset enten indbringe sagen for Familieretten eller træffe en afgørelse. Familieretshuset skal behandle sagerne på en måde, der møder parternes behov og sikrer sammenhængende forløb.

Stk. 4. Familieretshuset skal råde over børne- og familiefaglige kompetencer, herunder uddannede konfliktmæglere, der sikrer, at Familieretshuset kan udfylde dets opgaver efter stk. 1-3.

§ 2. Familieretshuset behandler efter denne lov sager i det omfang, det følger af nedenstående love og bestemmelser:

- 1) Forældreansvarsloven.
- 2) Lov om ægteskabs indgåelse og opløsning.
- 3) Lov om børns forsørgelse.
- 4) § 56 a i udlændingeloven.
- 5) Lov om opkrævning af underholdsbidrag.
- 6) Børneloven.
- 7) Navneloven.
- 8) Lov om ægtefællers økonomiske forhold.
- 9) Lov om Haagerkonventionen af 2007.
- 10) § 8 h, stk. 2-5, i lov om anerkendelse og fuldbyrdelse af visse udenlandske retsafgørelser m.v. på det civil- og handelsretlige område.
- 11) Adoptionsloven.
- 12) Kapitel 24 i lov om social service.
- 13) § 19 i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område.
- 14) Værgemålsloven.
- 15) § 37, § 54, stk. 3, og § 68 i arveloven.
- 16) Lov om fremtidsfuldmagter.

§ 3. Familieretshuset er ved behandlingen og afgørelsen af en sag uafhængig af instruktioner.

Kapitel 2 Visitation

§ 4. Familieretshuset visiterer på baggrund af en indledende screening en sag til behandling efter bestemmelserne i §§ 5-9.

Stk. 2. Familieretshuset kan under behandlingen af en sag ændre visitationen af sagen. Dette gælder dog ikke sager, der er omfattet af § 8, stk. 2 og 3.

Stk. 3. En beslutning om visitation kan ikke indbringes for Familieretten efter reglerne i denne lov.

§ 5. Enkle sager visiteres til behandling efter bestemmelsen i kapitel 8. Sager omfattet af denne bestemmelse betegnes § 5-sager.

§ 6. Mindre enkle sager visiteres til behandling efter bestemmelserne i kapitel 9. Sager omfattet af denne bestemmelse betegnes § 6-sager.

§ 7. Komplekse eller konfliktfyldte sager efter forældreansvarsloven og sager, der bør behandles sammen med sådanne, visiteres til behandling efter bestemmelserne i kapitel 10. Sager omfattet af denne bestemmelse betegnes § 7-sager.

§ 8. Følgende sager behandles som § 5-sager:

1) Anmeldelse af aftale om forældremyndighed efter § 9, 1. og 2. pkt., § 10, 1. og 2. pkt., og § 13, stk. 1, 1. og 2. pkt., i forældreansvarsloven.

2) Registrering vedrørende en aftale om delt bopæl efter § 18 a i forældreansvarsloven.

3) Bevilling af separation eller skilsmisse efter § 42 i lov om ægteskabs indgåelse og opløsning.

4) Registrering af faderskab og medmoderskab efter § 1 a, stk. 1, § 3 a, stk. 1, og § 3 b, stk. 1, i børneloven.

5) Anerkendelse af faderskab og medmoderskab efter § 14 i børneloven.

6) Anmeldelse af navne efter § 6, stk. 2, i navneloven.

7) Udstedelse af resolution om børne- og ægtefællebidrag ud fra parternes enighed.

Stk. 2. Følgende sager behandles som § 6-sager, der afgøres af Familieretshuset efter § 27:

1) Stillingtagen til om en sag, som ikke er indgivet ved anvendelse af den digitale selvbetjeningsløsning, som Familieretshuset stiller til rådighed, eller hvor der ikke er betalt gebyr for behandlingen af sagen, skal afvises.

2) Afgørelse om midlertidigt kontaktbevarende samvær efter § 29 a i forældreansvarsloven.

3) Klage efter § 41, stk. 2, i forældreansvarsloven og § 58 b i lov om ægteskabs indgåelse og opløsning.

4) Tilladelse til indgåelse af ægteskab efter § 7 i lov om ægteskabs indgåelse og opløsning.

5) Godkendelse af en vielse som gyldig efter § 21, stk. 2, i lov om ægteskabs indgåelse og opløsning.

6) Klage efter § 21, stk. 1, i navneloven over en afgørelse truffet af personregisterføreren efter § 16, stk. 2, 1. pkt., eller § 16, stk. 4, i navneloven.

7) Afgørelse om eksigibilitet efter § 3, stk. 2, i lov om Haagerkonventionen af 2007.

8) Afgørelse om eksigibilitet efter artikel 30 i forordning (EF) nr. 4/2009 af 18. december 2008 om kompetence, lovvalg, anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser og samarbejde vedrørende underholdspligt.

Stk. 3. Sag om omstødelse af ægteskab efter § 23 i lov om ægteskabs indgåelse og opløsning, der anlægges af Familieretshuset, behandles som en § 6-sag, der indbringes for Familieretten efter § 28, stk. 2, nr. 2.

§ 9. En sag, der er omfattet af § 2, nr. 11-16, behandles efter den lovgivning, der gælder for sagen. Kapitel 3 finder tillige anvendelse ved behandlingen af en sådan sag.

Kapitel 3 *Generelle sagsbehandlingsregler*

§ 10. Familieretshuset beslutter, om en part eller parterne skal indkaldes til møde, eller om sagen skal behandles på skriftligt grundlag, medmindre andet følger af den for sagen gældende lovgivning.

Stk. 2. Familieretshuset kan indkalde parterne til et møde sammen, medmindre en part eller dennes barn har været udsat for vold, herunder psykisk vold, fra den anden part, eller der er mistanke herom, medmindre parten er indforstået med, at parterne møder sammen.

§ 11. Familieretshuset kan til brug for behandlingen af en sag anmode en part om oplysninger om vedkommendes egne forhold. Hvis parten undlader at give Familieretshuset disse oplysninger, kan Familieretshuset afgøre sagen på det foreliggende grundlag.

§ 12. Til brug for behandlingen af sager om fastsættelse og ændring af børne- og ægtefællebidrag og om forældrenes fælles ansvar for transport af et barn i forbindelse med samvær, herunder forældrenes afholdelse af udgifter herved, kan Familieretten anmode Familieretshuset om at indhente de nødvendige økonomiske oplysninger om en part hos told- og skatteforvaltningen, herunder i indkomstregisteret, ved brug af Familieretshusets terminaladgang.

§ 13. Til brug for visitationen efter § 4 kan Familieretshuset indhente oplysninger fra kommunalbestyrelsen om, hvorvidt kommunalbestyrelsen har iværksat eller påtænker at iværksætte støtteforanstaltninger over for barnet efter kapitel 11 i lov om social service, og hvilke typer foranstaltninger der i givet fald er iværksat. Familieretshuset kan endvidere indhente oplysninger om, hvorvidt kommunalbestyrelsen har gennemført eller overvejer at gennemføre en børnefaglig undersøgelse efter § 50 i lov om social service.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen kan videregive oplysninger om et barns personlige og familiemæssige forhold til Familieretshuset, hvis det er nødvendigt for Familieretshusets behandling af en sag om forældremyndighed, barnets bopæl eller samvær.

§ 14. Forvaltningslovens § 9, stk. 1, 2, 4 og 5, § 9 a, § 10, stk. 1, §§ 12 og 15 c og § 16, stk. 2, 3 og 6, finder tilsvarende anvendelse på en parts anmodning om aktindsigt i § 6-sager, der indbringes for

Familieretten efter § 28, og i § 7-sager og hvor Familieretshuset ikke træffer afgørelse. Afgørelse om aktindsigt efter 1. pkt. træffes af Familieretshuset.

Kapitel 4

Sagsbehandlingsfrister

§ 15. Der gælder følgende frister for Familieretshusets sagsbehandling:

1) Familieretshuset skal visitere en sag hurtigst muligt og så vidt muligt fem hverdage efter modtagelsen af sagen.

2) I § 6-sager og i § 7-sager om forældremyndighed, barnets bopæl eller samvær skal Familieretshuset sende en mødeindkaldelse til parterne hurtigst muligt og så vidt muligt inden ti hverdage efter modtagelsen af sagen, medmindre § 31 a, stk. 1, 2. pkt., i forældreansvarsloven finder anvendelse.

3) I § 6-sager efter forældreansvarsloven og i § 7-sager skal Børneenheden hurtigst muligt og så vidt muligt inden syv hverdage efter beslutningen om visitation udpege eller tilbyde at udpege en kontaktperson for barnet, jf. § 18.

4) I § 7-sager skal Familieretshuset hurtigst muligt og så vidt muligt inden syv hverdage efter beslutningen om visitation sende en plan for behandlingen af sagen til parterne. Hvis planen ikke kan følges, skal Familieretshuset sende en ny plan.

5) I § 7-sager skal Familieretshuset hurtigst muligt og så vidt muligt inden fem hverdage efter beslutningen om visitation kontakte kommunen for at afdække, om der skal indledes et samarbejde efter § 30.

6) Familieretshuset skal hurtigst muligt og så vidt muligt inden ti hverdage efter modtagelsen af en anmodning om at indbringe en afgørelse for Familieretten enten genoptage behandlingen af sagen eller indbringe afgørelsen for Familieretten.

7) I § 6-sager skal Familieretshuset hurtigst muligt yde støtte til parterne med henblik på, at de kan finde en løsning på deres uenighed, medmindre støtten af hensyn til barnet bør ydes over en længere periode. Familieretshuset skal indbringe sagen for Familieretten eller træffe afgørelse i sagen, så snart det er konstateret, at parterne ikke kan finde en løsning på deres uenighed, og sagen er oplyst.

8) I § 7-sager skal Familieretshuset hurtigst muligt oplyse sagen og under oplysningen af sagen yde støtte til parterne. Familieretshuset skal indbringe sagen for Familieretten, så snart sagen er oplyst.

9) Familieretshuset skal træffe en midlertidig afgørelse om forældremyndighed eller barnets bopæl efter §§ 26 og 28 i forældreansvarsloven hurtigst muligt og så vidt muligt inden fire uger efter modtagelsen af en anmodning herom. Har barnet ikke samvær med den forælder, der anmoder om samvær, skal Familieretshuset hurtigst muligt og inden tre uger efter modtagelsen af en anmodning om fastsættelse af samvær træffe en midlertidig afgørelse om kontaktbevarende samvær, jf. § 29 a i forældreansvarsloven.

Stk. 2. Børne- og socialministeren kan fastsætte yderligere frister for Familieretshusets behandling af § 5-sager, § 6-sager og § 7-sager.

Kapitel 5

§ 16. Familieretshusets Børneenhed yder støtte og rådgivning til børn, der er involverede i en familieretlig sag. Formålet med Børneenhedens tilbud er at hjælpe barnet og understøtte barnets trivsel. Støtten ydes med udgangspunkt i det enkelte barn og dets behov for støtte, herunder ved de i stk. 2 nævnte muligheder.

Stk. 2. Børneenheden varetager bl.a. følgende opgaver:

- 1) At udpege en børnesagkyndig medarbejder som kontaktperson for et barn, jf. § 18.
- 2) At yde støtte til at et barn får en bisidder, jf. § 19, stk. 1.
- 3) At tilbyde børnesagkyndig rådgivning til børn efter § 32 i forældreansvarsloven.
- 4) At støtte børn gennem en rådgivningslinje.
- 5) At støtte børn gennem deltagelse i børnegrupper.

Stk. 3. Børneenhedens tilbud efter stk. 2, nr. 3-5 kan også anvendes af børn, der er påvirkede af familieretlige problemstillinger, men som ikke er involverede i en familieretlig sag.

Stk. 4. Børneenheden behandler sager, hvor et barn retter henvendelse til Familieretshuset efter § 35 i forældreansvarsloven.

§ 17. Til brug for Familieretshusets behandling af en sag omfattet af denne lov varetager Børneenheden bl.a. følgende opgaver:

- 1) Afholdelse af samtale med et barn efter § 5, jf. § 34, i forældreansvarsloven, § 6, stk. 2, og § 18, stk. 3, i adoptionsloven, § 22 i navneloven, § 56 a, stk. 2, i udlændingeloven og § 4, stk. 2, i værgemålsloven.
- 2) Iværksættelse af børnesagkyndige undersøgelser efter § 33 i forældreansvarsloven.
- 3) Afdækning af barnets perspektiv efter § 34 i forældreansvarsloven.

Stk. 2. Til brug for Familierettens behandling af en sag efter forældreansvarsloven og en sag om fuldbyrdelse af forældremyndighed, barnets bopæl eller samvær afholder Børneenheden samtale med barnet efter § 450 b og § 456 r, stk. 2, i retsplejeloven.

§ 18. Børneenheden har børnesagkyndige medarbejdere, der fungerer som kontaktpersoner, der har til opgave at støtte og rådgive børn under behandlingen af en sag i Familieretshuset og under en eventuel behandling af sagen i Familieretten.

Stk. 2. Under behandlingen af en § 6-sag efter forældreansvarsloven eller en § 7-sag udpeger Børneenheden en kontaktperson for barnet, medmindre det ikke er relevant for barnet at have en kontaktperson. Familieretshuset udpeger en kontaktperson for barnet uden forældremyndighedsindehaverens samtykke, hvis Familieretshuset vurderer, at en kontaktperson er nødvendig for barnet.

§ 19. Et barn, hvis sag behandles af Familieretshuset, har på ethvert tidspunkt af sagens behandling ret til at lade sig bistå af andre. Familieretshuset yder støtte til, at barnet får en bisidder, hvis barnet har behov for det.

Stk. 2. Stk. 1 finder ikke anvendelse, hvis Familieretshuset træffer afgørelse om, at barnets interesse i at kunne lade sig bistå bør vige for væsentlige hensyn til offentlige eller private

interesser, eller hvor andet er fastsat ved lov. Familieretshuset kan endvidere træffe afgørelse om at tilsidesætte barnets valg af bisidder, hvis der er bestemte grunde til at antage, at bisidderen vil varetage andre interesser end barnets.

Stk. 3. Familieretshuset kan træffe afgørelse om at udelukke en bisidder helt eller delvist fra et møde, hvis det skønnes af betydning for at få barnets uforbeholdne mening belyst.

Stk. 4. En bisidder for et barn skal være fyldt 15 år og er omfattet af § 152 i straffeloven om tavshedspligt.

Stk. 5. Afgørelser efter stk. 2 og 3 kan ikke indbringes for Familieretten efter reglerne i denne lov.

§ 20. Børneenheden må ikke videregive oplysninger, som et barn har givet Børneenheden i forbindelse med, at barnet har modtaget støtte efter §§ 16 og 18, medmindre barnet har givet samtykke til, at oplysningerne videregives.

Stk. 2. Børneenheden kan videregive oplysninger til brug for behandlingen af en sag, når oplysningerne er afgivet af et barn i forbindelse med Børneenhedens opgaver efter § 17, medmindre barnet modsætter sig, at oplysningerne videregives.

§ 21. Børne- og socialministeren kan bestemme, at Børneenheden skal varetage yderligere opgaver, der har en naturlig sammenhæng med Børneenhedens formål.

Kapitel 6

Tilbud om rådgivning og konflikthåndtering

§ 22. Familieretshuset tilbyder parter støtte bl.a. i form af rådgivning og konfliktmægling, herunder børnesagkyndig rådgivning efter § 32, stk. 1, og § 32 a i forældreansvarsloven, samarbejdskurser og digitale værktøjer, til at finde en løsning på deres uenighed eller til at dæmpe en konflikt mellem dem. Støtten tilpasses parternes behov.

Stk. 2. Familieretshuset tilbyder børnesagkyndig rådgivning efter § 32, stk. 2, jf. stk. 3, i forældreansvarsloven og støtte via digitale værktøjer.

Stk. 3. Familieretshuset behandler sager, hvor en forælder retter henvendelse efter § 19, stk. 4, i forældreansvarsloven.

§ 23. Familieretshuset stiller det digitale forløb til rådighed, som ægtefæller, der anmoder om skilsmisse efter § 29 i ægteskabsloven, og som har fælles børn, der ikke er fyldt 18 år, skal gennemføre i forbindelse med refleksionsperioden efter § 42 a i ægteskabsloven.

Stk. 2. I refleksionsperioden tilbyder Familieretshuset endvidere ægtefæller omfattet af stk. 1 en rådgivnings- og afklaringssamtale, og de i § 22, stk. 1 og 2, nævnte tilbud.

Stk. 3. Ugifte forældre med fælles børn, der ikke er fyldt 18 år, kan i tre måneder efter en samlivsophævelse benytte tilbuddet om en rådgivnings- og afklaringssamtale efter stk. 2.

§ 24. En rådgiver eller konfliktmægler må ikke videregive oplysninger, som en part har givet rådgiveren eller mægleren i forbindelse med rådgivning og konfliktmægling, medmindre parten har givet samtykke til, at oplysningerne videregives.

Kapitel 7

Kommunens initiativret

§ 25. Den kommunalbestyrelse, der er forpligtet til at yde hjælp til et barn efter kapitel 11 i lov om social service, jf. § 9 a i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, kan med henblik på at forebygge mistrivsel hos barnet anmode Familieretshuset om at indlede en sag efter forældreansvarsloven, hvis der er grund til at antage, at forhold vedrørende forældremyndighed, barnets bopæl eller samvær medvirker til åbenbar risiko for, at barnets sundhed eller udvikling lider alvorlig skade.

Stk. 2. Familieretshuset skal iværksætte en undersøgelse af barnets forhold på baggrund af en henvendelse efter stk. 1.

Stk. 3. Hvis Familieretshuset finder, at betingelserne i stk. 1 er opfyldte, behandles sagen som en § 7-sag.

Stk. 4. Familieretshuset holder kommunalbestyrelsen orienteret om behandlingen af sagen efter bestemmelserne i § 31, herunder hvis Familieretshuset afslutter sagen, uden at der træffes en afgørelse. Såfremt den kommunalbestyrelse, der har rettet henvendelse efter stk. 1, på tidspunktet for sagens afslutning ikke har forpligtelsen til at yde hjælp til barnet efter kapitel 11 i lov om social service, gives orienteringen i stedet til den kommunalbestyrelse, der er forpligtet til at yde hjælp til barnet.

Kapitel 8

Behandling af § 5-sager

§ 26. Familieretshuset afslutter en § 5-sag ved at modtage en anmeldelse, godkende, registrere eller notere en aftale, udstede en bevilling eller resolution i overensstemmelse med en aftale eller give en tilladelse eller godkendelse.

Kapitel 9

Behandling af § 6-sager

§ 27. Familieretshuset foretager oplysning af en § 6-sag og tilbyder parterne rådgivning og konflikthåndtering, jf. kapitel 6. Når sagen er oplyst, og parterne ikke har fundet en løsning på deres uenighed, afgør Familieretshuset sagen efter bestemmelserne i den lov, som sagen er omfattet af, jf. dog § 28.

§ 28. Familieretshuset indbringer en § 6-sag for Familieretten efter reglerne i kapitel 13, når sagen er oplyst, parterne ikke har fundet en løsning på deres uenighed, og der skal træffes afgørelse

- 1) om forældremyndighed efter §§ 11, 14, 15 og 15 a i forældreansvarsloven,
- 2) om barnets bopæl efter § 17 i forældreansvarsloven, eller
- 3) om samvær efter § 21, jf. § 19, i forældreansvarsloven, og afgørelsen vil være indgribende for barnet.

Stk. 2. Familieretshuset indbringer endvidere følgende § 6-sager for Familieretten efter reglerne i kapitel 13:

- 1) En sag, der indeholder komplekse faktiske eller juridiske problemstillinger.
- 2) En sag om omstødelse af ægteskab, der efter § 23 i lov om ægteskabs indgåelse og opløsning anlægges af Familieretshuset.
- 3) En sag, der behandles sammen med en sag, der er omfattet af stk. 1 eller stk. 2, nr. 1.

Stk. 3. En beslutning om indbringelse af en sag for Familieretten efter stk. 1 eller 2 kan ikke indbringes for Familieretten efter reglerne i denne lov.

Kapitel 10

Behandling af § 7-sager

Tværfaglig behandling

§ 29. En § 7-sag behandles tværfagligt af Familieretshusets børne- og familiefaglige medarbejdere og juridiske sagsbehandlere. Andre faggrupper inddrages efter behov i behandlingen af sagen.

Stk. 2. Der skal i behandlingen af en § 7-sag være fokus på beskyttelsen af barnet og afdækningen af barnets perspektiv, som foretages af Børneenheden.

Stk. 3. Familieretshuset sørger for tværfaglig behandling, undersøgelse og oplysning af sagen, herunder hvor det er relevant belysning af forældrenes personlige egenskaber og deres evne til at drage omsorg for barnet. Der skal foretages en børnesagkyndig undersøgelse som led i oplysningen af sagen, medmindre en sådan undersøgelse ikke er nødvendig for afgørelsen af sagen.

§ 30. Familieretshuset skal, når behandlingen af en § 7-sag indledes, rette henvendelse til den kommune, der er forpligtet til at yde hjælp til barnet efter kapitel 11 i lov om social service, med henblik på at afdække behovet for at finde helhedsorienterede løsninger for familien med hensyn til forældremyndighed, barnets bopæl og samvær.

§ 31. Under Familieretshusets behandling af en § 7-sag kan Familieretshuset, kommunale myndigheder, sundhedsmyndigheder, autoriserede sundhedspersoner, politiet og anklagemyndigheden indbyrdes udveksle oplysninger om rent private forhold vedrørende barnets og parternes personlige og familiemæssige forhold, hvis udvekslingen må anses for nødvendig af hensyn til afdækningen af, hvad der er bedst for barnet, jf. § 4 i forældreansvarsloven.

Stk. 2. Udveksling af oplysninger efter stk. 1 kan ske ved afholdelse af møder.

§ 32. Familieretshuset kan som led i at finde helhedsorienterede løsninger for familien i en § 7-sag afholde møder med deltagelse af en eller begge parter, barnet og kommunale myndigheder.

Behandling af en § 7-sag, herunder indbringelse af sagen for Familieretten

§ 33. Familieretshuset foretager oplysning af sagen, og tilbyder parterne rådgivning og konflikthåndtering, jf. kapitel 6. Når sagen er oplyst, og der ikke vurderes at være grundlag for at

fortsætte det tværfaglige arbejde med parterne, indbringer Familieretshuset sagen for Familieretten efter bestemmelserne i kapitel 13 sammen med et notat om sagen. En beslutning om indbringelse af en sag for Familieretten kan ikke indbringes for Familieretten efter reglerne i denne lov.

Fri proces

§ 34. Indleder Familieretshuset en sag efter kapitel 7, meddeler Familieretshuset efter ansøgning en part fri proces, hvis parten opfylder betingelserne for fri proces i § 325, jf. § 327, stk. 1, nr. 3, eller i § 329 i retsplejeloven.

Stk. 2. Familieretshuset kan efter ansøgning meddele fri proces til en part, der har et helt særligt behov for advokatbistand under behandlingen af en § 7-sag efter forældreansvarsloven, hvis parten opfylder de økonomiske betingelser for fri proces efter § 325 i retsplejeloven.

Stk. 3. Reglerne i §§ 331 og 334-336 i retsplejeloven finder tilsvarende anvendelse på fri proces meddelt efter stk. 1 og 2.

Stk. 4. Fri proces meddelt efter stk. 1 og 2 gælder også, når sagen er indbragt for Familieretten efter § 33.

Kapitel 11

Tidspunkt for virkning af Familieretshusets afgørelser m.v.

§ 35. En bevilling til separation eller skilsmisse udstedt af Familieretshuset har virkning fra udstedelsen.

Stk. 2. Registrering af faderskab og medmoderskab foretaget af Familieretshuset har virkning fra registreringen, og anmeldelse af faderskab og medmoderskab til Familieretshuset har virkning fra Familieretshusets modtagelse af anmeldelsen.

Stk. 3. En aftale, som er anmeldt eller meddelt til Familieretshuset, eller som Familieretshuset har registreret eller noteret, har virkning fra modtagelsen af anmeldelsen eller meddelelsen, fra registreringen eller fra noteringen, medmindre andet fremgår af aftalen.

§ 36. Følgende afgørelser truffet af Familieretshuset har virkning straks, jf. dog stk. 2.

1) Afgørelse om samvær, anden kontakt og godkendelse af aftale om forældremyndighed efter kapitel 2 og 4 i forældreansvarsloven.

2) Midlertidig afgørelse om forældremyndighed, barnets bopæl, samvær og anden kontakt efter kapitel 5 i forældreansvarsloven.

3) Afgørelse efter § 56 a i udlændingeloven.

4) Afgørelse om børnebidrag efter lov om børns forsørgelse eller om ægtefællebidrag efter lov om ægteskabs indgåelse og opløsning eller lov om ægtefællers økonomiske forhold.

5) Afgørelse efter § 2, 2. pkt., og § 20 i lov om opkrævning af underholdsbidrag.

6) Afgørelse efter navneloven.

7) Afgørelse efter kapitel 1 og 2 i lov om ægteskabs indgåelse og opløsning.

8) Afgørelse efter kapitel 2 i lov om ægtefællers økonomiske forhold.

9) Afgørelse efter lov om Haagerkonventionen af 2007, dog ikke afgørelse om eksigibilitet efter § 3, stk. 2.

10) Afgørelse om anerkendelse og fuldbyrdelse af afgørelser efter forordning (EF) nr. 4/2009 af 18. december 2008 om kompetence, lovvalg, anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser og samarbejde vedrørende underholdspligt, dog ikke afgørelse om eksigibilitet efter artikel 30 i forordningen.

Stk. 2. Det kan i en afgørelse omfattet af stk. 1 bestemmes, at afgørelsen har virkning fra et andet tidspunkt.

§ 37. En afgørelse truffet af Familieretshuset, der går ud på separation, skilsmisse eller omstødelse af ægteskab eller hvorved et ægteskab er kendt ikkebestående, har virkning, når fristen efter § 42, stk. 1, på fire uger til at indgive anmodning om indbringelse af afgørelsen for Familieretten er udløbet, medmindre Familieretshuset inden da har modtaget en anmodning om, at afgørelsen indbringes for Familieretten.

Stk. 2. Frafalder en part retten efter § 40, stk. 1, til at anmode om, at afgørelsen indbringes for Familieretten, har afgørelsen virkning fra det tidspunkt, hvor Familieretshuset modtager meddelelsen herom.

§ 38. Følgende afgørelser truffet af Familieretshuset har virkning to uger efter afgørelsen, medmindre Familieretshuset inden to uger efter afgørelsen har modtaget en anmodning om at indbringe afgørelsen for Familieretten eller om at genoptage afgørelsen, eller stk. 2 eller 3 finder anvendelse:

- 1) Afgørelse om faderskab eller medmoderskab efter børneloven.
- 2) Afgørelse om vilkår for separation, skilsmisse og omstødelse af ægteskab efter lov om ægteskabs indgåelse og opløsning.
- 3) Afgørelse efter lov om ægteskabs indgåelse og opløsning i en sag mellem ægtefæller om, hvorvidt separation består eller er bortfaldet.
- 4) Afgørelse efter lov om ægteskabs indgåelse og opløsning af om parterne er eller ikke er ægtefæller.
- 5) Afgørelse efter lov om ægteskabs indgåelse og opløsning om ændring af en aftale om pligten til at betale ægtefællebidrag eller om bidragets størrelse, om ændring af en afgørelse om pligten til at betale ægtefællebidrag eller om ændring af en aftale, der er indgået med henblik på separation eller skilsmisse, om fordelingen af formuen, pligten til at betale ægtefællebidrag eller andre vilkår.

Stk. 2. Familieretshuset kan i afgørelsen bestemme, at afgørelsen har virkning fra et tidligere eller senere tidspunkt, end hvad der følger af stk. 1. Familieretshuset kan endvidere bestemme, at afgørelsen har virkning, selvom Familieretshuset inden to uger efter afgørelsen har modtaget en anmodning om at indbringe afgørelsen for Familieretten eller en anmodning om genoptagelse af afgørelsen.

Stk. 3. Frafalder en part retten efter § 40, stk. 1, til at anmode om, at afgørelsen indbringes for Familieretten, har afgørelsen virkning fra det tidspunkt, hvor Familieretshuset modtager meddelelsen herom, medmindre andet følger af stk. 2.

§ 39. Når en afgørelse eller aftale m.v. efter §§ 35-38 har virkning, kan den fuldbyrdes.

Kapitel 12

Domstolsprøvelse

§ 40. Afgørelse truffet af Familieretshuset indbringes efter anmodning fra en part for Familieretten, jf. dog §§ 41 og 42. Afgørelse truffet af Familieretshuset kan ikke påklages til højere administrativ myndighed.

Stk. 2. Anmodning om, at Familieretshuset indbringer en afgørelse for Familieretten, indgives til Familieretshuset, der indbringer afgørelsen for Familieretten efter bestemmelserne i kapitel 13.

§ 41. Familieretshusets registrering eller notering af en aftale eller udstedelse af en bevilling kan ikke indbringes for Familieretten efter reglerne i denne lov, men Familieretshuset skal efter anmodning genoptage behandlingen af sagen.

Stk. 2. En afgørelse, som Familieretshuset har truffet som klageinstans efter § 41, stk. 2, i forældreansvarsloven, § 58 b i lov om ægteskabs indgåelse og opløsning eller § 21, stk. 1, 1. pkt., i navneloven, kan ikke indbringes for Familieretten efter reglerne i denne lov. Afgørelsen kan dog indbringes for Familieretten, hvis Familieretten finder, at afgørelsen har principiel eller generel betydning.

Stk. 3. En afgørelse om aktindsigt efter forvaltningsloven eller offentlighedsloven kan ikke indbringes for Familieretten efter reglerne i denne lov eller påklages til højere administrativ myndighed, men Familieretshuset skal efter anmodning genoptage behandlingen af ansøgningen om aktindsigt.

§ 42. Anmodning om, at en afgørelse truffet af Familieretshuset indbringes for Familieretten, skal indgives til Familieretshuset inden fire uger efter, at parten har fået meddelelse om afgørelsen, jf. dog stk. 2-6.

Stk. 2. Familieretten kan i særlige tilfælde behandle en anmodning efter stk. 1, selvom anmodningen er indgivet efter udløbet af fristen i stk. 1, jf. dog stk. 5 og 6.

Stk. 3. Familieretshuset eller Familieretten kan bestemme, at indgivelse af en anmodning om at indbringe en afgørelse for Familieretten har opsættende virkning.

Stk. 4. Familieretshuset kan træffe afgørelse om, at en afgørelse, som en part efter § 40 har anmodet om at få indbragt for Familieretten, skal genoptages, hvis:

- 1) Anmodningen indeholder en ansøgning, som Familieretshuset ikke har taget stilling til.
- 2) Anmodningen indeholder væsentlige nye oplysninger.
- 3) Sagen indeholder væsentlige oplysninger, som Familieretshuset ikke har taget stilling til.
- 4) Der er begået sagsbehandlingsfejl, der kan have betydning for afgørelsen.

Stk. 5. Stk. 2 og 4 gælder ikke afgørelser, der går ud på separation, skilsmisse eller omstødelse af ægteskab, eller hvorved et ægteskab er kendt ikke-bestående.

Stk. 6. Stk. 1-4 gælder ikke for afgørelser om eksigibilitet efter § 3, stk. 2, i lov om Haagerkonventionen af 2007 eller efter artikel 30 i forordning (EF) nr. 4/2009 af 18. december

2008 om kompetence, lovvalg, anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser og samarbejde vedrørende underholdspligt.

Stk. 7. Børne- og socialministeren kan fastsætte bestemmelser om Familieretshusets behandling af en anmodning om at indbringe en afgørelse for Familieretten.

Kapitel 13

Indbringelse af sager for Familieretten

§ 43. Familieretshuset indbringer sager efter §§ 28, 33 og 40 for byretten. Retten benævnes Familieretten. Sagerne behandles af Familieretten efter reglerne i retsplejeloven for byretssager med de ændringer, der følger af kapitel 42 og 42 a i retsplejeloven.

§ 44. Familieretshuset indbringer efter § 43 en sag for Familieretten ved sagsøgtes hjemting. Har sagsøgte ikke hjemting her i landet, indbringes sagen for Familieretten ved sagsøgerens hjemting. 1. og 2. pkt. finder ikke anvendelse, hvis sagen er omfattet af stk. 2-6.

Stk. 2. Familieretshuset indbringer en sag efter forældreansvarsloven for Familieretten i den retskreds, hvor barnet har bopæl. Hvis barnet ikke har bopæl her i landet, indbringes sagen for Familieretten ved sagsøgtes hjemting. Hvis sagsøgte ikke har hjemting her i landet, indbringes sagen for Familieretten ved sagsøgerens hjemting. 1.-3. pkt. finder ikke anvendelse, hvis sagen er omfattet af stk. 4-6.

Stk. 3. Familieretshuset indbringer en sag efter børneloven for Familieretten i den retskreds, hvor barnets mor har hjemting. Har barnets mor ikke hjemting her i landet, indbringes sagen for Familieretten i den retskreds, hvor den, der efter § 17 i børneloven er part i sagen, har hjemting. Er der flere parter, bestemmer Familieretshuset, hvilken Familieret sagen skal indbringes for. 1.-3. pkt. finder ikke anvendelse, hvis sagen er omfattet af stk. 4-6.

Stk. 4. En sag, der ikke indeholder en partstvist, indbringes for Familieretten ved sagsøgerens hjemting. Dog indbringes en sag om omstødelse af ægteskab efter § 23 i lov om ægteskabs indgåelse og opløsning, der anlægges af Familieretshuset, ved sagsøgtes hjemting.

Stk. 5. I situationer, der ikke er omfattede af stk. 1-4, og i tvivlstilfælde bestemmer Familieretshuset, hvilken Familieret sagen skal indbringes for.

Stk. 6. Uanset stk. 1-4 kan Familieretshuset bestemme, at en sag skal indbringes for Familieretten i en anden retskreds, hvis det er mest hensigtsmæssigt, at sagen behandles der.

§ 45. I sager, som Familieretshuset indbringer for Familieretten til afgørelse efter §§ 28 og 33, anses den part, der indgav anmodningen eller ansøgningen til Familieretshuset, som sagsøger under Familierettens behandling af sagen.

Stk. 2. Den part, der anmoder om, at en afgørelse truffet af Familieretshuset, indbringes for Familieretten efter § 40, anses som sagsøger under Familierettens behandling af sagen.

Stk. 3. I situationer, der ikke er omfattede af stk. 1 og 2, og i tvivlstilfælde bestemmer Familieretshuset, hvem der anses som sagsøger under Familierettens behandling af sagen.

Stk. 4. I sager omfattet af stk. 1-3 anses den anden part som sagsøgte under Familierettens behandling af sagen.

Stk. 5. Indholder sagen ikke en partstvist, anses Familieretshuset som sagsøgte og modparten som sagsøger under Familierettens behandling af sagen, jf. dog stk. 6 og 7.

Stk. 6. Indbringer Familieretshuset en sag omfattet af § 25 for Familieretten efter § 33, anses Familieretshuset som sagsøger under Familierettens behandling af sagen, og forældrene anses som sagsøgte.

Stk. 7. I en sag om omstødelse af ægteskab efter § 23 i lov om ægteskabs indgåelse og opløsning, der anlægges af Familieretshuset og indbringes for Familieretten efter § 28, stk. 2, nr. 2, anses Familieretshuset som sagsøger under Familierettens behandling af sagen, og ægtefællerne anses som sagsøgte.

§ 46. Familieretshusets beslutning efter §§ 44 og 45 kan ikke indbringes for Familieretten efter reglerne i denne lov.

§ 47. Ved indbringelse af en sag for Familieretten sender Familieretshuset sagens akter til Familieretten.

Kapitel 14

Familieretshusets organisering m.v.

§ 48. Familieretshuset, der består af et antal afdelinger, ledes af en direktør, som har ansvaret for Familieretshusets virksomhed. Direktøren fastlægger fordelingen af sager mellem afdelingerne.

§ 49. Den enkelte afdeling samarbejder med de Familieretter, der er beliggende i retskredsene i det geografiske område, som afdelingen dækker. Samarbejdet omfatter navnligt afholdelse af kvartalsvise samarbejds møder samt udarbejdelse af en årlig rapport om behandlingen af familieretlige sager og samarbejdet herom.

§ 50. Børne- og socialministeren nedsætter et rådgivende udvalg for Familieretshuset, der har til opgave at bidrage til Familieretshusets sikring af kvaliteten i sagsbehandlingen og den løbende udvikling af Familieretshusets støtte og rådgivning til børn og tilbud om rådgivning og konflikthåndtering.

Stk. 2. Direktøren for Familieretshuset er formand for udvalget. Børne- og socialministeren udpeger de øvrige medlemmer af udvalget fra civilsamfundsorganisationer, kommuner, Familieretterne, Børne- og Socialministeriet og andre relevante myndigheder. De øvrige medlemmer udpeges for en periode af fire år.

Stk. 3. Familieretshuset er sekretariat for udvalget.

Stk. 4. Børne- og socialministeren fastsætter nærmere regler for udvalget.

Kontaktpunkt

§ 51. Til understøttelse af samarbejdet efter kapitel 10 mellem Familieretshuset og kommunalbestyrelsen udpeger begge myndigheder et kontaktpunkt.

Kapitel 15

Bestemmelser om Familieretshusets sagsbehandling og organisering

§ 52. Børne- og socialministeren kan fastsætte nærmere bestemmelser om behandlingen efter denne lov af sager, der er omfattede af § 2, nr. 1-10, herunder om visitation, Børneenhedens opgaver, tilbud om rådgivning og konfliktmægling, det tværfaglige samarbejde og udveksling af oplysninger efter § 31.

Kapitel 16

Ikrafttrædelses- og overgangsbestemmelser m.v.

Ikrafttræden

§ 53. Loven træder i kraft den 1. april 2019, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. Børne- og socialministeren fastsætter tidspunktet for lovens anvendelse for sager efter lov om Haagerkonventionen af 2007.

§ 54. Lov nr. 542 af 24. juni 2005 om regional statsforvaltning ophæves.

Stk. 2. Statsforvaltningen nedlægges ved lovens ikrafttræden.

Stk. 3. Familieretshuset overtager ved lovens ikrafttræden Statsforvaltningens aktiver og passiver.

Overgangsbestemmelser

§ 55. Sager omfattet af § 2, som Statsforvaltningen ved lovens ikrafttræden ikke har færdigbehandlet, færdigbehandles af Familieretshuset eller Familieretten efter reglerne i denne lov, jf. dog stk. 2. Familieretshuset skal hurtigst muligt efter lovens ikrafttræden visitere sagerne efter bestemmelserne i kapitel 2, dog uden en indledende screening efter § 4, stk. 1.

Stk. 2. § 15, stk. 1, nr. 1-5, finder ikke anvendelse for sager, som færdigbehandles efter stk. 1.

Stk. 3. Klage over en afgørelse truffet af Statsforvaltningen i en sag omfattet af § 2, nr. 1-10, indgives til Familieretshuset, der behandler klagen som en anmodning om at indbringe en afgørelse for Familieretten. 1. pkt. finder tilsvarende anvendelse på klager, som er indgivet til Statsforvaltningen, men som Statsforvaltningen ved lovens ikrafttræden ikke har videresendt til Ankestyrelsen. §§ 40 og 41, § 42, stk. 3-7, og kapitel 13 finder tilsvarende anvendelse på klager efter 1. og 2. pkt.

Stk. 4. Klage over en afgørelse truffet af Statsforvaltningen i en sag omfattet af § 2, nr. 10-16, indgives til Familieretshuset og behandles efter reglerne om klage i den for sagen gældende lov. 1. pkt. finder tilsvarende anvendelse på klager, som er indgivet til Statsforvaltningen, men som Statsforvaltningen ved lovens ikrafttræden ikke har videresendt til den myndighed, der skal behandle klagen.

Stk. 5. Klage over Statsforvaltningens afgørelse i en sag omfattet af de i § 2, nr. 1-10, omtalte love, som ved lovens ikrafttræden er under behandling af Ankestyrelsen, færdigbehandles af

Familieretten efter de bestemmelser, der følger af § 45, stk. 4, i lov om ændring af forældreansvarsloven, lov om ægteskabs indgåelse og opløsning og forskellige andre love (Ændringer som følge af lov om Familieretshuset og skærpet fokus på beskyttelsen af barnet i sager efter forældreansvarsloven).

Stk. 6. Klage over Statsforvaltningens sagsbehandling i en sag omfattet af de i § 2, nr. 1-10, omtalte love, der ikke er indgivet til Ankestyrelsen sammen med en klage over en afgørelse, og som ved lovens ikrafttræden behandles af Ankestyrelsen, færdigbehandles af Familieretshuset. For sådanne sager finder §§ 40 og 41 tilsvarende anvendelse.

Territorial anvendelse

§ 56. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kongelig anordning sættes i kraft for Grønland med de ændringer, som de grønlandske forhold tilsiger.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

1. Indledning

2. Baggrund

3. Lovforslagets indhold

3.1. Lovforslagets opbygning og indhold

3.2. Det nye familieretlige system

3.2.1. Gældende ret

3.2.1.1. Statsforvaltningen

3.2.1.2. Statsforvaltningens opgaver

3.2.2. Børne- og Socialministeriets overvejelser

3.2.3. Den foreslåede ordning

3.2.3.1. Oprettelse af Familieretshuset

3.2.3.2. Familieretshusets opgaver

3.3. Familieretshusets behandling af familieretlige sager

3.3.1. Visitation

3.3.1.1. Gældende ret

3.3.1.2. Børne- og Socialministeriets overvejelser

3.3.1.3. Den foreslåede ordning

3.3.2. Generelle sagsbehandlingsregler

3.3.2.1. Gældende ret

3.3.2.2. Børne- og Socialministeriets overvejelser

3.3.2.3. Den foreslåede ordning

3.3.3. Børneenheden - støtte til børn

3.3.3.1. Gældende ret

3.3.3.2. Børne- og Socialministeriets overvejelser

3.3.3.3. Den foreslåede ordning

3.3.4. Tilbud om rådgivning og konflikthåndtering

3.3.4.1. Gældende ret

3.3.4.2. Børne- og Socialministeriets overvejelser

3.3.4.3. Den foreslåede ordning

3.3.5. Behandling af § 5-sager

3.3.5.1. Gældende ret

3.3.5.2. Børne- og Socialministeriets overvejelser

3.3.5.3. Den foreslåede ordning

3.3.6. Behandling af § 6-sager

3.3.6.1. Gældende ret

3.3.6.2. Børne- og Socialministeriets overvejelser

3.3.6.3. Den foreslåede ordning

3.3.7. Behandling af § 7-sager

3.3.7.1. Gældende ret

3.3.7.2. Børne- og Socialministeriets overvejelser

3.3.7.3. Den foreslåede ordning

3.3.8. Samarbejde mellem Familieretshuset og kommunerne

3.3.8.1. Gældende ret

3.3.8.2. Børne- og Socialministeriets overvejelser

3.3.8.3. Den foreslåede ordning

3.3.9. Tidspunktet for virkningen af familieretlige afgørelser

3.3.9.1. Gældende ret

3.3.9.2. Børne- og Socialministeriets overvejelser

3.3.9.3. Den foreslåede ordning

3.3.10. Indbringelse af sager og afgørelser for Familieretten

3.3.10.1. Domstolsprøvelse

3.3.10.1.1. Gældende ret

3.3.10.1.2. Børne- og Socialministeriets overvejelser

3.3.10.1.3. Den foreslåede ordning

3.3.10.2. Indbringelse af sager for Familieretten

3.3.10.2.1. Gældende ret

3.3.10.2.2. Børne- og Socialministeriets overvejelser

3.3.10.2.3. Den foreslåede ordning

3.3.11. Familieretshusets organisering m.v.

3.3.11.1. Gældende ret

3.3.11.2. Børne- og Socialministeriets overvejelser

3.3.11.3. Den foreslåede ordning

4. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

5. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.
6. Administrative konsekvenser for borgerne
7. Miljømæssige konsekvenser
8. Forholdet til EU-retten
9. Hørte myndigheder og organisationer m.v.
10. Sammenfattende skema

1. Indledning

Dette lovforslag udmønter sammen med det samtidigt fremsatte forslag til lov om ændring af forældreansvarsloven, lov om ægteskabs indgåelse og opløsning og forskellige andre love (Ændringer som følge af lov om Familieretshuset og skærpet fokus på beskyttelsen af barnet i sager efter forældreansvarsloven) (følgelovforslaget) aftalen om et nyt familieretligt system, som regeringen (Venstre, Det Konservative Folkeparti og Liberal Alliance) og Socialdemokratiet, Dansk Folkeparti, Enhedslisten, Alternativet, Radikale Venstre og Socialistisk Folkeparti indgik den 27. marts 2018.

Lovforslagene skal samlet skabe et nyt, enstrengt og sammenhængende familieretligt system med oprettelse af Familieretshuset og Familieretten. I det nye familieretlige system skabes samlede og helhedsorienterede forløb for familierne med barnet i centrum. Hensynet til barnets bedste og barnets trivsel er altafgørende både i behandlingen af familieretlige sager og i afgørelserne, der træffes i det nye familieretlige system.

Med dette lovforslag skabes den del af systemet, der med etableringen af en Børneenhed har et helt særligt fokus på barnet, og hvor familierne først og fremmest mødes med en tværfaglig og konflikthåndterende tilgang.

Der oprettes med lovforslaget et nyt Familieretshus, som er børnenes indgang til at få støtte og familiernes indgang til et enstrengt forløb. Familieretshuset indgår i en ramme med en tydelig domstolsinddragelse, hvor indgribende afgørelser træffes af Familieretten, og hvor Familieretshusets afgørelser kan indbringes for Familieretten som andeninstans.

Det samtidigt fremsatte forslag til lov om ændring af forældreansvarsloven, lov om ægteskabs indgåelse og opløsning og forskellige andre love (Ændringer som følge af lov om Familieretshuset og skærpet fokus på beskyttelsen af barnet i sager efter forældreansvarsloven) indeholder de ændringer i den familieretlige lovgivning m.v. og i retsplejeloven, der skal understøtte det nye familieretlige system. Dette lovforslag indeholder endvidere en række initiativer til understøttelse af barnets bedste i den familieretlige lovgivning og i retsplejeloven.

2. Baggrund

Cirka hvert tredje barn i Danmark oplever, at forældrene går fra hinanden. Mange af disse børn kan komme mere nænsomt igennem forældrenes skilsmisse og samlivsophævelse, end det sker i dag. Det kræver en ny tilgang i myndighedernes behandling af sagerne, hvor systemet i langt højere grad er tilpasset den måde, som familier i dag indretter sig på, hvor forældrene er lige meget forældre. Skal det lykkes, er det nødvendigt at sætte barnet i centrum og møde dets behov undervejs på en anden måde.

Regeringen (Venstre, Det Konservative Folkeparti og Liberal Alliance) og Socialdemokratiet, Dansk Folkeparti, Enhedslisten, Alternativet, Radikale Venstre og Socialistisk Folkeparti indgik derfor den 27. marts 2018 en aftale om et nyt familieretligt system.

Det er ønsket med aftalen at gøre en egentlig forskel for børnene, både de, der rammes rigtigt hårdt af forældrenes brud og problemer, og de, hvor hverdagen påvirkes og fra tid til anden bliver svær.

Med aftalen skabes nye rammer for samlede løsninger af familieretlige sager i ét familieretligt system, hvor familierne kun skal henvende sig ét sted uanset den familieretlige sags indhold, og hvor familierne mødes med en helhedsorienteret tilgang til deres uenigheder og udfordringer

Der oprettes med aftalen et Familieretshus, som er børnenes indgang til at få støtte og familiernes indgang til et enstrengt og fokuseret forløb.

Med aftalen lægges der vægt på, at der er en klar domstolsinddragelse i alle typer af sager i det nye familieretlige system. Familieretten skal således træffe afgørelse i blandt andet sager om forældremyndighed og bopæl og i sager om samvær, hvor afgørelsen vil have indgribende betydning for barnet. I sager, hvor Familieretshuset træffer afgørelse, vil der være mulighed for at indbringe afgørelsen for Familieretten.

Det understreges i aftalen, at hensynet til barnet skal være altafgørende i det nye familieretlige system, og at hensynet til barnet skal sættes over andre hensyn. Der skal være fokus på barnets trivsel i hele forløbet, og der skal sikres en tryk og støttende inddragelse af barnet i processen. Der skal endvidere tages hensyn til barnets behov for beskyttelse samtidig med, at barnets behov for at blive hørt om dets egne forhold anerkendes.

Aftalen indeholder således oprettelse af en Børneenhed i Familieretshuset, som skal sikre barnet sin egen indgang til et helle i systemet, hvor der allerede fra sagens start primært er fokus på barnet og barnets trivsel i processen, og hvor barnets kontakt med det familieretlige system begrænses til en eller meget få personer.

Etableringen af Børneenheden understøtter også det grundlæggende princip om, at barnets perspektiv altid skal inddrages i en sag om barnet. Der sker således en styrkelse af barnets stemme og barnets deltagelse i processen, bl.a. gennem tilbud om en kontaktperson og ret til en bisidder og

ved at sikre, at barnet orienteres om, hvilke rettigheder barnet har, og hvordan Børneenheden kan hjælpe og støtte barnet.

Belysningen af forældres evne til at drage omsorg for barnet er væsentligt for, at hensynet til barnet kan varetages i familieretlige afgørelser. Det indgår derfor i aftalen, at der i det nye familieretlige system skal iværksættes relevante og mere specifikke undersøgelser af forældres evne til at drage omsorg for barnet og af forældres evner til at indgå i samarbejdet med den anden forælder om barnets trivsel.

Med aftalen ønskes det, at hensynet til barnets bedste og beskyttelsen af barnet skal være afgørende ved fuldbyrdelse af forældreansvar. Fuldbyrdelse skal således ske på en måde, der retter sig mod forælderen og ikke mod barnet, og barnet bør skånes for oplevelsen af at skulle udleveres til en forælder med magt. Med aftalen flyttes fuldbyrdelse af afgørelser efter forældreansvarsloven derfor fra fogedretten til Familieretten. Samtidigt ændres betingelserne for fuldbyrdelsen, sådan at det er tydeligt, at fuldbyrdelsen kun kan ske af hensyn til barnet, og at fuldbyrdelsen skal varetage barnets bedste. Derfor skal det fremover også være muligt at hjemvise sagen til en fornyet grundig tværfaglig behandling i Familieretshuset.

Det er målsætningen i aftalen, at der ikke længere vil være sager om afhentning af et barn. Det fremgår af aftalen, at skulle det ske, at det er nødvendigt at hente barnet, skal vurderingen af, at det er bedst for barnet, foretages af en børnesagkyndig. At fuldbyrdelse skal ske så skånsomt som overhovedet muligt for barnet skal også komme til udtryk ved en styrkelse og udvidelse af fuldbyrdelsesmetoderne, herunder ved at sikre at tvangsbøder har en størrelse, der reelt kan påvirke forælders adfærd, og på en måde, der retter sig mod forælderen og ikke barnet.

Det nye familieretlige system skal sætte barnet i centrum. Dette kræver, at der i mødet med barnet og familien tages højde for, at familier er forskellige. I mange familier er forældreskabet præget af samarbejde og ligeværd, mens andre har behov for støtte, og nogle har udtalte konflikter. Det fremgår derfor af aftalen, at der i det nye system skal tages hensyn til de mange tusinde familier, som selv finder løsninger. For dem må løsningen ikke være mere besværlig i det nye system, end den er i dag, og de skal fortsat være sikret hurtige og enkle forløb. Men samtidig skal det nye familieretlige system møde de familier og børn, der har et stort behov for hjælp til at løse deres uoverensstemmelser. For at kunne rumme den forskellighed skal ressourcerne i det nye system være målrettet de forskellige behov ved oprettelsen af tre sagsbehandlingsspor:

- Et grønt spor for enkle sager (§ 5-sager), hvor parterne er enige, og deres aftale f.eks. skal registreres.
- Et gult spor for mindre enkle sager (§ 6-sager), hvor parterne ikke er enige, men hvor der er mulighed for, at parterne via konfliktmægling og rådgivning kan finde en fælles løsning til bedste for barnet.
- Og endeligt et rødt spor for sager, som er komplekse eller konfliktfyldte forældreansvarssager (§ 7-sager).

Det fremgår af aftalen, at en families henvendelse til Familieretshuset screenes, så det sikres, at der tidligst muligt foreligger oplysninger om centrale faktorer, der har betydning for, til hvilket af de tre spor i det familieretlige system sagen visiteres til behandling. Visitationen foretages af medarbejdere med de relevante kompetencer, herunder kompetencer til at vurdere forældrenes konfliktniveau og barnets behov for støtte.

Det er et led i aftalen, at Familieretshuset skal møde familier med uenigheder med en konflikthåndterende tilgang og med den overordnede målsætning at styrke forældrenes samarbejde med henblik på at understøtte barnets trivsel. Dette afspejles i etableringen af et egentligt konflikthåndterings- og rådgivningsrum.

Familieretshusets behandling af sager i de tre spor skal afspejle sagernes tyngde og familiernes behov. I aftalen understreges det, at fleksibilitet i forhold til anvendelse af systemets spor og værktøjer er vigtigt, og at det altid er muligt at flytte behandlingen af en sag til et andet spor, hvis sagen ændrer karakter eller er en anden end forudsat.

Princippet om en tilpasset proces kommer også til udtryk i relation til Familieretten, og det indgår således i aftalen, at domstolsbehandlingen skal stå mål med sagens karakter. Med aftalen etableres der under Familieretten en forenklet familiesagsproces til behandlingen af en del af de forældreansvarssager, det ikke lykkes at forlige i Familieretshuset. Denne tilpassede tilgang til familierne i Familieretten skal også styrke enstrengetheden i systemet, samtidig med at der er fokus på, at overgangen fra Familieretshuset til Familieretten sker på en måde, som understøtter oplevelsen af et samlet forløb for familien.

Det fremgår af aftalen, at hensynet til barnet og nødvendigheden af at skabe helhedsorienterede forløb og løsninger for familierne skal afspejles i de kompetencer, som er til stede i det nye familieretlige system. Familieretshuset skal således have personale, der er kvalificeret til at varetage den brede vifte af forskellige familieretlige sager og spotte særlige problemstillinger i familierne. Det er en vigtig del af aftalen, at der både i Familieretshuset og i Familieretten er en forståelse for familierne og deres situation samt viden om konflikters betydning for særligt barnets trivsel.

Helt centralt i aftalen står styrkelsen af samarbejdet mellem det familieretlige og det sociale system. Der skal sikres en fælles forståelse mellem myndighederne af, hvilke afgørelser og tiltag der kan iværksættes i henholdsvis det familieretlige system og kommunen for tilsammen at forbedre indsatsen i forhold til familien og sikre barnets trivsel. Denne helhedsorienterede tilgang kommer også til udtryk i, at kommunen i helt særlige situationer selv kan igangsætte en sag i Familieretshuset.

Et andet centralt hensyn i et samlet familieretligt system er at skabe et samlet vidensfundament i den enkelte sag som grundlag for myndighedernes samarbejde. Med aftalen ønskes det at skåne familierne mest muligt mod at skulle give de samme oplysninger gentagne gange til forskellige

myndigheder. Samtidig skal det sikres, at alle relevante oplysninger samles hurtigt og uden hindringer for tidligt i forløbet at kunne møde familiens behov.

3. Lovforslagets indhold

3.1. Lovforslagets opbygning og indhold

Med lovforslaget etableres Familieretshuset. Familieretshusloven fastlægger, hvilke opgaver Familieretshuset skal varetage, og loven indeholder en række tværgående regler for Familieretshusets sagsbehandling.

Familieretshuset skal behandle sager efter de i § 2 i lovforslaget nævnte love og bestemmelser. Der henvises til denne bestemmelse og bemærkningerne hertil. Der er tale om følgende love og bestemmelser:

- Forældreansvarsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1417 af 1. december 2017.
- Lov om ægteskabets indgåelse og opløsning, jf. lovbekendtgørelse nr. 54 af 23. januar 2018 (ægteskabsloven).
- Lov om børns forsørgelse, jf. lovbekendtgørelse nr. 1815 af 23. december 2015 (børnebidragsloven).
- § 56 a i udlændingeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1117 af 2. oktober 2017 med senere ændringer.
- Adoptionsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1821 af 23. december 2015 med senere ændringer.
- Lov om opkrævning af underholdsbidrag, jf. lovbekendtgørelse nr. 1819 af 23. december 2015 (bidragsopkrævningsloven).
- Børneloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1817 af 23. december 2015.
- Navneloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1816 af 23. december 2015 med senere ændringer.
- Lov nr. 548 af 30. maj 2017 om ægtefællers økonomiske forhold (ægtefælleloven).
- Lov nr. 275 af 27. marts 2017 om Haagerkonventionen af 2007.
- Bestemmelser udstedt i medfør af § 8 h, stk. 3, i lov nr. 1563 af 20. december 2006 om anerkendelse og fuldbyrdelse af visse udenlandske retsafgørelser m.v. på det civil- og handelsretlige område med senere ændringer (Bruxelles I-loven), jf. bekendtgørelse nr. 1838 af 22. december 2015 om anvendelse af underholdspligtforordningen (bekendtgørelsen om anvendelsen af underholdspligtforordningen).
- Kapitel 24 i lov om social service, jf. lovbekendtgørelse nr. 102 af 29. januar 2018 med senere ændringer (serviceloven).
- § 19 i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, jf. lovbekendtgørelse nr. 188 af 8. marts 2018 med senere ændringer (retssikkerhedsloven).
- Værgemålsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1015 af 20. august 2007 med senere ændringer.
- Arveloven, lov nr. 515 af 6. juni 2007 med senere ændringer.
- Lov nr. 618 af 8. juni 2016 om fremtidsfuldmagter med senere ændringer (fremtidsfuldmagtsloven).

Følgende andre love m.v. har betydning for lovforslaget:

- Lov nr. 542 af 24. juni 2005 om regional statsforvaltning.
- Lov nr. 606 af 12. juni 2013 om offentlighed i forvaltningen med senere ændringer (offentlighedsloven).
- Forvaltningsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 433 af 22. april 2014 med senere ændringer.
- Lov nr. 502 af 23. maj 2018 om supplerende bestemmelser til forordning om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger (databeskyttelsesloven).
- Europa-Parlamentets og Rådets forordning nr. 2016/679 af 27. april 2016 om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger (databeskyttelsesforordningen).
- Lov om inddrivelse af gæld til det offentlige, jf. lovbekendtgørelse nr. 48 af 12. januar 2015 (inddrivelsesloven).

3.2. Det nye familieretlige system

3.2.1. Gældende ret

3.2.1.1. Statsforvaltningen

Statsforvaltningen er i dag den bærende administrative myndighed på det familieretlige område. En anden hovedaktør på området er domstolene.

Statsforvaltningen blev oprettet den 1. juli 2013 og erstattede de daværende fem regionale statsforvaltninger. Statsforvaltningen har hovedkontor i Aabenraa. Derudover er der afdelinger i Aarhus, Ringkøbing, Aalborg, Odense, Nykøbing Falster, Ringsted, København og i Rønne, hvor Statsforvaltningens INFO-center også er placeret.

Formålet med den geografiske struktur er at yde god og tilgængelig borgerservice samtidig med, at der er fokus på den faglige kvalitet og en ensartet sagsbehandling, uanset hvor i landet parterne bor. Størstedelen af Statsforvaltningens ansatte er jurister, HK'ere og socialrådgivere. Der er desuden ansat psykologer og medarbejdere i forskellige servicefunktioner.

Statsforvaltningen ledes af en direktion bestående af en direktør og to vicedirektører, der fungerer som chefer for hver deres afdeling opdelt efter faglige områder. Derudover er der udpeget en centerledelse for det familieretlige område samt en række kontorchefer til ledelse af de enkelte fagkontorer.

Statsforvaltningens afgørelser på det familieretlige område kan i vid udstrækning påklages til Ankestyrelsen, dog sådan at enkelte afgørelser indbringes for byretten til prøvelse.

De familieretlige sager behandles i domstolssystemet af de 24 byretter, hvor også sager om tvangsfuldbyrdelse af forældreansvar behandles i fogedretterne. Der er mulighed for at anke henholdsvis kære byretternes afgørelse til landsretterne.

3.2.1.2. Statsforvaltningens og rettens opgaver

Statsforvaltningen har kompetence til at træffe afgørelser efter forældreansvarsloven, ægteskabsloven, børnebidragsloven, adoptionsloven, bidragsopkrævningsloven, børneloven, navneloven, ægtefælleloven, lov om Haagerkonventionen af 2007 og bestemmelser udstedt i medfør af Bruxelles I-loven.

I en række af disse sager fremgår det af sagen, når den indgives til Statsforvaltningen, at parterne er enige, eller parterne bliver under Statsforvaltningens behandling af sagen enige. I så fald udsteder Statsforvaltningen en retsakt i overensstemmelse med parternes aftale, hvis betingelserne for udstedelsen er opfyldte. Det kan f.eks. være en skilsmissebevilling, en meddelelse om registrering af fælles forældremyndighed eller anerkendelse af faderskab.

I sager, hvor parterne ikke er enige, er det i hovedparten af de familieretlige sager Statsforvaltningen, der oplyser sagen, søger at forlige parterne, gennemfører de nødvendige sagsbehandlingsskridt, herunder afholder børnesamtaler m.v., og hvis parterne ikke er nået til enighed, træffer en afgørelse. Statsforvaltningen har under behandlingen af særligt sager efter forældreansvarsloven om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær fokus på at tilbyde parterne børnesagkyndig rådgivning og konflikthåndtering med henblik på, at parterne selv finder frem til en løsning på deres uenighed om barnet.

I sager om forældremyndighed og bopæl efter forældreansvarsloven, hvor parterne ikke er enige, og i sager om faderskab og medmoderskab efter børneloven, hvor faderskabet eller medmoderskabet ikke registreres eller anerkendes, er det retten, der træffer afgørelse. Det er endvidere retten, der træffer afgørelse efter ægteskabsloven om separation og skilsmisse, herunder om vilkårene herfor, hvis parterne ikke er enige.

I visse sager efter ægteskabsloven er afgørelseskompetencen tillagt Ankestyrelsen.

Klager over Statsforvaltningens afgørelser på det familieretlige område behandles af Ankestyrelsen, dog sådan at visse afgørelser på adoptionsområdet behandles af Adoptionsnævnet. Endvidere kan Statsforvaltningens afgørelser om forældremyndighed ved død og afgørelser om adoption uden samtykke indbringes for byretten til prøvelse. Byrettens afgørelser på det familieretlige område kan ankes til landsretten.

Statsforvaltningen er klageinstans for en række myndigheders afgørelse efter forældreansvarsloven om afslag på, at en forælder, der ikke har del i forældremyndighed, kan modtage orientering om

barnets forhold. Statsforvaltningens afgørelse i disse sager kan alene påklages til Ankestyrelsen, hvis sagen skønnes at have principiel eller generel betydning.

Afgørelser eller aftaler om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær kan fuldbyrdes af fogedretten.

Vejledningsforpligtelsen på det familieretlige område varetages på ulovbestemt grundlag af Ankestyrelsen. Det drejer sig navnlig om vejledning af myndigheder og borgere om familieretlige spørgsmål og afgivelse af udtalelser om familieretlige emner.

3.2.2. Børne- og Socialministeriets overvejelser

Det familieretlige område spænder bredt og regulerer mange forhold i livet. Der er således i størrelsesordenen 100.000 årlige sagsforløb på området, hvor der foretages et stort antal registreringer, indgås et stort antal aftaler og træffes et stort antal afgørelser.

De mange forløb håndteres af forskellige myndigheder, som skal leve op til de krav, der følger af sagernes forskelligartede problemstillinger. Der er således behov for en fleksibel og behovsorienteret tilgang til sagerne, hvor der samtidigt er fokus på en konflikthåndterende og mæglende håndtering af de familier, der kan drage nytte af dette, og på en kvalificeret juridisk tvistløsning i komplekse sager med potentielt indgribende løsninger af uenigheden. Hertil kommer, at sagsforløbet for den enkelte part skal være enkelt og gennemsommeligt, sådan at parten oplever det som sammenhængende og meningsfuldt. Derudover er det nødvendigt, at barnet sættes i centrum. Det gælder både undervejs i sagens behandling, hvor barnet så vidt muligt skal beskyttes og føle sig trygt, bl.a. ved at barnet skal i kontakt med så få forskellige personer som muligt. Men det gælder også med hensyn til de familieretlige afgørelser, der træffes, hvor hensynet til barnets bedste og barnets trivsel bør være altafgørende.

Det er Børne- og Socialministeriets opfattelse, at den eksisterende myndighedsstruktur på området ikke i tilstrækkelig grad kan balancere disse hensyn. Parternes uenighed, som, uanset at uenigheden vedrører flere lovområder, for familien udgør et hele, vil i mødet med systemet blive splittet i enkelte dele på grund af systemets struktur. Denne opsplitning gør det efter ministeriets opfattelse vanskeligt at have en helhedsorienteret tilgang til familiens udfordringer, ligesom den kan føre til længere sagsbehandling og for familiernes vedkommende også til en oplevelse af at skulle henvende sig mange steder og give den samme forklaring flere gange for at få løst det, der for dem er ét problem og derfor én sag.

Systemets nuværende struktur understøtter således ikke fokuserede forløb og dermed heller ikke så korte forløb som muligt. Løsningen af parternes uenighed kan komme til at virke unødigt langstrakt, bl.a. fordi der i nogen grad foretages dobbelt sagsbehandling, hvor to myndigheder foretager de samme sagsskridt, uden at dette set fra parternes perspektiv isoleret set bidrager til sagens løsning.

Samtidigt er der ikke et tilstrækkeligt fokus på beskyttelsen af barnet undervejs i behandlingen af sagen, hvilket kan have betydning for barnets trivsel, men også for i hvor høj grad den afgørelse, der træffes, er til barnets bedste.

Børne- og Socialministeriet ønsker derfor en grundlæggende ændring af det familieretlige system. Der bør efter ministeriets opfattelse skabes nye rammer for samlede løsninger i et system, hvor familierne reelt kun skal henvende sig et sted, og hvor de mødes med en helhedsorienteret tilgang til deres uenigheder og udfordringer. Systemet skal tilpasse sig familiens behov, herunder også børnenes – og ikke omvendt, og vejen igennem systemet skal være gennemskuelig og forudsigelig for familien. Samtidigt bør der være en tydelig domstolsinddragelse i alle typer af familieretlige sager.

Ministeriet finder derfor, at der bør oprettes et nyt Familieretshuset, som er børnenes indgang til at få støtte og familiernes indgang til et enstrengt og fokuseret forløb. Familieretshuset, der er en administrativ myndighed, bør håndtere de helt enkle sagsforløb, hvor parterne er enige på forhånd, og de mindre enkle uenigheder, som med relevant støtte og rådgivning forventes at kunne løses af parterne selv, men hvor det kan blive nødvendigt at træffe en afgørelse. Familieretten, dvs. de 24 byretter, bør have ansvaret for at træffe afgørelse i de indgribende og mest konfliktfyldte sager, hvor børnene er særligt udsatte.

Familieretten bør også varetage opgaven med at behandle sager om fuldbyrdelse af forældreansvar for herved at styrke enstrengtheden og sammenhængen for familierne i systemet. Og endelig bør parterne efter ministeriets opfattelse kunne indbringe Familieretshusets afgørelser til prøvelse i Familieretten for herved at styrke hensynet til retssikkerheden i et nyt system.

Den oplevelse, som familierne i dag kan have af at få deres uenigheder splittet op i flere sager i forskellige myndigheder, bør således imødegås, hvorfor der i opbygningen af systemet efter ministeriets opfattelse også bør være fokus på at behandle familiernes uenigheder samlet med henblik på at træffe samlede afgørelser, hvor dette er mest hensigtsmæssigt for familien.

For børnene bør der oprettes en selvstændig Børneenhed, hvis fokus er at lede barnet trygt gennem processen, være barnets indgang til støtte og sørge for, at barnet høres i den familieretlige sag.

Hvis disse intentioner skal indfries, er det efter ministeriets opfattelse afgørende, at der både i Familieretshuset og Familieretten er forståelse for familierne og deres situation samt viden om konflikters betydning for særligt barnets trivsel. Hensynene bag systemets opbygning bør således afspejle sig i de kompetencer, der er til rådighed i systemet.

I forlængelse heraf bemærker ministeriet, at det ligeledes er afgørende, at det nye system har den nødvendige tilgængelighed for parterne, samtidig med at der sikres mulighed for at opbygge den nødvendige faglighed i systemet. Dertil kommer, at der efter ministeriets opfattelse bør arbejdes med kvalitetssikring både af samarbejdet mellem Familieretshuset og Familieretten, men også

gennem inddragelse af eksterne aktører med særlig viden om relevante områder, såsom børns oplevelser af at leve i en brudt familie eller viden om vold i nære relationer. Der bør således efter ministeriets opfattelse oprettes faste fora, der kan understøtte opbygningen af relevant viden i Familieretshuset.

Børne- og Socialministeriet finder som en naturlig følge af samlingen af familieretlige opgaver i Familieretshuset, at også den ulovbestemte vejledningsforpligtelse på det familieretlige område bør varetages af Familieretshuset.

3.2.3. Den foreslåede ordning

3.2.3.1. Oprettelse af Familieretshuset

Det foreslås med forslaget til Familieretshusloven, at der oprettes et nyt system på det familieretlige område, hvilket bl.a. indebærer oprettelse af en ny administrativ myndighed, Familieretshuset, hvis kompetencer og ressourcer i modsætning til Statsforvaltningens fokuseres på behandling af familieretlige sager samt sager på områder med nær tilknytning hertil.

I forhold til organiseringen af Familieretshuset foreslås det, at Familieretshuset ledes af en direktør med ansvaret for Familieretshusets virksomhed og kompetence til at fastlægge fordelingen af sagerne mellem Familieretshusets afdelinger.

Det foreslås, at de enkelte afdelingskontorer samarbejder med de Familieretter, der ligger i retskredsene i det geografiske område, som afdelingskontoret dækker, og at der inden for disse samarbejdsområder bl.a. afholdes kvartalsvise samarbejds møder og udarbejdes en årlig rapport om behandlingen af sager og samarbejdet omkring dette.

Endvidere foreslås det, at børne- og socialministeren nedsætter et rådgivende udvalg, der skal bidrage til sikring af kvaliteten i Familieretshusets arbejde, herunder i sagsbehandlingen og udviklingen af tilbud til familierne.

Den ønskede sammenhæng mellem det nye familieretlige systems to enheder understreges ved forslaget om at betegne domstolsenheden Familieretten. Der henvises herved til følgelovforslaget samt de almindelige bemærkninger, pkt. 3.4.2.1.

3.2.3.2. Familieretshusets opgaver

Med oprettelsen af et nyt familieretligt system samles kompetencen hos Familieretshuset og Familieretten.

Det foreslås, at Familieretshusets primære opgave er at støtte parterne i at finde egne løsninger, og, hvis dette ikke lykkes, at træffe en afgørelse eller indbringe sagen for Familieretten til afgørelse.

Familieretshuset skal behandle sagerne på en måde, der møder parternes behov og sikrer sammenhængende forløb.

Det foreslås også, at Familieretshuset skal træffe afgørelser ud fra, hvad der er bedst for barnet. Afgørelserne skal medvirke til at sikre barnets trivsel og beskytte barnet mod vold eller anden behandling, det udsætter barnet for skade eller fare, herunder beskytte barnet mod at være vidne til vold. Familieretshuset skal yde støtte til børn med henblik på at sikre barnets trivsel. I sammenhæng hermed foreslås det at oprette en Børneenhed. Der henvises til de almindelige bemærkninger, pkt. 3.3.3.2. og 3.3.3.3. Der henvises endvidere til følgelovforslaget.

Familieretshusets opgaver er nært sammenhængende med ønsket om ny helhedsorienteret tilgang til familiernes uenigheder samt en ny måde at visitere og behandle familieretlige sager på. Det foreslås, at det vil afhænge af en visitation af den konkrete sag på baggrund af sagens karakter og parternes forhold, om afgørelse træffes af Familieretshuset eller Familieretten. I komplicerede eller konfliktfyldte sager samt i bl.a. sager om forældremyndighed og barnets bopæl træffes afgørelse af Familieretten, hvis parterne ikke har kunnet forliges. Derved varetages hensynet til parternes retssikkerhed. Inden oversendelsen af sagen til Familieretten har Familieretshuset ført sagen igennem et konkret tilrettelagt forløb, der har fokus på at hjælpe parterne til at nå til enighed til barnets bedste.

Det foreslås dog samtidig, at en række på forhånd definerede sagskategorier grundet deres karakter ikke visiteres til behandling som § 5-sager, § 6-sager eller § 7-sager, men derimod behandles efter de generelle bestemmelser om Familieretshusets sagsbehandling efter kapitel 3 i forslaget til Familieretshuslov samt efter bestemmelserne i den lovgivning, som sagen er rejst efter. Det gælder bl.a. for sager efter adoptionsloven, sager om fremtidsfuldmagter samt visse sager efter arveloven.

Det foreslås endvidere med forslaget til Familieretshusloven, at reglerne om sagsbehandling og indbringelse af afgørelser m.v. for Familieretten samles i denne lov. Det foreslås således, at afgørelser truffet af Familieretshuset kan indbringes for Familieretten, medmindre andet følger af gældende lovgivning. Endvidere foreslås det, at Familieretshuset kan genoptage sagens behandling på baggrund af en sådan anmodning, hvis der er tale om en ny ansøgning, anmodningen indeholder væsentlige nye oplysninger eller væsentlige oplysninger, som Familieretshuset ikke har taget stilling til. Endvidere foreslås det, at sagsbehandlingsfejl, der kan have betydning for afgørelsen, skal kunne begrunde en genoptagelse.

3.3. Familieretshusets behandling af familieretlige sager

3.3.1. Visitation

3.3.1.1. Gældende ret

I de enkelte familieretlige love er det fastlagt, hvilken eller hvilke myndigheder der varetager opgaver efter loven, herunder træffer afgørelser.

Familieretlige sager behandles og afgøres som udgangspunkt af enten Statsforvaltningen, Ankestyrelsen eller domstolene. De fleste af sagerne indledes i Statsforvaltningen.

I en række sager, der indledes i Statsforvaltningen, fremgår det af sagen ved indgivelsen, at parterne er enige, eller det kan hurtigt konstateres, at de er enige. I så fald udsteder Statsforvaltningen en retsakt i overensstemmelse med parternes aftale, dog forudsat at betingelserne for udstedelsen er opfyldte. Det kan f.eks. være en skilsmissebevilling eller en meddelelse om registrering af fælles forældremyndighed eller anerkendelse af faderskab.

Hvis parterne ikke er enige, støtter Statsforvaltningen dem i at blive enige ved rådgivning og konfliktmægling m.v. Hvis parterne ikke bliver enige, træffer Statsforvaltningen afgørelse i sagen, f.eks. om børne- og ægtefællebidrag, samvær m.v. I sager om familieretlig status træffer Statsforvaltningen ikke afgørelsen, men indbringer sagen for retten, der afgør sagen. Det drejer sig om sager om forældremyndighed, barnets bopæl, faderskab og medmoderskab, separation og skilsmisse.

Fordelingen af familieretlige sager mellem Statsforvaltningen og domstolene er fastlagt i lovgivningen på baggrund af sagstype og ikke på baggrund af, om sagen er enkel, eller om den er vanskelig, fordi den indeholder komplekse faktiske eller juridiske problemstillinger eller er konfliktfuld.

3.3.1.2. Børne- og Socialministeriets overvejelser

Det er Børne- og Socialministeriets opfattelse, at der er behov for, at forskelligheden i kompleksiteten af de familieretlige sager i højere grad end i dag afspejles i behandlingen af sagerne, herunder også med hensyn til om en sag afgøres af administrative myndigheder eller af domstolene.

En meget stor andel af de familieretlige sagsforløb, der hvert år behandles, vedrører registrering af aftaler m.v. for enige parter. Dertil kommer, at en meget stor andel af de forældre, der ved henvendelsen til myndighederne er uenige om barnets forhold, lykkes med at finde en løsning med relevant støtte fra myndighederne. Den resterende del af sagerne, hvor parterne har brug for en afgørelse, varierer i kompleksitet og konfliktniveau.

En analyse udarbejdet af VIVE af sager om forældreansvar, der behandles af Statsforvaltningen, og hvor forældrene er uenige, viser, at forældrene i ca. 30 pct. af sagerne har et lavt konfliktniveau og formår at håndtere deres konflikter, og at forældrene i ca. 40 pct. af sagerne har et højt konfliktniveau, men ikke betvivler hinandens omsorgsevne. Dokumenterede erfaringer viser, at det er muligt at forlige op imod 70 pct. af sagerne om forældremyndighed og bopæl i denne kategori.

Efter ministeriets opfattelse vil det nye systems fokus på en konflikthåndterende tilgang forventes at øge denne andel.

Forældrene i de resterende 30 pct. af sagerne har i forskellig grad særlige bekymringer i forhold til den anden forælders omsorgsevne, og der foreligger risici såsom vold, psykisk vold eller chikane, misbrug, psykisk sygdom, højt konfliktniveau eller utilstrækkelig omsorg for barnet. En stor del af disse forældre har også kontakt til de sociale myndigheder.

Ministeriet finder på baggrund af ovenstående og særligt af hensyn til de komplekse forældreansvarssager, hvor børnene er særligt udsatte, at sagsbehandlingen og herunder fordelingen af kompetence mellem de administrative myndigheder og domstolene bør tilrettelægges anderledes end i dag. Det er ministeriets opfattelse, at der i højere grad bør ske en identifikation af de familier, hvor retssikkerhedsmæssige hensyn tilsiger, at der træffes en afgørelse i domstolssystemet, og hvor familien ikke nødvendigvis selv har ressourcerne til at bringe sagen ind i domstolssystemet. Samtidigt bør systemet identificere og hjælpe familier med relativt afgrænsede konflikter i retning af selv at finde løsninger eller få en relativt enkel juridisk afgørelse i Familieretshuset.

Det er således ministeriets opfattelse, at de familieretlige sager indledningsvist skal behandles af Familieretshuset. Tilrettelæggelse af sagsbehandlingen og fastlæggelse af afgørelseskompetence bør ske på baggrund af en indledende screening og en konkret visitation af sagen og dens kompleksitet. Visitationen bør foretages af medarbejdere med relevante kompetencer i forhold den konkrete henvendelse.

Den foretagne visitation bør efter ministeriets opfattelse danne grundlag for tre sagsbehandlingsspor, der afspejler problemtyngden i den enkelte sag. Med henblik på at fremme sagernes håndtering kan der således efter ministeriets vurdering med fordel etableres tre sagsbehandlingsspor: et spor for de enkle sager, hvor parterne er enige, et spor for de mindre enkle sager, hvor parterne forventes at kunne blive enige under sagens behandling, eller hvor der skal tages stilling til faktiske eller juridiske problemstillinger, og et spor for de komplekse og konfliktfyldte sager efter forældreansvarsloven, hvor en afgørelse træffes af Familieretten.

At en sag er visiteret til ét spor, bør efter ministeriets opfattelse ikke være ensbetydende med, at sagen altid vil skulle færdigbehandles i dette spor. Fleksibilitet i forhold til anvendelse af systemets spor og værktøjer under hensyntagen til udviklingen i sagen er efter ministeriets opfattelse centralt i forhold til ønsket om at møde familiernes behov.

3.3.1.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at behandlingen af familieretlige sager i det nye familieretlige system bygger på en konkret vurdering af kompleksiteten og familiens behov i den enkelte familieretlige sag. Denne vurdering foreslås at være afgørende for, hvordan familien mødes, hvordan sagsbehandlingen

tilrettelægges, og hvorvidt en eventuel afgørelse i sagen træffes af Familieretshuset eller Familieretten.

Det foreslås således, at der etableres tre spor for sagsbehandlingen i det nye familieretlige system:

- *Det grønne spor (§ 5-sager):* Enkle sager, hvor parterne er enige og blot har behov for f.eks. registrering af en aftale eller udstedelse af en skilsmissebevilling. Samtidigt indeholder sagen ikke juridiske spørgsmål om f.eks. international kompetence, og der foreligger heller ikke et tidligere sagsforløb mellem parterne med f.eks. vold, der medfører behov for at sikre, at der vitterligt er enighed mellem parterne.

Familieretshuset behandler sagen og afslutter den ved f.eks. at registrere aftalen eller udstede en bevilling til skilsmisse.

Der henvises til §§ 5 og 26, bemærkningerne hertil og de almindelige bemærkninger, punkt 3.3.5.

- *Det gule spor (§ 6-sager):* Mindre enkle sager, hvor parterne ikke er enige, og/eller der foreligger juridiske eller faktiske problemstillinger. Familieretshuset behandler sagen og tilbyder parterne konflikthåndtering og rådgivning med henblik på, at parterne kan finde en løsning. Der henvises i denne forbindelse til § 22, bemærkningerne hertil og de almindelige bemærkninger, punkt 3.3.4.

Familieretshusets Børneenhed tilbyder det involverede barn støtte i form af bl.a. en kontaktperson. Det er endvidere Børneenheden, der afdækker barnets perspektiv og afholder samtaler med barnet. Der henvises i denne forbindelse til §§ 16-19, bemærkningerne hertil og de almindelige bemærkninger, punkt 3.3.3.

Hvis der er behov for en afgørelse, afhænger det af sagens karakter, om afgørelsen træffes af Familieretshuset eller Familieretten. Det foreslås således, at det er Familieretten, der træffer afgørelse bl.a. i sager om forældremyndighed og bopæl samt i sager om samvær, hvis afgørelsen vil være indgribende for barnet. Hvis afgørelsen skal træffes af Familieretten, bestemmer Familieretten, om sagen skal behandles i en forenklet familiesagsproces, jf. de i § 16, nr. 3, i følgelovforslaget foreslåede §§ 449 d-449 g i retsplejeloven, eller efter bestemmelserne om behandlingen af civile retssager. Der henvises til bemærkningerne til § 16, stk. 3, i følgelovforslaget og til de almindelige bemærkninger, punkt 3.3.10.

Der henvises til §§ 6, 27 og 28, bemærkningerne hertil og de almindelige bemærkninger, punkt 3.3.6.

- *Det røde spor (§ 7-sager):* Komplekse eller konfliktfyldte sager efter forældreansvarsloven. Familieretshuset møder i disse sager familierne med en tværfaglig tilgang, hvor barnets

bedste er styrende. Familieretshusets behandling og oplysning af sagen og tilbuddene om konflikthåndtering og rådgivning til familien tilrettelægges efter de konkrete behov, som den enkelte familie har, og der etableres hvis relevant et tæt samarbejde med de kommunale sociale myndigheder. Der henvises i denne forbindelse til §§ 22 og 30-32, bemærkningerne hertil og de almindelige bemærkninger, punkt 3.3.4. og 3.3.8.

Familieretshusets Børneenhed tilbyder det involverede barn støtte i form af bl.a. en kontaktperson. Det er endvidere Børneenheden, der afdækker barnets perspektiv og afholder samtaler med barnet. Der henvises i denne forbindelse til §§ 16-19, bemærkningerne hertil og de almindelige bemærkninger, punkt 3.3.3.

Det foreslås, at afgørelsen i § 7-sager træffes af Familieretten.

Der henvises til §§ 7 og 29-34, bemærkningerne hertil og de almindelige bemærkninger, punkt 3.3.7.

Med henblik på at Familieretshuset kan visitere den enkelte sag til behandling i et af de tre spor, foretages en konkret vurdering af den enkelte sags kompleksitet. En del sager vil dog altid på baggrund af sagstypens karakter skulle visiteres til behandling i et bestemt spor (lovbestemt visitation) og foreslås oplistet i § 8. Det drejer sig bl.a. om sager efter ægteskabsloven om omstødelse af ægteskab, hvor afgørelse altid skal træffes ved dom.

Det foreslås, at visitationen indledes ved en screening, der for de fleste sagers vedkommende er en integreret del af den obligatoriske selvbetjeningsløsning, som parterne skal anvende i de fleste af de sager, som Familieretshuset behandler. Til brug for screeningen giver parterne en række oplysninger om sagen og om familiens forhold. Sager, som Familieretshuset ikke modtager gennem den digitale selvbetjeningsløsning, screenes manuelt.

Gennem screeningen identificeres sager, der skal behandles i det grønne spor, sager, der er omfattede af den lovbestemte visitation, og ikke-familieretlige sager, der skal visiteres til behandling uden for de tre spor, som f.eks. værgemålssager og sager om flytning uden samtykke efter serviceloven. De øvrige sager overgår til manuel visitation, der foretages af medarbejdere, der beskæftiger sig med det fagområde, som den enkelte sag vedrører. Ved visitationen anvendes oplysningerne fra screeningen, oplysninger fra parternes eventuelle tidligere familieretlige sager, og der kan om nødvendigt indhentes yderligere oplysninger fra parterne.

I sager efter forældreansvarsloven, der ikke er screenede til at kunne visiteres til behandling i grønt spor, foretages visitationen af medarbejdere med børne- og familiefaglig erfaring eller særlig viden om konflikthåndtering. Til brug for visitationen anvendes oplysninger fra screeningen, navnlig om omstændigheder der kan skabe risiko for dårlig trivsel hos barnet. I screeningen skal der endvidere være fokus på tegn, der indikerer risiko for, at der har været, er eller kan opstå vold, herunder psykisk vold, mellem parterne eller over for barnet. Det foreslås også, at sager, der er screenede til

behandling i det grønne spor, uanset dette bør visiteres manuelt, hvis parterne tidligere har haft en sag under behandling i det røde spor.

Med henblik på at skabe et sammenhængende system for familierne foreslås det, at hvis en familie har flere familieretlige sager under behandling, skal disse som udgangspunkt behandles sammen i samme spor. Det sikres derved, at der findes helhedsorienterede løsninger. Det kan f.eks. være, at familien søger en afgørelse om spørgsmål om forældremyndighed og samvær efter forældreansvarsloven og om børnebidrag efter børnebidragsloven.

Den foretagne visitation kan ændres, hvis udviklingen i sagen under behandlingen giver anledning til det, f.eks. hvis parternes konfliktniveau ændres, eller der under sagens behandling kommer nye oplysninger frem, f.eks. om at familien også er påvirket af sociale problemstillinger.

3.3.2. Generelle sagsbehandlingsregler

3.3.2.1. Gældende ret

De enkelte familieretlige love indeholder sagsbehandlingsregler for sager efter de pågældende love. Disse bestemmelser suppleres af reglerne i forvaltningsloven og almindelige forvaltningsretlige principper.

Statsforvaltningen har generelt mulighed for på skriftligt grundlag at afgøre familieretlige sager. Det følger dog af enkelte love, at parterne skal indkaldes til et møde. Såfremt Statsforvaltningen i sager efter andre love finder det nødvendigt eller hensigtsmæssigt som et led i oplysningen af en sag, kan Statsforvaltningen indkalde parterne til et møde. Parterne har ikke mødepligt, medmindre andet følger af den for sagen gældende lovgivning.

Med hensyn til myndighedernes indhentning af oplysninger til brug for behandlingen af en familieretlig sag har Statsforvaltningen og Ankestyrelsen efter forældreansvarsloven, ægteskabsloven, børnebidragsloven og ægtefælleloven hjemmel til at indhente nødvendige økonomiske oplysninger om en part i en række sager efter disse love. Den familieretlige lovgivning indeholder ikke hjemmel til at indhente andre oplysninger om en ansøgers personlige og familiemæssige forhold. Sådanne oplysninger kan således alene indhentes, hvis kravene i forvaltningsloven, databeskyttelsesloven og databeskyttelsesforordningen er opfyldte, herunder hvis parten har givet samtykke til indhentningen.

Børnebidragsloven, ægteskabsloven og ægtefælleloven indeholder dog bestemmelser om, at det kan tillægges processuel skadevirkning i en sag om børne- eller ægtefællebidrag, hvis en part undlader at fremkomme med oplysninger, som myndigheden har anmodet om. I familieretlige sager, der er rejst ved ansøgning, kan der endvidere på ulovbestemt grundlag indtræde processuel skadevirkning over for ansøgeren, hvis ansøgeren ikke tilvejebringer de oplysninger, der er nødvendige for, at myndigheden kan afgøre sagen. Det er dog en forudsætning herfor, at myndigheden har præciseret,

hvilke oplysninger der skal tilvejebringes, og eventuelt vejledt ansøgeren om, hvordan ansøgeren kan fremskaffe oplysningerne. Den processuelle skadevirkning kan medføre, at myndigheden afslår ansøgningen under henvisning til de manglende oplysninger eller henlægger sagen.

For så vidt angår sagsbehandlingsfrister og procesledende frister, er der ikke fastsat generelle bestemmelser herom i den familieretlige lovgivning. Sagsbehandlingsfrister findes alene i bestemmelser udstedt i medfør af forældreansvarsloven. Det drejer sig om frister for afgørelser om midlertidigt kontaktbevarende samvær og for midlertidige afgørelser om forældremyndighed og barnets bopæl.

3.3.2.2. Børne- og Socialministeriets overvejelser

Børne- og Socialministeriet finder, at det i forbindelse med etableringen af ét familieretligt system og samlingen i en lov af regler om behandling af familieretlige sager i det nye Familieretshus er hensigtsmæssigt ligeledes at samle og opstille visse generelle sagsbehandlingsregler for Familieretshusets behandling af familieretlige sager.

Det er således ministeriets opfattelse, at Familieretshusloven bør indeholde generelle sagsbehandlingsregler om, hvorvidt sagerne afgøres på skriftligt grundlag, og om indhentning af oplysninger til brug for Familieretshusets behandling af en sag og processuel skadevirkning. Disse bestemmelser bør ikke alene gælde for § 5-sager, § 6-sager og § 7-sager, men i alle de sager, som Familieretshuset behandler. Der sikres herved et ensartet og gennemsækeligt grundlag for Familieretshusets sagsbehandling til gavn for både Familieretshuset og for parterne.

Børne- og Socialministeriet finder endvidere, at der med henblik på at sikre en hurtig og effektiv sagsbehandling bør opstilles en række procesledende frister for Familieretshusets sagsbehandling. På baggrund af den konflikthåndterende tilgang i det nye familieretlige system, hvor der skal tages udgangspunkt i barnets og familiens behov i den enkelte sag, støtten og sagsbehandlingen skal tilrettelægges ud fra barnets og familiens behov, og der skal være et tæt samarbejde med de sociale myndigheder, når det er relevant, findes det derimod ikke hensigtsmæssigt, at der opstilles egentlige tidsfrister for Familieretshusets afslutning af behandlingen af en sag. Familieretshuset skal dog altid afslutte behandlingen af en sag hurtigst muligt af hensyn til barnet og familien.

3.3.2.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at der i §§ 10-14 opstilles en række generelle sagsbehandlingsregler, der finder anvendelse for alle sager, som Familieretshuset behandler.

De generelle sagsbehandlingsregler skal for det første regulere Familieretshusets muligheder for at træffe afgørelse på skriftligt grundlag henholdsvis indkalde parterne til møde som led i sagens behandling. Det foreslås, for så vidt angår sidstnævnte, at der fastsættes generelle regler til

beskyttelse af ofre for vold mod den retraumatisering, det kan indebære at skulle deltage i et møde sammen med voldsudøveren.

Det foreslås for det andet, at de generelle sagsbehandlingsregler indeholder bestemmelser om indhentningen af oplysninger i forbindelse med Familieretshusets sagsbehandling og om muligheden for at anvende processuel skadevirkning

For at sikre den nødvendige koordinerede tilgang med henblik på beskyttelse af barnets bedste foreslås der endvidere etableret hjemmel til udveksling af oplysninger mellem Familieretshuset og de kommunale sociale myndigheder. Det foreslås, at der etableres hjemmel til, at kommunalbestyrelsen i forbindelse med Familieretshusets visitation af en forældreansvarssag kan videregive oplysninger om, hvorvidt der er iværksat eller påtænkes iværksat støtteforanstaltninger efter serviceloven eller en børnefaglig undersøgelse efter § 50 i serviceloven. Der foreslås endvidere fastsat hjemmel til, at kommunalbestyrelsen kan videregive oplysninger om et barns personlige og familiemæssige forhold, hvis det er nødvendigt for Familieretshusets behandling af en forældreansvarssag. For så vidt angår de databeskyttelsesretlige overvejelser i denne henseende henvises til bemærkningerne til § 13.

Som konsekvens af at Familieretshuset i det nye samlede familieretlige system ikke altid er tillagt afgørelseskompetencen, foreslås der fastsat regler til sikring af, at parterne i disse sager har samme adgang til aktindsigt som i de sager, hvor Familieretshuset træffer afgørelse, og hvor forvaltningslovens regler om partsaktindsigt derfor finder anvendelse.

Der foreslås endelig i § 15 fastsat en række procesledende frister for Familieretshusets behandling af § 6-sager og § 7-sager og for kontakten med parterne i disse sager. Det handler bl.a. om frister for visitation af en sag, udsendelse af mødeindkaldelser og udpegning af en kontaktperson for barnet. Derudover foreslås de gældende frister for afgørelser om midlertidigt kontaktbevarende samvær og midlertidige afgørelser om forældremyndighed og bopæl videreført uændrede.

3.3.3. Børneenheden

3.3.3.1. Gældende ret

Den familieretlige lovgivning indeholder i et vist omfang regler, der retter sig mod inddragelsen af barnet i processen. Det fremgår således af § 32 i forældreansvarsloven, at Statsforvaltningen skal tilbyde forældre og børn børnesagkyndig rådgivning, hvis forældrene er uenige om forældremyndighed, barnets bopæl eller samvær, eller hvis der i øvrigt er et særligt behov herfor.

Barnet kan modtage den børnesagkyndige rådgivning alene eller sammen med forældrene. Der er ikke nogen aldersgrænse for, hvornår et barn skal have tilbud om rådgivning. Rådgivningen ydes ofte i tilknytning til en eventuel børnesamtale efter § 34, jf. § 5, i forældreansvarsloven.

Et barn, der er fyldt 10 år, har efter § 35 i forældreansvarsloven en initiativret, som indebærer, at barnet kan anmode Statsforvaltningen om at indkalde forældrene til et møde om forældremyndighed, barnets bopæl eller samvær. Mødet vil typisk have karakter af et vejledningsmøde, men der kan også ydes børnesagkyndig rådgivning under mødet. Bestemmelsen finder navnlig anvendelse, når Familieretshuset ikke har en sag om barnet under behandling.

Den familieretlige lovgivning indeholder ikke herudover bestemmelser om særlige tilbud eller støtte til børn, hvis forældre har eller har haft en sag om forældremyndighed, barnets bopæl eller samvær under behandling i Statsforvaltningen. Statsforvaltningen tilbyder dog på ulovbestemt grundlag rådgivning og støtte til børn i form af rådgivningstelefonen Børnenes Skilsmissetelefon og børnegrupper for børn i alderen 9-12 år, der lever i brudte familier.

Derudover findes en række regler om direkte inddragelse af barnet i sagsbehandlingen. Der skal således, som også anført ovenfor, afholdes børnesamtale i medfør af § 34 i forældreansvarsloven. Hvis Statsforvaltningen beslutter, at barnet skal inddrages i en sag gennem en samtale med barnet, skal denne samtale efter § 22 i bekendtgørelse nr. 146 af 22. februar 2016 om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær afholdes af en børnesagkyndig. Det følger videre, at barnet skal tilbydes rådgivning i forbindelse med samtalen, og at forældrene skal orienteres om samtalens karakter og betydning forud for samtalen, medmindre det vurderes at være unødvendigt. Af retsplejelovens § 450 c fremgår det, at retten anmoder en børnesagkyndig om at gennemføre en samtale med barnet, og at forældrene også i retten skal orienteres om samtalens karakter i samme omfang som i Statsforvaltningen.

Efter § 33 i forældreansvarsloven kan der ligeledes iværksættes børnesagkyndige undersøgelser i sager om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær. En sådan undersøgelse bør som udgangspunkt indeholde en samtale med barnet.

Det følger endvidere af § 22 i navneloven, at ændring af et barns navn kræver samtykke fra barnet, hvis det er fyldt 12 år, og at der, hvis barnet er under 12 år, skal foreligge oplysning om dets holdning til den påtænkte navneændring, i det omfang barnets modenhed og sagens omstændigheder tilsiger det. På samme måde følger det af § 6 i adoptionsloven, at bevilling til adoption af en person, der er fyldt 12 år, ikke bør meddeles uden den pågældendes samtykke, medmindre indhentelse af samtykket skønnes at være til skade for barnet. For et barn under 12 år gælder, at der skal foreligge oplysning om dets holdning til den påtænkte adoption, i det omfang barnets modenhed og sagens omstændigheder tilsiger det.

Oplysninger, som tilgår Statsforvaltningen under børnesagkyndig rådgivning af barnet i forbindelse med en forældreansvarssag, herunder ved børnesagkyndig rådgivning der ydes i forbindelse med en børnesamtale efter § 34 i forældreansvarsloven, indgår ikke i sagens behandling og er således fortrolige, medmindre barnet samtykker i videregivelse af oplysningerne.

Det følger af § 8 i forvaltningsloven, at den, der er part i en sag, på ethvert tidspunkt af sagens behandling kan lade sig bistå af andre. Børn er parter i familieretlige sager, som omhandler deres forhold. En bisidder har til opgave at støtte parten før, under og efter møder med den pågældende myndighed. Efter forvaltningslovens § 8, stk. 2, gælder adgangen til at lade sig bistå bl.a. ikke, hvis partens interesse heri findes at burde vige for væsentlige hensyn til offentlige eller private interesser.

En bisidder for et barn kan være en voksen fra barnets netværk, som barnet er tryk ved, og som barnet eller forældrene selv vælger. Herudover tilbyder Børns Vilkår professionelle bisiddere for børn, som f.eks. skal til børnesamtale hos Statsforvaltningen. Bisidderne er uddannede socialrådgivere og har erfaring med at arbejde med børn og unge. Børns Vilkår samarbejder også med domstolene og fungerer som bisiddere for børn i retssager om forældremyndighed eller barnets bopæl.

3.3.3.2. Børne- og Socialministeriets overvejelser

Cirka hvert tredje barn oplever, at forældrene går fra hinanden. Et brud i familien betyder en væsentlig ændring i barnets liv, og for en del børn vil der være behov for støtte og hjælp til at håndtere de udfordringer, der kan følge af forældrenes brud. Dette gælder uanset, om forældrene samarbejder og selv finder løsninger, eller om de henvender sig til det familieretlige system for at få hjælp til at løse uenigheder om barnet.

Uanset at forældrenes uenighed drejer sig om barnet, som dermed befinder sig midt i konflikten, så står barnet i dag i vid udstrækning på sidelinjen, når Statsforvaltningen og domstolene behandler forældrenes tvist. Barnet bliver inddraget i sagen som et led i sagsoplysningen og kan i den forbindelse også få tilbudt rådgivning. Barnet kan også henvende sig og bede Statsforvaltningen om at få forældrene i tale (barnets initiativret). Men herudover er der ikke et særskilt fokus på barnet, og hvordan barnet har det.

Henvender forældrene sig til det familieretlige system, fordi de har behov for hjælp til at løse uenigheder om barnet, tilsiger hensynet til barnet efter Børne- og Socialministeriets opfattelse, at systemet har tilbud til barnet om støtte og hjælp. Dette gælder særligt i forhold til de meget konflikttunge sager, hvor barnet er allermest udsat, og hvor det efter ministeriets opfattelse også kan være nødvendigt at yde barnet særlig støtte uden forældrenes samtykke. Men også de børn, hvis forældre med lidt hjælp fra systemet bliver enige om en løsning, vil kunne have behov for hjælp og for, at der sættes fokus på barnets trivsel undervejs i processen.

Samtidig er det efter Børne- og Socialministeriets opfattelse afgørende, at en eventuel direkte inddragelse af barnet i sagen med henblik på at belyse barnets perspektiv sker på en for barnet tryk og skånsom måde.

For at sikre at barnets trivsel sættes i centrum i et nyt familieretligt system, og at barnets behov undervejs i processen mødes på en anden måde end i dag, bør indsatsen for børn i brudte familier styrkes. Ministeriet finder, at det bedst sker ved, at indsatsen samles i en særskilt enhed i Familieretshuset, Børneenheden, der fokuserer på barnets behov og yder støtte til børn, der har behov herfor som følge af forældrenes brud.

Etableringen af en særskilt børneenhed har således til formål at sikre, at barnets møde med det familieretlige system bliver så trygt og skånsomt som muligt for barnet, og at barnet ikke efterlades alene i forældrenes konflikt med et behov for støtte. Etableringen af Børneenheden vil efter ministeriets opfattelse også understøtte det grundlæggende princip i forældreansvarsloven om inddragelse af barnets perspektiv i en sag om barnet. Ministeriet finder, at der med etablering af en særskilt enhed for børnene sker en styrkelse af barnets stemme og barnets deltagelse i processen, herunder gennem fokus på formidling til børnene af deres rettigheder og muligheder for at påvirke sagen gennem initiativretten.

Ministeriet er opmærksomt på, at alle børn kan have behov for støtte, og derfor bør Børneenhedens tilbud om støtte også være rettet mod alle børn i brudte familier både børn, hvis forældre har en sag i Familieretshuset, og børn, hvis forældre ikke har en sag. Selvom tilbuddene bør gælde uanset, om der er tale om en § 5-sag, en § 6-sag eller § 7-sag, så er ministeriet dog også af den opfattelse, at Børneenhedens tilbud i tråd med den overordnede intention om at skabe et familieretligt system med tilpassede løsninger og tilbud bør modsvare det enkelte barns behov.

Det er således ministeriets vurdering, at børn, hvis forældre blot skal have registreret en aftale i en § 5-sag, sjældent vil have behov for den individuelle støtte, som Familieretshuset tilbyder efter lovforslagets kapitel 6. Derimod vil deres børn kunne have gavn af Børneenhedens åbne tilbud såsom deltagelse i en børnegruppe. Det er således vurderingen, at det primært vil være børn, hvis forældre har en sag under behandling som en § 6-sag eller § 7-sag, der har behov for individuel støtte. Ministeriet finder, at Børneenheden bør have et særligt fokus på børn, der er involverede i en § 6-sag eller en § 7-sag, da disse børn typisk vil være de mest udsatte grundet forældrenes konfliktniveau og/eller familiens sociale problemer.

Børns forskellige behov for hjælp bør ifølge ministeriet afspejles i de redskaber og tilbud, Børneenheden råder over, og måden, de anvendes på. Det er efter ministeriets opfattelse ligeledes vigtigt at anskue Børneenhedens indsats for børnene i sammenhæng med Familieretshusets overordnede målsætning om at styrke forældrenes samarbejde. De forskellige redskaber og støttende tiltag, der anvendes i Familieretshuset, bør således have det til fælles, at de styrker både forældrenes og børnenes evne til at håndtere den situation, familien er i.

Forankringen af de forskellige tilbud i Børneenheden vil efter ministeriets opfattelse sikre sammenhæng i støtten til barnet, ikke blot under sagens forløb, men også efterfølgende med yderligere tilbud om rådgivning og støtte, hvis der er behov for det.

Et barn kan i dag møde flere forskellige personer, når det bliver inddraget i en sag. Ministeriet finder, at det er et vigtigt hensyn ved tilrettelæggelsen af sagsbehandlingen, herunder gennemførelse af tilbud om rådgivning og anden støtte, at barnet kommer i kontakt med så få personer som muligt under Familieretshusets og Familierettens behandling af sagen. Det må således være en målsætning i det nye system, at det enkelte barn oplever kun at møde én eller få personer, også hvis sagen skifter spor undervejs, og hvis sagen skal afgøres af Familieretten. Denne målsætning kan understøttes ved at lade én person følge barnet gennem forløbet eller som minimum at lade Børneenheden følge sagen frem til en afgørelse. Barnet bør ikke unødigt møde nye voksne i Familieretten, der har til opgave at tage hånd om barnet og tale med barnet, og barnet bør ikke opleve at miste den støtte, det måtte have fået i Familieretshuset, i den afsluttende fase af forløbet. Ministeriet finder således, at barnet skal kunne få en fast kontaktperson fra Børneenheden, som sætter barnet først, taler med barnet, når det inddrages gennem en samtale, følger barnet gennem forløbet, og som kan svare på barnets konkrete spørgsmål, når forældrenes uenighed er svær at håndtere. Det må antages, at børn i de komplekse sager i særlig grad kan have et behov for at få en kontaktperson.

For så vidt angår gennemførelsen af børnesamtaler, finder ministeriet det hensigtsmæssigt at videreføre de regler, der allerede gælder i dag. De krav, der gælder, er dog efter ministeriets opfattelse så vigtige, at de bør fremgå af loven. En børnesamtale bør altid gennemføres af en børnefaglig medarbejder fra Børneenheden med særlige forudsætninger herfor og mest hensigtsmæssigt af en eventuelt udpeget kontaktperson. Det bør efter ministeriets opfattelse også være Børneenheden, der gennemfører samtalen i Familieretten af hensyn til målsætningen om, at barnet skal møde færrest mulige voksne i processen. Endvidere vil det skabe mulighed for at vurdere, om barnet på dette tidspunkt i sagsforløbet har behov for andre af Børneenhedens tilbud.

Da børnesamtalen er et led i belysning af barnets perspektiv og dermed af sagens omstændigheder, bør en samtale efter ministeriets opfattelse afholdes tidligt i sagsforløbet, men i visse tilfælde kan det dog efter ministeriets opfattelse være hensigtsmæssigt at udskyde en mere sagsoplysende samtale til sagens behandling i Familieretten og i stedet have fokus på barnets trivsel i samtaler og kontakt med barnet under sagens behandling i Familieretshuset. Ministeriet finder dog anledning til at understrege, at den nærmere tilrettelæggelse af sagens forløb altid bør ske efter en konkret vurdering, og at det således kan være nødvendigt at gennemføre en samtale med barnet både i Familieretshuset og i Familieretten. I så fald bør det efter ministeriets opfattelse være den samme børnefaglige medarbejder, som gennemfører samtalen.

Det må almindeligvis anses for en forudsætning for at gennemføre en samtale, at samtalen tilrettelægges og forberedes sådan, at den foregår på en tryk og tillidsvækkende måde for barnet. Ministeriet ønsker at styrke samtalen ved, at den efter behov og i højere grad, end det er tilfældet i dag, bør kunne gennemføres som et samtaleforløb. Dette skal sikre, at barnet er bedre forberedt på samtalen, at der er den nødvendige tid til at tale og efter behov mulighed for en opfølgning på løsningen af forældrenes uenighed.

Uanset at samtalen styrkes af hensyn til barnet, vil der fortsat være børn, for hvem det vil kunne have betydning at blive støttet af en udenforstående voksen under samtalen. Ministeriet finder derfor, at det bør være en ret for barnet at have en bisidder med. Hvis der efter en konkret vurdering er forhold, der taler imod, at barnet har en bisidder eller en bestemt bisidder med, bør denne beslutning efter ministeriets opfattelse træffes af Familieretshuset. Hertil kommer, at hvis børn skal kunne udnytte retten til at medbringe en bisidder, må de kende den. Derfor finder ministeriet også, at Børneenheden bør vejlede børn, der skal deltage i en samtale eller et møde om muligheden for at have en bisidder med. Det er videre ministeriets opfattelse, at Børneenheden, hvis det er nødvendigt, bør hjælpe barnet med at finde en bisidder eller vejlede om muligheden for at få en bisidder fra Børns Vilkårs bisidderkorps. Dermed sikres det, at retten til en bisidder ikke bliver illusorisk for barnet.

På samme måde som ministeriet ønsker at lovfæste en række krav til gennemførelsen af en samtale, så finder ministeriet, at det af hensyn til børnenes retssikkerhed tydeligt bør fremgå af reguleringen af Børneenhedens opgavevaretagelse, i hvilket omfang der kan videregives oplysninger fra samtaler, rådgivning m.v. til behandlingen af en verserende sag.

3.3.3.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at indsatsen for børn i brudte familier styrkes og samles i en særskilt enhed i Familieretshuset. Børneenheden skal have fokus på barnets trivsel og barnets bedste under behandlingen af en sag i Familieretshuset og skal følge barnet ind i Familieretten. Børneenheden skal sørge for, at barnets perspektiv afdækkes på en så tryk og skånsom måde som muligt, herunder at barnet kommer i kontakt med så få personer som muligt. Det foreslås derfor også, at børnesamtaler i Familieretten gennemføres af Børneenheden. Børneenheden og dens opgaver foreslås reguleret i lovens kapitel 5.

Det foreslås, at Børneenheden skal yde støtte og rådgivning til børn, der er påvirkede af familieretlige problemstillinger med henblik på at hjælpe barnet og understøtte dets trivsel med udgangspunkt i barnets behov for støtte. For at understøtte dette foreslås det, at Børneenheden skal varetage en række forskellige støtte- og rådgivningsopgaver. Der er først og fremmest tale om tilbud til børn, som er involverede i en sag, der er under behandling i det nye familieretlige system. Men Børneenheden skal også have tilbud til børn, der lever i brudte familier, uden at tilbuddet er betinget af, at der er en sag under behandling.

Med forslaget om etablering af Børneenheden forudsættes det, at eksisterende tilbud om samtaler, herunder som forløb, bisidning, rådgivning, børnegrupper og en rådgivningslinje særligt målrettet børn videreføres som nogle af de tilbud, der skal være til rådighed for børnene i Børneenheden.

Det foreslås, at sagsbehandlingsskridt, der indebærer en direkte inddragelse af barnet i sager, der behandles af Familieretshuset, som udgangspunkt foretages af Børneenhedens specialiserede børnesagkyndige kompetencer for derved at bevare fokus på barnets tryghed og trivsel og for at

styrke inddragelsen af barnets perspektiv. Det foreslås i forlængelse heraf, at en børnesamtale i Familieretten gennemføres af Børneenheden. Det vil dermed være en børnesagkyndig fra Børneenheden, der afholder samtalen, og vedkommende vil have mulighed for at vurdere, om barnet har behov for andre af Børneenhedens tilbud.

Det foreslås også, at barnet kan få en fast kontaktperson fra Børneenheden, som følger barnet gennem hele forløbet. Tilbuddet om en kontaktperson retter sig mod alle børn, men vil være særligt relevant i forhold til de børn, som vil have behov for individuel støtte, dvs. primært børn, der er involverede i en § 6-sag eller en § 7-sag. Tildeling af en kontaktperson forudsætter ikke samtykke fra forældrene i de tilfælde, hvor Børneenheden vurderer, at denne form for støtte er nødvendig for barnet.

Endvidere foreslås det, at børns adgang til en bisidder i en familieretlig sag videreføres og styrkes ved at indsætte en særbestemmelse herom i Familieretshusloven. Det foreslås også, at Børneenheden skal yde støtte til, at barnet får en bisidder, hvis der er behov for det.

Det foreslås også at indsætte regler om videregivelse af oplysninger fra en børnesagkyndig rådgivning m.v. til brug for behandlingen af en sag i Familieretshuset. Med bestemmelsen videreføres den retstilstand, der hidtil har været gældende i disse situationer. Det foreslås, at forbuddet mod videregivelse af oplysninger uden barnets samtykke gælder for oplysninger, som barnet er fremkommet med i forbindelse med at have modtaget støtte i Børneenheden uanset støtteformen, og altså ikke kun for oplysninger givet under den børnesagkyndige rådgivning. Derimod kan oplysninger fremkommet i forbindelse med en børnesamtale i udgangspunktet videregives til brug for sagsbehandlingen, medmindre barnet modsætter sig. Bestemmelsen medfører ikke en fravigelse af underretningspligten efter serviceloven. Medarbejderen i Børneenheden vil således efter § 153 i serviceloven være forpligtet til at underrette kommunalbestyrelsen, hvis medarbejderen får kendskab til eller grund til at antage, at barnet kan have behov for særlig støtte efter serviceloven eller har været udsat for overgreb.

Endelig foreslås det, at børne- og socialministeren kan bestemme, at Børneenheden skal varetage yderligere opgaver, der har en naturlig sammenhæng med Børneenhedens formål, f.eks. at Børneenheden pålægges at have yderligere åbne tilbud, end hvad der følger af loven. Ministeren kan ligeledes pålægge Børneenheden at varetage yderligere opgaver i relation til behandlingen af konkrete sager. Dermed understøttes det udviklingsperspektiv, der også ligger til grund for etableringen af Børneenheden. Det er således også intentionen, at Børneenheden skal have et løbende fokus på metodeudvikling og forbedring af den hjælp, der gives til børnene, ligesom ministeriet finder, at det vil være naturligt, at den viden, som Børneenheden oparbejder over tid, deles med andre fagpersoner, som kommer i kontakt med børn, der lever i brudte familier.

3.3.4. Tilbud om konflikthåndtering og rådgivning

3.3.4.1. Gældende ret

Med ikraftsættelsen af den familieretlige strukturreform i januar 2007 og ikraftsættelsen af forældreansvarsloven i oktober 2007 blev tilgangen til sagsbehandlingen i sager om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær ændret i retningen af et større fokus på at hjælpe forældrene med selv at finde løsninger med hjælp fra professionelle, herunder både jurister og børnesagkyndige.

Det fremgår af § 31 a i forældreansvarsloven, at Statsforvaltningen skal indkalde parterne til et indledende møde, medmindre sagen alene vedrører en afgørelse om anden kontakt. Statsforvaltningen kan efter bestemmelsen undlade at indkalde parterne, hvis det er unødvendigt eller uhensigtsmæssigt at afholde et møde. Parterne har efter § 31 a, stk. 2, pligt til at deltage i mødet, medmindre helt særlige omstændigheder gør sig gældende. En stor del af disse indledende vejledningsmøder afholdes i dag som såkaldte samarbejds møder under ledelse af en børnesagkyndig. Samarbejds mødet skal sikre, at det første skridt i sagens behandling er en børnesagkyndig tilgang til forældrenes uenighed og dermed en støtte til forældrene i at holde fokus på barnets bedste. Vejledningsmøderne kan også afholdes som tværfaglige møder, hvor både en jurist og en børnesagkyndig deltager.

Det fremgår af § 32 i forældreansvarsloven, at Statsforvaltningen skal tilbyde børnesagkyndig rådgivning eller konfliktmægling til parter, der ikke er enige om forældremyndighed, barnets bopæl eller samvær, medmindre det er unødvendigt eller uhensigtsmæssigt. Statsforvaltningen kan efter § 32, stk. 2, også tilbyde børnesagkyndig rådgivning og konfliktmægling i andre tilfælde, hvis der er et særligt behov. Der kan således ydes rådgivning eller konfliktmægling uanset, at parterne ikke på det pågældende tidspunkt har en sag under behandling hos Statsforvaltningen. Konfliktmægling hos Statsforvaltningen er betinget af, at begge forældre deltager, mens dette ikke er et krav ved børnesagkyndig rådgivning. Statsforvaltningen tilrettelægger konfliktmæglingen eller rådgivningen og bestemmer dens omfang. I den periode, hvor der ydes konfliktmægling eller rådgivning, sættes Statsforvaltningens behandling af sagen i bero med henblik på at afvente, om parterne gennem konfliktmæglingen når til enighed.

I forlængelse af udviklingen i retningen af større fokus på en konflikthåndterende tilgang til behandlingen af forældres uenighed om barnet, har Statsforvaltningen i perioden 2015-18 kørt forsøgsprojektet ”Konflikthåndtering som forebyggelse – når forældre skilles”. Dette var en forebyggelsesindsats, hvor forældre, der henvendte sig til Statsforvaltningen for første gang, blev mødt af et samlet system, som dog var opdelt i et omsorgs- og vidensrum (forebyggelse) og i et myndighedsudøvende rum (afgørelse). Foreløbige erfaringer fra projektet viser bl.a., at op imod halvdelen af de forældre, som henvendte sig i Statsforvaltningen for første gang, havde et meget højt konfliktniveau, og at en relativt stor andel havde udfordringer ud over uenigheden om barnet. En del af disse forældre indgik derfor ikke i konflikthåndteringsprojektet, da vurderingen var, at de ikke ville kunne profitere af den indsats, der blev tilbudt. Endvidere tegner der sig et billede af, at en del forældre, uafhængigt af deres konfliktniveau, tog imod tilbuddet om indledende støtte i form

af en enkelt samtale med en børnesagkyndig, men takkede nej til opfølgende indsats i form af forældre samarbejds kurser.

3.3.4.2. Børne- og Socialministeriets overvejelser

Der har gennem flere år været et stigende fokus på at anvende forligsbestræbelser i sagsbehandlingen for at hjælpe forældre til selv at finde løsninger på deres uenigheder om barnet. Der er løbende sket en udvikling i konflikthåndteringstilbuddene for at forfølge dette fokus og samtidigt imødekomme den efterspørgsel på en anden form for tvistløsning end en juridisk afgørelse, der også i stigende grad har været hos forældrene.

Forældreansvarsloven hviler på en forudsætning om, at forældrene selv rummer de bedste løsninger for deres barn og dermed løsningen af deres tvist, og der kan efter loven gives forskellige former for støtte hertil, f.eks. børnesagkyndig rådgivning og konfliktmægling. Erfaringerne viser, at det i en stor del af forældreansvarssagerne lykkes at formå forældrene til selv at finde løsninger på uenighederne.

Børne- og Socialministeriet finder, at de eksisterende tilbud i nogen grad er standardiserede uden særsomt fokus på forældrenes konkrete behov. At tilbuddene i mindre grad tilrettelægges ud fra sagernes problemtyngde betyder, at familierne i udgangspunktet modtager den samme form for støtte uden et tilstrækkeligt hensyn til konfliktniveauet og sagens karakter.

Det er Børne- og Socialministeriets opfattelse, at forældrene i langt de fleste tilfælde selv finder frem til de bedste løsninger for deres barn. Samtidig er det opfattelsen, at forældrene i nogle tilfælde kan trække på de erfaringer, som de har gjort sig med at løse konflikten, næste gang der opstår en uenighed.

Ministeriet finder, at det i lyset heraf bør være en målsætning for det nye familieretlige system, at familierne mødes med en konflikthåndterende tilgang. Ministeriet finder derfor, at Familieretshuset gennem sin opgavevaretagelse bør søge at styrke forældrenes samarbejde, så de selv tager ansvar for at finde en løsning og dermed begrænser belastningen af barnet og på sigt forebygger nye uenigheder og konflikter mellem dem.

Det overordnede formål med Familieretshusets rådgivnings- og konflikthåndteringstilbud er at understøtte barnets trivsel. Det er efter ministeriets opfattelse derfor vigtigt, at der ved tilrettelæggelsen af det enkelte konflikthåndteringsforløb også tages hensyn til den samtidige belysning af barnets perspektiv og til et eventuelt parallelt støtteforløb for barnet i Børneenheden.

Den overordnede målsætning om at møde familierne med en konflikthåndterende tilgang bør ikke kun gælde forældreansvarssager, idet rådgivnings- og konflikthåndteringstilbud efter ministeriets opfattelse også vil kunne være relevant i andre sagstyper. Ministeriet finder dog, at kerneområdet for sådanne tilbud er forældreansvarssagerne. Det bemærkes i sammenhæng hermed, at karakteren

af en ikke ubetydelig del af de øvrige sager medfører, at sagen kan behandles på skriftligt grundlag, og at der dermed ikke på samme måde er behov for tilbud om konflikthåndtering. Dette gælder f.eks. sager om ægtefællebidrag og en stor del af børnebidragssagerne.

I forlængelse heraf bør det efter ministeriets opfattelse samtidig holdes for øje, at Familieretshuset i højere grad, end det er tilfældet i dag bør forsøge at afdække en eventuelt mere grundlæggende konflikt, som kommer til udtryk ved forældrenes forskellige juridiske tvister og dermed skabe et sammenhængende forløb for familierne.

For at indfri målsætningen om en konflikthåndterende tilgang til familierne er det efter ministeriets opfattelse centralt, at der er relevante og kvalificerede tilbud om rådgivning og konflikthåndtering til rådighed for forældrene eventuelt med inddragelse af børnene.

Tilrettelæggelsen af rådgivnings- og konflikthåndteringstilbuddene bør efter ministeriets opfattelse ses i sammenhæng med behovet for en helhedsorienteret tilgang i forhold til familiernes uenigheder og udfordringer, hvor systemet tilpasser sig familiens behov og ikke omvendt. Det er derfor ministeriets opfattelse, at den differentierede behandling af sagerne, som følger af den foreslåede inddeling i § 5-sager, § 6-sager og § 7-sager, også skal afspejles i de tilbud om rådgivning og konflikthåndtering, som tilbydes børn og forældre, således at tilbuddene tilpasses den enkelte families behov. Ministeriet bemærker i den forbindelse, at der erfaringsvist vil være familier, som kan drage nytte af et rådgivningsforløb eller samarbejdskurser, mens der i andre familier vil være behov for individuelle samtaler. Der vil også være forældre, som klarer sig uden hjælp fra myndighederne, men som alligevel kan have behov for viden og redskaber til øget forståelse for egen og barnets situation.

Henset til, at en stor del af de forældre, som henvender sig med mindre uenigheder om barnet, erfaringsvist selv finder en løsning med støtte af en enkelt samtale, finder ministeriet, at langt de fleste forældreansvarssager, der skal behandles som § 6-sager, bør indledes med et konfliktafdækkende møde med en børne- og familiefaglig medarbejder. Der bør åbnes mulighed for, at mødet kan ændres til egentlig mægling, hvis det viser sig at være forældrenes behov. For de forældre, som ikke bliver enige, vil et sådant indledende møde kunne fungere som indgang til de øvrige tilbud om konflikthåndtering og dermed sikre en systematisk og kvalificeret fordeling af tilbud efter behov.

For så vidt angår forældreansvarssager, der behandles som § 7-sager, finder ministeriet på baggrund af ovennævnte erfaringer, at konflikthåndteringstilbud også i disse sager kan være gavnligt dog ikke med henblik på at forældrene finder en løsning, men med det formål at dæmpe forældrenes konflikt under sagens behandling og sikre barnets trivsel. Forældrene i § 7-sager bør derfor også tilbydes rådgivning og konflikthåndtering. Da forældrene i § 7-sager har et meget højt konfliktniveau, bør det i hvert enkelt sag overvejes, om der bør gives andre tilbud, herunder f.eks. individuelle samtaler, hvor formålet primært vil være at styrke forældrenes forståelse af og fokus på barnet og dets behov. Det er efter ministeriets opfattelse vigtigt, at der ved tilrettelæggelsen af tilbuddet tages højde for de

særlige udfordringer, disse familier kan have, f.eks. at forældrene ikke nødvendigvis skal deltage sammen, eller at elementer fra et tilbud anvendes i forhold til én af forældrene og ikke begge. Samtidig finder ministeriet, at tilrettelæggelsen af det konkrete tilbud bør indgå i den koordinerede tilgang til familiens udfordringer, som efter lovforslaget kan fastlægges i samarbejde med de kommunale myndigheder. Det bemærkes endvidere, at det rådgivende og støttende arbejde, der iværksættes i forhold til forældrene, konkret vil kunne føre til, at de som en afledt virkning løser deres konflikt, eventuelt også understøttet af sociale foranstaltninger iværksat af kommunen.

Ministeriet bemærker endeligt, at de forskellige tilbud i vid udstrækning er et led i behandlingen af en sag og således også et led i at løse forældrenes uenighed, enten konkret eller mere grundlæggende. Udbyttet af de forskellige tilbud afhænger efter ministeriets opfattelse i høj grad af forældrenes vilje til at deltage. Henset hertil og til at der efter ministeriets opfattelse bør være fokus på at sikre sagens fremdrift, vil en eventuel modvilje fra en forælder i forhold til at medvirke betyde, at sagen ikke kan løses ved konflikthåndtering, men i stedet må løses ved en afgørelse.

Ministeriet finder endvidere, at nogle af Familieretshusets rådgivnings- og konflikthåndteringstilbud bør være såkaldte ”åbne tilbud”, der også kan benyttes af forældre, som ikke har en sag under behandling i Familieretshuset. Dette gælder bl.a. støtte via digitale værktøjer med viden om børns og egne reaktioner i forhold til et brud samt rådgivning. Andre tilbud bør efter ministeriets opfattelse være særligt målrettet forældre, som har en sag under behandling i Familieretshuset. Dette omfatter bl.a. tilbud om individuelle samtaler i komplekse sager og samarbejdskurser.

Etablering og tilrettelæggelse af ensartede, kvalificerede og målrettede tilbud til familierne kræver efter ministeriets opfattelse en mere systematisk og organiseret tilrettelæggelse end i dag. Med afsæt i erfaringer fra eksisterende tilbud, herunder satspuljeprojektet ”Forældre sammen – hver for sig”, bør de eksisterende tilbud styrkes, og nye tilbud etableres. For at sikre at familierne til stadighed mødes med kvalificerede tilbud, som reelt passer til deres behov, finder ministeriet, at der i Familieretshuset løbende bør være fokus på metodeudvikling.

3.3.4.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at alle sager mødes med en konflikthåndterende tilgang i Familieretshuset, og at Familieretshuset herudover skal varetage åbne rådgivnings- og konflikthåndteringstilbud til familier, som ikke har en sag i Familieretshuset.

Det foreslås, at Familieretshuset kan tilbyde parter støtte i form af bl.a. rådgivning og konfliktmægling med henblik på, at de selv finder løsninger på deres uenigheder. Rådgivningen, som ikke er terapi eller behandling, skal hjælpe forældrene med at indgå konkrete aftaler om samvær eller forældremyndighed, men kan også medvirke til at dæmpe konfliktniveauet. Med konfliktmægling hjælpes forældrene gennem forhandling til at løse deres uenighed på en måde, de begge kan acceptere. Resultatet af en konfliktmægling kan således også være andet eller mere end blot en aftale.

Kerneområdet for tilbud om rådgivning og konflikthåndtering er forældreansvarssager, men tilbuddene er ikke begrænsede til disse sager, idet rådgivning og konflikthåndtering også vil kunne være relevant i andre sagstyper.

Det foreslås, at Statsforvaltningens eksisterende rådgivnings- og konfliktmæglingstilbud videreføres i Familieretshuset, men at indsatsen styrkes ved etablering af nye tilbud i form af bl.a. et digitalt værktøj, samarbejdskurser og individuelle samtaler i komplekse sager. Det digitale værktøj er et onlinekursus i håndtering af forskellige temaer i forlængelse af en samlivsophævelse. For forældre med et lavere konfliktniveau vil løsningen være et enkelt og let tilgængeligt redskab til styrkelse af forældresamarbejdet. Samarbejdskurserne er kurser/undervisning i forældresamarbejde kombineret med samtaleøvelser og supplerende samtaler. Forældrene får gennem disse kurser viden, perspektiver og redskaber, som skaber øget forståelse for både deres egen og børnenes situation i skilsmissen. Der fokuseres forebyggende på at styrke forældrenes kommunikationsfærdigheder og evner til at håndtere konflikter. De individuelle samtalers formål er primært at styrke forældrenes forståelse af og fokus på barnet og dets behov.

Den differentierede behandling af § 5-sager, § 6-sager og § 7-sager skal afspejles i de tilbud om rådgivning og konflikthåndtering m.v., som tilbydes børn og forældre, sådan at disse i højere grad end i dag tilpasses den enkelte families behov.

Det foreslås endvidere, at Familieretshuset skal stille det digitale forløb til rådighed, som er et obligatorisk element i refleksionsperioden, jf. den i § 2, nr. 12, foreslåede § 42 a i ægteskabsloven. I forlængelse heraf foreslås det, at Familieretshuset i refleksionsperioden skal tilbyde parterne en rådgivnings- og afklaringssamtale, der kan understøtte forældrenes mulighed for at arbejde med deres relation og blive bedre til at forstå børns reaktion på en samlivsophævelse og skilsmisse. Da disse hensyn også gør sig gældende for ugifte forældre, der ophæver samlivet og har fælles børn under 18 år, foreslås det, at rådgivnings- og afklaringssamtalen ligeledes gøres til et tilbud for disse forældre.

3.3.5. Behandling af § 5-sager

3.3.5.1. Gældende ret

Efter gældende ret følger det af den for sagen gældende lovgivning, hvordan Statsforvaltningen eller Ankestyrelsen afslutter en enkel sag efter den familieretlige lovgivning.

Det fremgår således af §§ 9 og 10 og § 13, stk. 1, i forældreansvarsloven, at afslutning af en sag om aftale om forældremyndighed sker ved Statsforvaltningens modtagelse af en anmeldelse af aftalen. Statsforvaltningen kan efter forældreansvarsloven udstede en samværsresolution om forældrenes aftale om samvær. Sager om børnebidrag og ægtefællebidrag kan ligeledes afsluttes ved, at Statsforvaltningen udsteder en resolution, et såkaldt bidragsdokument, om parternes aftale om bidraget.

Det fremgår af § 42 i ægteskabsloven, at en sag om separation eller skilsmisse, hvor parterne er enige, herunder også om vilkårene, afsluttes ved Statsforvaltningens udstedelse af en bevilling.

Statsforvaltningen afslutter en sag om faderskab eller medmoderskab efter § 1 a, stk. 1, § 3 a, stk. 1, § 3 b, stk. 1, og § 14 i børneloven, hvor der ikke foreligger en tvist, ved registrering af faderskabet eller medmoderskabet. I sager om efternavne efter § 6, stk. 2, i navneloven afslutter Ankestyrelsen sagen ved at modtage en anmeldelse.

3.3.5.2. Børne- og Socialministeriets overvejelser

En af målsætningerne for det nye familieretlige system er at skabe enkle forløb for familierne. Sager, hvor parterne er enige, håndteres allerede i dag simpelt og smidigt. Denne hurtige proces for borgerne bør efter Børne- og Socialministeriets opfattelse bevares, sådan at der ikke skabes mere komplicerede forløb end i dag.

Med den indledende visitation til behandlingen som § 5-sag vil det efter ministeriets opfattelse være muligt i en række sager at optimere sagsforløbet yderligere ved, at det allerede ved sagens modtagelse og ikke først senere i forløbet konstateres, at henvendelsen kan og skal håndteres enkelt og hurtigt. For at opnå dette er det omvendt også ministeriets opfattelse, at visitation til behandling som en § 5-sag kun skal omfatte sager, hvor der er en enighed mellem parterne, som blot skal anmeldes eller registreres, f.eks. i form af udstedelse af et dokument, der gengiver aftalens indhold. Sager, hvor der er uenighed, og som derfor skal afsluttes med en afgørelse, bør således efter ministeriets opfattelse behandles som § 6-sager, uanset at der isoleret set er tale om helt enkle sager, eksempelvis hvor en forælder protesterer mod at skulle betale normalbidraget til et fælles barn.

Børne- og Socialministeriet finder, at et administrativt system er velegnet til at håndtere denne type henvendelser, ligesom hensynet til borgernes adgang til en hurtig sagsbehandling tilsiger, at henvendelsen ikke sendes videre til anden myndighed. Ministeriet er i tråd hermed af den opfattelse, at § 5-sager bør afsluttes af Familieretshuset.

3.3.5.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at Familieretshuset afslutter en enkel sag, der er visiteret til behandling som en § 5-sag, ved at modtage en anmeldelse, godkende, registrere eller notere en aftale, udstede en bevilling eller resolution i overensstemmelse med en aftale eller give en tilladelse eller godkendelse.

Det foreslås videre, at § 5-sager kun kan afsluttes på de måder, der fremgår af bestemmelsen.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, punkt 3.3.1.

3.3.6. Behandling af § 6-sager

3.3.6.1. Gældende ret

Efter gældende ret følger det af den for sagen gældende lovgivning, hvorvidt en mindre enkel sag afsluttes ved, at Statsforvaltningen, Ankestyrelsen eller retten træffer afgørelse efter den familieretlige lovgivning. Det følger endvidere af den for sagen gældende lovgivning, hvorvidt og i givet fald hvilken myndighed afgørelsen kan påklages til eller indbringes for.

Det fremgår således af forældreansvarsloven, at retten træffer afgørelse om forældremyndighed efter §§ 11 og 14 i forældreansvarsloven og om barnets bopæl efter § 17 i forældreansvarsloven. Det fremgår endvidere af forældreansvarsloven, at Statsforvaltningen har kompetence til at træffe afgørelse i en række andre sagstyper. Det drejer sig om afgørelse om forældremyndighed ved dødsfald efter §§ 15 og 15 a, samvær efter §§ 20 og 21, anden kontakt end samvær efter § 22, orientering om barnet efter § 23, stk. 3, mulighed efter § 25 for at tage barnet med til udlandet, Færøerne og Grønland i en kortere periode, forældremyndighed når forældremyndighedsindehaveren er forhindret i at træffe bestemmelse om barnets personlige forhold efter § 28, og afgørelse i sager om klage vedrørende orientering om barnet efter § 41, stk. 5. Efter § 26 i forældreansvarsloven træffes midlertidig afgørelse om forældremyndighed og bopæl under behandlingen af en sag herom af den myndighed, dvs. Statsforvaltningen eller retten, der behandler sagen i øvrigt. Midlertidig afgørelse om samvær og anden kontakt efter § 29 træffes af Statsforvaltningen eller i særlige tilfælde af Ankestyrelsen, og midlertidig afgørelse om kontaktbevarende samvær efter § 29 a træffes af Statsforvaltningen. Efter § 41, stk. 1, i forældreansvarsloven kan Statsforvaltningens afgørelser efter forældreansvarsloven som udgangspunkt påklages til Ankestyrelsen.

Efter ægteskabsloven træffer Statsforvaltningen afgørelse om størrelsen af ægtefællebidrag og ændring heraf, jf. § 50, stk. 1, og § 53, stk. 2, i ægteskabsloven, og om klage over den kommunale prøvelsesmyndigheds afgørelser om dispensation for visse ægteskabsbetingelser m.v., jf. § 58 b. Statsforvaltningens afgørelser kan efter § 58 a, stk. 1, i ægteskabsloven påklages til Ankestyrelsen.

Retten træffer efter ægteskabsloven afgørelse om omstødelse af ægteskab, jf. §§ 23 og 24, separation og skilsmisse og om vilkårene herfor, jf. § 43, pligten til at betale ægtefællebidrag og ændring af bidragspligt, jf. § 50, stk. 1, og § 53, stk. 1, ændring af bidragspligt og størrelse af ægtefællebidrag fastsat ved aftale, jf. § 52, vilkår for separation og skilsmisse, jf. § 55, og ændring m.v. af aftale om formuedeling, bidragspligt eller andre vilkår, jf. § 58. Statsforvaltningens afgørelser kan påklages til Ankestyrelsen, jf. § 58 a, stk. 1.

Efter børnebidragsloven træffer Statsforvaltningen afgørelse om børnebidrag. Statsforvaltningens afgørelser kan efter § 21, stk. 1, i børnebidragsloven påklages til Ankestyrelsen.

Efter bidragsopkrævningsloven træffer Statsforvaltningen efter § 2, 2. pkt., afgørelse i sager, hvor der er fremsat indsigelse mod eksistensen af et krav om underholdsbidrag, hvis kravet følger af

udenlandsk ret og er omfattet af lovens § 2, stk. 2, og efter § 20 træffer Statsforvaltningen beslutning om, at reglerne i § 19 om opfyldelse af bidragspligt eller sikkerhed for opfyldelse af bidragspligt finder anvendelse over for en mand, der er part i en påbegyndt faderskabssag. Det fremgår af § 23 a, stk. 2, i bidragsopkrævningsloven, at Statsforvaltningens afgørelser kan påklages til Ankestyrelsen.

Efter § 20 i børneloven træffer retten afgørelse om faderskab eller medmoderskab, hvis dette ikke er registreret eller anerkendt. Statsforvaltningen træffer efter § 26, stk. 1, afgørelse om, hvorvidt en sag om faderskab eller medmoderskab skal genoptages. Statsforvaltningens afgørelse herom kan indbringes for retten, jf. § 26, stk. 2.

Statsforvaltningen træffer efter § 16, stk. 3 og stk. 4, 1. pkt., i navneloven afgørelse i visse sager om navngivning og navneændring. Det fremgår af § 21, stk. 1, i navneloven, at Statsforvaltningens afgørelser kan påklages til Ankestyrelsen.

Efter ægtefælleloven træffer Statsforvaltningen afgørelse om tilladelse til dispositioner efter lovens § 1, stk. 3, og § 7, stk. 1, og om fastsættelse eller ændring af ægtefællebidrag efter lovens §§ 56 og 58. Det fremgår af § 61, stk. 1, i ægtefælleloven, at Statsforvaltningens afgørelser kan påklages til Ankestyrelsen.

Efter § 3, stk. 4, i lov om Haagerkonventionen af 2007 træffer Statsforvaltningen afgørelse om indsigelser mod Statsforvaltningens afgørelse om at erklære en udenlandsk afgørelse om børne- eller ægtefællebidrag eksigibel. Statsforvaltningens afgørelse kan efter § 3, stk. 5, påklages til Ankestyrelsen.

Efter bekendtgørelsen om anvendelsen af underholdspligtforordningen træffer Statsforvaltningen afgørelse, hvis bidragsbetaleren fremsætter indsigelser om en fordring, der søges inddrevet i Danmark efter underholdspligtforordningen. Efter bekendtgørelsen træffer Statsforvaltningen afgørelse om at erklære en udenlandsk afgørelse, der er omfattet af afdeling 2 i forordningens kapitel om fuldbyrdelse, for eksigibel, hvorefter afgørelsen kan inddrives i Danmark. Statsforvaltningens afgørelser efter bekendtgørelsen kan påklages til Ankestyrelsen.

Efter § 56 a i udlændingeloven træffer Statsforvaltningen afgørelse om udpegning af en personlig repræsentant for en uledsaget mindreårig udlænding og om ændring heraf. Det fremgår af § 56 a, stk. 4, at Statsforvaltningens afgørelse kan påklages til Ankestyrelsen.

3.3.6.2. Børne- og Socialministeriets overvejelser

Som det også fremgår af punkt 3.2.2. bør alle uenigheder, der forventes løst i Familieretshuset i udgangspunktet blive mødt med en konflikthåndterende tilgang.

Den screening og visitation af henvendelserne, der sker ved sagens modtagelse med henblik på kategorisering som enten § 5-, § 6- eller § 7-sag, tager således afsæt i henvendelsernes

problemtyngde. § 6-sager er mindre enkle sager, hvor der enten er en forventning om, at parterne med relevant støtte selv kan nå frem til en løsning af uenigheden, eller sager der skal afgøres, men hvor sagens karakter som udgangspunkt ikke tilsiger, at afgørelsen træffes af en domstol.

Det er således ministeriets opfattelse og samtidig en grundlæggende forudsætning for opbygningen af det nye familieretlige system, at henholdsvis Familieretshusets og Familierettens kompetencer og ressourcer bør anvendes på en måde, hvor de gør mest gavn for borgerne. Alle henvendelser, der kategoriseres som § 6-sager, bør derfor efter ministeriets opfattelse mødes med tilbud om rådgivning og konflikthåndtering med henblik på, at parterne når til enighed. Erfaringerne viser, at rigtig mange familier finder frem til en løsning på baggrund af et enkelt rådgivende møde. Sagerne bør dog samtidig oplyses sådan, at det er muligt at træffe en afgørelse, hvis parterne ikke selv løser uenigheden.

I sammenhæng hermed bemærker ministeriet, at barnet i § 6-sagerne bør modtage relevante tilbud fra Børneenheden, ligesom barnet bør kunne inddrages på relevant vis i konflikthåndteringstilbuddene til forældrene, f.eks. i forbindelse med børnesagkyndig rådgivning. Hvis der skal gennemføres en samtale med barnet efter navnligt § 34 i forældreansvarsloven, bør det også være Børneenheden, der gennemfører denne. Der henvises i denne forbindelse til punkt 3.3.3.2.

I det eksisterende familieretlige system afgøres en række sager ved domstolene, uanset at sagernes problemtyngde eller kompleksitet ikke tilsiger dette. Det er f.eks. tilfældet i situationer, hvor en mand nægter at anerkende resultatet af en DNA-prøve i en faderskabssag, og i sager om separation og skilsmisse, hvor en part modsætter sig opløsning af ægteskabet, uden at dette er begrundet i komplekse juridiske årsager. Sådanne og tilsvarende sager bør efter ministeriets opfattelse kunne afgøres af Familieretshuset, således at sagen ikke skifter forum, med de følger det vil have for sagens forløb og dermed også for den anden part. Ministeriet finder derfor, at Familieretshuset skal have kompetence til at træffe afgørelse i sager, hvor afgørelsen ikke har en særligt indgribende karakter eller en særlig kompleksitet, som kan nødvendiggøre, at der træffes afgørelse i domstolsregi.

Det er dog også ministeriets opfattelse, at en række sager, som i udgangspunktet bør afgøres i Familieretshuset, kan have en karakter, som tilsiger, at afgørelsen træffes af Familieretten. Der vil således være en række forældreansvarssager, som, selvom der ikke er bekymring for den anden forælders omsorgsevne eller egentlige risikofaktorer, som f.eks. vold, har en sådan karakter, at de må anses for velegnede til behandling ved domstolene. Ministeriet finder dog samtidig, at det i givet fald må være en forudsætning, at sagerne i deres indhold ikke ligger under en vis skønsmæssig ”bagatelgrænse”, hvor en fleksibel og hurtig administrativ afgørelse vurderes mest hensigtsmæssigt. Rene tilpasninger af omfanget af samvær, placering af feriesamvær, forhøjelse af normalbidraget ud fra en ren indtægtsvurdering m.v. må således efter ministeriets opfattelse anses for tvister, der er mindre egnede til domstolsafgørelse, mens sager om barnets bopæl og forældremyndighed kan have en så indgribende karakter, at de bør afgøres ved dom.

Langt de fleste samværssager vil have en sådan karakter, at sagen bedst egner sig til at blive afgjort administrativt med den fleksibilitet, det indebærer. Sager om samvær er således ofte uafgrænsede, detaljerige og foranderlige, bl.a. fordi forældrene kan være usikre i deres ønsker, og fordi de forhold, som der skal tages højde for ved fastlæggelse af samvær, kan forandre sig hurtigt. Dette efterlader dog efter ministeriets opfattelse en mindre del af § 6-sagerne om samvær, som efter et konkret skøn også må anses for egnede til en domstolsafgørelse, f.eks. fordi en ændring af samværrets omfang har en indgribende betydning for barnet, uden at det dog har begrundet en kategorisering som § 7-sag. En vurdering af, om afgørelsen potentielt vil være indgribende, bør efter ministeriets opfattelse foretages af den børne- og familiefaglige medarbejder, der kender familien og ske ud fra en børnefaglig vurdering af den konkrete ændring set i forhold til det konkrete barn og familien. Det bør efter ministeriets opfattelse også indgå i vurderingen, om der er et særligt behov for en hurtig afgørelse af sagen.

Udover bestemte sagstyper efter forældreansvarsloven er ministeriet opmærksomt på, at også andre § 6-sager, der i udgangspunktet afgøres i Familieretshuset, kan have en karakter, som gør, at de bør afgøres i Familieretten. I tilfælde, hvor en sags faktiske eller juridiske problemstillinger er af en særlig kompleksitet, bør sagen efter ministeriets opfattelse ligeledes kunne indbringes for Familieretten med henblik på afgørelse der. Ministeriet finder således, at et afgørende element i denne vurdering bør være, om der er retssikkerhedsmæssige hensyn, som taler for, at Familieretten og ikke Familieretshuset skal træffe afgørelsen.

Da ministeriet ønsker at skabe enkle forløb for parterne og undgå tunge og unødvendige processer, er det ministeriets opfattelse, at sager, der er visiterede som § 6-sager, men afgøres af Familieretten, bør afgøres i en forenklet familiesagsproces, hvor Familieretten lægger samme fundamentale retssikkerhedsmæssige principper om mundtlighed, mulighed for kontradiktion og fuld sagsoplysning til grund, som gælder i den almindelige behandling af civile retssager. Dog vil visse sagsskridt under hensyn til sagernes karakter efter ministeriets opfattelse typisk ikke være nødvendige i disse sager. Sagerne bør således være klar til afgørelse, når de indbringes for Familieretten, og der vil i lyset heraf oftest ikke være behov for bl.a. forberedende retsmøder, yderligere sagsoplysning og således heller ikke advokatbistand. Det bør dog af hensyn til retssikkerheden være Familieretten, der vurderer, om sagen egner sig til behandling efter den forenkledte familiesagsproces.

3.3.6.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at Familieretshuset behandler en § 6-sag ved at oplyse sagen og tilbyde parterne rådgivning og konflikthåndtering m.v. med henblik på, at parterne finder en løsning på deres uenighed.

Det foreslås videre, at hvis parterne, uanset den støtte de har modtaget i Familieretshuset, ikke kan finde en løsning på deres uenighed, træffer Familieretshuset afgørelse i sagen, medmindre sagen er af en sådan karakter, at den bør afgøres af Familieretten.

Efter forslaget er det således Familieretten, der træffer afgørelse i § 6-sager om forældremyndighed og barnets bopæl samt i § 6-sager om samvær, hvis afgørelsen vil være indgribende for barnet. Det foreslås også, at det er Familieretten, der træffer afgørelse i § 6-sager, der indeholder komplekse faktiske eller juridiske problemstillinger, og i § 6-sager om omstødelse af ægteskab, der efter § 23 i lov om ægteskabs indgåelse og opløsning anlægges af Familieretshuset. I forlængelse heraf foreslås det, at sager, der behandles sammen med en sag omfattet af ovennævnte, også afgøres af Familieretten.

Beslutningen om, at indsatsen for at støtte parterne til selv at finde en løsning ikke bør videreføres, og at der derfor skal træffes en afgørelse, eller at sagen skal indbringes for Familieretten, skal basere sig på en helhedsvurdering af familiens situation og parternes reaktioner på den tilbudte rådgivning og konflikthåndtering. Hensynet til, om det er til gavn for barnet, at der tilbydes yderligere rådgivning eller konflikthåndtering, skal tillægges afgørende vægt. I vurderingen indgår endvidere bl.a. sagens genstand, parternes samarbejdsvanskeligheder, parternes historik, konflikt- og løsningspotentialet og barnets situation. Det er centralt i vurderingen, at ikke alle rådgivnings- og konflikthåndteringsmuligheder skal være udtømte, men alene de muligheder, der er relevante for den konkrete familie. Der kan således være sager, hvor det meget hurtigt kan konstateres, at det ikke er muligt at støtte parterne i at nå en fælles løsning, og at det derfor er det bedste for barnet og for familien, at sagen, så snart den er oplyst, indbringes for Familieretten, eller at Familieretshuset træffer afgørelse. Forældrenes villighed til at deltage i konflikthåndterings- og rådgivningstilbud med henblik på at finde en løsning skal også indgå i denne vurdering. Dette betyder, at i tilfælde, hvor en forælder har deltaget i et møde med henblik på at finde en mindelig løsning, men herefter ikke ønsker at deltage i yderligere møder af denne karakter, skal Familieretshuset i det videre arbejde have fokus på at oplyse sagen, sådan at der kan træffes en afgørelse.

For så vidt angår den forenklede familiesagsproces henvises til de med følgelovforslagets § 16, stk. 3, foreslåede bestemmelser i §§ 449 d-449 g i retsplejeloven. Der henvises i øvrigt til punkt 3.3.1. og 3.4.

3.3.7. Behandling af § 7-sager

3.3.7.1. Gældende ret

Det fremgår af § 31 i forældreansvarsloven, at i tilfælde hvor forældrene ikke er enige om forældremyndighed, barnets bopæl eller samvær, skal anmodning om afgørelse af spørgsmålet indgives til Statsforvaltningen. Efter § 31 a indkalder Statsforvaltningen herefter parterne til et møde, medmindre afholdelsen heraf er unødvendig eller uhensigtsmæssig.

Som led i behandlingen af sagen kan Statsforvaltningen iværksætte en børnesagkyndig undersøgelse eller indhente sagkyndige erklæringer om forældrene. Det kan f.eks. være med henblik på at afklare en forælders evne til at drage omsorg for barnet.

Statsforvaltningen forsøger under sagens behandling at forlige parterne, så de finder en løsning i fællesskab på spørgsmålet om forældremyndighed, barnets bopæl eller samvær. Hvis dette ikke lykkes i sager om samvær, træffer Statsforvaltningen efter § 21 i forældreansvarsloven en afgørelse. Hvis der er tale om en sag om forældremyndighed eller barnets bopæl, hvor parterne ikke er nået til enighed, fremgår det af § 40, at Statsforvaltningen afslutter sagen og indbringer den for retten, hvis en part anmoder om dette inden fire uger. Ligeledes indbringer Statsforvaltningen sagen for retten, hvis en part anmoder om det efter, at Statsforvaltningen har afholdt et vejledningsmøde med parterne, og børnesagkyndig rådgivning eller konfliktmægling er afsluttet uden enighed, eller parterne ikke ønsker at modtage disse tilbud, eller den part, der ikke anmoder, er udeblevet fra to møder.

Statsforvaltningen kan efter § 29 i forældreansvarsloven træffe midlertidig afgørelse om samvær eller anden kontakt under behandlingen af en sag om samvær, forældremyndighed og barnets bopæl. Statsforvaltningen og retten kan efter § 26 i forældreansvarsloven træffe midlertidig afgørelse om forældremyndighed og barnets bopæl under behandlingen af en sag om disse spørgsmål.

Forældrene kan ikke få dækket omkostningerne til advokat efter retsplejelovens regler om fri proces under sagens behandling i Statsforvaltningen. Derimod er der mulighed for at få fri proces under sagens behandling i retten.

Gældende ret indeholder ikke bestemmelser om samarbejdet mellem Statsforvaltningen og kommunen i forbindelse med Statsforvaltningens behandling af sager efter forældreansvarsloven. Evalueringen af forældreansvarsloven i 2011 pegede på et mere systemiseret samarbejde mellem Statsforvaltningen og kommunerne som en forudsætning for en bedre håndtering af de meget komplekse forældreansvarssager. Som udløber af evalueringen og opfølgning på den efterfølgende politiske aftale om ændring af forældreansvarsloven blev der taget initiativ til at udvikle en særlig procedure – ”det særlige spor” – som er et tværfagligt og tværsektorielt sagsbehandlingsspor til behandling af de meget komplekse og konfliktfyldte sager.

Statsforvaltningen skal således visitere en sag til behandling i dette spor, hvis forældrene har et vedvarende højt konfliktniveau, og sagen både fra et familieretligt og fra et socialretligt perspektiv må anses for kompleks. Barnet er særligt udsat i disse sager, der er kendetegnede ved bl.a. at rumme en række risikofaktorer såsom vold, overgreb eller misbrugsproblemer i familien. I sager om udsatte børn arbejder både Statsforvaltningen og kommunerne for at sikre barnets bedste, og begge myndigheder har fokus på barnets behov. De familieretlige regler om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær og de socialretlige regler om beskyttelse mod omsorgssvigt og overgreb har således som overordnet mål at sikre barnets bedste.

Når Statsforvaltningen har visiteret en sag til ”det særlige spor”, indledes et samarbejde og en dialog med kommunen. Det samme gælder, hvis en sagsbehandler i kommunen under sagens

behandling bliver opmærksom på, at der verserer en sag i Statsforvaltningen. I så fald tager sagsbehandleren i kommunen kontakt til Statsforvaltningen med henblik på samarbejde og dialog.

Overordnet set er formålet med samarbejdet og dialogen at skabe en samlet fremtidssikret løsning til barnets bedste og undgå unødvendige parallelle forløb i Statsforvaltningen og kommunerne. For at opnå dette formål kan kommunerne og Statsforvaltningen, når der verserer en sag hos begge myndigheder, have interesse i at udveksle oplysninger om kendskabet til familien, og foreliggende oplysninger og gennemførte undersøgelser såsom børnefaglige undersøgelser, børnesagkyndige undersøgelser m.v.

Samarbejdet er som nævnt ikke lovfæstet, og erfaringerne viser, at det ikke bruges i samme udstrækning alle steder i landet.

3.3.7.2. Børne- og Socialministeriets overvejelser

Uanset at der gennem flere år har været et løbende fokus på at forbedre behandlingen af komplekse forældreansvarssager, hvor børnene er særligt udsatte, er det Børne- og Socialministeriets opfattelse, at behandlingen af disse sager fortsat kan og bør forbedres.

Et mindre udsnit af de mange tusinde sager om samvær, barnets bopæl og forældremyndighed, der hvert år behandles i Statsforvaltningen og ved retterne, er kendetegnede ved at have et meget højt og vedvarende konfliktniveau, tilstedeværelse af flere samtidige problematikker, herunder i et vist omfang socialretlige problemstillinger, og en eller flere risikofaktorer. Håndteringen af disse sager kræver derfor efter ministeriets opfattelse en særlig indsats fra det familieretlige system i tæt samarbejde med særligt de sociale myndigheder. Det kræver også en erkendelse af, at det ikke er alle familier, der over tid gennem forskellige former for støtte og rådgivning fra Familieretshuset vil kunne komme til at forliges til bedste for barnet. Disse familier kan efter ministeriets opfattelse måske i højere grad have behov for tydelighed gennem en domstolsafgørelse, der afslutter den konkrete konflikt.

Indledningsvist bemærker ministeriet, at børnene i disse sager må anses for særligt udsatte, og deres behov for støtte og involveringen af dem i sagsbehandlingen bør derfor varetages i regi af den foreslåede Børneenhed, der bør have et særligt fokus på at hjælpe disse børn. Der henvises i denne forbindelse til punkt 3.3.3.

Med den foreslåede screenings- og visitationsproces i det nye familieretlige system sikres det efter ministeriets opfattelse, at det hurtigere end i dag kan konstateres, at en forældreansvarssag er af en karakter, der nødvendiggør en særlig indsats. Ministeriet finder således, at de overvejelser, der lå til grund for tilrettelæggelsen af ”det særlige spor” bør overføres til tilrettelæggelsen af behandlingen af § 7-sager, sådan at § 7-sager behandles tværfagligt og tværsektorielt, hvor det er relevant. Det er samtidigt vigtigt, at den grundige sagsbehandling, der er nødvendig i disse sager, ikke får et for langt forløb. Ministeriet finder derfor, at sagens forløb i et vist omfang bør styres gennem frister for

iværksættelse af den indledende sagsbehandling, ligesom udarbejdelsen af en plan for sagens behandling vil understøtte dette mål.

Det er således efter ministeriets opfattelse afgørende, at der i disse sager meget hurtigt samles de relevante oplysninger om familien, herunder ikke mindst oplysninger om familien som kommunen måtte ligge inde med. Dette skal muliggøre udarbejdelsen af en plan for behandlingen af sagen, bl.a. for at sikre at der hurtigst muligt bliver iværksat relevante undersøgelser, herunder af forældrene, som kan belyse barnets perspektiv. Komplexiteten af § 7-sagerne betyder efter ministeriets opfattelse, at det oftest vil være nødvendigt at iværksætte en undersøgelse af en eller begge forældres personlige egenskaber og/eller af deres evne til at drage omsorg for barnet og deres forudsætninger for at kunne følge afgørelser og indgå i det nødvendige samarbejde, der skal sikre barnets trivsel. Den eksisterende mulighed for at indhente sagkyndige erklæringer om forældres mentale tilstand bør således efter ministeriets opfattelse anvendes i højere grad, end det sker i dag. Endvidere forudsætter planlægningen, at der foretages de nødvendige overvejelser om, hvilken form for rådgivning eller støtte forældrene kan drage nytte af.

I det videre tværfaglige arbejde med sagen er det efter ministeriets opfattelse ligeledes af stor betydning, at Familieretshuset har adgang til nødvendige oplysninger om barnet og familien og kan videregive sådanne oplysninger til andre myndigheder, som skal tage vare på barnet, dvs. kommunen, sundhedsvæsenet samt hvis relevant politiet og anklagemyndigheden. Udveksling af relevante oplysninger om barnet bør således efter ministeriets opfattelse ikke kunne hindres eller forsinkes af en forældremyndighedsindehavers manglende vilje til at give samtykke til udveksling af oplysningerne. En sådan adgang til at udveksle oplysninger bør dog være begrænset til situationer, hvor det er nødvendigt af hensyn til afdækningen af, hvad der er bedst for barnet, jf. § 4 i forældreansvarsloven. For så vidt angår de databeskyttelsesretlige overvejelser i denne henseende henvises til bemærkningerne til § 31.

Samarbejdet med de sociale myndigheder bør efter ministeriets opfattelse kunne have et videre omfang end blot udveksling af oplysninger. Det bør således være muligt at afholde netværksmøder enten i Familieretshuset eller i kommunen med deltagelse af begge myndigheder og familien. I forlængelse af målsætningen om at skabe enkle og gennemsikkelige forløb bør der således ikke oprettes nye netværksmøder i Familieretshuset, hvis der allerede er velfungerende netværksmøder iværksat i kommunalt regi. På samme måde bør det efter ministeriets opfattelse nøje overvejes i den konkrete sag, hvor eventuel rådgivning m.v. bedst ydes. Samarbejdet bør i sidste ende føre frem til helhedsorienterede løsninger for familierne, der har den nødvendige sammenhæng med de socialretlige indsatser for familien.

Ministeriet finder, at der gennem det tværfaglige og tværsektorielle arbejde med familien opnås et indgående kendskab til den konkrete familie, samtidigt med at der vil være de nødvendige faglige kompetencer til stede for, at der kan ske en dybdegående tværfaglig oplysning og behandling af sagen. Familieretshuset bør samtidigt tilbyde forældrene rådgivning og konflikthåndtering med det primære formål at dæmpe deres konflikt og sikre barnets trivsel.

Under hensyn til problemtyngden bør sagerne afgøres af Familieretten. Dog bør Familieretshuset kunne træffe midlertidige afgørelser under sagens behandling i Familieretshuset.

Ministeriet finder anledning til at understrege, at overgangen af en sag fra Familieretshuset til Familieretten bør ske på en måde, så familien oplever et sammenhængende forløb, og på en måde som sikrer, at hverken forældrene eller barnet skal starte forfra med at deltage i oplysningen af sagen. Dommeren bør dog kunne foretage supplerende oplysning af sagen i det omfang, der er behov for det.

Familieretten bør derfor ud over samtlige akter i sagen modtage en kort beskrivelse af sagen fra Familieretshuset. Beskrivelsen bør opregne centrale faktuelle forhold i sagen og de undersøgelser, der er foretaget, herunder kort gengive konklusionerne af sådanne undersøgelser. Der bør endvidere sikres sammenhæng til det kommunale system, hvilket efter ministeriets opfattelse kan ske ved en kort gengivelse af iværksatte indsatser i kommunen samt oplysning om, hvordan kommunen vil kunne understøtte en familieretlig afgørelse. Set med barnets briller sikres oplevelsen af et sammenhængende forløb efter ministeriets opfattelse ved forslaget om, at Børneenheden følger barnet under sagens behandling i Familieretten med henblik på også at yde støtte under denne del af processen samt med henblik på at gennemføre en børnesamtale med barnet, hvis Familieretten beslutter, at der skal afholdes en sådan. Familieretten bør dog have mulighed for at bestemme, at en børnesamtale skal afholdes af en anden børnesagkyndig.

3.3.7.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at en § 7-sag skal behandles tværfagligt af Familieretshusets børne- og familiefaglige medarbejdere og juridiske sagsbehandlere, og at Familieretshuset skal inddrage andre faggrupper i sagsbehandlingen, når der er behov herfor. Familieretshuset skal således sørge for tværfaglig behandling, undersøgelse og oplysning af sagen, herunder af forældrenes evne til at drage omsorg for barnet. Afdækningen af barnets perspektiv foreslås at foregå under medvirken af Børneenheden.

Det foreslås endvidere, at Familieretshuset skal rette henvendelse til den kommune, som er forpligtet til at yde hjælp til barnet efter retssikkerhedsloven, med det formål at afdække, om der skal indledes et samarbejde med henblik på at finde helhedsorienterede løsninger for familien. Denne kontakt foreslås at skulle finde sted hurtigst muligt og så vidt muligt inden fem hverdage efter beslutningen om, at sagen skal visiteres til behandling som en § 7-sag. Yderligere foreslås det, at Familieretshuset hurtigst muligt og så vidt muligt inden syv hverdage efter beslutningen om, at sagen skal visiteres til behandling som en § 7-sag, skal sende en plan for behandlingen af sagen til parterne. Endvidere foreslås det, at et barn i en § 7-sag skal have udpeget en kontaktperson hurtigst muligt og så vidt muligt inden syv dage efter beslutningen om visitationen.

Med henblik på at understøtte beskyttelsen af barnet foreslås det, at Familieretshuset, kommunale myndigheder, sundhedsmyndigheder og autoriserede sundhedspersoner under behandlingen af en §

7-sag kan udveksle oplysninger om rent private forhold vedrørende barnets og parternes personlige og familiemæssige forhold, hvis udvekslingen må anses for nødvendig af hensyn til barnets sundhed og udvikling. Det foreslås, at udvekslingen af oplysninger også kan ske ved møder.

Samtidig foreslås det som et led i tilrettelæggelsen af sagens behandling, at parterne kan indkaldes til et eller flere møder sammen eller hver for sig. Møderne har for det første til formål at oplyse sagen, og for det andet at afdække mulighederne for, at parterne kan nå til enighed til barnets bedste, herunder afklare hvilken støtte Familieretshuset kan yde for, at parterne kan realisere disse muligheder. Det foreslås, at andre myndigheder kan deltage i sådanne møder for herved at gøre det muligt at afholde tværsektorielle møder med en eller begge parter i en sag og de kommunale myndigheder.

Endelig foreslås det, at afgørelse i en § 7-sag træffes af Familieretten.

Når sagen indbringes for Familieretten, medsendes sagens akter og et notat om sagen. § 7-sager vil kunne indeholde oplysninger, som Familieretshuset skal undtage fra aktindsigt efter forvaltningslovens regler om aktindsigt. Efter § 15 b i forvaltningsloven kan retten til aktindsigt begrænses, i det omfang partens interesse i at kunne benytte kendskab til sagens dokumenter til varetagelse af sit tarv findes at burde vige for afgørende hensyn til bl.a. opklaring og forfølgning af lovovertrædelser og til private og offentlige interesser, hvor hemmeligholdelse efter forholdets særlige karakter er påkrævet. Adgangen til at undtage oplysninger fra aktindsigt er således snæver. Ud over undtagelse af oplysninger fra aktindsigt af hensyn til barnet vil der eksempelvis kunne være et beskyttelseshensyn i forhold til den ene forælder i situationer, hvor den anden forælder er voldelig og forfølger forælderen. I sådanne tilfælde kan det være nødvendigt at sikre, at adgangen til oplysninger om opholdssted m.v. afskæres. Endvidere vil det i situationer, hvor en forælder er under efterforskning for en forbrydelse, der har betydning for vurderingen af forælderen's omsorgsevne, eksempelvis vold, kunne være nødvendigt at tilbageholde oplysninger fra efterforskningen for at undgå at skade efterforskningen, uanset at det netop er fra efterforskningen, at der kan fremkomme centrale oplysninger om den pågældende forælders personlige forhold.

Det er imidlertid ikke et problem, at Familieretten ved indbringelsen modtager oplysninger, der skal undtages fra aktindsigt efter forvaltningsloven, da Familieretten inden for det gældende regelsæt vil kunne håndtere de oplysninger, som Familieretshuset sender til Familieretten. Der henvises til de almindelige bemærkninger i følgelovforslaget, punkt 3.4.2.1. og 3.4.3.1.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, punkt 3.3.1.

3.3.8. Samarbejde mellem Familieretshuset og kommunerne

3.3.8.1. Gældende ret

Der er ikke i gældende ret fastsat nærmere bestemmelser om samarbejdet mellem Statsforvaltningen og kommunerne i de familieretlige sager. Der er i praksis etableret et samarbejde mellem Statsforvaltningen og visse kommuner på ad hoc basis.

Statsforvaltningen og en kommune kan i konkrete sager udveksle oplysninger efter de almindelige regler i forvaltningsloven og databeskyttelseslovgivningen. Der skal dermed som udgangspunkt foreligge samtykke fra den person, som oplysninger vedrører, for at der kan ske udveksling mellem de to myndigheder.

3.3.8.2. Børne- og Socialministeriets overvejelser

Afgørelsen af familieretlige spørgsmål om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær kan have afgørende indflydelse på et udsat barns trivsel og udvikling og for kommunalbestyrelsens arbejde med beskyttelsen af barnet. Kommunalbestyrelsens støtteforanstaltninger efter den socialretlige lovgivning kan omvendt også have afgørende betydning for løsningen af familieretlige problemstillinger. Det er på den baggrund ministeriets opfattelse, at der som led i det nye familieretlige system skal sikres et bedre, dybere og mere institutionaliseret samarbejde mellem Familieretshuset og kommunerne end det, der eksisterer i dag mellem Statsforvaltningen og kommunerne. Samarbejdet skal have fokus på de familier, hvis sag behandles som en § 7-sag, fordi den er særlig konfliktfyldt, og som samtidig modtager støtteforanstaltninger efter den socialretlige lovgivning, eller hvor der er overvejelser om iværksættelse heraf.

Det er i denne forbindelse ministeriets opfattelse, at der bør etableres både et overordnet samarbejde mellem Familieretshuset og kommunerne, hvor spørgsmål af generel betydning kan drøftes, og der kan findes fælles løsninger med betydning for flere sager, og et konkret samarbejde i den enkelte sag med henblik på at sikre sammenhængende løsninger til barnets bedste.

Det er ministeriets vurdering, at lovgivningen om Familieretshuset skal indeholde grundstammen i samarbejdet mellem Familieretshuset og kommunerne, men at lovgivningen skal give plads og fleksibilitet til, at samarbejdet kan udvikles, så det opfylder behovet i den enkelte sag, såvel som særlige lokale ønsker, der kan opstå i samarbejdet mellem en af Familieretshusets afdelinger og kommunerne i afdelingens geografiske område.

3.3.8.3. Den foreslåede ordning

Børne- og Socialministeriet foreslår, at samarbejdet mellem Familieretshuset og kommunerne understøttes ved udpegningen af kontaktpunkter i myndighederne. Det foreslås således, at alle kommuner skal udpege et kontaktpunkt for Familieretshuset, og at Familieretshuset ligeledes skal udpege et kontaktpunkt for hver enkelt kommune.

Det findes hensigtsmæssigt, at den indledende henvendelse mellem Familieretshuset og en kommune vedrørende en sag som udgangspunkt sker via kontaktpunktet, som sørger for, at

henvendelsen bliver fordelt til den rette sagsbehandler. Dette kan medvirke til at sikre hurtig og ensartet sagsbehandling. Udpegningen af kontaktpunktet må dog ikke være begrænsende for samarbejdet. Eksempelvis vil det være naturligt, at når der i en konkret § 7-sag først er etableret et samarbejde, foregår samarbejdet sagsbehandler til sagsbehandler. Det foreslås ikke, at der stilles konkrete krav til den nærmere etablering af et kontaktpunkt, men det vil være hensigtsmæssigt, at mere end en enkelt medarbejder indgår i kontaktpunktet af hensyn til medarbejderudskiftning, sygdom m.v.

Samarbejdet mellem myndighederne kan understøttes af møder mellem myndighedernes kontaktpunkter med henblik på erfaringsudveksling og gensidig orientering. Møderne kan anvendes til drøftelse af generelle emner af betydning for begge myndigheder, såsom ny lovgivning eller nye sagsbehandlingsprocedurer, og til tilrettelæggelse af procedurer for samarbejdet og udveksling af erfaringer med samarbejdet både på generelt plan og i konkrete sager. Formålet med møderne er ikke at drøfte konkrete sager. Der kan ikke med hjemmel i bestemmelsen ske udveksling af personoplysninger, udover hvad der følger af persondataloven.

Udover det generelle samarbejde foreslås det, at der som konkret redskab for kommunerne gives kommunalbestyrelsen en initiativret vedrørende spørgsmål efter forældreansvarsloven. Med initiativretten får kommunalbestyrelsen mulighed for at anmode Familieretshuset om at iværksætte en sag efter forældreansvarsloven, og Familieretshuset får mulighed for på baggrund af kommunalbestyrelsens anvendelse af initiativretten at iværksætte behandlingen af en forældreansvarssag med henblik på at beskytte barnet, uanset at der ikke foreligger en anmodning fra en af forældrene.

Afgørelsen af familieretlige spørgsmål om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær kan have afgørende indflydelse på et udsat barns trivsel og for kommunalbestyrelsens arbejde med beskyttelsen af barnet. Initiativretten skal derfor være et redskab til at sikre sammenhæng mellem de kommunale myndigheders arbejde med et udsat barn og Familierettens og Familieretshusets stillingtagen til familieretlige spørgsmål. Initiativretten har til formål at forebygge mistrivsel samt hjælpe og beskytte et barn, hvis trivsel er så truet, at kommunalbestyrelsen overvejer en anbringelse uden for hjemmet, og hvor afgørelsen af familieretlige spørgsmål, som f.eks. hos hvilken forælder barnet har bopæl, kan medvirke til, at risikoen for barnets udvikling og sundhed mindskes.

Der henvises til § 25 og bemærkningerne hertil. For så vidt angår samarbejdet mellem Familieretshuset og en kommunalbestyrelse i en konkret § 7-sag efter forældreansvarsloven henvises til de almindelige bemærkninger, punkt 3.3.8.

3.3.9. Tidspunktet for virkningen af familieretlige afgørelser

3.3.9.1. Gældende ret

Statsforvaltningen afslutter en række familieretlige sager ved at fastslå, at parterne er enige. Den familieretlige lovgivning indeholder ikke generelle bestemmelser om, fra hvilket tidspunkt afslutningen af en familieretlig sag har virkning, når den afsluttes efter enighed mellem parterne. Det er således eksempelvis ikke lovfæstet, fra hvilket tidspunkt en bevilling til skilsmisse, der er udstedt af Statsforvaltningen, har virkning, men det er fast antaget, at bevillingen har virkning fra udstedelsestidspunktet.

Efter § 483 i retsplejeloven kan aftaler om forældremyndighed og samvær fuldbyrdes straks, medmindre andet er aftalt. Tilsvarende fremgår det af § 1, stk. 3, i bekendtgørelse nr. 146 af 22. februar 2016 om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær m.v., at når Statsforvaltningen modtager en anmeldelse af en aftale om fælles forældremyndighed, om ophør af fælles forældremyndighed eller om overførsel af forældremyndighed fra den ene forælder til den anden i underskrevet og dateret stand med den nødvendige dokumentation, er anmeldelsen sket, og aftalen har virkning fra dette tidspunkt.

Det kan fremgå af en aftale, at den har virkning fra et andet tidspunkt. I så fald har aftalen virkning fra det aftalte tidspunkt. Eksempelvis vil en aftale om betaling af børnebidrag, som Statsforvaltningen noterer, normalt indeholde en bestemmelse om, fra hvilket tidspunkt bidraget skal betales. Tilsvarende vil en aftale om samvær indeholde bestemmelser om, på hvilke tidspunkter der er samvær.

Efter § 483 i retsplejeloven kan bestemmelser om forældremyndighed og samvær, jf. § 478, stk. 1, nr. 3, i retsplejeloven, fuldbyrdes straks, medmindre andet er bestemt. Den familieretlige lovgivning indeholder ikke bestemmelser om, fra hvilket tidspunkt andre afgørelser, som Statsforvaltningen træffer, har virkning, men det er fast antaget, at de har virkning fra afgørelsestidspunktet. Dette gælder dog ikke, hvis det i afgørelsen er bestemt, at afgørelsen har virkning fra et andet tidspunkt. Eksempelvis vil en afgørelse om børnebidrag indeholde en bestemmelse om, fra hvilket tidspunkt bidraget skal betales, og en afgørelse om samvær vil indeholde bestemmelser om, på hvilke tidspunkter der er samvær.

Efter § 454, stk. 1, 1. pkt., i retsplejeloven er ankefristen i sager omfattet af kapitel 42 i retsplejeloven fire uger. Efter § 448 i retsplejeloven omfatter denne bestemmelse afgørelse om separation, skilsmisse og omstødelse af ægteskab og om vilkår herfor, afgørelse om forældremyndighed og barnets bopæl, afgørelse i sager om ændring eller anfægtelse af vilkår for separation, skilsmisse eller omstødelse, afgørelse i sager mellem ægtefæller om, hvorvidt separation består eller er bortfaldet, og afgørelse om, hvorvidt parterne er eller ikke er ægtefæller.

Efter § 372, stk. 2, i retsplejeloven kan ankeinstansen undtagelsesvist tillade anke indtil 1 år efter dommens afsigelse. Efter § 454, stk. 1, 2. pkt., i retsplejeloven kan der dog ikke i medfør af § 372, stk. 2, 4. pkt., meddeles tilladelse til efter ankefristens udløb at anke en dom, der går ud på separation, skilsmisse eller omstødelse af ægteskab, eller hvorved et ægteskab er kendt ikke bestående. En dom, der går ud på separation, skilsmisse eller omstødelse af ægteskab, har således

virkning, når der er gået fire uger fra afsigelsen af dommen. Dommen har dog virkning fra et tidligere tidspunkt, hvis parterne giver afkald på anke (ankeafkald), eller hvis sagsøgte har taget bekræftende til genmæle over for sagsøgerens påstand om separation, skilsmisse eller omstødelse af ægteskab.

Efter § 454, stk. 1, 3. pkt., jf. stk. 2, i retsplejeloven kan domme, der går ud på separation, skilsmisse eller omstødelse af ægteskab, ankes særskilt, for så vidt angår vilkårene eller enkelte af disse vilkår, og for anke af vilkår efter ankefristens udløb gælder § 454, stk. 1, 2. pkt., i retsplejeloven ikke.

Efter § 372, stk. 1, i retsplejeloven er ankefristen i civile sager fire uger. Ankefristen regnes fra dommens afsigelse. Bestemmelsen finder anvendelse på familieretlige domme, der ikke er omfattet af kapitel 42 i retsplejeloven, herunder domme om faderskab og medmoderskab.

Det fremgår af § 480, stk. 1, i retsplejeloven, at domme kan fuldbyrdes, når fuldbyrdelsesfristen er udløbet, medmindre dommen forinden er anket. Fuldbyrdelsesfristen er 14 dage efter dagen for dommens afsigelse, medmindre andet er bestemt i dommen. Efter praksis medregnes dagen for domsafsigelsen ikke i fuldbyrdelsesfristen, og derfor skal fulde 14 dage være forløbet, før dommen kan fuldbyrdes. En dom, der f.eks. er afsagt tirsdag den 10. kan tidligst fuldbyrdes onsdag den 25.

Efter § 480, stk. 2, kan det dog i dommen bestemmes, at dommen skal kunne fuldbyrdes, selv om den ankes inden fuldbyrdelsesfristens udløb.

I relation til § 480, stk. 1, i retsplejeloven bemærkes, at efter § 367, stk. 1, 4. pkt., i retsplejeloven har anmodning om genoptagelse af en sag samme virkning som anke.

Uanset § 480, stk. 1, i retsplejeloven kan dommen fuldbyrdes fra et tidligere tidspunkt, hvis parterne giver afkald på anke (ankeafkald).

Det antages, at reglerne i § 480 i retsplejeloven om fuldbyrdelsesfrister finder tilsvarende anvendelse på andre virkninger af en dom. En dom om ophævelse af fælles forældremyndighed og placering af forældremyndigheden hos den ene forælder har således eksempelvis først virkning fra det tidspunkt, hvor den efter reglerne i § 480, stk. 1 og 2, kan fuldbyrdes. Det er således først fra dette tidspunkt, og ikke fra domstidspunktet, at eneforældremyndighedsindehaveren på egen hånd kan træffe afgørelse om barnets personlige forhold, jf. § 2 i forældreansvarsloven.

Efter § 483, jf. § 478, stk. 1, nr. 3, i retsplejeloven kan afgørelser om forældremyndighed truffet af Statsforvaltningen fuldbyrdes straks, medmindre andet er bestemt.

Efter § 483 i retsplejeloven kan aftaler og bestemmelser om forældremyndighed og samvær fuldbyrdes straks, medmindre andet er aftalt. Tilsvarende følger det af § 481, stk. 1, i retsplejeloven, at kendelser kan fuldbyrdes straks, medmindre andet er bestemt i kendelsen. Denne bestemmelse

finder bl.a. anvendelse på midlertidige retsafgørelser om forældremyndighed og barnets bopæl efter kapitel 5 i forældreansvarsloven, da sådanne afgørelser træffes ved kendelse.

3.3.9.2. Børne- og Socialministeriets overvejelser

Børne- og Socialministeriet finder overordnet set, at de gældende regler om, hvornår en afgørelse truffet af Familieretshuset eller en familieretlig aftale anmeldt til Familieretshuset har virkning og kan fuldbyrdes, bør videreføres. Reglerne bør dog lovfæstes og samles i Familieretshusloven. Ved udformningen af reglerne skal der tages højde for, at Familieretshuset skal træffe afgørelse i flere sagstyper end i dag, herunder i sagstyper der i dag alene afgøres af domstolene.

Ved udformningen af reglerne bør der tages hensyn til forslaget om en generel frist på fire uge til at anmode om at få en afgørelse truffet af Familieretshuset indbragt for Familieretten, svarende til ankefristen for civile domme. Der henvises til lovforslagets § 42, stk. 1, og bemærkningerne hertil.

Dette indebærer, at alle bevillinger bør have virkning fra udstedelsen, og at alle andre sager, der afsluttes efter parternes enighed, har virkning fra Familieretshusets modtagelse af meddelelse om aftalen eller enigheden, eksempelvis Familieretshusets modtagelse af en anmeldelse af en aftale om forældremyndighed eller børnebidrag.

Det indebærer endvidere, at afgørelser truffet af Familieretshuset som udgangspunkt bør have virkning straks, medmindre det i afgørelsen. Dette udgangspunkt bør dog navnlig fraviges på to punkter, der beskrives i det følgende.

For det første, bør afgørelser, der går ud på separation, skilsmisse eller omstødelse af ægteskab eller hvorved et ægteskab er kendt ikke bestående, i overensstemmelse med, hvad der gælder for tilsvarende domme, have virkning, når den foreslåede frist på fire uger for at anmode om at få afgørelsen indbragt for Familieretten, svarende til ankefristen for i civile domme, er udløbet, medmindre Familieretshuset inden da har modtaget en anmodning om, at afgørelsen indbringes for Familieretten.

For det andet, bør afgørelser i sagstyper, som efter den gældende ordning afgøres af domstolene, i overensstemmelse med, hvad der gælder for tilsvarende domme, have virkning to uger efter afgørelsen, medmindre Familieretshuset inden da har modtaget en anmodning om at indbringe afgørelsen for Familieretten eller om at genoptage afgørelsen. Dette omfatter navnlig afgørelse om faderskab, vilkår for separation og skilsmisse og om ændring af en aftale eller afgørelse om pligten til at betale ægtefællebidrag. Familieretshuset bør dog kunne bestemme, at afgørelsen har virkning fra et tidligere eller senere tidspunkt, og at afgørelsen har virkning, selvom Familieretshuset inden for to ugers fristen har modtaget en indsigelse mod afgørelsen.

Frafalder en part retten til at anmode om, at afgørelsen indbringes for Familieretten, bør afgørelsen normalt have virkning fra Familieretshusets modtagelse af meddelelsen herom.

Endelig bør en afgørelse eller aftale m.v. kunne fuldbyrdes fra det tidspunkt, hvor den har virkning. Om afgørelsen herudover opfylder betingelserne for at kunne fuldbyrdes, afgøres efter fuldbyrdelsesreglerne i retsplejeloven eller, for så vidt angår børne- og ægtefællebidrag, efter reglerne i bidragsopkrævningsloven og inddrivelsesloven.

3.3.9.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at reglerne om, hvornår en familieretlig afgørelse truffet af Familieretshuset eller en familieretlig aftale anmeldt til Familieretshuset har virkning og kan fuldbyrdes, placeres i kapitel 11 i Familieretshusloven.

Herunder foreslås det for det første, at bevillinger har virkning fra udstedelsen, og at alle andre sager, der afsluttes efter parternes enighed, har virkning fra Familieretshusets modtagelse af meddelelse om aftalen eller enigheden.

For det andet foreslås det, at afgørelser truffet af Familieretshuset som udgangspunkt har virkning straks, medmindre det bestemmes i afgørelsen, at den har virkning fra et andet tidspunkt.

Udgangspunktet om, at en afgørelse truffet af Familieretshuset har virkning straks, fraviges dog i tre situationer, der beskrives i det følgende.

Første fravigelse er, at afgørelser, der går ud på separation, skilsmisse eller omstødelse af ægteskab eller hvorved et ægteskab er kendt ikke bestående, har virkning, når den foreslåede frist på fire uger for at anmode om at få afgørelsen indbragt for Familieretten er udløbet, medmindre Familieretshuset inden da har modtaget en sådan anmodning.

Anden fravigelse er, at visse afgørelser har virkning to uger efter afgørelsen, medmindre Familieretshuset inden da har modtaget en anmodning om at indbringe afgørelsen for Familieretten eller om at genoptage afgørelsen. Dette omfatter navnlig afgørelser om faderskab, vilkår for separation og skilsmisse og om ændring af en aftale eller afgørelse om pligten til at betale ægtefællebidrag. Familieretshuset kan dog bestemme, at afgørelsen har virkning fra et tidligere eller senere tidspunkt, og at afgørelsen har virkning, selvom Familieretshuset inden for to ugers fristen har modtaget en anmodning om at få afgørelsen indbragt for Familieretten.

Tredje fravigelse er, at når en part frafalder retten til at anmode om, at en afgørelse indbringes for Familieretten, har afgørelsen virkning fra det tidspunkt, hvor Familieretshuset modtager meddelelsen herom, medmindre andet følger af afgørelsen.

Endelig foreslås det, at en afgørelse eller aftale m.v. kan fuldbyrdes fra det tidspunkt, hvor den har virkning. Om afgørelsen herudover opfylder betingelserne for at kunne fuldbyrdes, afgøres efter

fuldbyrdelsesregler i retsplejeloven eller, for så vidt angår børne- og ægtefællebidrag, reglerne i bidragsopkrævningsloven og inddrivelsesloven.

3.3.10. Indbringelse af sager og afgørelser for Familieretten

3.3.10.1. Indbringelse af afgørelser for Familieretten (domstolsprøvelse)

3.3.10.1.1. Gældende ret

Familieretlige sager afgøres som udgangspunkt af Statsforvaltningen. Byretten træffer dog navnlig afgørelser om forældremyndighed, barnets bopæl, separation og skilsmisse. Statsforvaltningens afgørelser kan med enkelte undtagelser påklages til Ankestyrelsen, mens byrettens afgørelser kan ankes til landsretten. Der er ikke mulighed for at påklage Ankestyrelsens afgørelse i klagesagen til højere administrativ myndighed.

Den familieretlige lovgivning indeholder generelle frister for indgivelse af klage over Statsforvaltningens afgørelse. Sådanne frister findes dog i relation til afgørelser om børne- og ægtefællebidrag efter børnebidragsloven, ægteskabsloven og ægtefælleloven. Efter disse bestemmelser skal en klage indgives inden fire uger efter, at klageren har fået meddelelse om afgørelsen. Ankestyrelsen kan behandle en for sent indgivet klage, hvis der er særlige omstændigheder, der taler herfor. Denne mulighed for at få behandlet en klage, selvom klagefristen er overskredet, anvendes bl.a., hvis den tidligere afgørelse er åbenbart urigtig, dette skyldes, at den anden part har givet urigtige oplysninger eller har undladt at give relevante oplysninger til Statsforvaltningen, og klageren først lang tid efter afgørelsen har fået kendskab dertil og straks herefter indgiver en klage.

Forældreansvarsloven indeholder en tilsvarende frist på fire uger til at anmode om at få Statsforvaltningens afgørelse om forældremyndighed efter en forælders død indbragt for retten, dog uden mulighed for retten til at se bort fra fristoverskridelser.

For familieretlige afgørelser, der træffes af byretten, gælder der som udgangspunkt en ankefrist på fire uger, men landsretten kan undtagelsesvis tillade anke indtil 1 år efter dommens afsigelse. Der kan dog ikke meddeles tilladelse til efter ankefristens udløb at anke en dom, der går ud på f.eks. separation eller skilsmisse.

Haagerkonventionen af 2007 om underholdspligt og underholdspligtforordningen indeholder særlige procedurer for behandlingen af anmodninger om at erklære en udenlandsk afgørelse om børne- og ægtefællebidrag eksigibel således, at den kan inddrives i Danmark. Det drejer sig bl.a. om klagefrister.

Efter forældreansvarsloven kan en afgørelse over en myndigheds afvisning af at orientere en forælder, der ikke har forældremyndigheden, om barnets forhold, påklages til Statsforvaltningen.

Statsforvaltningens afgørelse kan ikke påklages til Ankestyrelsen. Ankestyrelsen kan dog behandle en klage, hvis det skønnes, at sagen har principiel eller generel betydning.

Afgørelser om dispensation for ægteskabsbetingelserne, som en kommune som prøvelsesmyndighed har truffet efter ægteskabsloven, kan påklages til Ankestyrelsen. Tilsvarende gælder en personregisterførers afgørelse efter navneloven.

Børne- og socialministeren kan efter en række af de familieretlige love fastsætte nærmere regler om behandlingen af klager. Med hjemmel heri er der fastsat regler om behandlingen af klager, herunder at klage indgives til Statsforvaltningen, der videresender klagen og sagens akter til Ankestyrelsen. Der er endvidere fastsat regler om, at Statsforvaltningen kan genoptage behandlingen af en påklaget afgørelse, hvis klagen indeholder en ny ansøgning eller væsentlige nye oplysninger, eller der er begået sagsbehandlingsfejl, der kan have betydning for afgørelsen.

Adgangen til at genoptage en sag omfatter også situationer, hvor Statsforvaltningen f.eks. har udstedt en skilsmissebevilling efter enighed mellem parterne, og den ene ægtefælle protesterer mod udstedelsen under henvisning til, at den pågældende ægtefælle ikke har givet samtykke til skilsmissen eller mener at have tilbagekaldt sit samtykke. I sådanne situationer genoptages sagen, og den afgørelse, der træffes i genoptagelsessagen, kan påklages til Ankestyrelsen.

Klageren kan påklage Statsforvaltningens beslutning om at genoptage en sag til Ankestyrelsen.

Efter § 16, stk. 1, i forvaltningsloven træffes afgørelsen af, om en anmodning fra en part om aktindsigt skal imødekommes, af den myndighed, der i øvrigt træffer afgørelsen i den pågældende sag.

Afgørelse om aktindsigt truffet af Statsforvaltningen i forbindelse med Statsforvaltningens behandling af en familieretlig sag kan efter § 16, stk. 4, i forvaltningsloven påklages særskilt til Ankestyrelsen, såfremt Ankestyrelsen i øvrigt er klageinstans i forhold til afgørelsen af den sag, som aktindsigtsanmodningen vedrører.

Endelig kan Statsforvaltningens sagsbehandling påklages til Ankestyrelsen i det omfang, Statsforvaltningens afgørelse i den pågældende sag kan påklages til Ankestyrelsen. Sådanne såkaldte sagsbehandlingsklager omfatter eksempelvis klager vedrørende partshøring, begrundelsen for afgørelsen og sagsbehandlingstiden.

Statsforvaltningens afgørelser om aktindsigt efter offentlighedsloven kan påklages til Børne- og Socialministeriet.

Den familieretlige lovgivning indeholder ikke regler om virkningen af, at en afgørelse påklages, herunder om afgørelsen har virkning under behandlingen af klagen, eller om klagen tillægges opsættende virkning således, at den påklagede afgørelse ikke har virkning, før klagesagen er

afsluttet. Det følger imidlertid af almindelige forvaltningsretlige principper, at en klage ikke har opsættende virkning, men at både klageinstansen og den myndighed, der har truffet den påklagede afgørelse, efter en konkret vurdering kan tillægge en klage opsættende virkning.

3.3.10.1.2. Børne- og Socialministeriets overvejelser

Det nye familieretlige system består af to enheder – Familieretshuset og Familieretten. Efter lovforslagets § 5, jf. § 26, afslutter Familieretshuset en række familieretlige sager som § 5-sager ved eksempelvis at udstede en bevilling eller notere en aftale. I § 5-sager er parterne enige, og en part bør derfor ikke kunne klage til højere administrativ myndighed eller anmode om at få sagen indbragt for Familieretten. I stedet bør Familieretshuset genoptage behandlingen med henblik på, at sagen behandles som en § 6-sag eller § 7-sag, hvor afgørelse træffes af enten Familieretten eller Familieretshuset.

Efter lovforslagets § 27 træffer Familieretshuset afgørelse i § 6-sager. Disse afgørelser bør ikke kunne påklages administrativt, men indbringes for Familieretten.

I visse § 6-sager træffer Familieretshuset afgørelse som klageinstans. Disse sager, der har været prøvet i to instanser, bør ikke kunne indbringes for Familieretten, medmindre Familieretten finder, at afgørelsen har principiel eller generel betydning.

Under hensyn til, at det foreslåede nye familieretlige system består af to enheder, Familieretshuset og Familieretten, hvor afgørelseskompetence afhænger af en visitation af den konkrete sag, findes det mest hensigtsmæssigt, at Familieretshusets afgørelser om aktindsigt ikke kan indbringes for Familieretten, men at Familieretshuset efter anmodning skal genoptage behandlingen af en ansøgning om aktindsigt.

Med udgangspunkt i de gældende klagefrister ved afgørelser om børne- og ægtefællebidrag finder Børne- og Socialministeriet, at der bør indføres en generel frist på fire uger for at anmode om at få Familieretshusets afgørelse i en familieretlig sag indbragt for Familieretten. Dog bør Familieretten i særlige tilfælde kunne behandle en anmodning om indbringelse af en sag for Familieretten, selvom anmodningen er indgivet efter udløbet af denne frist. Med forslaget får en part rimelig tid til at overveje, om parten vil indbringe afgørelsen for Familieretten, og samtidigt vil parterne efter udløbet af fristen som udgangspunkt kunne indrette sig på den trufne afgørelse.

Samtidig bør Familieretshuset som efter den gældende ordning kunne træffe afgørelse om, at en afgørelse, som en part har anmodet om at få indbragt for Familieretten, skal genoptages. Dette gælder særligt, hvis anmodningen indeholder en ansøgning, som Familieretshuset ikke har taget stilling til, eller anmodningen indeholder væsentlige nye oplysninger. En sådan afgørelse om genoptagelse af en afgørelse bør kunne indbringes for Familieretten.

Det findes endvidere hensigtsmæssigt, at børne- og socialministeren kan fastsætte bestemmelser om Familieretshusets behandling af en anmodning om at indbringe en afgørelse for Familieretten.

I overensstemmelse med gældende ret bør afgørelser, der går ud på separation eller skilsmisse m.v. ikke kunne genoptages, og der bør ikke være mulighed for at få behandlet en anmodning om, at en sådan afgørelse indbragt for Familieretten, hvis anmodningen fremsættes efter udløbet af fire ugers fristen.

Børne- og Socialministeriet finder endvidere, at de ovennævnte frister for at fremsætte anmodning om at få en afgørelse truffet af Familieretshuset indbragt for Familieretten samt muligheden for at genoptage en afgørelse, ikke bør gælde for afgørelser efter Haagerkonventionen af 2007 om underholdspligt og underholdspligtforordningen om at erklære en udenlandsk afgørelse om børne- og ægtefællebidrag eksigibel, da disse regelsæt indeholder ufravigelige appelregler.

Endelig findes det hensigtsmæssigt, at det lovfæstes, at både Familieretshuset og Familieretten kan bestemme, at indgivelse af en anmodning om at indbringe en afgørelse for Familieretten har opsættende virkning.

3.3.10.1.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at reglerne om indbringelse af Familieretshusets afgørelse for Familieretten placeres i lovens kapitel 12 om domstolsprøvelse.

Det foreslås herunder for det første, at Familieretshusets afgørelser ikke kan påklages administrativt, men at de som udgangspunkt kan indbringes for Familieretten.

Det foreslås for det andet, at hovedreglen om indbringelse af afgørelser for Familieretten ikke skal omfatte udstedelse af en bevilling eller notering af en aftale, men at Familieretshuset efter anmodning i stedet skal genoptage behandlingen af sagen. Endvidere skal de afgørelser, som Familieretshuset træffer som klageinstans, ikke kunne indbringes for Familieretten, medmindre Familieretten finder, at afgørelsen har principiel eller generel betydning. Endelig foreslås det, at afgørelser om aktindsigt efter forvaltningsloven eller offentlighedsloven hverken kan indbringes for Familieretten eller påklages administrativt.

Det foreslås for det tredje, at der i kapitel 12 fastsættes en generel frist på fire uger for at anmode om at få en afgørelse truffet af Familieretshuset indbragt for Familieretten. Det foreslås dog samtidigt, at Familieretten i særlige tilfælde kan behandle sagen, selvom anmodningen er indgivet efter udløbet af fristen. I overensstemmelse med den gældende ordning foreslås det, at Familieretshuset skal have mulighed for til at træffe afgørelse om, at en afgørelse, som en part har anmodet om at få indbragt for Familieretten, skal genoptages. Det foreslås endvidere, at børne- og socialministeren kan fastsætte bestemmelser om Familieretshusets behandling af en anmodning om at få en afgørelse indbragt for Familieretten.

Det foreslås, at afgørelser, der går ud på separation eller skilsmisse m.v., ikke kan genoptages, og at det ikke er muligt at få behandlet en anmodning om, at få en sådan afgørelse indbragt for Familieretten, hvis anmodningen fremsættes efter udløbet af fire ugers fristen.

Det foreslås, at de ovenfor omtalte foreslåede frister for at fremsætte anmodning om at få indbragt en afgørelse truffet af Familieretshuset for Familieretten samt muligheden for at genoptage en afgørelse ikke skal gælde for afgørelser efter Haagerkonventionen af 2007 om underholdspligt og underholdspligtforordningen om at erklære en udenlandsk afgørelse om børne- og ægtefællebidrag eksigibel.

Endelig foreslås det, at både Familieretshuset og Familieretten kan bestemme, at indgivelse af en anmodning om at indbringe en afgørelse for Familieretten har opsættende virkning.

3.3.10.2. Indbringelse af sager for Familieretten

3.3.10.2.1. Gældende ret

Det følger af § 43 i ægteskabsloven, at visse sager om separation og skilsmisse efter anmodning fra en part indbringes for retten af Statsforvaltningen. Efter § 448 d i retsplejeloven indbringer Statsforvaltningen en sag om ægteskab, herunder separation og skilsmisse for retten ved sagsøgtes hjemting. Har sagsøgte ikke hjemting her i riget, indbringes sagen for retten ved sagsøgerens hjemting, og har ingen af parterne hjemting her i riget, indbringes sagen for den ret, som justitsministeren bestemmer. Efter § 448 b, 2. pkt., i retsplejeloven anlægges sag om omstødelse af ægteskab ved en ret, hvor en af ægtefællerne kan sagsøges efter § 448 d.

Det følger af §§ 37 og 40 i forældreansvarsloven, at en sag om forældremyndighed og barnets bopæl indbringes for retten af Statsforvaltningen. Efter § 448 g i retsplejeloven indbringes disse sager for retten i den retskreds, hvor barnet har bopæl. Hvis barnet ikke har bopæl her i riget, indbringes sagen for retten ved sagsøgtes hjemting. Hvis sagsøgte ikke har hjemting her i riget, indbringes sagen for retten ved sagsøgerens hjemting eller, hvis sagsøgeren ikke har hjemting her i riget, for Københavns Byret.

Efter §§ 15 og 26 i børneloven indbringer Statsforvaltningen visse sager om faderskab og medmoderskab for retten. Det følger af § 456 c, stk. 1, i retsplejeloven, at Statsforvaltningen som udgangspunkt indbringer en sådan sag for den byret, hvor moderen har hjemting. Det følger af bestemmelsens stk. 2, at når moderen ikke har hjemting her i landet, indbringes sagen for byretten, hvor den person, som i medfør af § 456 e, stk. 1, nr. 3, i retsplejeloven er part i sagen, har hjemting. Er flere personer i medfør af § 456 e, stk. 1, nr. 3, parter i sagen ved sagens indbringelse for retten, bestemmer justitsministeren efter § 456 c, stk. 3, hvilken af de kompetente byretter sagen skal indbringes for. Kan der ikke påvises et værneting efter § 456 c, stk. 1 og 2, bestemmer justitsministeren efter bestemmelsens stk. 4, hvilken byret sagen skal indbringes for.

Det følger det af § 448 a, stk. 3, i retsplejeloven, at den, der først har anmodet Statsforvaltningen om at indbringe en sag om forældremyndighed, barnets bopæl, separation eller skilsmisse for retten, anses som sagsøger. Ved samtidig anmodning om indbringelse for retten anses den part, der indgav anmodning om separation eller skilsmisse, jf. § 37 i ægteskabsloven, eller om afgørelse om forældremyndighed eller barnets bopæl, jf. § 31, stk. 1, i forældreansvarsloven, som sagsøger. Blev de nævnte anmodninger indgivet samtidigt af begge parter, bestemmer Statsforvaltningen, hvem der skal anses som sagsøger. Statsforvaltningens afgørelse herom kan ikke indbringes for højere administrativ myndighed.

Efter § 254 i retsplejeloven kan byretten bestemme, at flere sager, der verserer ved retten mellem samme eller forskellige parter, skal behandles i forbindelse med hinanden. Endvidere kan byretten efter anmodning fra en part henvise en sag til behandling ved en anden byret, hvis sagen efter indhentet udtalelse fra den anden ret findes mest hensigtsmæssigt at kunne behandles i forbindelse med en anden sag, der verserer, ved den anden ret.

3.3.10.2.2. Børne- og Socialministeriets overvejelser

I det nye familieretlige system skal alle familieretlige sager indledes i Familieretshuset, og sagerne behandles og afgøres af enten Familieretshuset eller byretten, der i disse sager benævnes Familieretten. Familieretten behandler sagerne efter reglerne i retsplejeloven for byretssager med de ændringer, der følger af kapitel 42 og 42 a i retsplejeloven, der foreslås ændret ved § 16 i følgelovforslaget.

Disse bestemmelser om Familieretten bør placere i lovens kapitel 13, der i øvrigt indeholder bestemmelser om Familieretshusets indbringelse af sager for Familieretten.

Bestemmelserne om indbringelse af sager for Familieretten drejer sig for det første om, hvilken Familieret en familieretlig sag skal indbringes for, og for det andet om, hvem der anses som henholdsvis sagsøger og sagsøgte i en sag, der er indbragt for Familieretten.

Bestemmelserne om, hvilken Familieret en familieretlig sag skal indbringes for, bør udformes med udgangspunkt i den gældende ordning, idet der dog skal tages højde for, at bestemmelserne om indbringelse af sager for Familieretten skal finde anvendelse for en række sagstyper, der ikke er omfattede af de gældende regler om indbringelse af sager for retten.

Det bør fortsat være udgangspunktet, at en sag indbringes for Familieretten ved sagsøgtes hjemting. Har sagsøgte ikke hjemting her i landet, bør sagen indbringes for Familieretten ved sagsøgerens hjemting.

En sag efter forældreansvarsloven bør dog indbringes for Familieretten i den retskreds, hvor barnet har bopæl. Hvis barnet ikke har bopæl her i landet, bør sagen indbringes for Familieretten ved

sagsøgtes hjemting, eller, hvis sagsøgte ikke har hjemting her i landet, for Familieretten ved sagsøgerens hjemting. En sag efter børneloven bør indbringes for Familieretten i den retskreds, hvor barnets mor har hjemting. Har barnets mor ikke hjemting her i landet, bør sagen indbringes for Familieretten i den retskreds, hvor den, der efter § 17 i børneloven er part i sagen, har hjemting. Er der flere parter, bør Familieretshuset bestemme, hvilken Familieret sagen skal indbringes for.

En sag, der ikke indeholder en partstvist, dvs. en sag, der ikke indeholder en tvist mellem to private parter, men i stedet mellem en privat part og Familieretshuset, bør indbringes for Familieretten ved sagsøgerens hjemting. Som nævnt nedenfor anses den private part i en sådan sag som sagsøgeren, når sagen indbringes for Familieretten. Den foreslåede bestemmelse om, hvilken Familieret en sag, der ikke indeholder en partstvist skal indbringes for, indebærer således, at sagen indbringes for Familieretten ved den private parts hjemting.

Som nævnt nedenfor bør Familieretshuset i en sag om omstødelse af ægteskab efter § 23 i ægteskabsloven, der anlægges af Familieretshuset, anses som sagsøger, mens den private part bør anses som sagsøgte. Sådanne sager bør indbringes for Familieretten ved sagsøgtes hjemting, dvs. ved den private parts hjemting.

I situationer, der ikke er omfattede af ovennævnte, og i tvivlstilfælde bør Familieretshuset bestemme, hvilken Familieret sagen skal indbringes for, og Familieretshuset bør altid kunne bestemme, at en sag skal indbringes for Familieretten i en anden retskreds, hvis det er mest hensigtsmæssigt, at sagen behandles der, f.eks. fordi sagen bør behandles sammen med en sag, der er indbragt for Familieretten i den pågældende retskreds.

Bestemmelserne om, hvem der anses for henholdsvis sagsøger og sagsøgte i en sag, der indbringes for Familieretten, bør ligeledes udformes med udgangspunkt i den gældende ordning, idet der dog også her skal tages højde for, at bestemmelserne herom skal finde anvendelse for en række sagstyper, der ikke er omfattede af de gældende regler.

I sager, som Familieretshuset indbringer for Familieretten til afgørelse, bør den part, der indgav anmodningen eller ansøgningen til Familieretshuset, anses som sagsøger under Familierettens behandling af sagen. Den part, der anmoder om, at en afgørelse truffet af Familieretshuset indbringes for Familieretten, bør anses som sagsøgte under Familierettens behandling af sagen.

Uden for disse situationer og i tvivlstilfælde findes det hensigtsmæssigt, at Familieretshuset bestemmer, hvem der anses som sagsøger under Familierettens behandling af sagen.

Indeholder sagen ikke en partstvist, bør det som udgangspunkt være Familieretshuset, der anses som sagsøgte. Ved indbringelse efter lovforslagets § 33 af en forældreansvarssag, der er indledt på baggrund af kommunalbestyrelsens initiativret efter lovforslagets § 25, bør Familieretshuset anses som sagsøger under Familierettens behandling af sagen, og forældrene anses som sagsøgte. Tilsvarende bør Familieretshuset anses som sagsøger ved indbringelse efter lovforslagets § 28, stk.

2, nr. 2, af en sag om omstødelse af ægteskab efter § 23 i lov om ægteskabs indgåelse og opløsning, der anlægges af Familieretshuset, og ægtefællerne anses som sagsøgte.

I overensstemmelse med den gældende ordning bør Familieretshusets beslutninger om, hvilken Familieret en sag skal indbringes for, og hvem der anses som sagsøger og sagsøgte, ikke kunne hverken påklages administrativt eller indbringes for Familieretten efter reglerne i Familieretshusloven.

Det findes hensigtsmæssigt, at Familieretshuset ved indbringelse af en sag for Familieretten sender sagens akter til Familieretten.

Den Familieret, som en sag er blevet indbragt for, bør efter § 254 i retsplejeloven kunne bestemme, at sagen skal behandles af en anden Familieret.

3.3.10.2.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at familieretlige sager behandles af byretten, der i denne forbindelse benævnes Familieretten. Det foreslås videre, at Familieretten behandler sagerne efter reglerne i retsplejeloven for byretssager med de ændringer, der følger af kapitel 42 og 42 a i retsplejeloven, der foreslås ændret ved § 16 i følgelovforslaget. Det foreslås, at bestemmelserne om indbringelse af sager for Familieretten samles i lovforslagets kapitel 13.

Det foreslås herunder for det første, at en sag som udgangspunkt indbringes for Familieretten ved sagsøgtes hjemting. Det foreslås dog, at en sag efter forældreansvarsloven som udgangspunkt indbringes for Familieretten i den retskreds, hvor barnet har bopæl, og at en sag efter børneloven som udgangspunkt indbringes for Familieretten i den retskreds, hvor barnets mor har hjemting.

For det andet foreslås det, at en sag, der ikke indeholder en partstvist, indbringes for Familieretten ved sagsøgerens hjemting, dvs. ved parternes hjemting. Dog foreslås det, at en sag om omstødelse af ægteskab efter § 23 i ægteskabsloven, der anlægges af Familieretshuset, indbringes for Familieretten ved sagsøgtes hjemting, dvs. ved parternes hjemting.

For det tredje foreslås det, at i situationer, der ikke er omfattede af ovennævnte, og i tvivlstilfælde bestemmer Familieretshuset, hvilken Familieret sagen skal indbringes for. Det foreslås samtidigt, at Familieretshuset altid kan bestemme, at en sag skal indbringes for Familieretten i en anden retskreds, hvis det er mest hensigtsmæssigt, at sagen behandles der, f.eks. fordi sagen bør behandles sammen med en sag, der er indbragt for Familieretten i den pågældende retskreds.

I sager, som Familieretshuset indbringer for Familieretten til afgørelse, foreslås det, at den part, der indgav anmodningen eller ansøgningen til Familieretshuset, anses som sagsøger. Tilsvarende foreslås det, at den part, der anmoder om, at en afgørelse truffet af Familieretshuset indbringes for Familieretten, anses som sagsøger.

I sager, der ikke indeholder en partstvist, foreslås det, at Familieretshuset som udgangspunkt anses som sagsøgte. Ved indbringelse af en forældreansvarssag, der er indledt på baggrund af kommunalbestyrelsens initiativret efter § 25 i lovforslaget, anses Familieretshuset som sagsøger, og forældrene anses som sagsøgte. Tilsvarende anses Familieretshuset som sagsøger ved indbringelse af en sag om omstødelse af ægteskab efter § 23 i lov om ægteskabs indgåelse og opløsning, der anlægges af Familieretshuset, og ægtefællerne anses som sagsøgte.

Uden for disse situationer og i tvivlstilfælde foreslås det, at Familieretshuset bestemmer, hvem der anses som sagsøger under Familierettens behandling af sagen.

Endelig foreslås der, at Familieretshusets beslutning om, hvilken Familieret en sag skal indbringes for, og hvem der anses som sagsøger og sagsøgte, hverken kan påklages administrativt eller indbringes for Familieretten.

Ved indbringelse af en sag for Familieretten sender Familieretshuset sagens akter til Familieretten.

3.3.11. Familieretshusets organisering m.v.

3.3.11.1. Gældende ret

Statsforvaltningen er i dag den bærende administrative myndighed på det familieretlige område. Statsforvaltningen blev oprettet den 1. juli 2013 og erstattede de daværende fem regionale statsforvaltninger. Statsforvaltningen har hovedkontor i Aabenraa. Derudover er der afdelinger i Aarhus, Ringkøbing, Aalborg, Odense, Nykøbing Falster, Ringsted og København samt i Rønne, hvor Statsforvaltningens INFO-center også er placeret.

Statsforvaltningen ledes af en direktion bestående af en direktør og to vicedirektører, der fungerer som chefer for hver deres afdeling opdelt efter faglige områder. Derudover er der udpeget en centerledelse for det familieretlige område samt en række kontorchefer til ledelse af de enkelte fagkontorer.

Statsforvaltningen er reguleret i statsforvaltningsloven, der dog alene indeholder bestemmelser om, at Statsforvaltningen varetager den regionale statslige forvaltning, og at Statsforvaltningen ledes af en direktør, der har ansvaret for Statsforvaltningens virksomhed.

3.3.11.2. Børne- og Socialministeriets overvejelser

Børne- og Socialministeriet finder det hensigtsmæssigt, at der som led i den samlede regulering af Familieretshusets behandling af sager og støtte til parter og børn i Familieretshuset fastsættes bestemmelser om Familieretshusets organisation.

Ministeriet finder således, at Familieretshusloven i lighed med statsforvaltningsloven bør indeholde bestemmelser om organisatoriske forhold, herunder ledelsesmæssige forhold. Ministeriet finder, at der i den sammenhæng bør fastsættes bestemmelser om, at Familieretshuset er uafhængigt i sin afgørelsesvirksomhed med henblik på at sikre klare linjer i forhold til den ansvarlige minister.

Ministeriet finder derudover, at der i lyset af det nye samlede familieretlige system er behov for, at samarbejdet mellem Familieretshuset og Familieretterne forankres forpligtende med henblik på, at der etableres de nødvendige organisatoriske samarbejdsstrukturer til sikring af, at borgerne møder et samlet system.

Det er ligeledes ministeriets vurdering, at der er behov for organisatoriske strukturer til sikring af Familieretshusets udviklingsorienterede fokus på rådgivning, konflikthåndtering og barnets bedste. Ministeriet finder, at det i den forbindelse er afgørende, at disse strukturer understøtter et åbent og inddragende Familieretshus, hvor der til stadighed er dialog mellem Familieretshuset og relevante interessenter, herunder bl.a. civilsamfundsorganisationer og kommunerne.

3.3.11.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at der som kapitel 14 i Familieretshusloven indsættes en række bestemmelser om Familieretshusets organisering.

Det foreslås først om fremmest, at Familieretshuset skal bestå af en række afdelinger og skal ledes af en direktør. Direktøren er ansvarlig for Familieretshusets virksomhed og fastlægger fordelingen af sager mellem afdelingerne.

Bestemmelsen foreslås suppleret af en bestemmelse i § 3 om, at Familieretshuset ved behandlingen og afgørelsen af en sag er uafhængig af instruktioner. Med bestemmelsen sikres, at den ansvarlige minister ikke kan påvirke eller styre Familieretshusets behandling og afgørelse af en konkret sag.

Med henblik på at sikre sammenhæng og koordinationen mellem Familieretshuset og Familieretterne, der sammen udgør det nye samlede familieretlige system, foreslås, at den enkelte afdeling af Familieretshuset skal samarbejde med de Familieretter, der geografisk er beliggende i det område, som afdelingen dækker. Det foreslås, at det med bestemmelsen fastlægges, at dette samarbejde som minimum indebærer afholdelse af kvartalsvise samarbejds møder og udarbejdelse af en årlig rapport.

Med henblik på at sikre udvikling og inddragelse af interessenter og specialistkompetencer foreslås det endvidere, at der nedsættes et rådgivende udvalg. Det foreslås, at udvalget skal bidrage til sikring af kvalitet i sagsbehandling og den løbende udvikling af tilbud om støtte til børn og rådgivnings- og konflikthåndterings tilbud. Udvalget ledes af direktøren for Familieretshuset, mens de øvrige medlemmer udpeges af børne- og socialministeren fra civilsamfundsorganisationer, kommuner, Familieretterne, Børne- og Socialministeriet og andre relevante myndigheder.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

Med lovforslaget etableres et nyt familieretligt system med to samarbejdende myndigheder, Familieretshuset, der er en ny myndighed, og Familieretten (de 24 byretter). I Familieretshuset oprettes der endvidere en Børneenhed, som har fokus på barnet og dets behov for støtte i processen. Familieretshuset skal ligeledes have et særligt fokus på en konfliktløsende tilgang til familierne på en måde, der modsvarer den enkelte families behov.

Det foreslås, at der skal være en anden fordeling af kompetence på det familieretlige område mellem det administrative system og domstolssystemet end i dag, herunder at klager over Familieretshuset indbringes for Familieretten til prøvelse der. Samlet set vil der være en vis tilgang af sager til domstolssystemet. Endvidere fastlægger forslaget samarbejdet mellem Familieretshuset og det sociale system.

Det foreslås, at det familieretlige systems håndtering af henvendelser fra borgerne tager afsæt i en fordeling til tre sagsbehandlingsspor på baggrund af en indledende screening og visitation. Der skal således oprettes et spor for de enkle sager, et spor for de mindre enkle sager, hvor der et særligt fokus på rådgivning og konfliktløsning, og et spor for de komplekse sager, hvor sagerne behandles tværfagligt, og i visse tilfælde i samarbejde med de sociale myndigheder, og hvor afgørelsen træffes af Familieretten. For at sikre fremdrift i sagerne, herunder særligt i de komplicerede sager som afgøres af Familieretten, foreslås en række frister for Familieretshusets iværksættelse af sagsskridt.

Med henblik på at understøtte det forudsatte samarbejde på tværs af myndigheder foreslås det, at der i Familieretshuset og hos de sociale myndigheder udpeges en kontaktperson, ligesom det foreslås, at Familieretshuset og Familieretten løbende afholder møder med henblik på at kvalificere og evaluere samarbejdet om sagernes behandling.

Der kan skelnes mellem varige meromkostninger og implementeringsomkostninger. Lovforslagets samlede varige meromkostninger forventes at udgøre 54,7 mio. kr. i 2019 og 72,8 mio. kr. fra 2020 og frem.

Meromkostninger skal blandt andet finansiere følgende varige omkostninger:

- Konfliktmægling og rådgivning i forældreansvars- og ægteskabssager
- Oprettelse af ny tværgående børneenhed
- Udvidet sagsoplysning og sagsbehandling af særligt konfliktfyldte sager
- Øget domstolsinddragelse, og dermed flere sager som kan få bevilliget fri proces
- Pulje til parrådgivning og rådgivning om familiens relationer i den akutte brudperiode
- Samarbejde med kommunerne
- Øgede omkostninger til it-licenser

Det forventes, at de samlede varige meromkostninger i 2019 fordeler sig med 37,8 mio. kr. til Familieretshuset, 13,3 mio. kr. til domstolene og 3,6 mio. kr. til kommunerne. Fra 2020 og frem forventes de at fordele sig med 50,3 mio. kr. til Familieretshuset, 17,7 mio.kr. til domstolene og 4,9 mio. kr. til kommunerne. De kommunale meromkostninger fastlægges dog først endeligt efter DUT-forhandlinger med de kommunale parter.

Implementeringsomkostningerne forventes at udgøre 6,4 mio. kr. i 2018, 19,8 mio. kr. i 2019, 4,5 mio. kr. i 2020, 1,9 mio. kr. i 2021, 3,4 mio. kr. i 2023 og 0,8 mio. kr. i 2022.

Implementeringsomkostningerne skal blandt andet finansiere følgende:

- Kompetenceudvikling af medarbejdere
- Intern omstilling og udarbejdelse af nye processer for sagsbehandling
- Produktionstab i overgangsperioden
- Udvikling af kommunikationsteknologi
- Monitorering og evaluering

Implementeringsomkostningerne relaterer sig til Familieretshuset.

Med aftalen om satspuljen for 2018 blev der afsat 20 mio. kr. årligt i perioden 2019 og frem til finansiering af systemet. Parterne bag satspuljen er enige om at tilvejebringe den resterende finansiering ved udmøntningen af satspuljen for 2019.

Med lovforslaget omfordeles endvidere den bevilling på 297,6 mio. kr., der i dag er til rådighed på det familieretlige område. Det familieretlige område dækker i dag Statsforvaltningen, Ankestyrelsen og domstolene. I det nye familieretlige system allokeres der fra den nuværende økonomi 222,8 mio.kr. til Familieretshuset, samlet 60,4 mio. kr. til domstolene til varetagelse af Familieretten samt 14,4 mio. kr. til Ankestyrelsen til varetagelse af opgaver på adoptionsområdet.

Lovforslaget følger principperne for digitaliseringsklar lovgivning, herunder bemærkes særligt at digitalisering er en integreret del af screeningen og visitationen af sager, der behandles af Familieretshuset, samt forslagets del om digital rådgivning og konflikthåndtering.

5. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

Lovforslaget har ingen økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

6. Administrative konsekvenser for borgerne

Forslagets § 4 indebærer, at alle henvendelser til Familieretshuset screenes, og at parterne til brug herfor i et vist omfang skal besvare en række spørgsmål ud over, hvad der efter de gældende regler skal oplyses, når parter i dag indgiver en anmodning eller ansøgning.

I det nye familieretlige system skal alle familieretlige sager indledes i Familieretshuset, og sagerne behandles og afgøres af enten Familieretshuset eller Familieretten. Der vil af hensyn til parternes retssikkerhed være øget domstolsinddragelse i komplicerede og konfliktfyldte familieretlige sager. Dette indebærer dog også, at i komplicerede og konfliktfyldte sager, der efter den gældende ordning afgøres administrativt, skal parterne som udgangspunkt møde i retten, og de skal selv afholde eventuelle advokatudgifter i forbindelse hermed, medmindre de opfylder betingelserne for at få fri proces.

Derimod vil alle enkle sager blive afgjort administrativt på skriftligt grundlag. Dette vil for en række borgere betyde, at de ikke behøver at møde i retten, og at de ikke behøver at afholde udgifter til advokat.

Endvidere vil en part kunne anmode om, at en afgørelse truffet af Familieretshuset indbringes for Familieretten. Dette indebærer en forbedring af borgernes retsstilling, fordi Statsforvaltningens familieretlige afgørelser i dag alene kan påklages administrativt til Ankestyrelsen, hvis afgørelser alene kan indbringes for retten efter § 63 i grundloven.

Med forslagets § 15 opstilles en række frister for iværksættelse af sagsskridt for at sikre fremdrift i behandlingen af sagerne. Disse frister skal bl.a. sikre, at sager, der skal afgøres i Familieretten, ikke stagnerer i Familieretshuset, ligesom fristerne skal sikre hurtig inddragelse af de sociale myndigheder i sager, der er omfattet af forslagets § 7 om komplekse og konfliktfyldte forældreansvarssager.

I disse såkaldte § 7-sager følger det af forslagets kapitel 10, at de kommunale myndigheder skal inddrages, i det omfang det er relevant, ligesom der kan afholdes netværksmøder med deltagelse af disse myndigheder, en eller begge parter og barnet. Borgerne vil således opleve en tværsektoriel håndtering af deres problemer. Endvidere følger det af kapitlet, at der uden samtykke kan udveksles oplysninger om rent private forhold om barnets personlige og familiemæssige forhold mellem Familieretshuset, de kommunale myndigheder, sundhedsvæsenet, politiet og anklagemyndigheden, hvis det er nødvendigt af hensyn til barnets sundhed og udvikling. I tilfælde hvor der må antages at være åbenbar risiko for, at et barns sundhed eller udvikling lider alvorlig skade på grund af et familieretligt forhold, kan kommunen efter forslagets § 25 bede Familieretshuset om at indlede en sag om forældremyndighed, barnets bopæl eller samvær. Forældrene vil i disse tilfælde med lovforslaget kunne have mulighed for at få fri proces allerede under den administrative behandling af sagen.

Med lovforslagets § 16 oprettes en børneenhed, der skal yde støtte og rådgivning til børn, der er påvirkede af familieretlige problemstillinger, samt tilbyde en kontaktperson til barnet. Børneenheden skal således sikre, at børnene får den hjælp og støtte under sagens behandling, herunder i Familieretten, som de har behov for. Med forslagets § 19 får et barn ret til at lade sig bistå af andre under behandlingen af en sag i Familieretshuset, uden at forælderen kan modsætte sig.

Endelig tydeliggøres med forslaget § 10, stk. 2, at en part ikke er forpligtet til at deltage i et møde med den anden part, hvis parten eller partens barn har været udsat for vold m.v. fra den anden part. Dette gælder ifølge forslaget ligeledes ved vilkårsforhandlinger i sager om separation og skilsmisse, jf. forslaget § 2, nr. 9.

7. Miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen miljømæssige konsekvenser.

8. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget indeholder ikke EU-retligt konsekvenser.

9. Hørte myndigheder og organisationer m.v.

Et udkast til lovforslag har i perioden fra den x. juni 2018 til den y. august 2018 været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer m.v.: 3F – Fagligt Fælles Forbund, Aalborg Universitet (Juridisk Institut), Aarhus Universitet (Juridisk Institut), AC-Børnehjælp, Adoption & Samfund, Adoptionsnævnet, Adoptionspolitisk Forum, Adoptionstrekanten, Advokatrådet, Akademikerne, Alternativet, Alzheimerforeningen, Amnesty International, Andelsboligforeningernes Fællesrepræsentation, Ankestyrelsen, ATP, Barnets Tarv Nu, Bedre Psykiatri – landsforeningen for pårørende, Biskopperne, Boligselskabernes Landsforening, BOSAM, BUPL, Byggesocietetet, Bygherreforeningen i Danmark, byretterne, Børn og Familier, Børne- og Kulturchefforeningen, Børnerådet, Børnesagens Fællesråd, Børns Vilkår, Centralorganisationernes Fællesudvalg, Copenhagen Business School (Juridisk Institut), Danish International Adoption, Danmarks Lejerforeninger, Danmarks Lærerforening, Danmarks Provsteforening, Dansk Arbejdsgiverforening, Dansk Byggeri, Dansk Erhverv, Dansk Fertilitetsselskab, Dansk Flygtningehjælp, Dansk Folkeparti, Dansk Handicapforbund, Dansk Industri, Dansk Psykiatrisk Selskab, Dansk Psykolog Forening, Dansk Retspolitisk Forening, Dansk Selskab for Obstetrik og Gynækologi, Dansk Selskab for Psykosocial Rehabilitering, Dansk Socialrådgiverforening, Danske Advokater, Danske Arveretsadvokater, Danske Familieadvokater, Danske Handicaporganisationer, Danske Patienter, Danske Regioner, Dansk Sygeplejeråd, Danske Udlejere, Danske Ældreråd, Datatilsynet, Demenskoordinatorer i Danmark, Den Danske Dommerforening, Den Danske Præsteforening, Det Centrale Handicapråd, Det færøske sundheds- og indenrigsministerium, Det grønlandske Departement for Sociale Anliggender og Justitsvæsenet, Det Konservative Folkeparti, Det Kriminalpræventive Råd, Det Sociale Netværk, Digitaliseringsstyrelsen, Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolenes Tjenestemandsförening, Domstolsstyrelsen, DUKH, Enhedslisten, Fabu, FADD, FOA, Foreningen af Advokater og Advokatfuldmægtige, Foreningen af Hegnsyn i Danmark, Foreningen af Kommune Social-, Sundheds- og Arbejdsmarkedschefer i Danmark, Foreningen Far til Støtte for Børn og Forældre, Foreningen for ledere af sundhedsordninger for børn og unge, Foreningen Mor,

ForældreLANDSforeningen FBU, Funktionærernes og Tjenestemændenes Fællesråd, Godfar, HK/kommunal, HK Landsklubben Danmarks Domstole, Husleje- og Beboerklagenævnsforeningen, Institut for Menneskerettigheder, KFUM's sociale arbejde, KL, Kommunale Tjenestemænd og Overenskomstansatte, Koreaklubben, Kristelig Fagbevægelse, Kristendemokraterne, Kvinderådet, Københavns Universitet (Det Juridiske Fakultet), Landbrug og Fødevarer, Landsforeningen, BoPaM, Landsforeningen Bæredygtigt Landbrug, Landsforeningen Børn og Samvær, Landsorganisationen af Kvindekrisecentre (LOKK), Landsforeningen af Menighedsråd, Landsforeningen af socialpædagoger, Landsforeningen af tidligere og nuværende psykiatribrugere, Landsforeningen for børn og forældre, Landsforeningen for bøsser, lesbiske, biseksuelle og transpersoner, Landsforeningen for ufrivilligt barnløse, Landsforeningen LEV, Liberal Alliance, Livsværk, LO, LOS – de private sociale tilbud, Lejernes Landsorganisation i Danmark, Lægeforeningen, Mandecentret, Mødrehjælpen, Nye Borgerlige, Plejefamiliernes landsforening, Politiforeningen, Procesbevillingsnævnet, Psykiatrifonden, Radikale Venstre, Red Barnet, Regionernes Lønnings- og Takstnævn, Retssikkerhedsfonden, Rigsombudsmanden i Grønland, Rigsombudsmanden på Færøerne, Rigsadvokaten, Rigspolitiet, Røde Kors, Rådet for Etniske Minoriteter, Rådet for Socialt Udsatte, SIND, Selveje Danmark, Socialdemokratiet, Socialistisk Folkeparti, Socialpædagogernes Landsforbund, Socialstyrelsen, Socialt Lederforum, Socialtilsyn Hovedstaden, Socialtilsyn Midt, Socialtilsyn Nord, Socialtilsyn Syd, Socialtilsyn Øst, Statsforvaltningen, Stiftsøvrighederne, Sundheds- og Indenrigsministeriet på Færøerne, Syddansk Universitet (Juridisk Institut), TABUKA, Tænk tanken Adoption, Udbetaling Danmark, Ungdommens Røde Kors, Ungdomsringen, Unicef Danmark, Venstre, Vestre Landsret, Ældre Sagen, Østre Landsret og 121 Adoption.

10. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/mindreudgifter (hvis ja, angiv omfang/Hvis nej, anfør »Ingen«)	Negative konsekvenser/merudgifter (hvis ja, angiv omfang/Hvis nej, anfør »Ingen«)
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Samlede merudgifter for det offentlige på 6,4 mio. kr. i 2018, 74,5 mio. kr. i 2019, 77,3 mio. kr. i 2020, 74,7 mio. kr. i 2021, 76,3 mio. kr. i 2022, 73,7 mio.kr. i 2023. og 72,9 mio. kr. i 2024 og frem.
Administrative konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Der skabes ét samlet system til behandling og afgørelse af familieretlige sager, hvor fordelingen af afgørelseskompetencen mellem	Alle familieretlige sager skal screenes og visiteres til brug for tilrettelæggelsen af sagsbehandlingen og fastlæggelse af

	<p>Familieretten og Familieretshuset sker på baggrund af en vurdering af sagens karakter.</p> <p>Med forslaget får borgerne mulighed for at få alle familieretlige sager behandlet af domstolene. Det tydeliggøres også, at en part ikke er forpligtet til at deltage i et møde med den anden part i en forældreansvarssag eller i en vilkårsforhandling, hvis den anden part har udøvet vold, eller der er mistanke herom.</p> <p>Lovforslaget giver endvidere bedre muligheder for udveksling af oplysninger på tværs af Familieretshuset og de sociale myndigheder til brug for begge myndigheders opgavevaretagelse.</p>	<p>afgørelseskompetencen. Til brug herfor skal parterne i et vist omfang besvare en række spørgsmål ud over, hvad der efter de gældende regler skal oplyses, når parter i dag indgiver en anmodning eller ansøgning.</p>
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	<p>En række sager afgøres fremover af domstolene, og der opstilles frister for iværksættelse af en række sagsskridt for at sikre fremdrift i behandlingen af en sag.</p> <p>Endvidere sikres en tværsektoriel behandling af de mest komplekse sager, sådan at det familieretlige og det kommunale system samarbejder om helhedsorienterede indsatser for familierne.</p> <p>En borger, der har et helt særligt behov for</p>	<p>Borgerne vil som et led i den nye indledende screening i nogle tilfælde skulle besvare flere spørgsmål om sagen end i dag. Endvidere vil der i visse sager kunne udveksles oplysninger mellem Familieretshuset, kommunen, sundhedsvæsenet og politiet om private oplysninger om barnet og familien, hvis det er nødvendigt af hensyn til barnets sundhed og udvikling. I forlængelse heraf kan kommunen også bede Familieretshuset om at indlede</p>

	advokatbistand under behandlingen af en § 7-sag, kan efter ansøgning få fri proces, hvis de økonomiske betingelser for fri proces i § 325 i retsplejeloven er opfyldte. Der oprettes en Børneenhed, der er børnenes indgang til systemet og til den relevante hjælp og støtte i processen. Barnet får endvidere ret til en bisidder, selvom en forælder modsætter sig det.	en familieretlig sag, hvis der er grund til at antage, at der er åbenbar risiko for barnets sundhed eller udvikling på grund af forhold, der vedrører forældreansvarsområdet.
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget indeholder ingen EU-retlige aspekter	
[Er i strid med de principper for implementering af erhvervsrettet EU-regulering]/[Går videre end minimumskrav i EU-regulering] (sæt X)	Ja	Nej X

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

I de enkelte familieretlige love er det fastlagt, hvilken eller hvilke myndigheder der varetager opgaver efter loven, herunder træffer afgørelser.

Familieretlige sager behandles og afgøres som udgangspunkt af enten Statsforvaltningen eller domstolene. De fleste af sagerne indledes i Statsforvaltningen. Statsforvaltningen kan i sager efter forældreansvarsloven om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær tilbyde parterne børnesagkyndig rådgivning og konfliktmægling. I sager om separation eller skilsmisse kan Statsforvaltningen som led i en eventuel vilkårsforhandling yde rådgivning til parterne. Når en sag behandles af domstolene, kan retten tilbyde parterne retsmægling.

Statsforvaltningen og domstolene træffer afgørelse ud fra den lovgivning, der gælder for den enkelte sag.

Statsforvaltningen og domstolene skal i sager efter forældreansvarsloven træffe afgørelse ud fra, hvad der er bedst for barnet, jf. § 4 i forældreansvarsloven. I alle familieretlige sager, der involverer

børn, finder artikel 3(1) i FN's Børnekonvention anvendelse, hvorefter barnets tarv skal komme i første række i alle foranstaltninger vedrørende børn.

Familieretshuset skal i dets virksomhed have et stærkt fokus på de involverede børn og skal sætte barnet i centrum både i forbindelse med behandlingen af en konkret sag og i Familieretshusets generelle aktiviteter, herunder i de åbne støttetilbud til børn. Det foreslås således med *stk. 1*, at Familieretshusets opgave er at yde støtte til børn med henblik på at sikre deres trivsel. Det foreslås endvidere, at Familieretshuset skal sætte barnets bedste og barnets ret til trivsel og beskyttelse i første række.

Bestemmelsen har særlig betydning for den foreslåede etablering af en Børneenhed og de muligheder for at yde støtte til børn, som Børneenheden foreslås at have efter § 16. Bestemmelsen har dog også et bredere formål, således at Familieretshuset er forpligtet til at være opmærksom på barnets behov for støtte under behandlingen af en sag i Familieretshuset. Dette kan bl.a. resultere i, at der indledes et samarbejde med barnets handlekommune efter de foreslåede bestemmelser i §§ 30-32.

Bestemmelsen vedrører alene Familieretshusets myndighedsudøvelse og afgørelsesvirksomhed i problemstillinger omfattet af Familieretshusloven. Der er således ikke en bredere forpligtelse for Familieretshuset til at yde støtte til børn med f.eks. sociale problemer, der retter henvendelse til Familieretshuset, medmindre barnets behov for støtte relaterer sig til en familieretlig problemstilling.

Det foreslås videre i *stk. 2*, at Familieretshuset skal træffe afgørelser ud fra, hvad der er bedst for barnet. Endvidere skal Familieretshusets afgørelser medvirke til at sikre barnets trivsel og beskytte barnet mod vold eller anden behandling, der udsætter barnet for skade eller fare, herunder beskytte barnet mod at være vidne til vold.

Den foreslåede bestemmelse i *stk. 2* supplerer den bestemmelse om barnets bedste, der med § 1, nr. 1, i følgelovforslaget foreslås indsat i forældreansvarsloven. Bestemmelsen supplerer endvidere artikel 3(1) i FN's Børnekonvention om barnets tarv, der har betydning i behandlingen og afgørelsen af alle familieretlige sager, der involverer børn. Den foreslåede bestemmelse i *stk. 2* tydeliggør således, at Familieretshuset i sager, der vedrører børn, skal træffe afgørelse ud fra, hvad der er bedst for barnet, og at der skal tages hensyn til barnets samlede situation. Bestemmelsen opstiller endvidere krav om, at Familieretshuset, når der træffes afgørelser, der involverer børn, skal have fokus på, at afgørelsen skal medvirke til at sikre barnets trivsel, og at barnet ikke udsættes for vold eller anden behandling, der udsætter barnet for skade eller fare. Endvidere skal Familieretshuset have fokus på at beskytte barnet mod den skade og fare, der ligger i som barn at være vidne til vold. Sidstnævnte kan bl.a. have selvstændig betydning, hvis barnet tidligere har været vidne til vold mellem forældrene, eller hvis der har været vold mellem forældrene, som barnet ikke har været vidne til, men hvor der er risiko for fremtidig vold, som barnet kan blive vidne til. Det har ikke betydning hvem, der har været offer for volden, og bestemmelsen har derfor også

betydning, hvis der f.eks. har været vold i forholdet mellem en forælder og dennes samlever. Der henvises til de almindelige bemærkninger, punkt 3.3.3.

Det foreslås med *stk. 3, 1. pkt.*, at Familieretshuset i sager omfattet af Familieretshusloven skal støtte parterne i at finde egne løsninger.

Hvis parterne ikke kan finde en løsning, følger det videre af den foreslåede bestemmelse i *stk. 3, 2. pkt.*, at Familieretshuset enten skal indbringe sagen for Familieretten til afgørelse eller træffe en afgørelse. Hvorvidt Familieretshuset eller Familieretten har kompetencen til at træffe afgørelse, følger af den efter § 4 foreslåede visitation af den enkelte sag.

Endelig foreslås det med *stk. 3, 3. pkt.*, at Familieretshuset skal behandle sagerne på en måde, der møder parternes behov og sikrer sammenhængende forløb.

Med den foreslåede bestemmelse i *stk. 3* skabes grundlaget for en helhedsorienteret behandling af familieretlige sager, der har fokus på familiens og særligt et eventuelt involveret barns situation, og hvordan familien og barnet kan hjælpes videre. Bestemmelsen skal særligt ses i sammenhæng med det i § 4 foreslåede visitationssystem, hvorefter behandlingen af den enkelte sag tilrettelægges på baggrund af sagens karakter og ikke alene på baggrund af, hvilken lovbestemmelse sagen vedrører. Med visitationen skabes grundlaget for, at sagen kan behandles ud fra den enkelte families situation, og at sagen og familiens situation kan ses i en helhed, hvis en familie har flere familieretlige sager under behandling samtidigt. Samtidigt sikres, at de familier, der er enige om en sag og ikke har behov for støtte, får behandlet deres sager hurtigt og effektivt. Der henvises til de almindelige bemærkninger, punkt 3.3.5.-3.3.7., samt til §§ 5-8 og bemærkningerne hertil.

Erklæringen i den foreslåede *stk. 3* om sagsbehandling, der møder parternes behov og sikrer sammenhængende forløb, er bl.a. udmøntet i det med §§ 25 og 30 foreslåede tætte samarbejde med de kommunale aktører, når der er tale om familier, hvor løsningen af den familieretlige sag, som Familieretshuset behandler, er tæt knyttet til familiens sociale problemer. Der henvises til de almindelige bemærkninger, punkt 3.3.8., og bemærkningerne til §§ 25 og 30.

Familieretshuset skal i forløbet først og fremmest forsøge at støtte parterne hen imod, at de kan nå til enighed om en løsning i deres familieretlige sag. Støtten ydes bl.a. som rådgivning og konfliktmægling efter de i § 22 foreslåede bestemmelser. Støtten skal ydes under hensyn til sagens karakter, herunder bl.a. om der er tale om en partstvist, parternes forhold og den lovgivning, der gælder for sagen. Bestemmelsen medfører ikke en forpligtelse for Familieretshuset til at yde rådgivning, konfliktmægling m.v., udover hvad der følger af den for sagen gældende lovgivning samt af vejledningspligten efter § 7 i forvaltningsloven.

Der henvises til de almindelige bemærkninger, punkt 3.3.4., samt bemærkningerne til § 22.

Det foreslås med *stk. 4*, at Familieretshuset skal råde over børne- og familiefaglige kompetencer, herunder uddannede konfliktmæglere, der sikrer, at Familieretshuset kan udfylde dets opgaver efter *stk. 1-3*.

Den foreslåede bestemmelse skal ses i nøje sammenhæng med de i *stk. 1-3* foreslåede bestemmelser. Med bestemmelsen i *stk. 4* foreslås det således, at Familieretshuset først og fremmest skal råde over de nødvendige børne- og familiefaglige kompetencer, der kan danne grundlag for, at Familieretshuset kan skabe sammenhængende forløb for familierne og gennem en konflikt håndterende tilgang støtte familierne i at finde egne løsninger, og hvis dette ikke lykkes træffe helhedsorienterede afgørelser med udgangspunkt i barnets bedste og beskyttelsen af barnet. Det er endvidere nødvendigt, at Familieretshuset råder over de nødvendige børne- og familiefaglige kompetencer for, at Familieretshuset kan yde støtte til børn med henblik på at sikre det enkelte barns trivsel, jf. den foreslåede bestemmelse i *stk. 1*.

Familieretshusets konflikt dæmpende tilgang, fokus på barnets bedste og identificering af bl.a. sociale problemstillinger i familierne skal afspejles i personalesammensætningen i Familieretshuset, således at vægten lægges på børne- og familiefaglige medarbejdere. Denne medarbejdergruppe skal have dokumenteret børnefaglig erfaring og familierapeutisk erfaring. Familieretshuset skal have uddannede konfliktmæglere blandt sit personale. Endvidere skal Familieretshuset råde over juridiske sagsbehandlere med henblik på, at der kan træffes de nødvendige og juridisk korrekte afgørelser. Familieretshusets personalesammensætning skal dog have en tung vægtning af børne- og familiefaglige medarbejdere for at understøtte den konflikt dæmpende tilgang og fokus på barnets trivsel.

Ud over Familieretshusets faste personale vil det også være nødvendigt, at Familieretshuset efter behov samarbejder med og inddrager relevante myndigheder og fagfolk, der varetager højt specialiserede funktioner, og dermed har den nødvendige viden til at samarbejde om at finde de rigtige løsninger for en familie, der har en specifik problemstilling.

Samtidig skal Familieretshuset samarbejde med fagfolk uden for Familieretshuset, der kan foretage børnesagkyndige undersøgelser, f.eks. psykologer.

Bestemmelserne i den foreslåede § 1 er samlet begrundede i ønsket om at skabe et helhedsorienteret system, der med udgangspunkt i den enkelte familie og med fokus på de involverede børn støtter familien i at finde løsninger i familieretlige sager til bedste for familien og det eventuelt involverede barn. Bestemmelsen skal således ses i sammenhængen med behovet for at skabe et stærkt fokus på barnets bedste, trivsel og behov samt på beskyttelseshensynene over for barnet i den nye myndighed, Familieretshuset, og med behovet for at sikre, at Familieretshuset har de nødvendige kompetencer til at fastholde dette fokus i behandlingen af den enkelte families sag og i Familieretshusets generelle arbejde.

Der henvises til de almindelige bemærkninger, punkt 3.3.

Til § 2

Den foreslåede bestemmelse i § 2 fastlægger, hvilke sager Familieretshuset skal behandle. Det foreslås således oplyst i § 2, nr. 1-16, efter hvilke love Familieretshuset behandler sager.

Den nærmere afgrænsning af, hvilke typer af sager der er omfattede af Familieretshusets kompetence fremgår af de i § 2, nr. 1-16, nævnte love, som foreslået ændret ved §§ 1-12, 15, 17, 18 og 36 i følgelovforslaget.

Det drejer sig først og fremmest om sager efter de familieretlige love, idet det bemærkes, at denne definition i lovforslaget omfatter de i § 2, nr. 1-10, nævnte love. Dette indebærer navnlig, at adoptionsloven ikke er omfattet af henvisningen i lovforslaget til de familieretlige love.

For den nærmere afgrænsning af, hvilke sager efter de familieretlige love, der foreslås omfattet af Familieretshusets kompetence, henvises til følgelovforslagets § 1, nr. 28, for så vidt angår forældreansvarsloven, § 2, nr. 21, for så vidt angår ægteskabsloven, § 3, nr. 14, for så vidt angår børnebidragsloven, § 5, nr. 3, for så vidt angår bidragsopkrævningsloven, § 6, nr. 19, for så vidt angår børneloven, § 7, nr. 7, for så vidt angår navneloven, § 8, nr. 12, for så vidt angår ægtefælleloven, § 9, nr. 5, for så vidt angår lov om Haagerkonventionen af 2007, § 15, nr. 1, for så vidt angår § 8 h, stk. 2-5, i Bruxelles I-loven og bestemmelser udstedt i medfør heraf, samt § 39, nr. 4, for så vidt angår § 56 a i udlændingeloven.

Det fremgår endvidere af den foreslåede bestemmelse i § 2, at Familieretshuset også skal behandle sager efter en række andre love. Det drejer sig efter § 2, nr. 11-16, om sager efter adoptionsloven, serviceloven, retssikkerhedsloven, værgemålsloven, bestemmelser udstedt i medfør af arveloven og fremtidsfuldmagtsloven. Vedrørende den nærmere afgrænsning af, hvilke sager der er tale om, henvises til følgelovforslagets § 4, nr. 1, for så vidt angår adoptionsloven, § 13, nr. 1 og 3, for så vidt angår serviceloven, § 14, nr. 1, for så vidt angår retssikkerhedsloven, § 18, nr. 1, for så vidt angår værgemålsloven, § 20 for så vidt angår arveloven og § 21, nr. 1, for så vidt angår fremtidsfuldmagtsloven.

Sager efter de i § 2, nr. 11-16, nævnte love behandles efter bestemmelserne i kapitel 3, reglerne i den pågældende lov samt forvaltningsloven og almindelige forvaltningsretlige principper. For sager om optagelse i botilbud uden samtykke efter §§ 129 og 129 a i serviceloven finder retssikkerhedsloven tillige anvendelse. Det foreslås videre, at sager efter disse love endvidere behandles efter bestemmelserne i lovforslagets kapitel 3 om generelle sagsbehandlingsregler.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, punkt 3.3.2.

Til § 3

Det fremgår af § 68, stk. 1, i retssikkerhedsloven, at Ankestyrelsen er uafhængig af instruktioner vedrørende afgørelsen af den enkelte sag. En minister kan således ikke instruere Ankestyrelsen i afgørelsen af de sager, som Ankestyrelsen skal afgøre.

Retssikkerhedsloven gælder ikke for den familieretlige lovgivning, men det følger af de familieretlige love, at bestemmelsen i § 68, stk. 1, i retssikkerhedsloven finder anvendelse ved Ankestyrelsens behandling af sager efter de pågældende love. Der henvises bl.a. til § 41 a i forældreansvarsloven.

Der gælder ikke en tilsvarende ordning for Statsforvaltningen, men i praksis giver hverken børne- og socialministeren eller justitsministeren Statsforvaltningen instruktioner om behandlingen og afgørelsen af en familieretlig sag.

Det foreslås med § 3, at ved behandlingen og afgørelsen af en sag er Familieretshuset uafhængig af instruktioner.

Bestemmelsen er ikke til hinder for, at den minister, under hvis ressort et område eller en konkret sag henhører, kan anmode Familieretshuset om en redegørelse for Familieretshusets behandling af en eller flere sager, herunder f.eks. bekræftelse af at en bestemt sag er under behandling i Familieretshuset, og hvor længe en sag har været under behandling. Bestemmelsen vedrører endvidere ikke børne- og socialministerens kompetence med hensyn til organisatoriske og ledelsesmæssige forhold.

Begrundelsen for forslaget er, at Familieretshuset ved behandlingen og afgørelsen af en sag, der vedrører borgernes familieretlige og personlige forhold, ikke bør kunne påvirkes eller styres af den ansvarlige minister.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, punkt 3.3.2.

Til § 4

Det følger af de familieretlige love og bestemmelser, der er nævnt i § 2, stk. 1, nr. 1-10, og som foreslås ændret ved §§ 1-3, 5-9, 15 og 39 i følgelovforslaget, at en ansøgning eller anmodning om, at der bliver truffet afgørelse i en familieretlig sag, eller om at en familieretlig aftale bliver registreret m.v., skal indgives til Familieretshuset.

Det foreslås med bestemmelsen i § 4, stk. 1, at Familieretshuset efter modtagelsen af sagen og en indledende screening skal visitere sagen til videre behandling efter bestemmelserne i §§ 5-9, hvortil der henvises. Visitationen foretages ud fra en vurdering af sagens karakter og parternes behov.

Såfremt sagen visiteres til videre behandling efter §§ 5-8, behandles den efter de foreslåede bestemmelser i henholdsvis kapitel 8 (§ 5-sager), kapitel 9 (§ 6-sager) og kapitel 10 (§ 7-sager)

samt de foreslåede bestemmelser i kapitel 3, 5 og 6, der er fælles for Familieretshusets behandling af alle familieretlige sager.

Screeningen er en integreret del af den obligatoriske selvbetjeningsløsning, som parterne skal anvende i flertallet af de sager, som Familieretshuset behandler. Til brug for screeningen meddeler parterne en række oplysninger om sagen og om familiens forhold. Sager, som Familieretshuset ikke modtager gennem den digitale selvbetjeningsløsning, screenes manuelt.

Screeningen har flere formål. For det første skal der foretages en identifikation af sager, der er omfattede af den lovbestemte visitation efter de foreslåede bestemmelser i § 8, og sager, der ikke skal visiteres til behandling som § 5-sager, § 6-sager eller § 7-sager, men skal behandles efter den for sagen gældende lovgivning, f.eks. værgemålsloven eller adoptionsloven, jf. den foreslåede bestemmelse i § 9. For det andet skal den indledende screening sikre hurtig identifikation af sager efter forældreansvarsloven, der indeholder risikofaktorer såsom utilstrækkelig omsorg for barnet, vold, herunder psykisk vold, mellem parterne eller over for barnet, chikane, misbrugsproblemer eller psykisk sygdom, og hvor det derfor bør prioriteres, at der hurtigt foretages en vurdering af, hvorvidt sagen bør behandles som en § 7-sag. Screeningen har for det tredje til formål at danne grundlag for den efterfølgende visitation, herunder indikere hvorvidt der er forhold i en given sag, som peger på, at sagen bør behandles som en § 5-sag, § 6-sag eller § 7-sag. Den indledende screening er et redskab i forbindelse med visitationen og fastlægger ikke, hvordan en sag skal visiteres.

På baggrund af screeningen foretages der en manuel visitation af sagerne. Denne visitation foretages af medarbejdere, der beskæftiger sig med det fagområde, som den enkelte sag vedrører.

I sager efter forældreansvarsloven, der ikke er screenede til at kunne behandles i grønt spor, foretages visitationen af medarbejdere med børne- og familiefaglig erfaring eller særlig viden om konflikthåndtering. Medarbejderne skal ved visitationen have særligt fokus på oplysninger fra screeningen om omstændigheder, der kan skabe risiko for dårlig trivsel hos barnet, samt tegn på at der har været eller kan opstå vold, herunder psykisk vold, mellem parterne eller over for barnet.

Sager, der er screenede til behandling i grønt spor, visiteres af en børne- og familiefaglig medarbejder, hvis parterne tidligere har haft en sag under behandling i rødt spor, med henblik på en nærmere vurdering af om der er tale om reel enighed mellem parterne om løsningen.

Såfremt sagen visiteres til videre behandling efter §§ 5-8, behandles den efter de foreslåede bestemmelser i henholdsvis kapitel 8 (§ 5-sager), kapitel 9 (§ 6-sager) og kapitel 10 (§ 7-sager) samt de foreslåede bestemmelserne i kapitel 3, 5 og 6, der er fælles for Familieretshusets behandling af alle familieretlige sager.

§ 5-sager er enkle sager, hvor det fremgår af sagen, at parterne er enige, når Familieretshuset modtager den, § 6-sager er mindre enkle sager, hvor Familieretshuset eller Familieretten træffer en

afgørelse, og § 7-sager er komplekse eller konfliktfyldte sager efter forældreansvarsloven, som Familieretshuset behandler tværfagligt og indbringer for Familieretten til afgørelse. Der henvises til bemærkningerne til §§ 5, 6 og 7.

Såfremt sagen er omfattet af § 2, nr. 11-16, visiteres den til videre behandling efter § 9, og behandlingen af sagen sker således efter kapitel 3 og bestemmelserne i den lovgivning, der i øvrigt gælder for sagen.

Hvis Familieretshuset modtager mere end én sag fra de samme parter, skal de enkelte sager som udgangspunkt visiteres til samlet behandling på baggrund af en samlet vurdering af sagerne. Et eksempel herpå er, at der er indgivet anmodning om separation, parterne er uenige om deres barns bopæl og om samværet med barnet, og den ene part har indgivet ansøgning om børnebidrag. I dette tilfælde visiteres sagerne som udgangspunkt til behandling under ét med henblik på, at der findes samlede og helhedsorienterede løsninger for familien. Såfremt en af sagerne er en sag efter forældreansvarsloven, og denne vurderes at skulle visiteres til behandling som en § 7-sag, skal alle sagerne i udgangspunktet visiteres til samlet behandling som en § 7-sag. Dette gælder uanset afgrænsningen i den foreslåede § 7 til sager efter forældreansvarsloven.

Udgangspunktet om samlet visitation gælder også i tilfælde, hvor Familieretshuset først har modtaget anmodningen om separation, og hvor Familieretshuset senere, men inden afslutningen af behandlingen af separationssagen, modtager anmodningen om fastsættelse af børnebidrag og om afgørelse af spørgsmål om barnets bopæl og samvær. Det kan i sådanne tilfælde være nødvendigt at ændre visitationen af separationssagen efter den foreslåede bestemmelse i § 4, stk. 2, som beskrevet nedenfor.

Familieretshuset kan efter en konkret vurdering beslutte at fravige udgangspunktet om samlet visitation. Dette kan f.eks. være relevant, hvor en sag er næsten færdigbehandlet på det tidspunkt, hvor Familieretshuset modtager en anden sag vedrørende de samme parter, og der ikke er en relevant sammenhæng mellem afgørelserne af sagerne, eller det findes uhensigtsmæssigt, at afslutningen af den første sag skal afvente behandlingen af den senere indkomne sag. En fravigelse af udgangspunktet om samlet visitation kan også være relevant, hvis det vurderes, at en del af sagen mest hensigtsmæssigt kan udskilles til særskilt behandling, f.eks. med henblik på at nedbringe konfliktniveauet eller fokusere Familieretshusets og parternes ressourcer på at finde løsninger på de problemstillinger, som parterne er uenige om.

Udgangspunktet om samlet visitation finder ikke anvendelse for sager efter de i § 2, nr. 11-16, nævnte love, da der for disse sagstyper ikke er den samme forbundenhed og behov for samlede løsninger, som der er i sager efter de i § 2, nr. 1-10, nævnte love.

Familieretshusets beslutning om visitation er et procesledende skridt og betragtes derfor ikke som en forvaltningsretlig afgørelse. Familieretshuset skal således ikke foretage partshøring, inden der foretages visitation af en sag, og reglerne i forvaltningsloven om begrundelse finder heller ikke

anvendelse. Som konsekvens af, at der ikke er tale om en forvaltningsretlig afgørelse, foreslås det med § 4, stk. 3, at Familieretshusets beslutning om visitation ikke kan indbringes for Familieretten efter reglerne i denne lov, jf. nedenfor.

Parterne skal orienteres om visitationen af sagen. For sager efter forældreansvarsloven, der visiteres til behandling som § 7-sager, kan orientering om visitationen f.eks. gives i forbindelse med, at parterne modtager en plan for sagens behandling, jf. den foreslåede bestemmelse i § 15, stk. 1, nr. 4.

Med bestemmelsen i § 4, stk. 2, 1. pkt., foreslås, at Familieretshuset under behandlingen af en sag kan ændre visitationen. En beslutning om at ændre visitationen medfører ændring af, hvilke bestemmelser i Familieretshusloven der finder anvendelse ved behandlingen af sagen.

Det kan eksempelvis være relevant at beslutte, at en sag, der hidtil har været behandlet som en § 6-sag, skal behandles som en § 7-sag efter bestemmelserne i kapitel 10, f.eks. fordi konfliktniveauet mellem forældrene er steget betydeligt under sagens behandling, eller der er fremkommet oplysninger, som Familieretshuset ikke var i besiddelse af ved den indledende screening og visitation, f.eks. om vold, herunder psykisk vold, i forholdet mellem parterne.

Som nævnt ovenfor skal Familieretshuset, hvis der modtages mere end én sag fra de samme parter, som udgangspunkt visitere de enkelte sager til samlet behandling, f.eks. som § 7-sager. Hvis der opnås enighed mellem parterne om en af sagerne, kan denne sag udskilles fra den eller de øvrige sager, således at den kan afsluttes på grundlag af parternes enighed, dvs. som en § 5-sag. Løses den sag, der dannede grundlag for at visitere sagerne samlet til behandling som § 7-sager, kan de resterende sager behandles som § 6-sager, hvis betingelserne herfor i § 6 er opfyldte.

Familieretshusets beslutning om ændring af visitationen er i lighed med beslutningen om visitation et procesledende skridt og betragtes derfor ikke som en forvaltningsretlig afgørelse, som beskrevet ovenfor. Familieretshuset skal således ikke foretage partshøring, inden visitationen ændres. Parterne skal orienteres om, at visitationen er ændret.

Med bestemmelsen i § 4, stk. 2, 2. pkt., foreslås det, at det ikke skal være muligt at ændre visitationen af sager omfattet af § 8, stk. 2 og 3. Dette skyldes disse sagers særlige karakter. Der henvises til bemærkningerne til disse bestemmelser.

Det foreslås med § 4, stk. 3, at Familieretshusets beslutning om visitation, herunder beslutning om ændring af visitationen, ikke kan indbringes for Familieretten efter reglerne i denne lov.

Bestemmelsen er begrundet i, at beslutning om visitation er et procesledende skridt og ikke en afgørelse. Samtidigt findes det retssikkerhedsmæssigt ubetænkeligt at afskære adgangen til at få prøvet en visitationsbeslutning af Familieretten, idet afgørelsen i sagen kan indbringes for Familieretten, hvis den afgøres af Familieretshuset som en § 6-sag, eller sagen indbringes for Familieretten til afgørelse som en § 6-sag, der afgøres efter § 28, eller som en § 7-sag.

Bestemmelsen afskærer ikke en parts adgang til at indbringe en beslutning om visitation for domstolene efter § 63, stk. 1, i grundloven.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, punkt 3.3.1.

Til § 5

Det foreslås med bestemmelsen i § 5, at Familieretshuset skal visitere enkle sager til behandling efter bestemmelsen i kapitel 8. Sådanne sager betegnes § 5-sager. Familieretshusets beslutning om, at en sag skal visiteres til behandling efter § 5, foretages efter de foreslåede bestemmelser i § 4.

De enkle sager er kendetegnede ved at være sager, hvor det fremgår af sagen, at parterne er enige, når Familieretshuset modtager den. Det kan f.eks. være en ansøgning om separation eller skilsmisse, hvor parterne er enige om separationen eller skilsmissen og vilkårene herfor, forældres anmeldelse af en aftale om fælles forældremyndighed samt forældres anmodning om, at Familieretshuset udsteder et dokument om børnebidrag eller samvær i overensstemmelse med deres aftale.

Enkle sager, der skal behandles som § 5-sager, er endvidere sager, hvor det på baggrund af de medsendte oplysninger må forventes, at parterne kan blive enige under en skriftlig behandling af sagen, herunder at modparten ikke vil protestere mod det ansøgte. Det kan f.eks. være en ansøgning om børnebidrag, hvor ansøgeren oplyser, at den anden forælder formentlig vil være indforstået med at betale bidraget, men at denne ikke ønsker at have kontakt med ansøgeren.

Visitation til behandling som § 5-sag vil i de fleste tilfælde kunne ske umiddelbart på baggrund af den indledende screening, da det umiddelbart kan konstateres ud fra oplysningerne fra parterne, at de er eller forventer at kunne blive enige på skriftligt grundlag.

Uanset at parterne er enige, kan sagen dog ikke altid visiteres til behandling som en § 5-sag. Dette gælder f.eks. i tilfælde, hvor en part trækker sit samtykke tilbage, eller hvor betingelserne for at registrere parternes aftale ikke er opfyldte, således at Familieretshuset skal afslå at registrere aftalen, f.eks. fordi danske myndigheder ikke har international kompetence til at behandle sagen.

Der kan heller ikke ske visitation til behandling som en § 5-sag, hvis den indledende screening viser, at der er bekymrende forhold i sagen. Det kan f.eks. være tegn på, at der er eller har været vold, herunder psykisk vold, i forholdet mellem parterne eller over for barnet. I sådanne tilfælde skal Familieretshuset ved behandling af sagen som en § 7-sag sikre, at der er reel enighed mellem parterne. Såfremt bekymringen for vold i forholdet mellem parterne eller over for barnet afkræftes under behandlingen af sagen som en § 7-sag, og det viser sig, at der foreligger reel enighed mellem parterne, kan Familieretshuset ændre visitationen efter den foreslåede bestemmelse i § 4, stk. 2, så sagen behandles som en § 5-sag. Hvis parterne inden for en kortere tidsperiode har fået en sag behandlet af Familieretshuset som en § 7-sag, skal visitationen af sagen overvejes nøje.

En række sagstyper er efter deres karakter altid enkle sager og skal som følge heraf altid visiteres til behandling som § 5-sager. Dette fremgår af den foreslåede bestemmelse i § 8, stk. 1. Der henvises til bemærkningerne til denne bestemmelse.

§ 5-sager behandles efter bestemmelserne i kapitel 3, 5 og 6, der er fælles for Familieretshusets behandling af alle familieretlige sager, og efter bestemmelserne i kapitel 8, der alene finder anvendelse for behandlingen af § 5-sager. Der henvises til de foreslåede bestemmelser i kapitel 3, 5, 6 og 8 og bemærkningerne hertil.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, punkt 3.3.5.

Til § 6

Det foreslås med bestemmelsen i § 6, at Familieretshuset skal visitere mindre enkle sager til behandling efter bestemmelserne i kapitel 9. Sådanne sager betegnes § 6-sager. Familieretshusets beslutning om, at en sag skal visiteres til behandling efter § 6, foretages efter de foreslåede bestemmelser i § 4.

Som § 6-sager behandles for det første sager efter forældreansvarsloven, hvor parterne ikke er enige, men hvor der på baggrund af den indledende screening er en vis forventning om, at parterne i langt de fleste tilfælde med relevant støtte i form af f.eks. rådgivning og konfliktmægling kan finde en løsning på deres uenighed. Der henvises til de foreslåede bestemmelser i kapitel 9 og bemærkningerne hertil.

Som § 6-sager behandles for det andet sager efter forældreansvarsloven, hvor der skal træffes en afgørelse, fordi parterne ikke er enige, og hvor det ikke kan forventes, at deres uenighed kan løses ved en rådgivnings- og konflikt håndteringsindsats, men hvor der på den anden side ikke er så komplekse eller konfliktfyldte problemstillinger, at der er behov for den tværfaglige og dybdegående sagsbehandling, der foretages i § 7-sager. Der henvises til lovforslagets § 7 og bemærkningerne hertil.

§ 6-sager efter forældreansvarsloven kan indeholde juridiske problemstillinger, der ikke nødvendiggør tværgående behandling, og derved mest hensigtsmæssigt kan behandles som § 6-sager. Sådanne sager kan afgøres enten af Familieretshuset efter den foreslåede bestemmelse i § 27 eller indbringes for Familieretten til afgørelse efter den foreslåede bestemmelse i § 28, stk. 1 og stk. 2, nr. 3. Det kan eksempelvis være spørgsmål om danske myndigheders internationale kompetence til at behandle en sag.

En § 6-sag kan også vedrøre afslag på eller ophævelse af samvær, f.eks. i situationer, hvor barnet klart tilkendegiver ikke at ville have kontakt med den pågældende forælder, omfanget af samvær,

midlertidigt samvær, suspension af samvær, placering af sommerferiesamvær og vilkår for samvær. Sådanne sager afgøres af Familieretshuset eller Familieretten efter bestemmelserne i §§ 27 og 28.

En sag efter forældreansvarsloven visiteres således kun til behandling som en § 6-sag, hvis den ikke skal visiteres til behandling som en § 7-sag, dvs. hvis sagen ikke er kompleks eller konfliktfyldt.

Som § 6-sager behandles også sager, der ikke vedrører forældreansvarsloven, og som ikke er enkle, og derfor ikke er omfattede af § 5. Der henvises til lovforslagets § 5 og bemærkningerne hertil. Det drejer sig om alle sager efter lovforslagets § 2, nr. 2-10. Det vil navnlig være sager om børne- og ægtefællebidrag, separation, skilsmisse, faderskab og navne. I disse sager træffer Familieretshuset afgørelse, medmindre Familieretshuset indbringer sagen for Familieretten efter de foreslåede bestemmelser i § 28, stk. 2.

Enkelte sagstyper skal efter deres karakter altid visiteres til behandling som § 6-sager. Dette fremgår af § 8, stk. 2. Der henvises til bemærkningerne til denne bestemmelse.

§ 6-sager behandles efter bestemmelserne i kapitel 3, 5 og 6, der er fælles for Familieretshusets behandling af alle sager, og efter bestemmelserne i kapitel 9, der alene finder anvendelse for behandlingen af § 6-sager. Der henvises til de foreslåede bestemmelser i kapitel 3, 5, 6 og 9 og bemærkningerne hertil.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, punkt 3.3.6.

Til § 7

Det foreslås med § 7, at Familieretshuset skal visitere komplekse eller konfliktfyldte sager efter forældreansvarsloven til behandling efter bestemmelserne i kapitel 10. Sådanne sager betegnes § 7-sager. Familieretshusets beslutning om, at en sag skal visiteres til behandling efter § 7, foretages efter de foreslåede bestemmelser i § 4.

Det foreslås endvidere, at der også bør ske visitation til behandling efter bestemmelserne i kapitel 10 af en sag, der ikke er omfattet af forældreansvarsloven, når sagen bør behandles sammen med en kompleks eller konfliktfyldt sag efter forældreansvarsloven. Dette er i overensstemmelse med udgangspunktet i den foreslåede bestemmelse i § 4, hvorefter sager mellem samme parter skal behandles sammen med henblik på at finde helhedsorienterede løsninger. Som § 7-sager kan således også behandles sager efter anden lovgivning end forældreansvarsloven, såfremt disse efter de foreslåede bestemmelser i § 4 visiteres til samlet behandling med en § 7-sag efter forældreansvarsloven.

§ 7-sager behandles tværfagligt af Familieretshuset, men afgørelse træffes af Familieretten, jf. den foreslåede bestemmelse i § 33.

Visitationen til behandling som en § 7-sag af en sag efter forældreansvarsloven er særligt begrundet i, at der til løsningen af sagen er behov for den tværfaglige sagsbehandling, herunder samarbejde med kommunen, der følger af de foreslåede bestemmelser i §§ 29-31.

Komplekse og konfliktfyldte sager efter forældreansvarsloven indeholder ofte spørgsmål om utilstrækkelig omsorg for barnet, vold, herunder psykisk vold, mellem parterne eller over for barnet, chikane, misbrugsproblemer eller psykisk sygdom. § 7-sager vil således ofte rumme sociale problemstillinger. § 7-sagerne er således de sager, hvor forældrene og dermed barnet har allermest brug for hjælp, og hvor familien kan have mange udfordringer.

En sag efter forældreansvarsloven, hvor kommunen har anvendt initiativretten efter den foreslåede bestemmelse i § 25, skal altid behandles som en § 7-sag. Hvis kommunen anvender initiativretten under sagens behandling, skal Familieretshuset ændre visitationen, så sagen behandles som en § 7-sag, hvis den ikke allerede er visiteret som sådan. Dette skyldes, at kommunen efter den foreslåede bestemmelse i § 25 alene kan anvende initiativretten, hvis der er grund til at antage, at forhold vedrørende forældremyndighed, barnets bopæl eller samvær medvirker til, at der er åbenbar risiko for, at barnets sundhed eller udvikling lider alvorlig skade. Sager, der rejses på initiativ af kommunen, eller hvor kommunen under sagens behandling anvender initiativretten, indeholder således altid komplekse problemstillinger, der medfører et behov for den særlige tværfaglige behandling som § 7-sag, herunder mulighederne for et forstærket samarbejde med kommunen. Der henvises til lovforslagets § 25, stk. 3, og bemærkningerne hertil.

§ 7-sager behandles efter bestemmelserne i kapitel 3, 5 og 6, der er fælles for Familieretshusets behandling af alle sager, og efter bestemmelserne i kapitel 10, der alene finder anvendelse for behandlingen af § 7-sager. Der henvises til de foreslåede bestemmelser i kapitel 3, 5, 6 og 10 og bemærkningerne hertil.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, punkt 3.3.7.

Til § 8

Det foreslås med bestemmelserne i § 8, at visse typer af sager altid skal visiteres til behandling som en § 5-sag, § 6-sag eller § 7-sag. Dette betegnes lovbestemt visitation. Visitationen skal således ikke foretages på baggrund af et konkret skøn, men er derimod bestemt af sagstypen. Dette skyldes, at de pågældende sagstyper har en karakter, der objektivt begrunder, at sagerne bør behandles som § 5-sager, § 6-sager eller § 7-sager.

Det foreslås med *stk. 1*, at en række sager altid skal visiteres til behandling som § 5-sager. Det drejer sig efter forældreansvarsloven om anmeldelse af aftale om forældremyndighed efter § 9, 1. og 2. pkt., § 10, 1. og 2. pkt., og § 13, stk. 1, 1. og 2. pkt., og om registrering vedrørende en aftale om delt bopæl efter den med § 1, nr. 16, i følgelovforslaget foreslåede bestemmelse i § 18 a i forældreansvarsloven, hvilket også omfatter fjernelse af registreringen af en aftale om delt bopæl.

Efter ægteskabsloven drejer det sig om bevilling af separation eller skilsmisse efter § 42 i ægteskabsloven. Videre drejer det sig efter børneloven om registrering af faderskab og medmoderskab efter § 1 a, stk. 1, § 3 a, stk. 1, og § 3 b, stk. 1, og om anerkendelse af faderskab og medmoderskab efter § 14. Endelig drejer det sig om anmeldelse af navne efter § 6, stk. 2, i navneloven og om udstedelse af dokument (resolution) om børne- og ægtefællebidrag ud fra parternes enighed efter børnebidragsloven.

De ovennævnte sagstyper, som foreslås omfattet af lovbestemt visitation til behandling som § 5-sager, har alle en karakter, der betyder, at behandlingen af sagen er ukompliceret, navnlig fordi der ikke foreligger en partstvist. Formålet med den lovbestemte visitation i disse tilfælde er således at undgå, at Familieretshuset anvender ressourcer på at visitere sager, som ikke indeholder problemstillinger, der kan begrunde den dybdegående sagsbehandling og tilbud om rådgivning og konflikthåndtering, der foreslås for § 6-sager og § 7-sager efter reglerne i henholdsvis kapitel 9 og 10. Hertil kommer, at der alene er tale om at udstede en bekræftelse på parternes aftale, f.eks. en skilsmissebevilling, et bidragsdokument eller en aftale om forældremyndighed.

Den lovbestemte visitation til behandling som § 5-sager betyder efter den foreslåede bestemmelse i § 5, at sagerne behandles efter bestemmelserne i kapitel 3 og 8. Det er således Familieretshuset, der afslutter sagen ved afhængigt af retsgrundlaget for den enkelte sag at modtage en anmeldelse og kvittere for den, registrere en aftale og eventuelt kvittere for den eller udstede en bevilling eller resolution i overensstemmelse med parternes aftale, jf. den foreslåede bestemmelse i § 26.

Hvis sagen ikke umiddelbart kan afsluttes ved modtagelse af anmeldelsen af sagen, er der ikke længere tale om en sag, der opfylder kriterierne for behandling som en § 5-sag. Familieretshuset skal derfor i sådanne tilfælde ændre visitationen af sagen efter den foreslåede bestemmelse i § 4, stk. 2. Dette kan f.eks. være tilfældet, hvis en part tilbagekalder sit samtykke til den aftale om forældremyndighed, der er anmeldt til Familieretshuset.

Hvis en sag er omfattet af den lovbestemte visitation til behandling som en § 5-sag, og det ved behandlingen af sagen bliver klart, at sagen indeholder komplekse juridiske og/eller faktuelle problemstillinger, såsom f.eks. spørgsmål om international kompetence, skal Familieretshuset ændre visitationen således, at sagen behandles som en § 6-sag. Der henvises til lovforslagets § 4, stk. 2.

Tilsvarende gælder, hvis der foreligger bekymrende forhold i sagen, såsom risiko for at der er eller har været vold, herunder psykisk vold, i forholdet mellem parterne eller over for det involverede barn. I sådanne tilfælde skal Familieretshuset ændre visitationen af sagen, så den, hvis der er tale om en sag efter forældreansvarsloven, behandles som en § 6-sag eller en § 7-sag med henblik på at sikre, at der er reel enighed mellem parterne. Hvis der ikke er tale om en sag efter forældreansvarsloven, skal visitationen ændres, således at sagen behandles som en § 6-sag med de deraf følgende muligheder for at tilbyde rådgivning og konfliktmægling, og for at sagen kan indbringes for Familieretten til afgørelse efter de foreslåede bestemmelser i § 28, stk. 2.

Hvis parterne inden for en kortere tidsperiode har haft en sag efter forældreansvarsloven behandlet af Familieretshuset som en § 7-sag, og den nye sag ligeledes er en sag efter forældreansvarsloven, skal der som udgangspunkt også ske en ændring af den lovbestemte visitation, så sagen behandles som en § 7-sag.

Muligheden for ændring af visitationen er endvidere relevant, når parterne har andre sager under behandling i Familieretshuset, og det vurderes, at sagerne med fordel kan behandles samlet. Der henvises i denne forbindelse til det i bemærkningerne til den foreslåede § 4, stk. 1, anførte om samlet behandling af flere sager.

Der henvises i øvrigt til § 1, nr. 5, § 2, nr. 1, 2 og 11, § 6, nr. 1, og § 7, nr. 1 og 9, i følgelovforslaget samt bemærkningerne til disse bestemmelser.

Det foreslås med *stk. 2*, at en række sagstyper altid skal visiteres til behandling som § 6-sager, som Familieretshuset afslutter ved at træffe en afgørelse efter § 27.

Formålet med den lovbestemte visitation i sager efter forældreansvarsloven er overordnet på den ene side at sikre, at parterne i disse sager altid modtager de tilbud om rådgivning og konfliktmægling, der foreslås som en del af behandlingen af § 6-sager, og på den anden side at undgå at Familieretshuset anvender ressourcer på at visitere sager efter forældreansvarsloven, som normalt ikke indeholder problemstillinger, der kan begrunde den dybdegående og tværfaglige sagsbehandling, der foreslås for § 7-sager efter reglerne i kapitel 10.

I relation til andre sager er formålet med den lovbestemte visitation at fastlægge behandlingen af sagstyper, hvor særlige forhold gør sig gældende, og hvor der derfor ikke er behov for at foretage individuel visitation.

Den lovbestemte visitation til behandling som § 6-sager, hvor Familieretshuset træffer afgørelse efter § 27, betyder efter den foreslåede bestemmelse i § 6, at sagerne behandles efter bestemmelserne i kapitel 3 og 9. Det er således Familieretshuset, der sørger for sagens oplysning og tilbyder parterne konfliktløsning efter de foreslåede bestemmelser i kapitel 6. Familieretshusets afgørelse kan indbringes for Familieretten, jf. de foreslåede bestemmelser i kapitel 12.

De sagstyper, der foreslås omfattet af den lovbestemte visitation til behandling som en § 6-sag, hvor Familieretshuset træffer afgørelse efter § 27, fremgår af § 8, stk. 2.

Det foreslås for det første, at spørgsmål om stillingtagen til afvisning af en sag, som ikke er indgivet til Familieretshuset ved anvendelse af den digitale selvbetjeningsløsning, som Familieretshuset stiller til rådighed, eller hvor der ikke er betalt gebyr til Familieretshuset for behandlingen af sagen, hvor anvendelse af digital selvbetjening eller betaling af gebyr er et krav efter den pågældende lov, skal visiteres til behandling som § 6-sager. Sådanne sager kan efter deres karakter aldrig anses som

værende enkle sager efter § 5, da der skal foretages en individuel vurdering i hver enkelt sag af, hvorvidt betingelserne for at behandle sagen uanset den manglende anvendelse af den digitale selvbetjeningsløsning eller betaling af gebyr er opfyldte. Som eksempel skal der for sager efter forældreansvarsloven foretages en vurdering af, hvorvidt der foreligger særlige forhold, der ud fra en samlet økonomisk vurdering er klare fordele ved ikke at modtage sagen digitalt, eller det må antages at være bedst for barnet, at sagen behandles, jf. § 31, stk. 3 og 4, i forældreansvarsloven, som foreslået ændret ved § 1, nr. 28, i følgelovforslaget. Der er endvidere ikke tale om partstvister, ligesom der heller ikke er tale om sager, der rummer komplekse problemstillinger, der tilsiger, at Familieretten skal træffe afgørelse efter § 28, eller som tilsiger den tværfaglige behandling, der tilbydes i en § 7-sag. Der vil således altid være tale om, at sagen skal behandles som en § 6-sag, hvor Familieretshuset træffer afgørelse efter § 27.

Det foreslås for det andet, at sager om midlertidigt kontaktbevarende samvær efter § 29 a i forældreansvarsloven skal visiteres til behandling som § 6-sager, hvor Familieretshuset træffer afgørelse efter § 27. Baggrunden for dette er, at disse sager har en karakter, der nødvendiggør en hurtig afgørelse for at undgå, at formålet med at fastsætte midlertidigt kontaktbevarende samvær fortabes. Det fremgår derfor også af § 29 a i forældreansvarsloven, at der skal træffes afgørelse hurtigst muligt og inden 3 uger efter modtagelsen af anmodningen. Det findes på den baggrund, at afgørelseskompetencen i disse sager bør ligge hos Familieretshuset med behandling som en § 6-sag. Familieretshusets afgørelse kan efter de foreslåede bestemmelse i lovforslagets kapitel 12 indbringes for Familieretten.

Det foreslås for det tredje, at sager om afgørelse af klage efter § 41, stk. 2, i forældreansvarsloven og § 58 b i ægteskabsloven skal visiteres til behandling som § 6-sager. Klage efter § 41, stk. 5, i forældreansvarsloven, der med § 1, nr. 43, i følgelovforslaget foreslås at blive § 41, stk. 2, vedrører afgørelser truffet af en skole, børneinstitution eller socialvæsenet efter § 23, stk. 2, i forældreansvarsloven om, at en forælder, der ikke har del i forældremyndigheden, ikke må få konkrete oplysninger eller dokumenter om barnets forhold. Klage efter § 58 b i ægteskabsloven vedrører afgørelser truffet af prøvelsesmyndigheden om tilladelse til indgåelse af ægteskab og anerkendelse af udenlandske skilsmisser. Der er for begge sagsgrupper tale om klagesager, der findes at burde afgøres af en administrativ klageinstans. Der er samtidigt tale om sager, der kræver juridisk sagsbehandling, og som derfor ikke kan behandles som § 5-sager. Der er således tale om sager, der skal visiteres til behandling som § 6-sager, hvor Familieretshuset efter den foreslåede bestemmelse i § 27 træffer afgørelse. Det findes på baggrund heraf, at visitationen af sager om afgørelse af klage efter § 41, stk. 2, i forældreansvarsloven og § 58 b i ægteskabsloven bør være lovbestemt således, at de visiteres til behandling som § 6-sager, hvor Familieretshuset træffer afgørelse efter § 27.

Det foreslås for det fjerde, at sager om tilladelse til indgåelse af ægteskab efter § 7 i ægteskabsloven skal visiteres til behandling som § 6-sager. Efter § 7 i ægteskabsloven kan ægteskab mellem personer, af hvilke den ene har været gift med den andens slægtning i ret op- eller nedstigende linje, ikke indgås uden tilladelse. Der er således efter deres karakter ikke tale om enkle sager, men der

foreligger heller ikke forhold, herunder en partstvist, der tilsiger, at Familieretten skal træffe afgørelse efter § 28. Det foreslås derfor, at Familieretshuset behandler sagerne som § 6-sager og efter § 27 træffer afgørelse om, hvorvidt der kan gives tilladelse efter § 7 i ægteskabsloven. Familieretshusets afgørelse kan indbringes for Familieretten.

Det foreslås for det femte, at sager om godkendelse af en vielse som gyldig efter § 21, stk. 2, i ægteskabsloven skal visiteres til behandling som § 6-sager, hvor Familieretshuset træffer afgørelse efter § 27. Efter § 21, stk. 2, i ægteskabsloven kan en dansk vielse, der er ugyldig, godkendes som gyldig, hvis særlige grunde taler for det. Vielsens ugyldighed kan skyldes, at den ikke er sket for en myndighed, der efter loven kan foretage vielser, eller fordi § 20, stk. 2, i ægteskabsloven om, hvordan vielse foregår, ikke er iagttaget, f.eks. at parterne ikke var samtidigt til stede ved vielsen eller ikke erklærede at ville ægte hinanden. Sagerne er således efter deres karakter ikke enkle, og der skal foretages en vurdering af, hvorvidt der foreligger særlige forhold. Der foreligger på den anden side heller ikke forhold, herunder en partstvist, der tilsiger, at Familieretten skal træffe afgørelse efter § 28. Det foreslås derfor, at Familieretshuset behandler sagerne som § 6-sager og træffer afgørelse om, hvorvidt vielsen kan godkendes som gyldig efter § 21, stk. 2, i ægteskabsloven. Familieretshusets afgørelse kan indbringes for Familieretten.

Det foreslås for det sjette, at sager om afgørelse af klager efter § 21, stk. 1, i navneloven over en afgørelse truffet af personregisterføreren efter § 16, stk. 2, 1. pkt., i navneloven skal visiteres til behandling som § 6-sager. Der er tale om klagesager, der findes at burde afgøres af en administrativ klageinstans. Der er samtidigt tale om sager, der kræver juridisk sagsbehandling, og som derfor ikke kan behandles som § 5-sager. Der er således tale om sager, der skal visiteres til behandling som § 6-sager, hvor Familieretshuset efter den foreslåede bestemmelse i § 27 træffer afgørelse. Det findes på baggrund heraf, at visitationen af sager om afgørelse af klage efter § 21, stk. 1, i navneloven over en afgørelse truffet af personregisterføreren efter § 16, stk. 2, 1. pkt., eller § 16, stk. 4, i navneloven bør være lovbestemt således, at de visiteres til behandling som § 6-sager, hvor Familieretshuset træffer afgørelse efter § 27.

Det foreslås for det syvende, at sager om eksigibilitet af udenlandske bidragsafgørelser efter § 3, stk. 2, i lov om Haagerkonventionen af 2007 skal visiteres til behandling som § 6-sager, hvor Familieretshuset træffer afgørelse efter § 27. Disse sager er efter deres karakter ikke enkle, men efter § 3, stk. 2, i lov om Haagerkonventionen af 2007 skal der alene foretages en overordnet vurdering af, om anmodningen indeholder de nødvendige dokumenter, og at anerkendelse eller fuldbyrdelse af afgørelsen ikke er åbenbart uforenelig med grundlæggende danske retsprincipper (ordre public). En egentlig prøvelse af sagen foretages efter § 3, stk. 3, i lov om Haagerkonventionen af 2007 først, hvis en part fremsætter indsigelse mod den afgørelse, som Familieretshuset har truffet efter § 3, stk. 2, i lov om Haagerkonventionen af 2007. Ved modtagelse af en indsigelse skal Familieretshuset foretage en almindelig visitation af sagen efter den foreslåede bestemmelse i § 4, stk. 1. Det findes på baggrund heraf, at visitationen af sager om afgørelse af eksigibilitet efter § 3, stk. 2, i lov om Haagerkonventionen af 2007 bør være lovbestemt til behandling som § 6-sager, hvor Familieretshuset træffer afgørelse efter § 27.

Det foreslås for det ottende, at sager om eksigibilitet af udenlandske bidragsafgørelser efter artikel 30 i underholdspligtforordningen skal visiteres til behandling som § 6-sager. Disse sager er efter deres karakter ikke enkle, men efter artikel 30 i underholdspligtforordningen skal der alene foretages en overordnet vurdering af, om anmodningen indeholder de nødvendige dokumenter, og at anerkendelse eller fuldbyrdelse af afgørelsen ikke er åbenbart uforenelig med grundlæggende danske retsprincipper (ordre public). En egentlig prøvelse af sagen foretages efter artikel 32, jf. artikel 34 i forordningen først, hvis en part anmoder om, at den afgørelse, som er truffet efter artikel 30, indbringes for Familieretten. Det findes på baggrund heraf, at det bør være lovbestemt, at sager om afgørelse af eksigibilitet efter artikel 30 i underholdspligtforordningen visiteres til behandling som § 6-sager, hvor Familieretshuset træffer afgørelse efter § 27.

Som det fremgår af den foreslåede bestemmelse om ændring af visitation i § 4, stk. 2, 2. pkt., finder den ikke anvendelse for sager omfattet af den lovbestemte visitation i § 8, stk. 2.

Det foreslås med *stk. 3*, at sager om omstødelse af ægteskab, der efter § 23 i ægteskabsloven, som foreslået ændret ved § 2, nr. 3, i følgelovforslaget, anlægges af Familieretshuset, skal visiteres til behandling som § 6-sager, hvor afgørelse efter § 28 træffes af Familieretten. Ægteskab omstødes efter § 23, stk. 1, i ægteskabsloven, når ægteskabet er indgået i strid med § 6 i ægteskabsloven, dvs. mellem slægtninge i ret op- eller nedstigende linje eller mellem søskende, eller i strid med § 9 i ægteskabsloven hvor den ene part er gift eller i et registreret partnerskab.

Afgørelse i sager om omstødelse af et ægteskab bør på grund af deres karakter altid afgøres af Familieretten, hvilket afspejles ved § 23, stk. 1, i ægteskabsloven, hvorefter Familieretshuset skal anlægge omstødelsessagen ved Familieretten. Sager om omstødelse af ægteskab skal derfor altid visiteres til behandling som § 6-sager, hvor afgørelse efter den foreslåede bestemmelse i § 28, stk. 2, nr. 2, træffes af Familieretten. Der henvises i øvrigt til § 2, nr. 2 og 3, i følgelovforslaget og bemærkningerne hertil.

Som det fremgår af den foreslåede bestemmelse om ændring af visitation i § 4, stk. 2, 2. pkt., finder den ikke anvendelse for sager omfattet af den lovbestemte visitation i § 8, stk. 3.

Der henvises i øvrigt til §§ 27 og 28 i lovforslaget og bemærkningerne til disse bestemmelser. Der henvises endvidere til § 1, nr. 5, 30 og 43, § 2, nr. 2 og 24, § 3, nr. 3 og 12, § 4, nr. 1, § 6, nr. 1, § 8, nr. 4, og § 9, nr. 3, i følgelovforslaget og bemærkningerne til disse bestemmelser.

Til § 9

Det foreslås med bestemmelsen i § 9, at sager efter den lovgivning, der er omfattet af den foreslåede bestemmelse i § 2, nr. 11-16, behandles efter de foreslåede bestemmelser i kapitel 3 og den for sagen gældende lovgivning. Disse sager skal således ikke visiteres til behandling som § 5-sager, § 6-sager eller § 7-sager.

Det fremgår af de foreslåede bestemmelser i § 2, nr. 11-16, at Familieretshuset behandler sager efter adoptionsloven og efter en række love, der indeholder regulering af borgernes personlige forhold uden for den familieretlige lovgivning. Sager efter denne lovgivning adskiller sig i kraft af deres lovgrundlag grundlæggende fra sager efter de familieretlige love bl.a. med hensyn til processuelle forhold og klage, og der skal derfor ikke ske visitering til behandling som § 5-sager, § 6-sager og § 7-sager.

Udover de generelle sagsbehandlingsbestemmelser i det foreslåede kapitel 3 findes reguleringen af behandlingen af de omhandlede sager i den for sagen gældende lovgivning.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, punkt 3.3.2., og til punkt 3.5. i de almindelige bemærkninger til følgelovforslaget.

Til § 10

Statsforvaltningen har generelt mulighed for på skriftligt grundlag at afgøre sager efter de love, der foreslås omfattet af Familieretshusloven. Det følger dog af visse af disse love, at parterne skal indkaldes til et møde. Såfremt Statsforvaltningen i andre situationer finder det nødvendigt eller hensigtsmæssigt som et led i oplysningen af en sag, kan parterne indkaldes til et møde. Parterne har ikke mødepligt, medmindre andet følger af den for sagen gældende lovgivning.

Bestemmelser om indkaldelse af parterne til et møde findes bl.a. i § 31 a, stk. 1, i forældreansvarsloven. Det fremgår af bestemmelsen, at Statsforvaltningen skal indkalde parterne til et møde, når Statsforvaltningen modtager en anmodning om en afgørelse om forældremyndighed, barnets bopæl eller samvær, medmindre det er unødvendigt eller uhensigtsmæssigt at afholde et møde. Efter § 31 a, stk. 2, i forældreansvarsloven har parterne mødepligt, medmindre helt særlige omstændigheder gør sig gældende.

Det fremgår endvidere af § 38 i ægteskabsloven, at Statsforvaltningen indkalder parterne til et møde om vilkårsforhandling i visse sager om separation eller skilsmisse, medmindre der er tale om særlige tilfælde. Det fremgår af § 4, stk. 1, i bekendtgørelse nr. 1860 af 23. december 2015 om separation og skilsmisse med senere ændringer, der bl.a. er udstedt i medfør af § 58 a, stk. 4, i ægteskabsloven, at parterne har mødepligt til en vilkårsforhandling, og at de skal møde samtidigt. Dog er der efter § 4, stk. 3, i bekendtgørelsen mulighed for, at parterne kan møde hver for sig i helt særlige tilfælde.

Det foreslås, at der i Familieretshusloven fastsættes generelle regler om henholdsvis Familieretshusets mulighed for at behandle en sag på skriftligt grundlag og muligheden for at indkalde parterne i en sag til et møde i forbindelse med behandlingen af sagen, herunder pligt for Familieretshuset til i visse situationer at indkalde parterne til møde hver for sig. De foreslåede bestemmelser supplerer ovennævnte bestemmelser om møde i den for sagen gældende lovgivning.

Det foreslås med bestemmelsen i *stk. 1*, at Familieretshuset i overensstemmelse med gældende ret kan beslutte, om en part eller parterne skal indkaldes til møde, eller om sagen skal behandles på skriftligt grundlag. Dette gælder dog ikke, hvis andet følger af den for sagen gældende lovgivning.

Familieretshusets beslutning om at behandle en sag på et møde eller på skriftligt grundlag er ikke en forvaltningsretlig afgørelse, men en procesledende beslutning, der ikke kan indbringes særskilt for Familieretten efter reglerne i denne lov.

På grund af deres karakter er det som udgangspunkt ikke nødvendigt at holde møder i § 5-sager, der derfor normalt behandles på skriftligt grundlag.

Det er ligeledes ubetænkeligt at afgøre en del § 6-sager på skriftligt grundlag. Familieretshuset kan dog ikke afgøre en sag på skriftligt grundlag, hvis det fremgår af den for sagen gældende lovgivning, at parterne m.v. skal indkaldes til et møde.

Kompleksiteten og karakteren af en § 7-sag vil derimod i sammenhæng med de i §§ 29-33 foreslåede bestemmelser om behandling af § 7-sager normalt tilsi, at der som led i behandlingen af en § 7-sag altid afholdes et møde.

Efter den foreslåede bestemmelse i *stk. 1* har Familieretshuset i lighed med efter gældende ret mulighed for at beslutte at indkalde parterne til et møde som et led i behandlingen af en sag. Mødet afholdes som udgangspunkt med parterne sammen, hvilket dog skal fraviges i de i *stk. 2* nævnte tilfælde. Formålet med et møde i Familieretshuset kan være at oplyse sagen, vejlede parterne om sagen eller at hjælpe parterne til at opnå enighed om en løsning. Familieretshuset kan dog ikke indkalde parterne til et møde, hvis det fremgår af den for sagen gældende lovgivning, at sagen skal afgøres på skriftligt grundlag.

En part kan efter § 8 i forvaltningsloven som udgangspunkt lade sig repræsentere eller bistå af andre under mødet, men Familieretshuset kan kræve, at parten medvirker personligt, når det er af betydning for afgørelsen af en sag.

Det foreslås med *stk. 2*, at Familieretshuset kan indkalde parterne til et møde sammen, medmindre en part eller dennes barn har været udsat for vold, herunder psykisk vold, fra den anden part, eller der er mistanke herom. Dette gælder dog ikke, hvis parten er indforstået med, at parterne møder sammen.

Bestemmelsen vedrører tilfælde, hvor der efter § 31 a, *stk. 1*, i forældreansvarsloven eller § 38 i ægteskabsloven skal afholdes et møde med begge parter, eller hvor Familieretshuset finder, at der som led i behandlingen af en sag skal afholdes et møde med begge parter, f.eks. i forbindelse med at parterne modtager rådgivning eller deltager i konfliktmægling, eller der afholdes et møde med parterne og kommunale myndigheder efter den foreslåede bestemmelse i § 32.

Efter bestemmelsen kan Familieretshuset ikke indkalde parterne til et møde sammen, hvis den ene part har udsat den anden part eller dennes barn for vold, eller der er mistanke herom. Mødet i Familieretshuset kan dog afholdes med begge parter samtidigt, hvis den part, der har været udsat for vold, eller hvis barn har været udsat for vold, er indforstået med dette. Hvis der har været tale om gensidig udøvelse af vold i forholdet mellem parterne, skal begge parter være indforståede med, at de møder sammen.

Det er tilstrækkeligt for, at bestemmelsen i stk. 2 finder anvendelse, at Familieretshuset har en mistanke om, at der er eller har været vold i forholdet mellem parterne. Mistanken kan være baseret på udtalelser fra en part eller udtalelser, som et eventuelt involveret barn er fremkommet med under en børnesamtale. Mistanken kan dog lige så vel være begrundet i risikofaktorer, som screeningen af sagen har peget på, eller oplysninger, som Familieretshuset har indhentet fra kommunen i en § 7-sag.

Den foreslåede bestemmelse betyder, at Familieretshuset i tilfælde, hvor der foreligger en mistanke om, at der har været vold, skal tage kontakt til den part, der kan have været udsat for vold, eller hvis barn kan have været udsat for vold, med henblik på afklaring af, hvorvidt parten er indforstået med at møde samtidigt med den anden part. Familieretshuset skal i kontakten vejlede og rådgive parten om fordelene ved, at begge parter deltager i det pågældende møde sammen, og om partens mulighed for at medbringe en bisidder til mødet. Hvis der er tale om et vejledningsmøde efter § 31 a, stk. 1, i forældreansvarsloven eller vilkårsforhandling efter § 38 i ægteskabsloven skal parten endvidere oplyses, om at parten ikke har pligt til at møde sammen med den anden part, jf. de foreslåede ændringer i § 1, nr. 31, og § 2, nr. 9, i følgelovforslaget. Der henvises til bemærkningerne til disse bestemmelser.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, punkt 3.3.2.

Til § 11

Efter § 20 i børnebidragsloven, § 58 c i ægteskabsloven og § 60 i ægtefælleloven kan Statsforvaltningen og Ankestyrelsen til brug for behandlingen af sager om fastsættelse og ændring af et børne- eller ægtefællebidrag anmode en part om oplysninger om vedkommendes egne forhold. Hvis parten undlader at give Statsforvaltningen eller Ankestyrelsen disse oplysninger, kan der træffes afgørelse på det foreliggende grundlag. Dette kaldes processuel skadevirkning.

I familieretlige sager, der er rejst ved ansøgning, kan der endvidere på ulovbestemt grundlag indtræde processuel skadevirkning over for ansøgeren, hvis ansøgeren ikke tilvejebringer de oplysninger, der er nødvendige for, at myndigheden kan afgøre sagen. Det er dog en forudsætning herfor, at myndigheden har præciseret, hvilke oplysninger der skal tilvejebringes, og eventuelt vejledt ansøgeren om, hvordan ansøgeren kan fremskaffe oplysningerne. Den processuelle

skadevirkning kan medføre, at myndigheden afslår ansøgningen under henvisning til de manglende oplysninger eller henlægger sagen.

Det foreslås, at disse tre bestemmelser om processuel skadevirkning suppleres med en generel bestemmelse om processuel skadevirkning i § 11 i Familieretshusloven, hvorefter Familieretshuset ved behandlingen af alle sager, der er omfattet af Familieretshusloven, kan anmode en part om oplysninger om vedkommendes egne forhold, og at Familieretshuset kan afgøre sagen på det foreliggende grundlag, hvis parten undlader at give Familieretshuset disse oplysninger.

Familieretshuset kan dermed f.eks. lægge oplysninger fremsendt af den anden part til grund for afgørelsen. Dette er dog ikke ensbetydende med, at Familieretshuset ukritisk kan lægge oplysninger fra f.eks. den anden part til grund for afgørelsen. Familieretshuset skal i overensstemmelse med officialmaksimen fortsat sikre, at sagen er belyst i så tilstrækkelig grad, at det er forsvarligt at træffe afgørelse i sagen.

Det er en forudsætning for anvendelsen af processuel skadevirkning, at Familieretshuset har præciseret, hvilke oplysninger Familieretshuset har brug for, at der om nødvendigt er ydet vejledning til parten om, hvordan parten kan fremskaffe oplysningerne, og at parten er gjort opmærksom på, at Familieretshuset kan afgøre sagen på det foreliggende grundlag, hvis parten ikke fremsender de omhandlede oplysninger.

Familieretshuset må ikke stille krav til en part om at fremskaffe oplysninger, hvis det er umuligt eller meget vanskeligt for parten at fremskaffe oplysningerne.

I sager efter forældreansvarsloven kan bestemmelsen f.eks. anvendes, hvis der skal træffes afgørelse om samvær, og der foreligger oplysninger, der tyder på, at en samværsforælder er eller har været involveret i en retssag om personfaglig kriminalitet eller har været i behandling for psykiske lidelser, alkohol- eller narkotikamisbrug eller lignende. Besvarer samværsforælderen ikke en anmodning fra Familieretshuset om at indsende oplysninger om partens personlige forhold, kan Familieretshuset træffe afgørelse på det foreliggende grundlag, f.eks. på baggrund af de foreliggende oplysninger der tyder på bekymrende strafferetlige eller sociale forhold hos samværsforælderen.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, punkt 3.3.2.

Til § 12

Statsforvaltningen og Ankestyrelsen som klagemyndighed har til brug for sagsbehandlingen i visse sager mulighed for at indhente nødvendige økonomiske oplysninger om en part hos told- og skatteforvaltningen, herunder i indkomstregisteret, ved brug af en terminaladgang. Det drejer sig efter § 38 i forældreansvarsloven om sager om forældrenes fælles ansvar for transport af barnet i forbindelse med samvær, herunder afholdelse af udgifter herved, jf. § 19, stk. 2, i

forældreansvarsloven, og efter § 58 a, stk. 5, i ægteskabsloven, § 21, stk. 4, i børnebidragsloven og § 60, stk. 2, i ægtefælleloven om sager om fastsættelse og ændring af børne- og ægtefællebidrag.

Det foreslås med lovforslagets § 12, at Familieretten får hjemmel til at anmode Familieretshuset om at indhente de nødvendige økonomiske oplysninger til brug for Familierettens behandling af en sag om forældrenes fælles ansvar for transport af barnet i forbindelse med samvær, herunder afholdelse af udgifter, eller om børne- eller ægtefællebidrag. Familieretshuset indhenter oplysningerne ved brug af Familieretshusets terminaladgang og videregiver dem til Familieretten.

Den foreslåede bestemmelse er begrundet i, at det med § 1, nr. 28, § 2, nr. 21, § 3, nr. 14, og § 8, nr. 12, i følgelovforslaget foreslås, at Familieretshuset eller Familieretten træffer afgørelse i sager om forældrenes fælles ansvar for transport af barnet i forbindelse med samvær, herunder afholdelse af udgifter, samt i sager om børne- og ægtefællebidrag. Det foreslås endvidere med § 1, nr. 42, § 2, nr. 21, § 3, nr. 15, og § 8, nr. 14, i følgelovforslaget samt med kapitel 12 i dette lovforslag, at Familieretshusets afgørelse i de pågældende sager kan indbringes for Familieretten. Familieretten har samme behov for økonomiske oplysninger til brug for afgørelsen af sagerne, som Statsforvaltningen og Ankestyrelsen har i dag. Dette behov for oplysninger dækkes ved, at Familieretten får mulighed for at anmode Familieretshuset om at indhente oplysningerne ved brug af Familieretshusets terminaladgang.

Med bestemmelsen får Familieretshuset således hjemmel til efter anmodning fra Familieretten at indhente de nødvendige økonomiske oplysninger, uanset at det ikke er til brug for Familieretshusets behandling af sagen, og til at videregive oplysningerne til Familieretten.

For så vidt angår Familieretshusets adgang til indhentning af økonomiske oplysninger hos told- og skatteforvaltningen ved terminaladgang henvises til § 1, nr. 37, § 2, nr. 22, § 3, nr. 16, og § 8, nr. 11, i følgelovforslaget. Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, punkt 3.3.2.

Til § 13

Efter § 4 i forældreansvarsloven skal afgørelser efter forældreansvarsloven træffes ud fra, hvad der er bedst for barnet. Med følgelovforslagets § 1, nr. 4, foreslås det med en ny bestemmelse i § 4, 2. pkt., i forældreansvarsloven, at Familieretshuset og Familieretten skal have fokus på, at afgørelser skal medvirke til at sikre barnets trivsel og beskytte barnet mod vold eller anden behandling, der udsætter barnet for skade eller fare, herunder beskytte barnet mod at være vidne til vold.

Efter §§ 5 og 34 i forældreansvarsloven skal der ved afgørelser efter forældreansvarsloven tages hensyn til barnets egne synspunkter alt efter alder og modenhed, og barnet skal inddrages i behandlingen af sagen, så dets perspektiv og synspunkter kan komme til udtryk.

De oplysninger, der er nødvendige for at vurdere, hvad der er bedst for barnet i den konkrete situation, fremskaffes i første række fra parterne, eventuelt sådan at parterne selv indhenter oplysningerne fra andre myndigheder m.v.

Det kan dog være nødvendigt, at Statsforvaltningen indhenter oplysninger fra andre offentlige myndigheder, navnlig kommunale myndigheder. I så fald indhentes oplysningerne som udgangspunkt med samtykke fra den, som oplysningerne vedrører. Afviser en part at give samtykke til, at Statsforvaltningen indhenter oplysningerne, kan Statsforvaltningen tillægge det processuel skadevirkning og afslå ansøgningen. Der kan dog forekomme situationer, hvor oplysningerne er nødvendige for behandlingen af sagen, og oplysningerne derfor skal indhentes, også selvom den pågældende ikke giver samtykke hertil.

De oplysninger, der skal anvendes ved vurderingen af barnets bedste, vedrører først og fremmest barnet og dets forældre. I sager om forældremyndighed efter en forælders død og om overførsel af forældremyndighed til tredjemand er der ligeledes behov for oplysninger om de øvrige parter i sagerne. Endelig kan der efter en konkret vurdering være behov for oplysninger om andre personer, der er nært knyttede til barnet eller barnets forældre, eksempelvis barnets hel- eller halvsøskende og forældrenes nye partnere.

De oplysninger, det kan være relevant at indhente om barnet, forældrene og andre nært knyttede personer, omfatter navnlig oplysninger om sociale forhold, fysisk og psykisk sygdom, misbrugsproblemer og kriminalitet, navnlig vold og andre former for personfarlig kriminalitet. I relation til de kommunale myndigheder bemærkes, at kapitel 11 i serviceloven indeholder bestemmelser om særlig støtte til børn. Efter § 46 i serviceloven er formålet med at yde støtte til børn, der har et særligt behov herfor, at sikre, at disse børn og unge kan opnå de samme muligheder for personlig udvikling, sundhed og et selvstændigt voksenliv som deres jævnaldrende. Støtten skal ydes med henblik på at sikre barnets bedste. Støtten har bl.a. til formål at sikre kontinuitet i barnets opvækst og et trygt omsorgsmiljø, der tilbyder nære og stabile relationer til voksne, sikrer barnets muligheder for personlig udvikling og opbygning af kompetencer til at indgå i sociale relationer og netværk, understøtter barnets skolegang og uddannelse og fremmer barnets sundhed og trivsel.

Støtten skal være tidlig og helhedsorienteret, så problemer så vidt muligt kan forebygges og afhjælpes i hjemmet eller i det nære miljø. Støtten skal i hvert enkelt tilfælde tilrettelægges på baggrund af en konkret vurdering af det enkelte barns og familiens forhold.

Sager efter forældreansvarsloven rejses som udgangspunkt efter ansøgning. Dog rejses sager om forældremyndighed efter en forælders død af det offentlige, jf. §§ 15 og 15 a i forældreansvarsloven. Med den foreslåede bestemmelse i § 25 får kommunalbestyrelsen en snæver adgang til at rejse en forældreansvarssag.

For alle sager, der rejses efter ansøgning, finder § 29 i forvaltningsloven anvendelse. Efter denne bestemmelse må myndigheden kun indhente oplysninger om ansøgerens rent private forhold, hvis

ansøgeren har givet samtykke hertil, hvis andet følger af lov eller bestemmelser fastsat i henhold til lov, eller hvis særlige hensyn til ansøgeren eller tredjemand klart overstiger ansøgerens interesse i, at oplysningen indhentes.

Forældreansvarsloven indeholder ikke hjemmel til at indhente oplysninger om de involverede personers forhold, bortset fra adgangen efter § 38 i forældreansvarsloven til at indhente visse økonomiske oplysninger i sager om transport af barnet i forbindelse med samvær.

Efter § 27 i forvaltningsloven har den, der virker inden for den offentlige forvaltning, tavshedspligt med hensyn til oplysninger om enkeltpersoners private forhold. Bestemmelsen viger dog for § 28 i forvaltningsloven, der regulerer videregivelse af oplysninger fra en forvaltningsmyndighed til en anden forvaltningsmyndighed.

Det følger af § 28, stk. 1, i forvaltningsloven, at for manuel videregivelse af oplysninger om enkeltpersoner (personoplysninger) til en anden forvaltningsmyndighed gælder reglerne i §§ 6-8 og 10 og § 11, stk. 1, i databeskyttelsesloven og i artikel 5, stk. 1, litra a-c, artikel 6, artikel 7, stk. 3, 1. og 2. pkt., artikel 9 og 10 og artikel 77, stk. 1, i databeskyttelsesforordningen, jf. § 2, stk. 1, i databeskyttelsesloven. For videregivelse af personoplysninger til en anden forvaltningsmyndighed, der helt eller delvis foretages ved hjælp af automatisk databehandling, finder reglerne i databeskyttelseslovgivningen anvendelse. Ved "automatisk databehandling" forstås "elektronisk databehandling".

I det omfang en forvaltningsmyndighed er berettiget til at videregive en oplysning, skal myndigheden efter § 31 i forvaltningsloven på begæring af en anden forvaltningsmyndighed videregive oplysningen, hvis den er af betydning for myndighedens virksomhed eller for en afgørelse, som myndigheden skal træffe. Dette gælder dog ikke, hvis videregivelsen påfører myndigheden et merarbejde, der væsentligt overstiger den interesse, den anden myndighed har i at få oplysningerne.

Ved behandling af personoplysninger forstås efter artikel 4, nr. 2, i databeskyttelsesforordningen enhver aktivitet eller række af aktiviteter, som personoplysninger eller en samling af personoplysninger med eller uden anvendelse af automatisk (dvs. elektronisk) behandling gøres til genstand for, f.eks. indsamling, registrering, organisering, systematisering, opbevaring, tilpasning eller ændring, genfindning, søgning, brug, videregivelse ved transmission, formidling eller enhver anden form for overladelse, sammenstilling eller samkøring, begrænsning, sletning eller tilintetgørelse.

Den dataansvarlige er efter artikel 4, nr. 7, en fysisk eller juridisk person, en offentlig myndighed, en institution eller et andet organ, der alene eller sammen med andre afgør, til hvilke formål og med hvilke hjælpemidler der må foretages behandling af personoplysninger.

Efter artikel 4, nr. 8, er en databehandler en fysisk eller juridisk person, en offentlig myndighed, en institution eller et andet organ, der behandler personoplysninger på den dataansvarliges vegne.

Det følger af artikel 5, stk. 1, litra a, i forordningen, at personoplysninger skal behandles lovligt, rimeligt og på en gennemsigtig måde i forhold til den registrerede. Efter litra b i bestemmelsen skal personoplysninger indsamles til udtrykkeligt angivne og legitime formål, og oplysningerne må ikke viderebehandles på en måde, der er uforenelig med disse formål. Endelig følger det af litra c, at behandlingen af persondataoplysninger skal være tilstrækkelig, relevant og begrænset til, hvad der er nødvendigt i forhold til de formål, hvortil de behandles. Der henvises til § 5, stk. 1, i databeskyttelsesloven. Den dataansvarlige er ansvarlig for og skal kunne påvise, at artikel 5, stk. 1 overholdes, jf. artikel 5, stk. 2.

Artikel 6 i forordningen regulerer, hvornår behandlingen af personoplysninger er lovlig. Efter artikel 6, stk. 1, litra a, er behandling af personoplysninger lovlig, hvis den registrerede har givet samtykke til behandling af sine personoplysninger til et eller flere specifikke formål. Behandlingen af personoplysninger er efter artikel 6, stk. 1, litra c og d, også lovlig, når behandlingen er nødvendig for at overholde en retlig forpligtelse, som påhviler den dataansvarlige, eller når behandlingen er nødvendig for at beskytte den registreredes eller en anden fysisk persons vitale interesser. Der henvises til § 6, stk. 1, i databeskyttelsesloven.

Når behandling til et andet formål end det, som personoplysningerne er indsamlet til, ikke er baseret på den registreredes samtykke, EU-retten eller medlemsstaternes nationale ret, som udgør en nødvendig og forholdsmæssig foranstaltning i et demokratisk samfund af hensyn til de mål, der er omhandlet i artikel 23, stk. 1, tager den dataansvarlige efter artikel 6, stk. 4, hensyn til en række omstændigheder for at afgøre, om behandling til et andet formål er forenelig med det formål, som personoplysningerne oprindeligt blev indsamlet til.

Der skal efter artikel 6, stk. 4, litra a og b, tages hensyn til enhver forbindelse mellem det formål, som personoplysningerne er indsamlet til, og formålet med den påtænkte viderebehandling og den sammenhæng, hvori personoplysningerne er blevet indsamlet, navnlig med hensyn til forholdet mellem den registrerede og den dataansvarlige. Der skal endvidere efter litra c tages hensyn til personoplysningernes art, navnlig om behandlingen omfatter særlige kategorier af personoplysninger efter artikel 9 og straffedomme m.v. efter artikel 10. Endelig skal der efter litra d tages hensyn til den påtænkte viderebehandlings mulige konsekvenser for de registrerede og efter litra e tilstedeværelse af fornødne garantier, som kan omfatte kryptering eller pseudonymisering. Der henvises til § 5, stk. 2, i databeskyttelsesloven.

Artikel 23, stk. 1, i forordningen indeholder mulighed for ved lovgivningsmæssige foranstaltninger i EU-retten eller i national ret i den medlemsstat, som den dataansvarlige eller databehandleren er underlagt, at begrænse rækkevidden af de forpligtelser og rettigheder, der er omhandlet i bl.a. artikel 5. Dette forudsætter, at indholdet af en sådan begrænsning svarer til rettighederne og forpligtelserne i artikel 12-22, når begrænsningen respekterer det væsentligste indhold af de grundlæggende rettigheder og frihedsrettigheder og er en nødvendig og forholdsmæssig foranstaltning i et demokratisk samfund af hensyn til bl.a. forebyggelse, efterforskning, afsløring

eller retsforfølgning af strafbare handlinger (litra d), beskyttelse af retsvæsenets uafhængighed og retssager (litra f), beskyttelse af den registrerede eller andres rettigheder og frihedsrettigheder (litra i) og håndhævelse af civilretlige krav (litra j).

Det nærmere indhold af disse hensyn er ikke nærmere fastlagt, bortset fra at beskyttelse af den registrerede eller andres rettigheder og frihedsrettigheder bl.a. dækker over forretningshemmeligheder, lægers og advokaters tavshedspligt, retten til at forberede sit eget forsvar samt beskyttelse af menneskerettigheder. Der henvises til Databeskyttelsesforordningen – og de retlige rammer for dansk lovgivning, betænkning nr. 1565, del 1, bind 1, side 392.

Efter artikel 23, stk. 2, skal enhver lovgivningsmæssig foranstaltning, der er omhandlet i artikel 23, stk. 1, som minimum, hvor det er relevant, indeholde specifikke bestemmelser vedrørende formålene med behandlingen eller kategorierne af behandling (litra a), kategorierne af personoplysninger (litra b), rækkevidden af de indførte begrænsninger (litra c), garantierne for at undgå misbrug eller ulovlig adgang eller overførsel (litra d), specifikation af den dataansvarlige eller kategorierne af dataansvarlige (litra e), opbevaringsperioder og de gældende garantier under hensyntagen til behandlingens karakter, omfang og formål eller kategorier af behandling (litra f), risiciene for de registreredes rettigheder og frihedsrettigheder (litra g) og de registreredes ret til at blive underrettet om begrænsningen, medmindre dette kan skade formålet med begrænsningen (litra h).

Hvis behandling af personoplysninger er baseret på samtykke, skal den dataansvarlige efter artikel 7, stk. 1, i forordningen kunne påvise, at den registrerede har givet samtykke til behandling af sine personoplysninger. Behandlingen af oplysningerne skal endvidere være omfattet af artikel 6 og 9. Den registrerede har efter artikel 7, stk. 3, til enhver tid ret til at trække sit samtykke tilbage. Tilbagetrækning af et samtykke berører dog ikke lovligheden af den behandling af oplysningerne, der er baseret på samtykke inden tilbagetrækningen.

Efter artikel 10 i forordningen må behandling på grundlag af artikel 6, stk. 1, af personoplysninger vedrørende straffedomme m.v., forstået som oplysninger om strafbare forhold i bred forstand, kun foretages under kontrol af en offentlig myndighed, eller hvis behandling har hjemmel i EU-retten eller medlemsstaternes nationale ret, som giver passende garantier for registreredes rettigheder og frihedsrettigheder.

Databeskyttelsesloven indeholder i § 8, stk. 1, supplerende bestemmelser for det offentlige behandling af oplysninger om strafbare forhold. Efter disse bestemmelser må der for den offentlige forvaltning ikke behandles oplysninger om strafbare forhold, medmindre det er nødvendigt for varetagelsen af myndighedens opgaver. Oplysninger om strafbare forhold må efter § 8, stk. 2, således ikke videregives. Videregivelse kan dog ske, hvis den registrerede har givet sit udtrykkelige samtykke til videregivelsen, videregivelsen sker til varetagelse af private eller offentlige interesser, der klart overstiger hensynet til de interesser, der begrunder hemmeligholdelse, herunder hensynet til den, oplysningen angår, eller videregivelsen er nødvendig for udførelsen af en myndigheds

virksomhed eller påkrævet for en afgørelse, som myndigheden skal træffe. Efter § 8, stk. 5, kan behandling af oplysninger om strafbare forhold i øvrigt finde sted, hvis betingelserne i § 7 i databeskyttelsesloven er opfyldt.

Artikel 9, stk. 1, i forordningen regulerer behandlingen af særlige kategorier af personoplysninger. Efter bestemmelsens stk. 1 er behandling af personoplysninger om bl.a. race eller etnisk oprindelse, politisk, religiøs eller filosofisk overbevisning, helbredsoplysninger, seksuelle forhold eller seksuelle orientering forbudt. Forbuddet i stk. 1 finder efter artikel 9, stk. 2, bl.a. ikke anvendelse, hvis de i bestemmelsens litra a, c og f nævnte forhold gør sig gældende.

Det drejer sig efter stk. 2, litra a om situationer, hvor den registrerede har givet udtrykkeligt samtykke til behandling af sådanne personoplysninger til et eller flere specifikke formål. Efter stk. 2, litra c drejer det sig om situationer, hvor behandling af personoplysninger er nødvendig for at beskytte den registreredes eller en anden fysisk persons vitale interesser i tilfælde, hvor den registrerede fysisk eller juridisk ikke er i stand til at give samtykke. Endelig drejer det sig efter stk. 2, litra f om situationer, hvor behandling af personoplysninger er nødvendig for, at et retskrav kan fastlægges, gøres gældende eller forsvares, eller når domstole handler i deres egenskab af domstol. Der henvises til § 7 i databeskyttelsesloven.

Endelig bemærkes, at efter artikel 24 i den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder har børn ret til den beskyttelse og omsorg, der er nødvendig for deres trivsel. Det følger videre af bestemmelsen, at børn frit kan udtrykke deres synspunkter, og at der tages hensyn hertil i forhold, der vedrører dem, i overensstemmelse med deres alder og modenhed. I alle handlinger vedrørende børn, uanset om de udføres af offentlige myndigheder eller private institutioner, skal barnets tarv ifølge charteret komme i første række. Ved administrationen af databeskyttelsesforordningen skal der således tages hensyn til barnets bedste.

Det foreslås med § 13, stk. 1, at Familieretshuset til brug for visitationen efter § 4 af en sag om forældremyndighed, barnets bopæl eller samvær kan indhente oplysninger om, hvorvidt kommunalbestyrelsen har iværksat eller påtænker at iværksætte støtteforanstaltninger over for barnet efter kapitel 11 i serviceloven, og hvilke typer foranstaltninger der i givet fald er iværksat.

Familieretshuset kan efter bestemmelsen endvidere til samme formål indhente oplysninger om, hvorvidt kommunalbestyrelsen har gennemført eller overvejer at gennemføre en børnefaglig undersøgelse efter § 50 i lov om social service.

Med bestemmelsen i stk. 1 skabes der hjemmel til, at kommunalbestyrelsen uden samtykke fra forældremyndighedsindehaveren efter anmodning fra Familieretshuset kan behandle, herunder videregive, bestemte oplysninger om et barn. Disse oplysninger indeholder i begrænset omfang oplysninger om barnets personlige forhold.

Efter § 52, stk. 1, i serviceloven, der er placeret i lovens kapitel 11, skal kommunalbestyrelsen træffe afgørelse om foranstaltninger efter § 52, stk. 3, når det må anses for at være af væsentlig betydning af hensyn til et barns særlige behov for støtte. Kommunalbestyrelsen skal vælge den eller de foranstaltninger, som bedst kan løse de problemer og behov, der er afdækket gennem en børnefaglig undersøgelse efter § 50 i serviceloven.

Bestemmelsens stk. 3 fastlægger hvilke tilbud, der kan gives børn med særligt støttebehov. Det drejer sig bl.a. om ophold i dagtilbud, praktisk, pædagogisk eller anden støtte i hjemmet, familiebehandling eller behandling af barnets problemer, døgnophold i en plejefamilie m.v. for både forældremyndighedsindehaveren, barnet og andre familiemedlemmer, aflastningsordning, udpegning af en fast kontaktperson for barnet og anbringelse af barnet uden for hjemmet på et anbringelsessted.

Efter § 50, stk. 1, i serviceloven skal kommunalbestyrelsen undersøge et barns forhold, hvis det må antages, at barnet trænger til særlig støtte. Undersøgelsen betegnes som en børnefaglig undersøgelse.

Oplysninger omfattet af den foreslåede bestemmelse i § 13, stk. 1, vedrører således alene, om der er iværksat foranstaltninger efter § 50, og hvilke foranstaltninger der i givet fald er iværksat, dvs. hvilken type foranstaltning der er iværksat, samt om der er gennemført en børnefaglig undersøgelse efter § 50 i serviceloven, eller om der er planer om at gennemføre en sådan undersøgelse. Den foreslåede bestemmelse giver således ikke kommunalbestyrelsen mulighed for at videregive oplysninger om det nærmere indhold af de foranstaltninger, der er iværksat, om grundlaget for iværksættelsen af foranstaltningerne, eller om indholdet af en børnefaglig undersøgelse.

Familieretshuset kan alene anmode kommunalbestyrelsen om de nævnte oplysninger til brug for visitationen af en sag om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær. Visitationen af disse sager gennemføres efter lovforslagets § 4 som udgangspunkt på baggrund af de oplysninger, som ansøgeren har givet Familieretshuset i ansøgningen, samt Familieretshusets kendskab til parterne fra eventuelle tidligere sager. Hvis Familieretshuset er i tvivl om visitationen, kan Familieretshuset efter den foreslåede bestemmelse i § 13, stk. 1, anmode kommunalbestyrelsen om de nævnte oplysninger om foranstaltninger og undersøgelser. Er der iværksat eller påtænkes der iværksat foranstaltninger, eller er der foretaget en børnefaglig undersøgelse eller påtænkes en sådan gennemført, kan det efter en konkret vurdering være grundlag for, at Familieretshuset visiterer sagen til behandling som en § 7-sag, dvs. at sagen er kompleks eller konfliktfyldt.

Det bemærkes, at den foreslåede bestemmelse i stk. 1 også omfatter situationer, hvor Familieretshuset efter lovforslagets § 4, stk. 2, overvejer at ændre visitationen af en sag om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær.

Det er vigtigt af hensyn til visitationen af sagen, at kommunalbestyrelsen besvarer en anmodning om oplysninger hurtigt. Kommunalbestyrelsen kan besvare anmodningen telefonisk.

Med den foreslåede bestemmelse i § 13, stk. 2, kan kommunalbestyrelsen videregive oplysninger om et barns personlige og familiemæssige forhold til Familieretshuset, hvis det er nødvendigt for Familieretshusets behandling af en sag om forældremyndighed, barnets bopæl eller samvær.

Bestemmelsen i den foreslåede § 13, stk. 2, indeholder hjemmel til, at kommunalbestyrelsen under Familieretshusets behandling af en sag efter forældreansvarsloven om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær kan behandle, herunder videregive, oplysninger om barnets og parternes personlige og familiemæssige forhold i den konkrete sag uden samtykke fra den person, som oplysningerne vedrører.

Kommunalbestyrelsens videregivelse af oplysninger efter § 13, stk. 2, kan ske af egen drift, fordi kommunalbestyrelsen i forbindelse med, at der ydes støtte til barnet eller familien efter serviceloven bliver opmærksom på, at Familieretshuset behandler en sag om forældremyndighed, barnets bopæl eller samvær, og kommunalbestyrelsen vurderer, at den er i besiddelse af oplysninger, der er nødvendige for Familieretshusets behandling af sagen. Dette er særligt tilfældet, hvis oplysningerne er nødvendige for, at der træffes en afgørelse, som er til barnets bedste, og som sikrer barnets trivsel.

De oplysninger, som kommunalbestyrelsen efter bestemmelsen må videregive, omfatter oplysninger om rent private forhold vedrørende barnets personlige og familiemæssige forhold. Dette omfatter bl.a. oplysninger om helbredsmæssige forhold og væsentlige sociale problemer samt oplysninger om barnets tilstand som eksempelvis barnets fortælling om hændelsesforløb, psykiske traumer, fysiske skader m.v.

Henvisningen i bestemmelsen til, at videregivelse kan omfatte barnets familiemæssige forhold, betyder, at muligheden for at videregive oplysninger også omfatter tilsvarende oplysninger om personer, der har betydning for barnet, og for arbejdet med at finde den løsning, der er bedst for barnet. Det vil typisk være barnets forældre samt forældrenes eventuelle partnere.

Endvidere kan der videregives oplysninger om, hvilke undersøgelser, sagsskridt og indsatser kommunalbestyrelsen overvejer at iværksætte eller har iværksat, således at Familieretshuset kan indrette sin sagsbehandling herpå, herunder afpasse en eventuel afgørelse om samvær med kommunalbestyrelsens indsatser for barnet.

De oplysninger, det kan være relevant at videregive, kan eksempelvis være oplysninger fra samtaler med barnet samt oplysninger fra børnesagkyndige undersøgelser og sundhedsfaglige undersøgelser og behandlinger.

Muligheden for at videregive oplysninger fra kommunalbestyrelsen til Familieretshuset kan også gøre det muligt at skåne barnet fra at skulle give de samme oplysninger til forskellige myndigheder.

Bestemmelsen i den foreslåede § 13 giver kommunalbestyrelsen mulighed for at videregive private og personlige oplysninger til Familieretshuset, også hvor det ikke vurderes muligt eller hensigtsmæssigt at opnå samtykke fra den, som oplysningen vedrører.

Bestemmelsen indebærer, at det ikke vil være enhver oplysning om barnet, der kan udveksles mellem de fagpersoner og myndigheder, der er involverede i en sag, men alene oplysninger, der er nødvendige til brug for Familieretshusets behandling af en sag om forældremyndighed, barnets bopæl eller samvær. Kommunalbestyrelsen er i forhold til disse oplysninger dataansvarlig efter artikel 4, nr. 7, i forordningen, og kommunalbestyrelsen skal derfor i hvert enkelt tilfælde foretage en konkret vurdering af, hvilke oplysninger det er nødvendigt at videregive til Familieretshuset.

Oplysninger, der ikke er omfattede af § 13, er først og fremmest oplysninger, der ikke er relevante for vurderingen af barnets situation. Det kan f.eks. være oplysninger om misbrugsproblemer og kriminelle forhold hos en forælders tidligere samlever eller hos ældre søskende, som barnet ikke har kontakt med. Det kan også være oplysninger om en forælders psykoser, som den pågældende forælder ikke længere lider af. Oplysninger, der alene vedrører en forælders forhold, og som ikke påvirker barnets personlige og familiemæssige omstændigheder, kan ligeledes ikke videregives med hjemmel i bestemmelsen. Dette vil f.eks. omfatte oplysninger om en forælders ansøgning om sociale ydelser.

Muligheden for at videregive oplysninger på grundlag af § 13 ophører, når Familieretshuset træffer afgørelse i sagen efter lovforslagets § 27 eller indbringer sagen for Familieretten til afgørelse efter lovforslagets § 28.

Bestemmelsen har et snævert anvendelsesområde, da kommunalbestyrelsens videregivelse af oplysninger om et barn til brug for Familieretshusets behandling af en sag om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær i § 7-sager sker efter den foreslåede bestemmelse i § 31.

Endelig bemærkes, at bestemmelsen i § 13 ikke giver Familieretshuset mulighed for at videregive oplysninger om barnet til kommunalbestyrelsen, heller ikke selvom oplysningerne er relevante for tilrettelæggelsen af indsatsen over for barnet efter serviceloven.

Den foreslåede bestemmelse indeholder en fravigelse af forvaltningslovens regler om tavshedspligt samt af reglerne i databeskyttelsesloven og databeskyttelsesforordningen om behandling af personoplysninger, idet kommunalbestyrelsen efter bestemmelsen uden den pågældendes samtykke kan videregive almindelige såvel som følsomme personoplysninger til Familieretshuset.

De oplysninger, som kommunalbestyrelsen efter den foreslåede bestemmelse kan videregive, kan være personoplysninger om rent private forhold, herunder oplysninger om væsentlige sociale problemer og strafbare forhold hos barnet eller barnets familie.

Den foreslåede bestemmelse i § 13 medfører, at databeskyttelsesforordningen, herunder artikel 5-10, og databeskyttelsesloven, herunder §§ 5-10, ikke regulerer videregivelsen af oplysninger i situationer omfattet af den foreslåede bestemmelse i § 13. Oplysninger, der er omfattede af § 13, kan således med hjemmel i § 13 videregives uden samtykke fra den registrerede.

De oplysninger, som kommunalbestyrelsen efter bestemmelsen i § 13 videregiver til Familieretshuset, er ikke indsamlet til brug for Familieretshusets behandling af en sag efter forældreansvarsloven. Videregivelsen af oplysningerne sker således til varetagelse af andre formål end det oprindelige formål, hvortil oplysningerne blev indsamlet. Videregivelsen af disse oplysninger kun kan ske, hvis betingelserne i artikel 6, stk. 4, jf. artikel 23, stk. 1, i databeskyttelsesforordningen er opfyldte. Dette er tilfældet, da videregivelsen af oplysningerne sker med henblik på at varetage barnets bedste og dermed beskyttelsen af barnets rettigheder og frihedsrettigheder.

Det bemærkes, at videregivelsen af oplysninger kan resultere i en afgørelse, der er indgribende for en af de registrerede, da Familieretten eller Familieretshuset bl.a. under henvisning til de pågældende oplysninger kan træffe afgørelse om, at den registrerede ikke har samvær med barnet eller ikke har forældremyndigheden over barnet, fordi denne løsning aktuelt er den bedste for barnet. Dette skal dog ses i forhold til, at de pågældende oplysninger udgør en nødvendig del af grundlaget for, at der kan træffes en afgørelse til barnets bedste, og at barnets bedste dermed kan varetages i overensstemmelse med FN's Børnekonvention. Efter artikel 3, stk. 1 og 2, i konventionen skal barnets tarv komme i første række i alle foranstaltninger vedrørende børn.

Det bemærkes, at der med forslaget tages hensyn til barnets og dennes families ret til at beskytte oplysninger om rent private forhold vedrørende barnet. Dette hensyn varetages ved, at der efter den foreslåede bestemmelse i § 13, stk. 1, alene kan videregives oplysninger om foranstaltninger for og undersøgelser af barnet, men ikke om indholdet af og baggrunden for foranstaltningerne og undersøgelserne.

Efter den foreslåede bestemmelse i § 13, stk. 2, kan der alene videregives oplysninger, når videregivelsen er nødvendig til brug for Familieretshusets behandling af en sag om forældremyndighed, barnets bopæl eller samvær.

Som dataansvarlig efter artikel 4, nr. 7, i forordningen for de oplysninger, som den videregiver efter bestemmelsen, skal kommunalbestyrelsen i hvert enkelt tilfælde foretage en konkret vurdering af, hvilke oplysninger der er behov for at videregive til Familieretshuset efter § 13.

Den foreslåede bestemmelse i § 13 medfører ikke indskrænkninger i den registreredes rettigheder efter kapitel III i forordningen, der bl.a. indeholder regler om den dataansvarliges oplysningspligt over for den registrerede og den registreredes rettigheder efter artikel 15-23 i databeskyttelsesforordningen.

Endelig bemærkes, at databeskyttelseslovgivningen finder anvendelse for udveksling af oplysninger, der hverken er omfattede af § 13 eller lovforslagets § 31, der vedrører udveksling af oplysninger i § 7-sager.

Begrundelsen for den foreslåede bestemmelse i § 13, stk. 1, er at sikre, at Familieretshuset hurtigst muligt kan visitere en sag om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær korrekt, således at sagen fra starten behandles efter det regelsæt, der bedst passer til den. Til brug herfor kan Familieretshuset anmode kommunalbestyrelsen om visse oplysninger om barnet.

Begrundelsen for den foreslåede bestemmelse i § 13, stk. 2, er at sikre, at kommunalbestyrelsen har mulighed for at videregive oplysninger om et barns personlige og familiemæssige forhold til Familieretshuset, når oplysningerne er nødvendige til brug for Familieretshusets behandling af en sag om forældremyndighed, barnets bopæl eller samvær. Dette kan give Familieretshuset et bedre grundlag for at vurdere, hvad der er bedst for barnet, og som sikrer dets trivsel. Samtidig mindskes risikoen for, at der træffes modsatrettede afgørelser af kommunalbestyrelsen og Familieretshuset, navnlig i samværssager.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, punkt 3.3.2.3.

Til § 14

Det foreslås med § 14, at bestemmelserne i forvaltningslovens § 9, stk. 1, 2, 4 og 5, § 9 a, § 10, stk. 1, §§ 12-15 c samt § 16, stk. 2, 3 og 6, om aktindsigt finder tilsvarende anvendelse i § 6-sager, der indbringes for Familieretten efter § 28, og § 7-sager, der indbringes for Familieretten efter § 33, og hvor Familieretshuset ikke træffer en afgørelse. Det foreslås endvidere, at det er Familieretshuset, der træffer afgørelse om aktindsigt efter bestemmelsen.

Med bestemmelsen sikres, at parterne i § 6-sager, der indbringes for Familieretten efter den foreslåede bestemmelse i § 28, og i § 7-sager, der indbringes for Familieretten efter den foreslåede bestemmelse i § 33, har samme ret til aktindsigt i den sag, de er parter i, som hvis sagen var behandlet som en § 5-sag eller som § 6-sag, hvor Familieretshuset traf afgørelse efter den foreslåede bestemmelse i § 27.

I sager, der behandles efter § 7 i denne lov, træffes afgørelsen ikke af Familieretshuset, men af domstolene, når Familieretshuset har indbragt sagen for retten, jf. den foreslåede bestemmelse i § 33. Tilsvarende gælder for § 6-sager, der er omfattet af den foreslåede bestemmelse i § 28.

Forvaltningslovens regler om aktindsigt er efter § 9 i forvaltningsloven begrænset til sager, hvori der er eller vil blive truffet en afgørelse. De sager, som Familieretshuset behandler efter § 6 eller § 7 i denne lov, men som indbringes for retten til afgørelse efter § 28 eller § 33, er således ikke omfattet af forvaltningslovens regler om aktindsigt.

Dette indebærer, at en part i en sådan § 6-sag eller § 7-sag kun vil have ret til aktindsigt i sagen efter reglerne herom i databeskyttelsesforordningen, databeskyttelsesloven og offentlighedsloven.

Reglerne i databeskyttelsesforordningens artikel 15, jf. databeskyttelseslovens § 22, vedrører egenaces (indsigtsret), hvorefter en person alene har ret til oplysninger om vedkommende selv. Tilsvarende giver offentlighedslovens § 8 alene ret til egenaces. Det følger derimod af bestemmelserne i kapitel 4 i forvaltningsloven, at retten til aktindsigt for en part med visse undtagelser omfatter alle oplysninger i sagen, herunder personoplysninger om andre parter og om tredjemand.

Formålet med den foreslåede bestemmelse i § 14 er således at sikre, at parterne i en § 6-sag eller en § 7-sag, der indbringes for Familieretten til afgørelse, ikke stilles ringere end parterne i § 5-sager og i § 6-sager, der afgøres af Familieretshuset, og hvor parterne dermed har ret til aktindsigt efter reglerne i kapitel 4 i forvaltningsloven.

Efter forvaltningslovens § 9, stk. 1, kan den, der er part i en sag, hvori der er eller vil blive truffet afgørelse af en forvaltningsmyndighed, forlange at blive gjort bekendt med sagens dokumenter.

Retten til aktindsigt omfatter efter § 9, stk. 2, alle dokumenter m.v., der vedrører sagen, dog med de undtagelser der følger af §§ 12-15 b i forvaltningsloven.

Retten til aktindsigt i dokumenter, der vedrører sagen, og som er afsendt af myndigheden m.v. til andre end den part, der anmoder om aktindsigt, gælder først fra dagen efter afsendelsen af dokumentet, jf. § 9, stk. 4. Endvidere følger det af § 9, stk. 5, at bestemmelser om tavshedspligt for personer, der virker i offentlig tjeneste eller hverv, ikke begrænser pligten til at give aktindsigt, dog med de undtagelser der følger af § 15 a, stk. 1, der er beskrevet nedenfor.

Efter § 9 a skal en anmodning om aktindsigt angive den sag, hvis dokumenter den pågældende part ønsker at blive gjort bekendt med.

Efter § 10, stk. 1, skal det i forbindelse med behandlingen af en anmodning om aktindsigt overvejes, om der kan gives aktindsigt i dokumenter og oplysninger i videre omfang, end hvad der følger af §§ 12-15 b (meroffentlighed). Der kan gives aktindsigt i videre omfang, medmindre det vil være i strid med anden lovgivning, herunder regler om tavshedspligt og regler i databeskyttelsesforordningen og databeskyttelsesloven.

Efter § 12 undtages en myndigheds interne arbejdsdokumenter fra retten til aktindsigt, mens § 13 begrænser adgangen til at undtage bestemte typer af dokumenter fra partens adgang til aktindsigt efter § 12. Efter bestemmelserne omfatter retten til aktindsigt interne arbejdsdokumenter, som foreligger i endelig form, når dokumenterne alene gengiver indholdet af myndighedens endelige beslutning vedrørende en sags afgørelse, dokumenterne alene indeholder en gengivelse af oplysninger, som myndigheden har haft pligt til at notere efter offentlighedsloven, eller

dokumenterne er selvstændige dokumenter, der er udarbejdet af en myndighed for at tilvejebringe bevismæssig eller anden tilsvarende klarhed med hensyn til en sags faktiske omstændigheder.

Efter § 14 omfatter retten til aktindsigt heller ikke bl.a. myndigheders brevveksling med sagkyndige til brug i retssager eller ved overvejelse af, om retssag bør føres.

Efter § 14 a, stk. 1, omfatter retten til aktindsigt i dokumenter omfattet af §§ 12 og 14 uanset disse bestemmelser oplysninger om en sags faktiske grundlag, i det omfang oplysningerne er relevante for sagens afgørelse, hvilket i relation til § 7-sager må forstås som relevante for behandlingen af sagen. Det samme gælder oplysninger om eksterne faglige vurderinger, som findes i sådanne dokumenter. Dette gælder dog ikke, i det omfang de pågældende oplysninger fremgår af andre dokumenter, som udleveres i forbindelse med aktindsigten, jf. § 14 a, stk. 2.

Af § 14 b fremgår, at i sager, hvor det er almindelig praksis at indhente eksterne faglige vurderinger af spørgsmål til brug for afgørelsen af den pågældende type sager, omfatter retten til aktindsigt oplysninger om interne faglige vurderinger i endelig form, som måtte være foretaget af de pågældende spørgsmål.

Efter § 15 kan retten til aktindsigt begrænses af hensyn til statens sikkerhed eller rigets forsvar, og efter § 15 a kan retten til aktindsigt begrænses af hensyn til udenrigspolitiske interesser m.v.

Efter § 15 b kan retten til aktindsigt bl.a. begrænses, i det omfang partens interesse i at kunne benytte kendskab til sagens dokumenter til varetagelse af sit tarv findes at burde vige for afgørende hensyn til forebyggelse, opklaring og forfølgning af lovovertrædelser, straffuldbyrkelse og lign. samt beskyttelse af sigtede, vidner eller andre i sager om strafferetlig eller disciplinær forfølgning, jf. nr. 1, og private og offentlige interesser, hvor hemmeligholdelse efter forholdets særlige karakter er påkrævet, jf. nr. 5.

Efter bestemmelsen i § 15 c gælder imidlertid en ekstraheringspligt, hvorefter der skal gives aktindsigt i den del af et dokumentets indhold, der ikke kan undtages fra partens adgang til aktindsigt efter §§ 15-15 b. Dette gælder dog ikke, hvis det vil medføre en prisgivelse af det eller de hensyn, der er nævnt i §§ 15-15 b, det vil indebære, at der gives en klart vildledende information, eller det resterende indhold i dokumentet ikke har et forståeligt eller sammenhængende meningsindhold.

Efter § 16, stk. 2, skal en afgørelsen om, hvorvidt partens anmodning om aktindsigt kan imødekommes, træffes snarest. En anmodning om aktindsigt skal som udgangspunkt færdigbehandles inden syv arbejdsdage. Efter § 16, stk. 3, skal dokumenterne udleveres i den form, som parten ønsker. Dette gælder dog ikke, hvis det er umuligt eller meget vanskeligt, eller der foreligger tungtvejende modhensyn.

Efter § 16, stk. 6, kan justitsministeren fastsætter regler om betaling for udlevering af dokumenter. Med hjemmel i denne bestemmelse er udstedt bekendtgørelse nr. 646 af 18. september 1986 om betaling for afskrifter og fotokopier, der udleveres i henhold til forvaltningsloven.

Det foreslås, at enkelte bestemmelser i kapitel 4 i forvaltningsloven ikke skal finde anvendelse i § 6-sager, der indbringes for Familieretten efter § 28, og i § 7-sager, der indbringes for Familieretten efter § 33.

Forvaltningslovens § 9, stk. 3, vedrører retten til aktindsigt i sager om ansættelse og forfremmelse. Da disse sager ikke falder inden for anvendelsesområdet af Familieretshusloven, foreslås det, at forvaltningslovens § 9, stk. 3, ikke skal finde anvendelse.

Da Familieretshuset ikke træffer afgørelse i de pågældende sager, foreslås det, at bestemmelserne i forvaltningslovens § 9 b om udsættelse i forbindelse med begæring om aktindsigt, i § 16, stk. 1, om afgørelseskompetence og i § 17 om afbrydelse af klagefrist ved aktindsigtsanmodning ikke finder anvendelse. For så vidt angår forvaltningslovens § 9 b, er en anmodning om aktindsigt efter § 14 derfor ikke til hinder for, at Familieretshuset kan indbringe sagen for Familieretten efter de foreslåede bestemmelser i § 28 og § 33. Som følge af, at forvaltningslovens § 9 b ikke finder anvendelse, skal § 16, stk. 4, 2. pkt., der henviser til bestemmelsen i § 9 b, heller ikke finde anvendelse.

Efter forvaltningslovens § 11 er en række sager om strafferetlig forfølgning, varetægtsfængsel, straffuldbyrdelse m.v. undtaget fra retten til aktindsigt. Da Familieretshuset imidlertid ikke skal behandle sådanne sager, jf. den foreslåede bestemmelse i § 2, foreslås det, at forvaltningslovens § 11 ikke skal finde anvendelse. Som følge heraf foreslås det, at § 10, stk. 2, om meroffentlighed i dokumenter, der undtages fra aktindsigt efter § 11, heller ikke finder anvendelse.

Efter forvaltningslovens § 16, stk. 4, kan afgørelser om aktindsigtsspørgsmål påklages særskilt til den myndighed, som er klageinstans i forhold til afgørelsen af den sag, anmodningen om aktindsigt vedrører. Da Familieretshuset ikke træffer afgørelse i § 6-sager, der indbringes for Familieretten efter den foreslåede bestemmelse i § 28, og i § 7-sager, der indbringes for Familieretten efter den foreslåede bestemmelse i § 33, foreslås det, at forvaltningslovens § 16, stk. 4, ikke skal finde anvendelse i disse sager, men efter de foreslåede bestemmelser i lovforslagets kapitel 12 kan Familieretshusets afgørelser om aktindsigt dog indbringes for Familieretten.

Det følger af forvaltningslovens § 16, stk. 5, at vedkommende minister kan fastsætte regler, der fraviger bestemmelserne i § 16, stk. 1 og stk. 4, 1. pkt. Da det foreslås, at disse bestemmelser ikke skal finde anvendelse i § 7-sager, skal § 16, stk. 5, heller ikke skal finde anvendelse.

Efter forvaltningslovens § 18 kan en part anmode om aktindsigt i en afgjort straffesag. Da straffesager imidlertid falder uden for anvendelsesområdet for Familieretshusloven, foreslås det, at forvaltningslovens § 18 ikke skal finde anvendelse.

Efter §§ 26-30 i forældreansvarsloven, som foreslået ændret ved § 1, nr. 24-27, i følgelovforslaget, kan Familieretshuset under behandlingen af en sag om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær træffe en midlertidig afgørelse om forældremyndighed, barnets bopæl, samvær og anden kontakt. For sådanne sager finder kapitel 4 i forvaltningsloven direkte anvendelse. Det fremgår derfor af den foreslåede bestemmelse i § 14, at bestemmelsen alene finder anvendelse i sager, hvor Familieretshuset ikke træffer afgørelse.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, punkt 3.3.2.

Til § 15

Det fremgår af § 29 a i forældreansvarsloven, at Statsforvaltningen skal træffe en afgørelse om midlertidigt kontaktbevarende samvær hurtigst muligt og inden 3 uger efter modtagelsen af en anmodning om samvær. Det fremgår endvidere af § 9 i bekendtgørelse nr. 146 af 22. februar 2016 om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær m.v. (forældreansvarsbekendtgørelsen), at Statsforvaltningen skal træffe en midlertidig afgørelse om samvær efter § 29 i forældreansvarsloven hurtigst muligt. Tilsvarende skal Statsforvaltningen efter § 15 i forældreansvarsbekendtgørelsen træffe midlertidig afgørelse om forældremyndighed og barnets bopæl efter §§ 26 og 28 i forældreansvarsloven hurtigst muligt og så vidt muligt inden 4 uger.

Der er ikke herudover i den familieretlige lovgivning fastsat frister for Statsforvaltningens behandling af familieretlige sager.

Det foreslås med bestemmelsen i § 15, *stk. 1*, at der indsættes frister for Familieretshusets udførelse af en række sagsbehandlingsskridt. Formålet med fristerne er generelt at sikre, at sagerne i Familieretshuset behandles hurtigt og effektivt, og at støtte til de involverede børn iværksættes hurtigst muligt.

For så vidt angår visitationsprocessen og påbegyndelsen af sagsbehandlingen foreslås det med bestemmelsen i *stk. 1, nr. 1*, at Familieretshuset skal træffe beslutning om visitation efter den foreslåede bestemmelse i § 4, *stk. 1*, hurtigst muligt og så vidt muligt inden fem hverdage efter, at Familieretshuset har modtaget sagen. Ved hverdage forstås mandag til og med fredag, fraset helligdage. Familieretshuset anses at have modtaget sagen, når der foreligger tilstrækkelige oplysninger til, at visitationen af sagen reelt kan påbegyndes. Såfremt der mangler væsentlige oplysninger i en ansøgning, såsom manglende oplysninger om identiteten af den anden part i sagen, regnes fristen først fra det tidspunkt, hvor disse oplysninger er indgivet, dvs. hvor der foreligger en egentlig ansøgning, der kan visiteres til videre behandling. Uvæsentlige eller mindre væsentlige mangler i en ansøgning, der ikke har betydning for, hvorvidt der kan foretages visitation af sagen, har ikke betydning for fristberegningen.

Det fremgår af § 31 a, stk. 1, i forældreansvarsloven, med de i følgelovforslagets § 1, nr. 5 og 31, foreslåede ændringer, at ved anmodning om en afgørelse om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær indkalder Familieretshuset som udgangspunkt parterne til et møde. Med den i *stk. 1, nr. 2* foreslåede bestemmelse skal indkaldelse til et møde i 6-sager og § 7-sager om forældremyndighed, barnets bopæl eller samvær udsendes til parterne hurtigst muligt og så vidt muligt inden ti hverdage efter modtagelsen af sagen. Bestemmelsen finder ikke anvendelse, hvis Familieretshuset efter § 31 a, stk. 1, 2. pkt., i forældreansvarsloven finder, at der ikke skal afholdes et møde, fordi det er unødvendigt eller uhensigtsmæssigt.

I sager efter forældreansvarsloven om forældremyndighed, barnets bopæl eller samvær m.v., der er visiteret til behandling som en § 6-sag eller § 7-sag, foreslås det med bestemmelsen i *stk. 1, nr. 3*, at Familieretshuset hurtigst muligt og så vidt muligt inden syv hverdage efter beslutningen om visitation skal udpege en kontaktperson for barnet, hvis der efter den foreslåede bestemmelse i § 18 skal udpeges en sådan. Ved hverdage forstås mandag til og med fredag, fraset helligdage. Formålet med bestemmelsen er at sikre, at barnet får mulighed for hurtigt at få støtte i den kaotiske situation, som et brud i familien og en familieretlig sag om forældremyndighed, barnets bopæl eller samvær kan være. Den foreslåede frist finder også anvendelse for en sag efter forældreansvarsloven, der i første omgang er visiteret til behandling som en § 5-sag, men hvor Familieretshuset efter den foreslåede bestemmelse i § 4, stk. 2, ændrer visitationen til, at sagen behandles som en § 6-sag eller § 7-sag. Der henvises i øvrigt til den foreslåede bestemmelse i § 18 og bemærkningerne hertil.

I § 7-sager, der altid er sager efter forældreansvarsloven, foreslås det med *stk. 1, nr. 4*, at Familieretshuset hurtigst muligt og så vidt muligt inden syv hverdage efter beslutningen om visitation skal udsende en plan for sagens behandling. Planen skal indeholde oplysninger om de overordnede sagsbehandlingsskridt, som Familieretshuset på tidspunktet for planens udarbejdelse forventer, at der skal gennemføres. Det kan f.eks. være oplysning om, at Familieretshuset forventer, at der efter afholdelse af mødet efter § 31 a, stk. 1, i forældreansvarsloven indhentes oplysninger fra kommunen efter den foreslåede bestemmelse i § 31, at der skal afholdes en samtale med barnet, og at forældrene vil blive tilbudt rådgivning m.v. efter § § 32 i forældreansvarsloven. Planen skal også indeholde angivelse af, hvornår Familieretshuset forventer, at de enkelte sagsbehandlingsskridt foretages, f.eks. hvornår parterne vil blive indkaldt til et møde. Det skal ligeledes fremgå af planen, hvilken støtte der iværksættes for barnet, og hvornår en eventuel børnesagkyndig undersøgelse vil blive iværksat. Anden relevant information såsom oplysninger om samarbejdet med kommunen skal ligeledes fremgå af planen.

Planen er ikke til hinder for, at Familieretshuset under sagens behandling revurderer, hvilke sagsbehandlingsskridt der er nødvendige. Det kan f.eks. være, at det allerede på det indledende møde mellem forældrene afklares, at der er grobund for, at forældrene med støtte i form af rådgivning kan blive enige, selvom det ved modtagelsen af sagen ikke så ud til at være muligt. Familieretshuset skal løbende vurdere om den fremsendte plan fortsat skitserer det bedst mulige forløb for parterne og barnet i den konkrete sag, og hvis den ikke gør, skal Familieretshuset revidere planen. Den ændrede plan skal fremsendes til parterne.

Det foreslås med *stk. 1, nr. 5*, at Familieretshuset hurtigst muligt og så vidt muligt inden fem hverdage efter beslutningen om at visitere en sag til behandling som en § 7-sag, skal rette henvendelse til den kommune, der har ansvaret for at yde støtte til barnet efter kapitel 11 i serviceloven. Henvendelsen skal ske med henblik på at afdække, om der skal indledes et samarbejde mellem Familieretshuset og kommunen som foreslået med bestemmelserne i § 30. Bestemmelsen er begrundet i, at det er vigtigt at få samarbejdet etableret hurtigst muligt, hvis et sådant samarbejde er relevant, dels med henblik på at kommunens og Familieretshusets indsats for familien koordineres, således at modsatrettede afgørelser og foranstaltninger undgås, dels således at der hurtigst muligt kan iværksættes den rette støtte til det involverede barn.

Den foreslåede bestemmelse i *stk. 1, nr. 6* vedrører tilfælde, hvor Familieretshuset modtager en anmodning om indbringelse af en afgørelse, som Familieretshuset har truffet, for Familieretten. Det foreslås med bestemmelsen, at Familieretshuset hurtigst muligt og så vidt muligt inden 10 hverdage efter modtagelsen af anmodningen skal genoptage behandlingen af sagen eller indbringe afgørelsen for Familieretten. Ved hverdage forstås mandag til og med fredag, fraset helligdage. Den foreslåede bestemmelse har således til formål at sikre, at behandlingen af en anmodning om indbringelse af en afgørelse for Familieretten sættes i gang hurtigst muligt, hvad enten anmodningen giver grundlag for, at Familieretshuset genoptager behandlingen af sagen, eller afgørelsen indbringes for Familieretten.

Det foreslås med *stk. 1, nr. 7*, at Familieretshuset i § 6-sager hurtigst muligt skal yde støtte til parterne med henblik på, at de kan finde en løsning på deres uenighed. Dette gælder dog ikke, hvis støtten af hensyn til barnet bør ydes over en længere periode, hvilket alene er relevant i sager efter forældreansvarsloven.

Kravet relaterer sig til, at Familieretshuset hurtigst muligt skal iværksætte støtte til parterne, og til at Familieretshuset skal sikre, at støtten gennemføres hurtigst muligt, dvs. inden for den kortest mulige tidsperiode. Med støtte sigtes der i bestemmelsen til de i kapitel 6 foreslåede tilbud om rådgivning og konflikthåndtering.

Det foreslås videre i bestemmelsen, at Familieretshuset skal indbringe sagen for Familieretten, eller træffe afgørelse i sagen så snart det er konstateret, at parterne ikke kan finde en løsning på deres uenighed med støtte fra Familieretshuset, og sagen er oplyst.

Med bestemmelsen understreges det, at støtte til parterne til at finde en løsning på deres uenighed bl.a. gennem rådgivning og konflikthåndtering ikke må medføre, at behandlingen af sagen trækker unødigt i langdrag med den virkning, at parterne ikke får en løsning på deres konflikt i form af en afgørelse, når det ikke er muligt for dem at blive enige. Rådgivning og konflikthåndtering skal derfor ydes hurtigst muligt og i et så kort forløb som muligt således, at der er fremdrift i sagen.

Familieretshuset skal afslutte forsøget på at støtte forældrene i at finde en løsning, når de relevante rådgivnings- og konflikthåndteringsmuligheder er udtømte. Familieretshuset skal herefter indbringe sagen for Familieretten eller træffe en afgørelse. Hvornår rådgivnings- og konflikthåndteringsmulighederne er udtømte afhænger af en konkret vurdering i den enkelte sag.

Beslutningen om at indsatsen for at støtte parterne til selv at finde en løsning ikke bør videreføres, og at der derfor skal træffes en afgørelse, eller at sagen skal indbringes for Familieretten, skal basere sig på en helhedsvurdering af familiens situation og parternes reaktioner på den tilbudte rådgivning og konflikthåndtering. Hensynet til om det er til gavn for barnet, at der tilbydes yderligere rådgivning eller konflikthåndtering skal tillægges afgørende vægt. I vurderingen indgår endvidere bl.a. sagens genstand, parternes samarbejdsvanskeligheder, parternes historik, konflikt- og løsningspotentialet og barnets situation. Det er centralt i vurderingen, at ikke alle rådgivnings- og konflikthåndteringsmuligheder skal være udtømte, men alene de muligheder, der er relevante for den konkrete familie. Der kan således være sager, hvor det meget hurtigt kan konstateres, at det ikke er muligt at støtte parterne i at nå en fælles løsning, og det derfor er det bedste for barnet og for familien, at sagen, så snart den er oplyst, indbringes for Familieretten, eller at Familieretshuset træffer afgørelse.

Forældrenes villighed til at deltage i konflikthåndterings- og rådgivningstilbud med henblik på at finde en løsning skal også indgå i vurderingen af, hvornår sagen bør indbringes for Familieretten, eller der skal træffes en afgørelse. Dette betyder, at i tilfælde, hvor en forælder har deltaget i et møde med henblik på at finde en mindelig løsning, men herefter ikke ønsker at deltage i yderligere møder af denne karakter, skal Familieretshuset i det videre arbejde have fokus på at oplyse sagen, sådan at der kan træffes en afgørelse.

Der er dog også sager, hvor det er en forudsætning for at finde en løsning, at rådgivning og konflikthåndtering ydes over en længere periode, f.eks. fordi forældrene skal have tid til at komme på afstand af en samlivsophævelse, bearbejde deres konflikt og opbygge tillid til hinanden, navnligt i forhold til barnet. Der kan også være situationer, hvor det ikke giver mening at påbegynde arbejdet med konfliktmæglingen, før sagen er bedre oplyst, f.eks. i form af en børnesagkyndig undersøgelse. I sådanne situationer skal det være muligt at afsætte den tid, der er nødvendig for at gennemføre rådgivningen og konflikthåndteringen. Dette forudsætter dog, at det alene sker af hensyn til barnet.

Det foreslås med *stk. 1, nr. 8*, at Familieretshuset i § 7-sager hurtigst muligt skal oplyse sagen. Familieretshuset skal under oplysningen af sagen yde støtte til parterne. Det foreslås videre, at Familieretshuset skal indbringe sagen for Familieretten, så snart sagen er oplyst.

Med støtte sigtes der i bestemmelsen til de i kapitel 6 foreslåede tilbud om rådgivning og konflikthåndtering.

Det foreslås med *stk. 1, nr. 9*, at Familieretshuset skal træffe en midlertidig afgørelse om forældremyndighed eller barnets bopæl efter §§ 26 og 28 i forældreansvarsloven hurtigst muligt og

så vidt muligt inden 4 uger efter modtagelsen af en anmodning herom. Har barnet ikke samvær med den forælder, der anmoder om samvær, skal Familieretshuset hurtigst muligt og inden 3 uger efter modtagelsen af en anmodning om fastsættelse af samvær træffe en midlertidig afgørelse om kontaktbevarende samvær, jf. § 29 a i forældreansvarsloven. De foreslåede frister i nr. 6 svarer til de frister, der fremgår af de gældende bestemmelser i § 29 a i forældreansvarsloven og §§ 9 og 15 i forældreansvarsbekendtgørelsen. Det findes dog hensigtsmæssigt, at bestemmelser om frister for Familieretshusets sagsbehandling samles i Familieretshusloven.

Det foreslås med *stk. 2*, at børne- og socialministeren får hjemmel til at fastsætte yderligere frister for Familieretshusets behandling af sager, der behandles som § 5-sager, § 6-sager og § 7-sager. Bemyndigelsen forventes udnyttet til at fastsætte frister, som det i praksis viser sig at være relevante for at optimere sagsbehandlingen i Familieretshuset.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, punkt 3.3.2.

Til § 16

Det fremgår af § 32 i forældreansvarsloven, at Statsforvaltningen skal tilbyde forældre og børn børnesagkyndig rådgivning, hvis forældrene er uenige om forældremyndighed, barnets bopæl eller samvær, eller hvis der i øvrigt er et særligt behov herfor.

Barnet kan modtage den børnesagkyndige rådgivning alene eller sammen med forældrene. Der er ikke nogen aldersgrænse for, hvornår et barn skal have tilbud om rådgivning. Rådgivningen ydes ofte i tilknytning til en eventuel børnesamtale efter § 5, jf. § 34, i forældreansvarsloven.

Et barn, der er fyldt 10 år, har efter § 35 i forældreansvarsloven en initiativret, som indebærer, at barnet kan anmode Statsforvaltningen om at indkalde forældrene til et møde om forældremyndighed, barnets bopæl eller samvær. Mødet vil typisk have karakter af et vejledningsmøde, men der kan også ydes børnesagkyndig rådgivning under mødet. Bestemmelsen finder navnlig anvendelse, når Familieretshuset ikke har en sag om barnet under behandling. Den familieretlige lovgivning indeholder ikke herudover bestemmelser om særlige tilbud eller støtte til børn, hvis forældre har eller har haft en sag om forældremyndighed, barnets bopæl eller samvær under behandling i Statsforvaltningen. Statsforvaltningen tilbyder dog på ulovbestemt grundlag rådgivning og støtte til børn i form af rådgivningstelefonen Børnenes Skilsmissetelefon og børnegrupper for børn i alderen 9-12 år, der lever i brudte familier.

Det følger af § 8 i forvaltningsloven, at den, der er part i en sag, på ethvert tidspunkt af sagens behandling kan lade sig bistå af andre. En bisidder har til opgave at støtte parten før, under og efter møder med den pågældende myndighed. Efter forvaltningslovens § 8, stk. 2, gælder adgangen til at lade sig bistå bl.a. ikke, hvis partens interesse heri findes at burde vige for væsentlige hensyn til offentlige eller private interesser.

Børns Vilkår tilbyder professionelle bisiddere for børn, som f.eks. skal til børnesamtale hos Statsforvaltningen. Bisidderne er uddannet socialrådgivere og har erfaring med at arbejde med børn og unge.

Det foreslås med § 16, at indsatsen for børn i brudte familier styrkes og samles i en særskilt enhed i Familieretshuset – Børneenheden. Børneenheden skal yde støtte til børn, hvis forældre har en sag om forældremyndighed, barnets bopæl eller samvær under behandling i Familieretshuset.

Herudover skal Børneenheden også yde støtte gennem åbne tilbud til børn i brudte familier, selvom Familieretshuset ikke har en sag vedrørende barnet under behandling.

Formålet med etableringen af Børneenheden er at styrke indsatsen for at sikre trivslen for børn i brudte familier. Det betyder for det første, at Børneenheden skal understøtte det grundlæggende princip i forældreansvarsloven om inddragelse af barnets perspektiv i sager om forældremyndighed m.v.. For det andet skal Børneenheden have fokus på barnets trivsel og barnets bedste under behandlingen af en sag i Familieretshuset. For det tredje skal Børneenheden sikre, at barnets møde med Familieretshuset bliver så trygt og skånsomt som muligt for barnet, herunder tilstræbe at barnet kommer i kontakt med så få personer som mulig under Familieretshusets behandling af sagen, og at der er sammenhæng mellem Børneenhedens støtte til barnet, rådgivnings- og konflikthåndteringsstilbud til barnets forældre, eventuelt samarbejde med kommunen og sagens behandling i Familieretshuset i øvrigt.

Børneenheden skal yde støtte til alle børn, der lever i brudte familier, herunder særligt børn, der er involveret i en sag, som Familieretshuset behandler, og med fokus på udsatte børn, der typisk vil være involverede i § 7-sager.

Det foreslås med *stk. 1*, at Børneenheden yder støtte og rådgivning til børn, der er involverede i en familieretlig sag. Støtten og rådgivningen har til formål at hjælpe barnet og understøtte dets trivsel. Støtten skal ydes med udgangspunkt i det enkelte barn og barnets behov for støtte. Støtten kan bl.a. gives ved de i den foreslåede *stk. 2* nævnte muligheder.

Med den foreslåede bestemmelse i *stk. 2* foreslås, at Børneenheden skal varetage en række forskellige støtte- og rådgivningsopgaver. Der er først og fremmest tale om tilbud til børn, som er involverede i en sag, der er under behandling i Familieretshuset. Men der er også tale om åbne tilbud til børn, der lever i brudte familier, og hvor tilbuddet ikke er betinget af, at der er en sag under behandling i Familieretshuset.

Opregningen i den foreslåede bestemmelse i *stk. 2* af Børneenhedens støtte- og rådgivningsopgaver er ikke udtømmende. Det er således hensigten, at der overlades Børneenheden den nødvendige fleksibilitet til for det første at tilrettelægge støtte og rådgivning, så det imødekommer det enkelte barns behov, henset til den situation barnet står i, og for det andet at udvikle støtte- og rådgivningsstilbud over tid på baggrund af Børneenhedens erfaringer såvel som andre danske og internationale erfaringer.

Børneenheden har bl.a. til opgave at udpege eller tilbyde at udpege en børnesagkyndig medarbejder som kontaktperson for barnet, jf. den foreslåede bestemmelse i *stk. 2, nr. 1*. Der henvises i denne forbindelse til § 18 og bemærkningerne hertil.

Det foreslås med bestemmelsen i *stk. 2, nr. 2*, at Børneenheden har til opgave, at yde støtte til, at et barn får en bisidder, hvis barnet har behov for det, jf. den foreslåede bestemmelse i lovforslagets § 19, stk. 1. Der henvises til § 19, stk. 1, og bemærkningerne hertil.

Det foreslås med *stk. 2, nr. 3*, at Børneenheden har til opgave at tilbyde børnesagkyndig rådgivning til et barn efter § 32 i forældreansvarsloven. Der foreslås ikke ændringer i indholdet af den børnesagkyndige rådgivning eller i forpligtelsen til at tilbyde børnesagkyndig rådgivning efter § 32. Den foreslåede bestemmelse fastslår derfor alene, at det er Børneenheden, der tilbyder den børnesagkyndige rådgivning. Formålet hermed er at sikre tryghed for barnet i mødet med Familieretshuset, bl.a. ved, at det er barnets eventuelle kontaktperson, der yder barnet børnesagkyndige rådgivning.

Forankringen af den børnesagkyndige rådgivning i Børneenheden sikrer sammenhæng i støtten til barnet, og at Børneenheden kan følge op med yderligere tilbud om rådgivning og støtte, hvis der er behov for det. Børnesagkyndig rådgivning til forældre efter §§ 32 og 32 a i forældreansvarsloven tilbydes ikke af Børneenheden, men efter bestemmelserne i lovforslagets kapitel 6.

Børneenhedens tilbud efter *stk. 2, nr. 1-3* til børn, hvis forældre har en sag under behandling i Familieretshuset, har som nævnt ovenfor til formål at sikre inddragelse af barnets perspektiv i sagen. Dette er i overensstemmelse med § 34, stk. 1, i forældreansvarsloven, hvorefter barnet skal inddrages i en sag om forældremyndighed, barnets bopæl eller samvær, så dets perspektiv og eventuelle synspunkter kan komme til udtryk.

Børneenhedens tilbud til børn har endvidere til formål at fokusere på barnets trivsel og barnets bedste under sagsbehandlingen, at sikre at barnet kommer så trygt og skånsomt gennem processen som muligt, og at der er sammenhæng mellem Børneenhedens støtte til barnet, rådgivnings- og konflikthåndteringsstilbud til barnets forældre, eventuelt samarbejde med kommunen og sagens behandling i Familieretshuset i øvrigt. Tilbuddene er særligt målrettet udsatte børn, hvor der f.eks. er et højt konfliktniveau mellem forældrene eller sociale problemer, men er ikke begrænset til denne gruppe. Børneenheden skal foretage en konkret vurdering af det enkelte barns behov, og hvordan det bedst imødekommes.

Det foreslås endvidere, at Børneenheden også har til opgave at støtte og rådgive børn gennem åbne tilbud med det formål at varetage de særlige behov, som børn i brudte familier kan have. De åbne tilbud i *stk. 2, nr. 4 og 5* er til rådighed for alle børn i brudte familier, også selvom deres forældre ikke har en sag under behandling i Familieretshuset.

Det foreslås således med *stk. 2, nr. 4*, at Børneenheden har til opgave at støtte børn gennem en rådgivningslinje. Børneenhedens rådgivningslinje bemannes af børnesagkyndige medarbejdere i Børneenheden. Et barn er ved henvendelse til rådgivningslinjen sikret anonymitet. Formålet med rådgivningslinjen er at lytte til barnet og give støtte og rådgivning, herunder om barnets mulighed for at få yderligere støtte, hvis det er relevant. Rådgivningslinjen skal bygge på Statsforvaltningens erfaringer med Børnenes Skilsmissetelefon.

Det foreslås endvidere med *stk. 2, nr. 5*, at Børneenheden har til opgave at støtte børn gennem børnegrupper. Børnegrupperne ledes af Børneenhedens børnesagkyndige medarbejdere. Det foreslås, at børnegrupperne i modsætning til i dag ikke er begrænsede til børn i alderen 9-12 år, men er åbne for alle børn, der lever i brudte familier, under hensyn til barnets alder og modenhed. Formålet med børnegrupperne er at give børnene mulighed for at vende tanker og følelser med andre børn, der også lever i brudte familier, og med Børneenhedens børnesagkyndige medarbejdere.

Forældremyndighedsindehaveren skal give samtykke til, at barnet deltager i en børnegruppe. Hvis der er fælles forældremyndighed, kræves samtykke alene fra bopælsforælderen. Har forældrene delt bopæl efter den i § 1, nr. 15, i følgelovforslaget foreslåede § 17, stk. 3, i forældreansvarsloven eller har forældrene aftalt, at barnet har delt bopæl efter den i § 1, nr. 16, i følgelovforslaget foreslåede § 18 a i forældreansvarsloven, skal forældrene være enige om, at barnet deltager i en børnegruppe.

Det foreslås med *stk. 3*, at Børneenhedens tilbud efter *stk. 2, nr. 3-5* også kan anvendes af børn, der er påvirkede af familieretlige problemstillinger, men som ikke er involverede i en familieretlig sag.

Børneenhedens tilbud om børnesagkyndig rådgivning kan i overensstemmelse med § 32, stk. 2, i forældreansvarsloven også tilbydes til et barn, som ikke på det pågældende tidspunkt er involveret i en sag, der er under behandling i Familieretshuset, hvis der er særligt behov herfor. Der er ikke med bestemmelsen tilsigtet en ændring af muligheden for, at børn kan modtage børnesagkyndig rådgivning efter § 32, stk. 2, i forældreansvarsloven. Bestemmelsen har derimod til hensigt at tydeliggøre, at den børnesagkyndige rådgivning gives af Børneenheden, bl.a. med henblik på at Børneenheden kan rådgive barnet om Børneenhedens åbne tilbud.

Efter bestemmelsen kan børn, der ikke på det pågældende tidspunkt er involverede i en sag i Familieretshuset, endvidere modtage støtte i Børneenheden via en rådgivningslinje, jf. *stk. 2, nr. 4*, og ved deltagelse i en børnegruppe, jf. *stk. 2, nr. 5*. Disse er således også åbne tilbud. Dette er begrundet i, at børn, der lever i brudte familier, også efter at behandlingen af en sag er afsluttet i det familieretlige system, kan have behov for støtte og rådgivning til at håndtere sin situation. Tilbuddet gives således med henblik på at understøtte disse børns trivsel.

Som et led i samlingen af indsatsen for børn i brudte familier foreslås det med *stk. 4*, at Børneenheden behandler sager, hvor et barn retter henvendelse til Familieretshuset med henblik på anvendelse af barnets initiativret efter § 35 i forældreansvarsloven. Det er dermed Børneenheden, der yder støtte og rådgivning til de børn, der anvender initiativretten, har kontakten til og indkalder

forældrene til et møde om forældremyndighed, barnets bopæl eller samvær, afholder mødet med barnet og forældrene og sørger for at yde støtte og rådgivning til barnet efter mødet. Barnet skal altid tilbydes børnesagkyndig rådgivning, når barnet henvender sig til Børneenheden med ønske om at anvende initiativretten.

Formålet med forankringen af barnets initiativret i Børneenheden er, at Børneenhedens fokus på barnets bedste og trivsel også finder anvendelse i forbindelse med barnets anvendelse af initiativretten. Børneenheden har endvidere mulighed for at være opmærksom på, om barnet har behov for støtte, der kan imødekommes med Børneenhedens øvrige tilbud som f.eks. deltagelse i en børnegruppe, eller om der bør rettes henvendelse til den kommune, der har ansvar for at yde støtte til barnet efter den socialretlige lovgivning.

For så vidt angår ændringer af § 35 i forældreansvarsloven henvises til § 1, nr. 5, i følgelovforslaget. Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, punkt 3.3.3.

Til § 17

Den familieretlige lovgivning indeholder en række krav til behandlingen af sager, hvor børn involveres med henblik på at sikre, at den afgørelse, der træffes, er til barnets bedste, og at barnets perspektiv og synspunkter inddrages i sagen.

I sager om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær skal der efter § 5 i forældreansvarsloven tages hensyn til barnets synspunkter under hensyn til barnets alder og modenhed, efter § 34 skal barnets perspektiv og eventuelle synspunkter inddrages ved børnesamtaler, børnesagkyndige undersøgelser eller på anden måde, og efter § 33 kan der iværksættes børnesagkyndige undersøgelser.

Der skal endvidere som udgangspunkt afholdes en samtale med barnet i adoptionssager, jf. § 6, stk. 2, og § 18, stk. 3, i adoptionsloven, i sager om ændring af et barns navn, jf. § 22 i navneloven, i sager om udpegning af en personlig repræsentant for uledsagede mindreårige udlændinge, jf. § 56 a, stk. 2, i udlændingeloven, og i sager om udpegning af en værge, jf. § 4, stk. 2, i værgeloven.

Efter § 450 b i retsplejeloven, jf. § 16, nr. 3, i følgelovforslaget, har retten under behandlingen af en sag efter forældreansvarsloven om forældremyndighed, barnets bopæl eller samvær mulighed for at gennemføre en børnesamtale. Denne samtale afholdes af en børnesagkyndig.

Det foreslås med § 17, stk. 1, at de sagsbehandlingsskridt, der direkte involverer barnet i sager, der behandles af Familieretshuset, som udgangspunkt foretages af Børneenheden. Det er således Børneenheden, der efter stk. 1, nr. 1, afholder børnesamtaler, efter stk. 1, nr. 2, iværksætter børnesagkyndige undersøgelser og efter stk. 1, nr. 3, afdækker barnets perspektiv. Den foreslåede bestemmelse medfører ikke indholdsmæssige ændringer af de ovennævnte bestemmelser om barnets ret til at blive hørt, afdækning af barnets perspektiv, børnesamtaler og børnesagkyndige

undersøgelser. Den foreslåede bestemmelse vedrører således alene ansvaret for de omhandlede sagsskridt.

Med den foreslåede bestemmelse sikres, at der også i den del af sagsbehandlingen, der direkte involverer barnet, er fokus på barnets tryghed og trivsel, og at forløbet gennemføres så skånsomt for barnet som muligt. Samtidigt sikres sammenhæng i barnets kontakt med Familieretshuset mellem barnets direkte involvering i sagsbehandlingen, og den støtte som Børneenheden yder barnet. Børneenheden har endvidere mulighed for på baggrund af de oplysninger, barnet kommer med, og barnets reaktion under en børnesamtale m.v. at vurdere, om barnet bør tilbydes støtte i form af f.eks. deltagelse i en børnegruppe, jf. lovforslagets § 16, stk. 3, nr. 5.

Formålet med den foreslåede bestemmelse er endvidere at styrke inddragelsen af barnets perspektiv og hensynet til barnets bedste ved, at det er de specialiserede børnesagkyndige kompetencer, der findes i Børneenheden, der er involverede i afdækningen af barnets perspektiv.

For så vidt angår børnesagkyndige undersøgelser skal Børneenheden alene sørge for at undersøgelsen iværksættes, når sagsbehandleren i Familieretshuset beslutter det. Undersøgelsen foretages som i dag af eksterne børnesagkyndige m.v.. Børneenheden skal sørge for, at barnet er forberedt på og er tryk ved undersøgelsen. Hvis der er behov for det, skal Børneenheden også yde støtte til barnet efter undersøgelsen.

Det foreslås med bestemmelsen i *stk. 2*, at såfremt Familieretten finder, at der i en sag efter forældreansvarsloven om forældremyndighed, barnets bopæl eller samvær skal afholdes en børnesamtale efter den i følgelovforslagets § 16, nr. 3, foreslåede bestemmelse i § 450 b i retsplejeloven, er det Børneenheden, der afholder samtalen. Tilsvarende foreslås at gælde, hvis Familieretten finder, at der i en sag om fuldbyrdelse af forældremyndighed, bopæl eller samvær skal afholdes en samtale med barnet efter den i følgelovforslagets § 16, nr. 8, foreslåede bestemmelse i § 456 r, stk. 2, i retsplejeloven. Det vil dermed som udgangspunkt være en børnesagkyndig fra Børneenheden, der afholder samtalen, hvor det efter gældende ret er en ekstern børnesagkyndig. Formålet hermed er at sikre, at barnet kommer så trygt og skånsomt gennem processen som muligt og skal i kontakt med så få voksne som muligt. Den børnesagkyndige i Børneenheden, som afholder samtalen, og som typisk vil være barnets kontaktperson, jf. den foreslåede bestemmelse i § 18, vil endvidere have mulighed for at vurdere, om barnet har behov for andre af Børneenhedens tilbud. Der henvises for så vidt angår § 450 b og § 456 r, stk. 2, i retsplejeloven til punkt 3.4. i de almindelige bemærkninger til følgelovforslaget samt til bemærkningerne til § 16, nr. 3 og 8, i følgelovforslaget.

For så vidt angår ændringer af § 33 i forældreansvarsloven samt § 6, stk. 2, og § 18, stk. 3, i adoptionsloven henvises til henholdsvis § 1, nr. 33, og § 4, nr. 1, i følgelovforslaget og bemærkningerne hertil. Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, punkt 3.3.3.

Til § 18

Statsforvaltningen tilbyder på ulovbestemt grundlag forskellige former for støtte til børn i brudte familier, herunder til børn der er involverede i en sag under behandling i Statsforvaltningen om forældremyndighed, barnets bopæl eller samvær. For nærmere beskrivelse af støttemulighederne henvises til bemærkningerne til §§ 16 og 17. Som det fremgår heraf, tilbyder Statsforvaltningen ikke en fast kontaktperson for børn, herunder heller ikke for børn, der er særligt udsatte på grund af et højt konfliktniveau mellem forældrene i sager efter forældreansvarsloven.

Det foreslås med bestemmelsen i § 18, stk. 1, at Familieretshuset skal have en kontaktpersonordning som en del af Børneenheden. Kontaktpersonen er en børnesagkyndig medarbejder i Børneenheden, der har til opgave at støtte og rådgive barnet. Formålet med Børneenheden er således overordnet bl.a. at sikre, at børn kommer så skånsomt igennem behandlingen af en sag om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær som muligt, og at barnets perspektiv og synspunkter belyses bedst muligt. Dette gælder særligt i sager, som er komplekse på grund af et højt konfliktniveau hos forældrene og/eller sociale problemer. Kontaktpersonordningen spiller i den forbindelse en nøglerolle, idet en fast kontaktperson reducerer antallet af voksne, som barnet skal møde under behandlingen af sagen, og fordi kontaktpersonen kan fungere som en fast støtte, som barnet kan henvende sig til under sagsbehandlingen.

Det vil endvidere normalt være kontaktpersonen, som afholder samtaler med barnet, og som forbereder barnet på deltagelse i en børnesagkyndig undersøgelse. Den faste kontaktperson sørger endvidere for sammenhæng bl.a. mellem den børnesagkyndige rådgivning, den konflikthåndtering og -rådgivning, som barnets forældre modtager, og den børnesagkyndige rådgivning, som kontaktpersonen yder til barnet.

Kontaktpersonen kan endvidere være bindeled til kommunen og den sociale indsats, som kommunen yder til barnet og/eller barnets forældre. Kontaktpersonen kan også hjælpe barnet med at få andre former for støtte i Børneenheden som f.eks. deltagelse i en børnegruppe efter sagens afslutning, eller kontaktpersonen kan rette henvendelse til den kommune, der har ansvaret for at yde støtte til barnet efter den socialretlige lovgivning, med henblik på vurdering af om barnet har brug for særlig støtte i dette regi.

Det foreslås videre med bestemmelsen i stk. 1 at kontaktpersonen virker både under sagens behandling i Familieretshuset og under en eventuel behandling af sagen i Familieretten. Kontaktpersonens rolle er således ikke afgrænset til Familieretshusets sagsbehandling, og støtten til barnet kan fortsætte under en eventuel behandling af sagen i Familieretten. Dette omfatter både Familierettens behandling af en afgørelse truffet af Familieretshuset i en § 6-sag, der er indbragt for Familieretten, og Familierettens behandling af en § 6-sag eller en § 7-sag. Under Familierettens behandling af sagen vil der således være mulighed for, at barnets behov for støtte og rådgivning fortsat kan imødekommes af kontaktpersonen, at kontaktpersonen kan forklare processen i retten for barnet, og at, såfremt Familieretten finder, at der skal gennemføres en børnesamtale efter den i følgelovforslaget foreslåede bestemmelse i § 450 b i retsplejeloven, gennemføres denne af

kontaktpersonen. Der henvises i denne forbindelse til bemærkningerne til den foreslåede bestemmelse i § 17, stk. 2. Der skabes derved et sammenhængende og trygt forløb for barnet.

Det foreslås med *stk. 2*, at et barn, der er involveret i en § 6-sag efter forældreansvarsloven eller i en § 7-sag, får udpeget en fast kontaktperson, medmindre det ikke er relevant for barnet at have en kontaktperson. Kontaktpersonen skal være en børnesagkyndig medarbejder i Børneenheden. Der er efter bestemmelsen ikke tale om et tilbud, og der er derfor heller ikke krav om samtykke fra forældrene, hvis Familieretshuset vurderer, at en kontaktperson er nødvendig for barnet. Baggrunden herfor er, at børn, der er involverede i sager om forældremyndighed, barnets bopæl eller samvær vurderes at være i en så udsat situation og under et så stort pres, at de som udgangspunkt altid vil have behov for en fast kontaktperson.

Børneenheden skal imidlertid ikke udpege en kontaktperson, hvis det ikke er relevant for barnet at have en sådan. Dette kan f.eks. være tilfældet, hvis der er tale om et meget lille barn, eller et barn, der på grund af psykiske handicap har et udviklingsniveau, der medfører, at en kontaktperson ikke vil være af værdi for barnet.

Bestemmelsen finder også anvendelse, hvis sagen er startet som en § 5-sag, og visitationen af sagen under dens behandling ændres efter lovforslagets § 4, stk. 2.

Det vil i høj grad afhænge af det konkrete barn og den situation, som barnet befinder sig i, hvilken og hvor megen støtte som barnet har brug for fra kontaktpersonen. Som minimum skal kontaktpersonen tilbyde barnet børnesagkyndig rådgivning med henblik på, at barnet støttes i at kunne håndtere den situation, som barnet er i som følge af forældrenes konflikt. Det vil som beskrevet ovenfor normalt være kontaktpersonen, der afholder samtaler med barnet, forbereder barnet på deltagelse i børnesagkyndige undersøgelser og deltager i koordinationen mellem Familieretshuset og kommunen om indsatsen over for barnet. Kontaktpersonen vil endvidere i alle tilfælde fungere som en fast indgang til Børneenheden og til Familieretshusets behandling af sagen, hvor barnet kan søge råd og vejledning.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, punkt 3.3.3.

Til § 19

Det følger af § 8 i forvaltningsloven, at den, der er part i en sag, på ethvert tidspunkt af sagens behandling kan lade sig bistå af andre. En bisidder har til opgave at støtte parten før, under og efter møder med den pågældende myndighed. Efter forvaltningslovens § 8, stk. 2, gælder adgangen til at lade sig bistå bl.a. ikke, hvis partens interesse heri findes at burde vige for væsentlige hensyn til offentlige eller private interesser.

Børns Vilkår tilbyder professionelle bisiddere for børn, som f.eks. skal til børnesamtale hos Statsforvaltningen. Bisidderne er uddannet socialrådgivere og har erfaring med at arbejde med børn og unge.

Det foreslås med § 16, stk. 3, nr. 2, at Børneenheden i Familieretshuset skal yde støtte til, at et barn får en bisidder.

Det foreslås, at barnets muligheder for at lade sig støtte af en bisidder under behandlingen af en sag i Familieretshuset reguleres nærmere i § 19.

Det foreslås således med *stk. 1*, at et barn, hvis sag behandles af Familieretshuset, på ethvert tidspunkt af sagens behandling har ret til at lade sig bistå af andre. Det foreslås videre i overensstemmelse med den foreslåede bestemmelse i § 16, stk. 3, nr. 2, at Familieretshuset yder støtte til, at barnet får en bisidder, hvis barnet har behov for det.

Der er ikke med bestemmelsen ønsket at fravige forvaltningslovens regler om retten til en bisidder. Formålet med bestemmelsen er derimod at understrege barnets ret til en bisidder og Børneenhedens forpligtelse til at vejlede herom til børn, der skal deltage i samtaler eller møder om en sag, som Familieretshuset har under behandling.

Med bestemmelsen tydeliggøres endvidere Familieretshuset rolle i relation til at støtte barnet i ønsket om at have en bisidder.

Hvis barnet ønsker en bestemt person som bisidder, skal Børneenheden således tilbyde at hjælpe barnet med at få kontakt med den pågældende og informere denne om tid og sted for de samtaler og møder, som barnet skal deltage i. Bisidderen kan være en voksen fra barnets netværk, som barnet er tryk ved, og som barnet eller forældrene selv vælger.

Der kan imidlertid opstå situationer, hvor et barn gerne vil have en bisidder, men ikke kender en person, der kan fungere som bisidder. Ligeledes kan der opstå situationer, hvor Familieretshuset efter den foreslåede bestemmelse i stk. 2 afviser at lade en person fungere som bisidder for barnet, f.eks. på grund af interessekonflikter, eller hvor forældremyndighedsindehaveren ikke er enig i barnets valg af bisidder.

I sådanne situationer skal Børneenheden tilbyde at hjælpe barnet med at finde en bisidder, f.eks. en bisidder fra Børns Vilkårs bisidderordning.

Familieretshuset, og særligt Børneenheden, skal i behandlingen af sager vedrørende børn være opmærksom på at begrænse antallet af voksne omkring barnet. Hvis der er udpeget en kontaktperson for et barn efter lovforslagets § 16, stk. 3, nr. 1, jf. § 18, udfylder kontaktpersonen bisidderens funktion for barnet, og der er i så fald ikke behov for, at Familieretshuset hjælper barnet med at finde en bisidder.

Forældremyndighedsindehaveren skal give samtykke til, at barnet har en bisidder. Hvis der er fælles forældremyndighed, kræves samtykke alene fra bopælsforælderen. Har forældrene delt bopæl efter den i § 1, nr. 15, i følgelovforslaget foreslåede § 17, stk. 3, i forældreansvarsloven, eller har forældrene aftalt, at barnet har delt bopæl efter den i § 1, nr. 16, i følgelovforslaget foreslåede § 18 a i forældreansvarsloven, skal forældrene være enige om, barnet har en bisidder.

Bisidderen har alene til opgave at støtte barnet før, under og efter en samtale om den pågældende sag. Bisidderen er neutral og har fokus på barnets behov i forbindelse med samtalen. Bisidderen skal således give barnet overblik og tryghed ved samtaler og møder. Bisidderen skal derimod ikke repræsentere barnet under behandlingen af sagen.

Efter den i følgelovforslagets § 16, nr. 3, foreslåede § 450 c i retsplejeloven kan Familieretten i særlige tilfælde udpege en person til at bistå barnet (en bisidder) under behandlingen af en sag om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær. Såfremt barnet har haft en bisidder under behandlingen af sagen i Familieretshuset, vil det være naturligt og hensigtsmæssigt, at den samme person er bisidder og støtter barnet under Familierettens behandling af sagen, hvis barnet ønsker det og fortsat har brug for det.

Det foreslås med *stk. 2, 1. pkt.*, at barnets ret til en bisidder efter *stk. 1* kan begrænses, hvis barnets interesse i at kunne lade sig bistå bør vige for væsentlige hensyn til offentlige eller private interesser, eller hvor andet er fastsat ved lov. Begrænsningen skal ske ved, at Familieretshuset træffer en afgørelse herom.

Det foreslås endvidere med *stk. 2, 2. pkt.*, at Familieretshuset kan træffe afgørelse om at tilsidesætte barnets valg af bisidder, hvis der er bestemte grunde til at antage, at bisidderen vil varetage andre interesser end barnets.

Den foreslåede bestemmelse i *stk. 2, 1. pkt.*, er i overensstemmelse med forvaltningslovens almindelige regler om undtagelserne til retten til bisidder. Det bør kun i ganske særlige tilfælde nægtes et barn en bisidder. Hvis Familieretshuset er bekymrede over barnets valg af bisidder, bør det i stedet overvejes, hvorvidt barnets valg kan tilsidesættes efter den foreslåede bestemmelse i *stk. 2, 2. pkt.* eller *stk. 3*. Bestemmelsen kan være relevant, hvis barnet ønsker at medtage en bisidder under en børnesagkyndig undersøgelse, og dette vil være til hinder for, at den børnesagkyndige undersøgelse kan medvirke til at give et retvisende billede af, hvad der er til barnets bedste. Bestemmelsen kan endvidere være relevant, hvis bisidderen reelt er valgt for barnet af den ene forælder, dette ikke kan løses ved brug af den foreslåede undtagelse i *stk. 2, 2. pkt.*, og der er udpeget en kontaktperson for barnet, som kan støtte barnet under sagens behandling.

Den foreslåede undtagelse i *stk. 2, pkt.*, hvorefter barnets valg af bisidder kan tilsidesættes, vil være af særlig betydning, hvis barnets valg af bisidder er præget af den ene forælders ønsker, således at Familieretshuset har bestemte grunde til at antage, at bisidderen vil påvirke barnets udtalelser. Det

kan f.eks. være i sager, hvor forældrene har involveret deres respektive familiemedlemmer i deres højniveau-konflikt, og barnet ønsker, at et af disse familiemedlemmer er bisidder for barnet.

Såfremt Familieretshuset træffer afgørelse efter bestemmelsen om at gøre undtagelse fra barnets ret til en bisidder eller tilsidesætte barnets valg af bisidder, er det først og fremmest væsentligt, at Børneenheden forklarer barnet afgørelsen og baggrunden for afgørelsen. Dernæst skal Børneenheden sikre, at barnet støttes på anden måde. Det kan være ved hjælp af Børneenhedens øvrige tilbud, herunder særligt kontaktpersonordningen, eller ved at barnet får hjælp til at vælge en bisidder.

De foreslåede bestemmelser i stk. 2 er begrundede i hensynet til at sikre, at barnet reelt høres i sagen, og at den afgørelse, der træffes, er til barnets bedste.

Det foreslås i forlængelse af de foreslåede bestemmelser i stk. 2, at Familieretshuset efter *stk. 3* kan træffe afgørelse om at udelukke en bisidder helt eller delvist fra et møde, hvis det skønnes af betydning for at få barnets uforbeholdne mening belyst.

Bestemmelsen skal ses i lyset af den ovenfor anførte om de foreslåede bestemmelser i stk. 2. Der er dog i stk. 3 tale om mindre vidtgående situationer, hvor Familieretshuset ikke finder, at det er nødvendigt at gøre undtagelse fra barnets ret til en bisidder eller tilsidesætte barnets valg af en bisidder.

Bestemmelsen kan således have betydning, hvor Familieretshuset finder, at det er tilstrækkeligt for, at sikre at barnet reelt høres, at bisidderen f.eks. ikke deltager i en specifik del af en børnesagkyndig undersøgelse.

Formålet med den foreslåede bestemmelse er i lighed med de foreslåede bestemmelser i stk. 2 at sikre, at barnet reelt høres, og at der træffes en afgørelse, der er til barnets bedste.

Det foreslås med *stk. 4*, at en bisidder for et barn skal være fyldt 15 år. Det foreslås endvidere, at bisidderen er omfattet af § 152 i straffeloven om tavshedspligt. Efter denne bestemmelse er uberettiget videregivelse eller udnyttelse af fortrolige oplysninger strafbart.

Endeligt foreslås det med *stk. 5*, at Familieretshusets afgørelser efter stk. 2 og 3 om begrænsninger i barnets ret til en bisidder ikke kan indbringes for Familieretten efter reglerne i Familieretshusloven.

Familieretshuset vil efter almindelige forvaltningsretlige principper være forpligtet til at genoptage sagen, hvis der fremkommer væsentlige oplysninger, som Familieretshuset ikke har taget stilling til, eller der er begået sagsbehandlingsfejl, der kan have betydning for afgørelsen.

Bestemmelsen afskærer ikke adgangen til at indbringe afgørelsen for domstolene efter § 63, stk. 1, i grundloven.

Afskæringen af muligheden for at indbringe afgørelsen for Familieretten er begrundet i, at der er tale om en afgørelse af processuel karakter, hvor klageadgang vil kunne anvendes af forældre i højkonfliktsager til at trække sagen i langdrag og påvirke barnet negativt. Afskæringen af klageadgang skal endvidere ses i lyset af de øvrige tilbud, som Børneenheden skal tilbyde barnet med henblik på at støtte det igennem processen, herunder særligt kontaktpersonordningen.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, punkt 3.3.3.

Til § 20

Der er i § 21 i bekendtgørelse nr. 146 om forældremyndighed, barnets bopæl, samvær m.v. af 22. februar 2016 fastsat regler om anvendelsen i sagsbehandlingen af oplysninger, som et barn har givet i forbindelse med børnesagkyndig rådgivning eller konfliktmægling. Efter bestemmelsen må der ikke til brug for Statsforvaltningens afgørelse af en sag om forældremyndighed, bopæl eller samvær indhentes oplysninger, som barnet har givet under rådgivning eller konfliktmægling, og den børnesagkyndige må heller ikke videregive sådanne oplysninger til brug for afgørelsen. Dette gælder dog efter § 21, stk. 3, ikke, hvis barnet giver samtykke til, at oplysningerne kan indhentes og videregives.

Herudover indeholder den familieretlige lovgivning ikke bestemmelser om videregivelsen af oplysninger fra et barn internt i Statsforvaltningen.

Det foreslås med § 20, at reglerne om videregivelse af oplysninger, som et barn har givet en medarbejder i Børneenheden til brug for behandlingen af en sag, samles i Familieretshusloven.

Med den foreslåede bestemmelse i *stk. 1* foreslås det, at Børneenheden ikke må videregive oplysninger, som Børneenheden har fået fra et barn i forbindelse med, at barnet har modtaget støtte i Børneenheden efter de foreslåede bestemmelser i §§ 16 og 18. Det kan f.eks. være oplysninger, som barnet har givet i forbindelse med børnesagkyndig rådgivning efter § 16, stk. 3, nr. 3, deltagelse i en børnegruppe efter § 16, stk. 3, nr. 5, eller i en snak med barnets kontaktperson, jf. § 18.

Det foreslås dog, at Børneenheden kan videregive oplysninger, i det omfang barnet giver samtykke hertil. Denne mulighed kan f.eks. være relevant, hvis et barn i forbindelse med en samtale med kontaktpersonen giver generelle oplysninger om sin trivsel, som det efter kontaktpersonens opfattelse kan være hensigtsmæssigt, at den sagsbehandler, der behandler den sag om forældremyndighed, barnets bopæl eller samvær, som barnet er involveret i, får besked om, da oplysningerne f.eks. kan have betydning for Familieretshusets tilbud om konflikthåndtering til barnets forældre.

Det er et krav, at der opnås eksplicit samtykke fra barnet til videregivelsen af de pågældende oplysninger.

Med bestemmelsen videreføres den retstilstand, der hidtil har været gældende for Statsforvaltningens interne videregivelse af oplysninger til brug for behandlingen af en sag, når et barn er fremkommet med oplysningerne i forbindelse med børnesagkyndig rådgivning m.v. Med henblik på at beskytte barnet og skabe et trygt rum i Børneenheden findes det hensigtsmæssigt, at forbuddet mod videregivelse af oplysninger uden barnets samtykke gælder for oplysninger, som barnet er fremkommet med i forbindelse med at have modtaget støtte i Børneenheden uanset støtteformen, dvs. ikke kun oplysninger givet under børnesagkyndig rådgivning.

Der foreslås med *stk. 2* en regulering af Børneenhedens videregivelse af et barns oplysninger til brug for behandlingen af en sag, når barnet er fremkommet med oplysningerne i forbindelse med en børnesamtale eller afdækning af barnets perspektiv på anden måde efter § 17. Da disse opgaver ikke har karakter af støttetilbud til barnet, men er et led i sagsoplysningen, foreslås det med bestemmelsen, at barnets oplysninger kan videregives til brug for sagsbehandlingen, medmindre barnet modsætter sig, at oplysningerne videregives.

Ved begrebet modsætte sig forstås, at barnet eksplicit frabeder sig videregivelsen, f.eks. ved udtalelse om at forældrene ikke må få de pågældende oplysninger at vide. Det er således ikke et krav for videregivelsen, at barnet direkte giver samtykke hertil. Den børnesagkyndige skal derfor i forbindelse med indledningen af børnesamtalen m.v. sikre sig, at barnet er klar over, at de oplysninger, som barnet giver den børnesagkyndige, kan videregives til brug for behandlingen af sagen internt i Familieretshuset og til brug for en eventuel behandling af sagen i Familieretten, og at dette som udgangspunkt betyder, at forældrene bliver gjort bekendt med oplysningerne.

Med bestemmelsen foreslås en delvis videreførelse af den hidtidige retstilstand, således at der som udgangspunkt kan ske videregivelse af barnets oplysninger til brug for sagens behandling. Dette er begrundet i, at sagsbehandlingsskridtene i § 17 i form af børnesamtale eller afdækningen af barnets perspektiv har til formål at oplyse sagen, og herunder særligt sikre at barnet høres, og at der træffes en afgørelse til barnets bedste.

Det foreslås dog som noget nyt, at barnet kan modsætte sig, at oplysningerne videregives til brug for behandlingen af den familieretlige sag. Den børnesagkyndige medarbejder, som afholder børnesamtalen, skal, hvis barnet modsætter sig videregivelsen, indgå i en dialog med barnet om, hvorvidt dele af oplysningerne kan videregives, eventuelt i en ændret form, og hvilken betydning videregivelsen af oplysninger har for, at barnet bliver hørt, og at der bliver truffet en afgørelse til barnets bedste. Den børnesagkyndige medarbejder skal i den forbindelse være opmærksom på, om det forhold, at barnet modsætter sig videregivelsen, er tegn på, at barnet er presset af forældrenes konflikt, og i forlængelse heraf hvorvidt barnet har behov for støtte.

Det er vigtigt, at den børnesagkyndige sikrer sig, at barnet har den fornødne forståelse af de forskellige elementer, som en samtale eller et møde med et barn kan indeholde. Det skal således gøres klart for barnet, hvornår der er tale om en børnesamtale eller afdækning af barnets perspektiv efter § 17 i lovforslaget, og hvornår der er tale om støtte til barnet i form af børnesagkyndig rådgivning m.v. efter §§ 16 og 18 i lovforslaget. Der skal af hensyn til barnet være vandtætte skotter mellem de to funktioner. Reglerne for videregivelse af barnets oplysninger til brug for sagens behandling er således også forskellige fra de regler, der foreslås at gælde, når barnet modtager støtte i Børneenheden efter §§ 16 eller 18. Dette er af særlig vigtighed, når børnesamtalen m.v. gennemføres af barnets kontaktperson, som i øvrigt yder støtte til barnet efter §§ 16 og 18.

Det er ligeledes vigtigt, at forældrene ikke er i tvivl om, hvilke rammer der gælder for barnets møde med en børnesagkyndig.

Ved etableringen af Børneenheden vil der være et særligt fokus på mekanismer, der støtter op om de børnesagkyndiges sikring af, at der er klart for barnet, hvilke elementer der indgår i den konkrete samtale sådan, at barnet ved, hvilke oplysninger der videregives til brug for behandlingen af sagen. Der skal således være specifik opmærksomhed på det dilemma, der kan opstå, når en børnesagkyndig varetager flere funktioner i forhold til det enkelte barn.

De foreslåede bestemmelser i § 20 medfører ikke en fravigelse af den skærpede underretningspligt efter § 153 i serviceloven.

Bestemmelserne i § 20 finder anvendelse i alle situationer, hvor Børneenheden varetager opgaver omfattet af de foreslåede bestemmelser i §§ 16-18. Bestemmelserne gælder således også, når en børnesagkyndig fra Børneenheden til brug for Familierettens behandling af en forældreansvarssag afholder en samtale med et barn efter § 5, jf. § 34, i forældreansvarsloven, jf. den i følgelovforslagets § 16, nr. 3, foreslåede bestemmelse om børnesamtaler i § 450 b i retsplejeloven, og når Familieretten til brug for behandlingen af en sag om fuldbyrdelse af forældreansvar afholder en samtale med et barn efter den i følgelovforslagets § 16, nr. 8, foreslåede § 456 r, stk. 2, i retsplejeloven.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, punkt 3.3.3.

Til § 21

Efter lovforslagets § 16, stk. 1, yder Børneenheden støtte og rådgivning til børn, der er påvirkede af familieretlige problemstillinger med henblik på at støtte barnet og understøtte barnets trivsel. Bestemmelsens stk. 2-4 indeholder en ikke udtømmende opregning af Børneenhedens opgaver, men oplister støtte- og rådgivningstilbud, herunder de såkaldte åbne tilbud som Børneenheden skal tilbyde. Det fremgår således af bemærkningerne til § 16, at Børneenheden overlades den nødvendige fleksibilitet til at udvikle støtte- og rådgivningsmulighederne på baggrund af Børneenhedens erfaringer såvel som andre danske og internationale erfaringer.

Lovforslagets § 17 indeholder en ikke-udtømmende opregning af Børneenhedens opgaver i forbindelse med Familieretshusets behandling af sager vedrørende børn, herunder at Børneenheden afholder samtaler med børn.

Det foreslås med § 21, at børne- og socialministeren kan bestemme, at Børneenheden skal varetage yderligere opgaver, der har en naturlig sammenhæng med Børneenhedens formål. Med denne hjemmel kan ministeren bl.a. pålægge Børneenheden at have yderligere åbne tilbud end, hvad der følger af § 16. Ministeren kan ligeledes i forhold til § 17 pålægge Børneenheden at varetage yderligere opgaver i relation til behandlingen af konkrete sager, herunder i sager, der visiteres til behandling som § 5-sager, § 6-sager eller § 7-sager eller i sager omfattet af § 9. Sidstnævnte kan f.eks. være opgaver relateret til Familieretshusets behandling af sager om adoption.

Børneenheden kan alene pålægges at løse opgaver, der har en naturlig sammenhæng med Børneenhedens formål om at yde støtte og rådgivning til børn med henblik på at hjælpe barnet og understøtte dets trivsel.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, punkt 3.3.3.

Til § 22

Det fremgår af § 32 i forældreansvarsloven, at Statsforvaltningen skal tilbyde børnesagkyndig rådgivning eller konfliktmægling til parter, der ikke er enige om forældremyndighed, barnets bopæl eller samvær, medmindre det er unødvendigt eller uhensigtsmæssigt. Statsforvaltningen kan efter § 32, stk. 2, også tilbyde konfliktmægling i andre tilfælde, hvis der er et særligt behov. Ifølge bemærkningerne til bestemmelsen, kan der således ydes konfliktmægling uanset, at parterne ikke på det pågældende tidspunkt har en sag under behandling hos Statsforvaltningen, jf. Folketingstidende 2003-04, tillæg A, side 1940.

Det fremgår af § 20, stk. 2, i bekendtgørelse nr. 146 om forældremyndighed, barnets bopæl, samvær m.v. af 22. februar 2016, at konfliktmægling hos Statsforvaltningen er betinget af, at begge forældre deltager, mens dette efter § 19, stk. 2, i bekendtgørelsen ikke er et krav ved børnesagkyndig rådgivning. Efter bekendtgørelsens § 19, stk. 3, og § 20, stk. 3, er det Statsforvaltningen, der tilrettelægger konfliktmæglingen eller rådgivningen og bestemmer dens omfang. I den periode, hvor der ydes konfliktmægling eller rådgivning, sættes Statsforvaltningens behandling af sagen i bero med henblik på, at parterne ved konfliktmæglingen når til enighed.

Det fremgår af § 38 i ægteskabsloven, at Statsforvaltningen i forbindelse med en sag om separation eller skilsmisse indkalder ægtefællerne til vilkårsforhandling, når en ægtefælle anmoder om det, når betingelserne for at give bevilling til separation eller skilsmisse ikke er opfyldte, og når Statsforvaltningen finder, at særlige omstændigheder taler for det. Vilårsforhandling er et led i at forsøge at få ægtefællerne til at finde en forligsmæssig løsning om vilkårene for separation eller

skilsmisse. Ved en vilkårsforhandling vejledes ægtefællerne om retsgrundlaget og konfliktløsningsmulighederne.

Det foreslås med § 22, *stk. 1, 1. pkt.*, at Familieretshuset tilbyder parter støtte i form af bl.a. rådgivning og konfliktmægling, hvis dette findes relevant. Støtten gives med henblik på, at parterne kan finde en løsning i fællesskab, eller at konflikten imellem dem dæmpes. Tilbuddet skal efter den foreslåede bestemmelse i *stk. 1, 2. pkt.*, tilpasses parternes behov.

Den foreslåede bestemmelse bygger på erfaringerne med Statsforvaltningens tilbud om børnesagkyndig rådgivning og konfliktmægling i sager om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær efter § 32 i forældreansvarsloven.

Det foreslås dog, at bestemmelsen dækker alle sager i Familieretshuset, som visiteres til behandling som § 5-sager, § 6-sager og § 7-sager, og der kan dermed også ydes rådgivning og konfliktmægling i andre sager end sager efter forældreansvarsloven.

Den foreslåede bestemmelse omfatter endvidere børnesagkyndig rådgivning efter § 32, stk. 1, og § 32 a i forældreansvarsloven, som foreslås ændret ved § 1, nr. 30 og 32, i følgelovforslaget. Familieretshuset skal således tilbyde forældre børnesagkyndig rådgivning, ved uenighed om forældremyndighed, barnets bopæl eller samvær, og når Familieretten efter den i § 16, nr. 8, i følgelovforslaget foreslåede § 456 r, stk. 4, i retsplejeloven har udsat fuldbyrdelse af forældremyndighed, barnets bopæl eller samvær. For så vidt angår sidstnævnte tilfælde, skal rådgivningen være gennemført inden det tidspunkt, som Familieretten har udsat sagen til.

Der lægges i den foreslåede bestemmelse i § 22, stk. 1, vægt på, at rådgivning eller konfliktmægling ydes med henblik på, at parterne forliges, eller at deres konflikt dæmpes. Det er herunder også et mål, at parterne rustes til at kunne håndtere fremtidige uenigheder bedre. I sager, der involverer børn, er det således også et formål med rådgivning og konfliktmægling, at parterne støttes i at finde løsninger, der er til gavn for deres barn, og at barnets trivsel sikres ved, at forældrene finder løsninger i fællesskab, eller at forældrenes konflikt dæmpes. Bestemmelsen er således ikke begrænset til alene at omfatte børnesagkyndig rådgivning og konfliktmægling i snæver forstand. Familieretshuset har derimod mulighed for at anvende andre konflikt håndteringsredskaber og andre former for rådgivning end børnesagkyndig rådgivning, hvis det vurderes at kunne medvirke til, at parterne forliges, eller at konfliktniveauet dæmpes. Det kan f.eks. også være brug af digitale værktøjer, såsom onlinekurser, undervisning i forældresamarbejde og individuelle samtaler med parterne hver for sig.

Familieretshuset kan alene tilbyde rådgivning eller konfliktmægling, hvis det må forventes, at rådgivningen eller konfliktmæglingen vil kunne medvirke til at forlige parterne eller til at dæmpe deres konfliktniveau. Familieretshuset skal endvidere afslutte rådgivningen eller mæglingen, når det vurderes, at der ikke vil komme noget ud af yderligere rådgivning eller mægling.

Såfremt en eller begge parter tilkendegiver ikke at ønske at deltage i rådgivning eller mægling, tilkendegiver at ønske en afgørelse eller undlader at møde op til rådgivnings- eller mæglingsmøde, skal Familieretshuset ikke tilbyde rådgivning eller mægling eller afslutte rådgivningen eller mæglingen. Familieretshuset skal i stedet indbringe sagen for Familieretten til afgørelse, jf. den foreslåede bestemmelse i § 28, eller selv træffe afgørelse i sagen, jf. den foreslåede bestemmelse i § 27. Efter omstændighederne kan der dog ydes rådgivning til alene den ene part.

Alle sager, der behandles som § 6-sager, vil i udgangspunktet blive mødt med en konflikthåndterende tilgang. Navnlige i sager om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær vil Familieretshuset som led heri tilbyde parterne et indledende konfliktafdækkende møde med en børne- og familiefaglige medarbejder, f.eks. en psykolog. Efter det foreslåede stk. 1, 2. pkt. skal tilbuddet tilpasses parternes behov, og Familieretshuset kan derfor i stedet for et indledende konfliktafdækkende møde indlede forløbet med egentlig mægling. På baggrund af det indledende møde kan Familieretshuset vurdere parternes behov for tilbud om yderligere rådgivning eller konflikthåndtering.

I komplekse sager, der behandles som § 7-sager, kan parterne også have gavn af konflikthåndteringstilbud, men der vil i højere grad være behov for en differentieret og tilpasset støtte afhængigt af den konkrete sag.

Familieretshuset skal i den generelle tilrettelæggelse af tilbud efter bestemmelsen og i tilrettelæggelsen af tilbuddet til parterne i den enkelte sag tage hensyn til og skabe sammenhæng med Børneenhedens arbejde med afdækning af barnets perspektiv og Børneenhedens eventuelle støtte til barnet.

Den foreslåede bestemmelse ændrer ikke på Familieretshusets forpligtelse efter § 32, stk. 1, og § 32 a i forældreansvarsloven til at tilbyde børnesagkyndig rådgivning eller konfliktmægling i sager om forældremyndighed, barnets bopæl eller samvær.

Det foreslås med § 22, *stk. 2*, at Familieretshuset endvidere skal tilbyde børnesagkyndig rådgivning efter § 32, *stk. 2*, jf. *stk. 3*, i forældreansvarsloven samt støtte via digitale værktøjer.

Den foreslåede bestemmelse omhandler Familieretshusets åbne tilbud, som ikke er betingede af, at parterne har en sag under behandling i Familieretshuset.

Efter § 32, *stk. 2*, jf. *stk. 3*, i forældreansvarsloven, som foreslås ændret ved § 1, nr. 30, i følgelovforslaget, skal Familieretshuset i andre tilfælde end de, der er omfattede af § 32, *stk. 1*, i forældreansvarsloven, dvs. hvor der er uenighed om forældremyndighed, barnets bopæl eller samvær, også tilbyde børnesagkyndig rådgivning, hvis der er et særlig behov herfor.

Den foreslåede bestemmelse ændrer ikke på Familieretshusets forpligtelse efter § 32, *stk. 2*, i forældreansvarsloven til at tilbyde børnesagkyndig rådgivning eller konfliktmægling.

§ 22, stk. 2, foreslås endvidere at indeholde bestemmelse om, at Familieretshuset yder støtte via digitale værktøjer. Det kan f.eks. dreje sig om onlinekurser, men vil i høj grad kunne udvikles over tid i takt med, at Familieretshuset får ny viden og erfaringer.

Endelig foreslås det med § 22, *stk. 3*, at Familieretshuset behandler sager, hvor en forælder retter henvendelse efter § 19, stk. 4, i forældreansvarsloven.

Det følger af § 19, stk. 4, i forældreansvarsloven, som foreslås ændret ved § 1, nr. 5, at hvis der ikke samvær eller kun i yderst begrænset omfang er samvær, kan den forælder, som barnet har bopæl hos, anmode Familieretshuset om at indkalde den anden forælder til et møde om samværet.

De foreslåede bestemmelser i § 22 er begrundet i ønsket om at samle Familieretshusets tilbud om konflikthåndtering og rådgivning og dermed understøtte den konflikthåndterende tilgang, som skal være bærende i det nye familieretlige system.

For så vidt angår ændringer af § 19, stk. 4, og §§ 32 og 32 a i forældreansvarsloven som følge af etableringen af Familieretshuset henvises til § 1, nr. 5 og 30, i følgelovforslaget og bemærkningerne hertil. Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, punkt 3.3.4.

Til § 23

Det fremgår af § 38 i ægteskabsloven, at Statsforvaltningen under behandlingen af en sag om skilsmisse, herunder skilsmisse efter § 29, indkalder ægtefællerne til vilkårsforhandling, når en ægtefælle anmoder om det, når betingelserne for at give bevilling til separation eller skilsmisse ikke er opfyldte, og når Statsforvaltningen finder, at særlige omstændigheder taler for det.

Vilkårsforhandling er et led bestræbelserne på at få ægtefællerne til at finde en forligsmæssig løsning om vilkårene for separation eller skilsmisse. Ved en vilkårsforhandling vejledes ægtefællerne om retsgrundlaget og konfliktløsningsmulighederne. Vilkårsforhandling efter ægteskabsloven indeholder ikke rådgivning og vejledning til forældre om børns reaktion på en samlivsophævelse og forældrenes samarbejde efter samlivsophævelsen.

Det fremgår af § 32 i forældreansvarsloven, at Statsforvaltningen skal tilbyde børnesagkyndig rådgivning eller konfliktmægling til parter, der ikke er enige om forældremyndighed, barnets bopæl eller samvær, medmindre det er unødvendigt eller uhensigtsmæssigt. Statsforvaltningen kan efter § 32, stk. 2, også tilbyde konfliktmægling i andre tilfælde, hvis der er et særligt behov. Det er ikke obligatorisk at modtage børnesagkyndig rådgivning eller deltage i konfliktmægling for forældre, der har ophævet samlivet, heller ikke for gifte forældre der anmoder om separation og skilsmisse.

Det foreslås med § 23, *stk. 1*, at Familieretshuset skal stille det digitale forløb til rådighed, der med den i § 2, nr. 12, i følgelovforslaget foreslåede § 42 a i ægteskabsloven bliver obligatorisk at gennemføre for forældre, der har fælles børn under 18 år, og som anmoder om skilsmisse uden

forudgående separation efter § 29 i ægteskabsloven. Det digitale forløb skal gennemføres i refleksionsperioden.

Det digitale forløb har til formål at understøtte forældrenes mulighed for at arbejde med deres relation og blive bedre til at forstå børns reaktion på en skilsmisse. Forældre skal gennem forløbet kunne tilegne sig viden og værktøjer på egen hånd. Det digitale forløb er obligatorisk at gennemføre for forældre, der anmoder om skilsmisse efter § 29 i ægteskabsloven, og det suppleres af Familieretshusets øvrige tilbud om rådgivning m.v., herunder børnesagkyndig rådgivning og konfliktmægling, jf. de foreslåede bestemmelser i § 22. For så vidt angår baggrunden for det digitale forløb henvises til § 2, nr. 12, i følgelovforslaget og bemærkningerne hertil.

Den foreslåede bestemmelse i § 23, stk. 1, forpligter Familieretshuset til at stille det digitale forløb til rådighed og yde vejledning om det til de forældre, der skal gennemføre forløbet. Familieretshuset skal endvidere registrere, hvornår en forælder har gennemført forløbet med henblik på, at det kan indgå i den videre behandling af deres anmodning om skilsmisse efter § 29 i ægteskabsloven. Familieretshuset skal i udviklingen og administrationen af det digitale forløb have fokus på at sikre enkle og lette processer for forældrene, og på at forældrene modtager den nødvendige vejledning om Familieretshusets øvrige tilbud.

Ugifte forældre har adgang til den vejledning og rådgivning, der er indeholdt i det digitale forløb, ved brug af det digitale værktøj, som Familieretshuset efter den foreslåede bestemmelse i § 22, stk. 2, skal stille til rådighed.

Det foreslås endvidere med *stk. 2*, at Familieretshuset i refleksionsperioden skal tilbyde ovennævnte forældre en rådgivnings- og afklaringssamtale samt de i § 22, stk. 1 og 2, nævnte tilbud.

Rådgivnings- og afklaringssamtalen har til formål som en integreret del af refleksionsperioden at bibringe forældrene forståelse for børnenes situation. Samtalen skal give forældrene viden om samlivsophævelsens betydning for barnet og om den bedste måde at støtte barnet på både i perioden umiddelbart efter samlivsophævelsen og på længere sigt.

Samtalen afholdes i løbet af refleksionsperioden med henblik på, at forældrene gives viden og redskaber til at hjælpe barnet i den svære situation, som barnet kan stå i umiddelbart efter bruddet mellem forældrene. Samtidigt giver afholdelse af rådgivnings- og afklaringssamtalen kort tid efter samlivsophævelsen mulighed for, at samtalen kan danne grundlag for, at der etableres et stabilt grundlag for forældrenes fremtidige samarbejde om deres børn, og at konflikter mellem forældrene forebygges. Hvis forældrene har behov for rådgivning efter udløbet af refleksionsperioden, kan Familieretshuset tilbyde børnesagkyndig rådgivning efter § 32 i forældreansvarsloven. Dette gælder uanset, om forældrene har deltaget i en rådgivnings- og afklaringssamtale eller ej.

Alle forældre, der er omfattede af bestemmelsen, skal tilbydes en rådgivnings- og afklaringssamtale. Familieretshuset skal således ikke foretage en vurdering af, hvorvidt samtalen vil kunne være til hjælp for forældrene, medvirke til at forlige dem eller dæmpe deres konfliktniveau.

Rådgivnings- og afklaringssamtalen afholdes som udgangspunkt for forældrene sammen. Dette skal dog fraviges, hvis den ene forælder eller dennes barn har været udsat for vold fra den anden forælder, eller der er mistanke herom, jf. den foreslåede bestemmelse i § 10, stk. 2. Samtalen kan dog uanset dette afholdes for forældrene sammen, hvis begge forældre er indforståede hermed.

Rådgivnings- og afklaringssamtalen kan afholdes for den ene forælder alene, hvis den anden forælder ikke ønsker at deltage i samtalen.

Forældrene skal endvidere gives tilbud om de konfliktmæglings- og rådgivningsmuligheder, som Familieretshuset tilbyder efter de foreslåede bestemmelser i § 22, stk. 1 og 2. Det drejer sig bl.a. om børnesagkyndig rådgivning, samarbejdskurser og digitale værktøjer. Der henvises i denne forbindelse til § 22, stk. 1 og 2, og bemærkningerne hertil.

I lighed med rådgivnings- og afklaringssamtalen skal tilbuddet om konfliktmægling og rådgivning danne grundlaget for, at forældrene i refleksionsperioden bibringes en forståelse for børnenes situation og gives redskaber til at etablere et stabilt fremtidigt samarbejde om at sikre børnenes trivsel.

Tilbuddet om rådgivnings- og afklaringssamtalen og om konfliktmægling og rådgivning efter § 22, stk. 1 og 2, gives i forbindelse med gifte forældres anmodning om skilsmisse efter § 29 i ægteskabsloven, samtidigt med at de får orientering om det digitale forløb efter stk. 1.

For så vidt angår refleksionsperioden henvises til § 2, nr. 6 og 12, i følgelovforslaget.

Efter den foreslåede bestemmelse i *stk. 3* skal Familieretshuset også tilbyde en rådgivnings- og afklaringssamtale til ugifte forældre, der ophæver samlivet, og som har fælles børn, der ikke er fyldt 18 år. Samtalen tilbydes for ugifte forældre i tre måneder efter deres samlivsophævelse.

For så vidt angår rådgivnings- og afklaringssamtalens indhold og formål henvises til det ovenfor anførte under den foreslåede bestemmelse i stk. 2.

Tilbuddet til ugifte forældre gælder i tre måneder efter samlivsophævelsen, dvs. svarende til refleksionsperiodens længde. Samlivsophævelse anses for at være sket, når fællesskabet om bolig og husholdning, dvs. om det fælles hjem, afbrydes på grund af uoverensstemmelse.

Hvis ugifte forældre henvender sig til Familieretshuset senere end tre måneder efter samlivsophævelsen, uden at de har en sag efter forældreansvarsloven under behandling i Familieretshuset, kan Familieretshuset tilbyde dem børnesagkyndig rådgivning efter § 32, stk. 2, i forældreansvarsloven.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, punkt 3.3.3.

Til § 24

Der er i § 21 i bekendtgørelse nr. 146 om forældremyndighed, barnets bopæl, samvær m.v. af 22. februar 2016 fastsat regler om anvendelsen i sagsbehandlingen af oplysninger, som forældre har givet i forbindelse med børnesagkyndig rådgivning eller konfliktmægling. Det fremgår således af § 21, stk. 1, at der ikke til brug for Statsforvaltningens afgørelse af en sag om forældremyndighed, bopæl eller samvær må indhentes oplysninger, som forældrene har givet under rådgivningen eller konfliktmæglingen, og at den børnesagkyndige eller mægleren heller ikke må videregive sådanne oplysninger til brug for afgørelsen. Dette gælder dog efter § 21, stk. 3 og 4, ikke, hvis forældrene har givet samtykke eller forældrene har anmodet sagsbehandleren i Statsforvaltningen om at deltage. Når rådgivningen eller mæglingen er gennemført, skal sagsbehandleren dog efter § 21, stk. 2, orienteres om, hvorvidt forældrene er blevet enige, eller sagsbehandlingen skal fortsætte. Forældrene kan i forbindelse hermed anmode om, at en aftale indgået mellem forældrene under mægling videregives til sagsbehandleren i Statsforvaltningen, jf. § 21, stk. 6. Det fremgår ikke af den familieretlige lovgivning i øvrigt bestemmelser, der hindrer videregivelsen af oplysninger fra parter internt i Statsforvaltningen.

Det foreslås med § 24, at reglerne om videregivelse af oplysninger, som parter er fremkommet med i forbindelse rådgivning eller konflikthåndtering, til brug for behandlingen af en sag fastsættes i Familieretshusloven.

Med den foreslåede bestemmelse i *stk. 1* foreslås, at der som hovedregel ikke kan videregives oplysninger om parter, som er fremkommet i forbindelse med rådgivning eller konflikthåndtering, til sagsbehandleren i Familieretshuset, der behandler parternes sag om f.eks. forældremyndighed, barnets bopæl eller samvær. Det foreslås dog, at oplysningerne kan videregives, hvis den part, som oplysningerne vedrører, samtykker. Bestemmelsen kan f.eks. være relevant, hvis rådgiveren eller mægleren i forbindelse med afslutningen af forløbet aftaler med parterne, at det kan være hensigtsmæssigt, at sagsbehandleren, der behandler parternes sag, modtager de oplysninger, som er kommet frem under rådgivningen eller mæglingen, uanset at parterne måske ikke er nået til endelig enighed på alle områder. Det er et krav, at der opnås eksplicit samtykke fra parten til videregivelsen af de pågældende oplysninger.

Med bestemmelsen foreslås en videreførelse af den retstilstand, der hidtil har været gældende for Statsforvaltningens interne videregivelse af oplysninger til brug for behandlingen af en sag, når en part er fremkommet med oplysningerne i forbindelse med børnesagkyndig rådgivning eller mægling. Dette findes hensigtsmæssigt for at sikre, at der kan skabes et fortroligt rådgivnings- og konflikthåndteringsrum, hvor parterne åbent kan indgå i en dialog for at finde løsninger.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, punkt 3.3.4.

Til § 25

Afgørelser om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær træffes efter anmodning fra en part, uanset om afgørelsen træffes af Statsforvaltningen eller retten. Det er ikke muligt for en myndighed at igangsætte en sag efter forældreansvarsloven. Kommunalbestyrelsen har således heller ikke en sådan mulighed, uanset at forældremyndighed, barnets bopæl og samvær kan have betydning for kommunalbestyrelsens arbejde med udsatte børn og deres familier, herunder ved iværksættelse af foranstaltninger efter serviceloven.

Det foreslås med § 25, at der indføres en initiativret for kommunalbestyrelsen i sager efter forældreansvarsloven med henblik på at forebygge mistrivsel hos et barn. Initiativretten skal give kommunalbestyrelsen mulighed for at rette henvendelse til Familieretshuset og give Familieretshuset mulighed for på baggrund af kommunalbestyrelsens initiativ at indlede en sag efter forældreansvarsloven, uanset at der ikke foreligger en anmodning fra en forælder.

Initiativretten er tillagt den kommunalbestyrelse, der er forpligtet til at yde hjælp til barnet efter kapitel 11 i serviceloven, jf. § 9 a i retssikkerhedsloven.

Efter retssikkerhedsloven træffes afgørelser om foranstaltninger efter kapitel 11 i serviceloven altid af den kommune, som er opholdskommune for indehaveren af forældremyndigheden. Hvis forældrene har hver sin opholdskommune, og barnet ikke bor sammen med den af forældrene, som har forældremyndigheden over barnet, træffes afgørelse om foranstaltninger efter servicelovens kapitel 11 af opholdskommunen for den af forældrene, som har forældremyndighed over barnet, og initiativretten er således tillagt denne kommune. Bor forældre, der har fælles forældremyndighed, i hver sin kommune, er begge kommuner forpligtede til at yde hjælpe efter kapitel 11 i serviceloven. I disse tilfælde er begge disse kommuner således tillagt initiativretten efter § 25.

Afgørelsen af familieretlige spørgsmål om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær kan have afgørende indflydelse på et udsat barns trivsel og for kommunalbestyrelsens arbejde med beskyttelsen af barnet. Initiativretten skal være et redskab til at sikre sammenhæng mellem de kommunale myndigheders arbejde med et udsat barn og Familieretshusets stillingtagen til familieretlige spørgsmål og til at sikre, at kommunen har mulighed for at forebygge mistrivsel hos et barn. Initiativretten har til formål at hjælpe og beskytte et barn, hvis trivsel er så truet, at det indgår i kommunalbestyrelsens overvejelser at iværksætte en anbringelse af barnet uden for hjemmet, og hvor afgørelsen af familieretlige spørgsmål, såsom hos hvilken forælder barnet har bopæl eller barnets samvær med den ene forælder, har betydning for risikoen for barnets trivsel, f.eks. hvis barnet oplever vold eller omsorgssvigt i hjemmet hos den ene forælder.

Det foreslås med *stk. 1*, at kommunalbestyrelsen anvender initiativretten ved at rette henvendelse til Familieretshuset med anmodning om at indlede en sag efter forældreansvarsloven. Kommunalbestyrelsen skal begrunde anmodningen og medsende tilstrækkelige oplysninger for, at

Familieretshuset kan vurdere, hvorvidt der kan indledes en sag på baggrund af kommunalbestyrelsens anvendelse af initiativretten. Det er ikke et krav, at kommunalbestyrelsen i anmodningen angiver, hvilken afgørelse med hensyn til forældremyndighed, barnets bopæl eller samvær, som kommunalbestyrelsen finder, vil være ønskelig, men det vil ofte være en integreret og naturlig del af en anmodning.

Kommunalbestyrelsen vil som udgangspunkt anvende muligheden i stk. 1 ved, at der sendes en anmodning fra kommunens kontaktpunkt efter den foreslåede bestemmelse i lovforslagets § 55 til kontaktpunktet i den pågældende afdeling i Familieretshuset. Det sikres derved, at der internt i kommunen er en ensartet og koordineret anvendelse af initiativretten. Anvendelsen af kontaktpunktet betyder endvidere, at der allerede fra det tidspunkt, hvor Familieretshuset modtager en anmodning fra kommunen, er etableret det fornødne myndighedssamarbejde om sagen, bl.a. med henblik på at Familieretshuset hurtigt kan indhente de for sagen nødvendige oplysninger og dermed hurtigt afklare, hvorvidt der skal iværksættes en sag efter forældreansvarsloven.

Kommunalbestyrelsens initiativret og Familieretshusets mulighed for at iværksætte en sag efter bestemmelserne i § 25 på baggrund af kommunalbestyrelsens anvendelse af initiativretten gælder alene sager efter forældreansvarsloven, da de afgørende familieretlige spørgsmål af betydning for et barns trivsel, dvs. forældremyndighed, barnets bopæl og samvær, reguleres i forældreansvarsloven. Initiativretten foreslås ikke at dække andre familieretlige love, da spørgsmålene, der reguleres deri, ikke har så væsentlig betydning for et barns trivsel og kommunalbestyrelsen arbejder hermed, at det kan begrunde en selvstændig initiativret. Det bemærkes i denne forbindelse, at sager om adoption uden samtykke efter adoptionsloven iværksættes af kommunen efter gældende ret og således ikke er omfattet af den foreslåede initiativret.

Kommunalbestyrelsen kan anvende initiativretten til at anmode Familieretshuset om at indlede en sag efter forældreansvarsloven, selvom Familieretshuset ikke på tidspunktet for modtagelsen af anmodningen behandler en sag efter forældreansvarsloven efter anmodning fra en part.

Kommunalbestyrelsen kan ligeledes anvende initiativretten i situationer, hvor Familieretshuset har en sag efter forældreansvarsloven under behandling, der er iværksat efter anmodning fra en forælder. Såfremt Familieretshuset finder, at betingelserne i § 25 er opfyldte, vil kommunalbestyrelsens anvendelse af initiativretten i sidstnævnte tilfælde betyde, at sagen behandles efter de særlige regler i § 25, bl.a. om at Familieretshuset anses for sagsøger under Familierettens behandling af sagen, jf. den foreslåede bestemmelse i § 45, stk. 6. Anvendelse af initiativretten under en sag kan f.eks. være relevant i tilfælde, hvor en part har anmodet om ophævelse af samvær, fordi det er skadeligt for barnet, men hvor kommunalbestyrelsen er bekymret for, at parten på grund af trusler om vold fra den anden part vil trække anmodningen tilbage. Hvis kommunalbestyrelsens formål derimod alene er at sikre, at Familieretshuset er i besiddelse af alle relevante oplysninger, skal kommunalbestyrelsen ikke anvende initiativretten, men i stedet de foreslåede almindelige samarbejds mekanismer i § 31 om udveksling af oplysninger og § 32 om tværsektorielle møder.

Kommunalbestyrelsen foreslås efter stk. 1 alene at kunne anvende initiativretten med henblik på at forebygge mistrivsel hos barnet, hvis der er grund til at antage, at forhold vedrørende forældremyndighed, barnets bopæl eller samvær medvirker til åbenbar risiko for, at barnets sundhed eller udvikling lider alvorlig skade. Målgruppen for initiativretten er i vid udstrækning identisk med sager, hvor det indgår i kommunalbestyrelsens overvejelser om iværksættelse af støtteforanstaltninger efter serviceloven at anbringe barnet uden for hjemmet uden samtykke efter § 58 i serviceloven.

Anbringelse af et barn uden for hjemmet uden forældremyndighedsindehaverens samtykke er således efter § 58, stk. 1, i serviceloven bl.a. betinget af, at der er en åbenbar risiko for, at barnets eller den unges sundhed eller udvikling lider alvorlig skade. Betingelserne for anvendelse af initiativretten om åbenbar risiko for, at barnets sundhed eller udvikling lider alvorlig skade, skal fortolkes på samme måde som kravene i § 58, stk. 1, i serviceloven, dog således at initiativretten også kan anvendes med henblik på at forebygge mistrivsel hos barnet. Det vil sige i situationer, hvor kommunalbestyrelsen med en vis grad af sandsynlighed kan forudse, at en anbringelse af barnet uden for hjemmet vil kunne komme på tale, men der forsøges fortsat anvendt mindre indgribende støtteforanstaltninger.

Ved barnets sundhed forstås i lighed med efter § 58 i serviceloven barnets almentilstand. Heri indgår ikke blot snævert helbredsmæssige forhold, men også andre forhold af betydning for barnets trivsel. Ved henvisningen til, at der skal foreligge en risiko, angives, at der skal tages hensyn både til barnets forhold på det konkrete tidspunkt og til barnets fremtidige opvækstbetingelser. Behovet for at beskytte barnet tilsiger, at det skal være muligt at anvende initiativretten inden det tidspunkt, hvor barnet er skadet i en grad, som gør det meget vanskeligt at hjælpe, f.eks. fordi der er truffet afgørelse om, at barnet skal have bopæl hos en forælder, som yder utilstrækkelig omsorg over for barnet.

Hensynet til barnet tilsiger endvidere, at det skal være muligt at anvende initiativretten inden det tidspunkt, hvor kommunalbestyrelsen af hensyn til barnets bedste træffer afgørelse om anbringelse uden hjemmet, og hvor en familieretlig afgørelse kan medvirke til at forebygge anbringelsen.

Det er derfor ikke en betingelse for kommunalbestyrelsens brug af initiativretten, at barnet har været udsat for en alvorlig skade på sundhed eller udvikling. En åbenbar risiko kan f.eks. foreligge, hvis søskende til barnet har været udsat for overgreb under samvær med en forælder.

Det er endvidere en betingelse for kommunalbestyrelsens anvendelse af initiativretten, at der er grund til at antage, at forhold vedrørende forældremyndighed, barnets bopæl eller samvær medvirker til risikoen for barnets sundhed eller udvikling. Formålet med betingelsen er at sikre, at initiativretten alene anvendes i sager, hvor det familieretlige system kan bidrage til beskyttelsen af barnet. Initiativretten kan og skal således ikke anvendes, hvor familiens problemer ikke helt eller delvist kan afhjælpes ved afgørelse om familieretlige spørgsmål om forældremyndighed, barnets

bopæl og samvær. Det er på den anden side ikke et krav, at risikoen for barnets sundhed og udvikling og familiens problemer kun skyldes familieretlige spørgsmål. Det er alene et krav, at der er grund til at antage, at forhold vedrørende forældremyndighed, barnets bopæl eller samvær medvirker til risikoen for barnet. Der skal således foreligge en begrundet antagelse for sammenhængen mellem forældremyndighed, barnets bopæl og samvær og barnets behov for støtte.

Kommunalbestyrelsen skal i anmodningen til Familieretshuset efter § 25, stk. 1, gøre rede for, at de ovennævnte betingelser for anvendelsen af initiativretten er opfyldte. Er redegørelsen ikke fyldestgørende, anmoder Familieretshuset kommunalbestyrelsen om supplerende oplysninger eller om at uddybe anmodningen.

Det foreslås med *stk. 2*, at Familieretshuset, når der modtages en anmodning fra en kommunalbestyrelse på baggrund af den i *stk. 1*, foreslåede initiativret, skal iværksætte en undersøgelse af det pågældende barns forhold. Undersøgelsen skal have fokus på barnets familieretlige forhold. Formålet med undersøgelsen er alene at klarlægge, hvorvidt betingelserne i § 25, stk. 1, for anvendelsen af initiativretten er opfyldt. Undersøgelsen har således alene et sagsoplysende og ikke et løsningsorienteret fokus.

Omfanget af undersøgelsen skal tilpasses den konkrete sag og vil være afhængigt af, hvilke oplysninger kommunalbestyrelsen har fremsendt sammen med anmodningen. Såfremt kommunalbestyrelsen har fremsendt tilstrækkelige oplysninger til, at Familieretshuset umiddelbart kan konstatere, at betingelserne i § 25, stk. 1, er opfyldte, skal Familieretshuset ikke fortsætte undersøgelsen af barnets forhold efter den foreslåede bestemmelse i § 25, stk. 2, men i stedet påbegynde behandlingen af sagen efter bestemmelserne i kapitel 10, jf. den foreslåede bestemmelse i § 25, stk. 3. Dette kan f.eks. være tilfældet, hvis kommunalbestyrelsen har vedlagt anmodningen efter § 25, stk. 1, en børnesagkyndig undersøgelse, hvoraf fremgår, at der er grund til at antage, at forhold vedrørende forældremyndighed, barnets bopæl eller samvær medvirker til, at der er åbenbar risiko for, at barnets sundhed eller udvikling lider alvorlig skade.

Intensiteten af Familieretshusets indledende undersøgelse afhænger af den konkrete sag, men undersøgelsen skal afklare i en grad, der næsten giver sikkerhed for, at familieretlige forhold i form af forældremyndighed, barnets bopæl og samvær medvirker til risikoen for barnets sundhed og udvikling. Dette skyldes, at Familieretshusets behandling af en familieretlig sag ikke må forsinke en socialretlig løsning af barnets problemer i form af f.eks. en anbringelse uden for hjemmet, hvis afgørelsen af familieretlige spørgsmål ikke kan afhjælpe barnets problemer.

Familieretshuset kan som led i undersøgelsen af barnets forhold indhente oplysninger fra kommunen eller parterne med henblik på oplysning af sagen. Familieretshuset kan også afholde en samtale med barnet efter § 34 i forældreansvarsloven.

I det omfang, der er behov for at undersøge barnets forhold, som beskrevet ovenfor, kan Familieretshuset overlade det til kommunalbestyrelsen at foretage undersøgelserne, herunder afholde eventuelle samtaler med barnet.

Under Familieretshusets undersøgelse efter stk. 2 på baggrund af kommunens henvendelse er der alene tale om en vurdering af, hvorvidt der skal rejses en § 7-sag. Der er således endnu ikke tale om, at Familieretshuset behandler en sag, hvor der skal træffes en forvaltningsretlig afgørelse, og hvor barnet og forældrene skal varetage deres interesser. Dette betyder, at barnet og forældrene, som kommunens henvendelse omhandler, ikke har partsstatus under undersøgelsen. Der skal således ikke ske partshøring i forbindelse med undersøgelsen, og der er ikke adgang til partsaktindsigt efter forvaltningsloven. Barnet og forældrene har dog adgang til egen access efter § 8 i offentlighedsloven. Fra det tidspunkt, hvor Familieretshuset har besluttet at rejse en § 7-sag på baggrund af kommunens henvendelse, har barnet og forældrene partsstatus. Under hensyn hertil må undersøgelsen ikke gå videre, end hvad der er nødvendigt for at vurdere, hvorvidt betingelserne i § 25, stk. 1, er opfyldte.

Det foreslås med bestemmelsen i *stk. 3*, at hvis Familieretshuset finder, at betingelserne i den foreslåede bestemmelse i *stk. 1* om kommunalbestyrelsens initiativret er opfyldte, skal Familieretshuset behandle sagen som en § 7-sag. Familieretshusets vurdering af, hvorvidt der skal iværksættes en sag på baggrund af en anmodning efter § 25, stk. 1, skal basere sig dels på oplysningerne i kommunalbestyrelsens henvendelse, herunder vedlagte oplysninger såsom en børnesagkyndig undersøgelse, samt på Familieretshusets egen undersøgelse af barnets forhold efter § 25, stk. 2.

Familieretshusets beslutning om, hvorvidt betingelserne i § 25, stk. 1, er opfyldte, og sagen skal behandles, er ikke en forvaltningsretlig afgørelse og kan således ikke indbringes for Familieretten efter reglerne i denne lov.

Såfremt Familieretshuset finder, at betingelserne i § 25, stk. 1, er opfyldte, skal Familieretshuset behandle sagen som en § 7-sag efter de foreslåede bestemmelser i kapitel 10. Dette skyldes, at sager, hvor initiativretten kan anvendes, har en karakter og alvorlighed, som nødvendiggør dels en tværfaglig behandling af sagen med et tæt samarbejde med kommunen, dels at Familieretten træffer afgørelsen. Der henvises i denne forbindelse til lovforslagets §§ 29-33 og bemærkningerne hertil.

Det er Familieretshuset, der skal tage stilling til, hvorvidt betingelserne i § 25, stk. 1, er opfyldte. Familieretten skal således ikke tage stilling til dette spørgsmål ved behandlingen af sagen. Såfremt Familieretshuset på baggrund af oplysningerne i kommunalbestyrelsens anmodning og de oplysninger, der er fremkommet ved undersøgelsen efter § 25, stk. 2, omvendt vurderer, at betingelserne i § 25, stk. 1, for anvendelse af initiativretten ikke er opfyldte, skal Familieretshuset afslutte behandlingen af sagen uden at træffe afgørelse. Familieretshuset skal orientere den anmodende kommunalbestyrelse herom, jf. den foreslåede bestemmelse i *stk. 4, 1. pkt.*, bl.a. med henblik på at kommunalbestyrelsen kan iværksætte de nødvendige foranstaltninger efter den

socialretlige lovgivning. Familieretshuset skal endvidere orientere parterne, typisk forældremyndighedsindehaverne, om, at sagen afsluttes uden afgørelse. Det kan afhængigt af sagens indhold og karakter være relevant at vejlede parterne om muligheden for at indgive en anmodning efter forældreansvarsloven om ændring af forhold vedrørende forældremyndighed, barnets bopæl og samvær. Familieretshusets beslutning om at afslutte en sag uden at træffe afgørelse er ikke en forvaltningsretlig afgørelse.

Hvis Familieretshuset under behandlingen af sagen vurderer, at betingelserne i § 25, stk. 1, ikke er opfyldte, kan Familieretshuset standse behandlingen af sagen. Dette kan f.eks. være i tilfælde, hvor det ved Børneenhedens samtaler med barnet afklares, at afgørelsen af familieretlige spørgsmål ikke medvirker til, at der er risiko for barnets sundhed eller udvikling. Et sådant forhold skal dog af hensyn til barnet så vidt muligt være afklaret i forbindelse med Familieretshusets indledende undersøgelse efter § 25, stk. 2.

En ændring af hvilken kommunalbestyrelse der efter retssikkerhedsloven er forpligtet til at yde støtte til barnet efter den socialretlige lovgivning, således at den kommunalbestyrelse, der sendte anmodningen efter § 25, stk. 1, ikke længere er forpligtet til at yde støtte til barnet, bevirker ikke, at Familieretshuset skal afslutte behandlingen af sagen. Det er derimod i disse situationer vigtigt, at Familieretshuset hurtigst muligt tager kontakt til den kommunalbestyrelse, der efter f.eks. en forældremyndighedsindehavers flytning er forpligtet efter retssikkerhedsloven til at yde støtte, med henblik på at etablere et samarbejde.

Fra tidspunktet for Familieretshusets beslutning om, at betingelserne i § 25, stk. 1, er opfyldte, og at sagen skal behandles som en § 7-sag, er der tale om en forvaltningsretlig afgørelsessag. Dette betyder, at de involverede fra dette tidspunkt har partsstatus med de rettigheder, der følger af forvaltningsloven. Hvem, der er parter i sagen, fastlægges efter almindelige forvaltningsretlige principper. Parter vil således uden tvivl være barnet samt en forælder eller anden person, som vil være adressat for den eventuelle afgørelse om forældremyndighed, barnets bopæl eller samvær, som Familieretten træffer i sagen. Øvrige personer, der har en væsentlig og individuel interesse i sagen, vil ligeledes have partsstatus. Den kommune, der har rettet henvendelse til Familieretshuset efter § 25, er derimod ikke part i sagen.

Med bestemmelsen i *stk. 4* foreslås en orienteringspligt for Familieretshuset i sager, hvor initiativretten er anvendt. Familieretshuset skal således efter bestemmelsen løbende holde den anmodende kommunalbestyrelse orienteret om Familieretshusets behandling af sagen, herunder orientere hvis Familieretshuset beslutter ikke at indlede en sag efter forældreansvarsloven. Hvis der under sagens behandling sker en ændring af, hvilken kommunalbestyrelse der er forpligtet til at yde støtte til barnet efter kapitel 11 i serviceloven, skal Familieretshusets orientering ske til den kommunalbestyrelse, der har overtaget forpligtelsen til at yde denne støtte. Bestemmelsen kan f.eks. være relevant, hvor forældremyndighedsindehaveren flytter under sagens behandling. Udvekslingen af personoplysninger i forbindelse med orienteringen sker med hjemmel i den foreslåede bestemmelse i § 31.

Den foreslåede bestemmelse skal ses i sammenhæng med de foreslåede bestemmelser om udveksling af oplysninger og samarbejde i §§ 31 og 32. I sager, hvor kommunalbestyrelsen har anvendt initiativretten, vil der oftest være et forstærket informationsbehov fra kommunalbestyrelsens side, idet kommunalbestyrelsens iværksættelse af støtteforanstaltninger, herunder anbringelse af barnet uden for hjemmet, kan være afhængig af, hvorvidt familiens problemer helt eller delvist kan afhjælpes ved afgørelse af familieretlige spørgsmål.

Orienteringen af kommunalbestyrelsen kan ske til kommunens kontaktpunkt, jf. den foreslåede bestemmelse i § 55. Senere i sagsbehandlingsforløbet kan det være relevant, at orienteringen i stedet sker til barnets sagsbehandler i kommunen.

For så vidt angår, hvilke oplysninger der kan udveksles og forholdet til persondataretten henvises til bemærkningerne til § 31.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, punkt 3.3.8.

Til § 26

Efter gældende ret følger det af den for sagen gældende lovgivning, hvordan Statsforvaltningen eller Ankestyrelsen afslutter en enkel sag efter den familieretlige lovgivning.

Det fremgår således af §§ 9 og 10 og § 13, stk. 1, i forældreansvarsloven, at afslutning af en sag om aftale om forældremyndighed sker ved Statsforvaltningens modtagelse af en anmeldelse af aftalen. Sager om barnets bopæl og samvær kan af Statsforvaltningen afsluttes ved notering af en aftale herom eller udstedelse af en bekræftelse på aftalen. Ved den i følgelovforslagets § 1, nr. 15, foreslåede § 18 a i forældreansvarsloven foreslås, at afslutning af en sag om aftale om delt bopæl sker ved Statsforvaltningens modtagelse af en anmeldelse af aftalen. Det fremgår af § 42 i ægteskabsloven, at en sag om separation eller skilsmisse, hvor parterne er enige, herunder også om vilkårene, afsluttes ved Statsforvaltningens udstedelse af en bevilling. Statsforvaltningen afslutter en sag om faderskab eller medmoderskab efter § 1 a, stk. 1, § 3 a, stk. 1, § 3 b, stk. 1, og § 14 i børneloven, hvor der ikke foreligger en tvist, ved registrering af eller modtagelse af anerkendelse af faderskabet eller medmoderskabet. I sager om efternavne efter § 6, stk. 2, i navneloven afslutter Ankestyrelsen sagen ved at modtage en anmeldelse. Endvidere kan Statsforvaltningen afslutte sager om børne- og ægtefællebidrag ved at udstede en bidragsafgørelse i overensstemmelse med parternes aftale.

Det foreslås med bestemmelsen i § 26, at Familieretshuset afslutter en enkel sag, der er visiteret til behandling som en § 5-sag, ved at modtage en anmeldelse, godkende, registrere eller notere en aftale, udstede en bevilling eller resolution i overensstemmelse med en aftale eller give en tilladelse eller godkendelse.

Med bestemmelsen foreslås, at § 5-sager afsluttes af Familieretshuset. Med bestemmelsen implementeres således det foreslåede system i Familieretshuset, hvor en sag visiteres til behandling i ét af de tre spor som en § 5-sag, en § 6-sag eller § 7-sag, jf. de foreslåede bestemmelser i §§ 5-7. Efter den foreslåede bestemmelse i § 5 visiteres enkle sager til behandling som § 5-sager efter bestemmelserne i den foreslåede § 26. Da der er tale om enkle sager foreslås afgørelseskompetencen tillagt Familieretshuset. Der henvises i denne forbindelse til bemærkningerne til § 5 og til de almindelige bemærkninger, punkt 3.3.1.

Med bestemmelsen foreslås endvidere, at § 5-sager kun kan afsluttes på de i bestemmelsen fastsatte måder. Formålet med den foreslåede bestemmelse er i denne henseende at samle og tydeliggøre, hvordan Familieretshuset afslutter sager, der er visiteret til behandling som § 5-sager. Det følger modsætningsvist af bestemmelsen, at Familieretshuset ikke kan afslutte en § 5-sag ved at træffe afgørelse i en partstvist eller afslå anmeldelse, godkendelse, tilladelse, registrering eller notering af en aftale eller udstedelse af en bevilling eller resolution. Dette gælder uanset hvor enkel sagen i øvrigt er. Såfremt det under behandlingen af en § 5-sag viser sig, at der er tale om en partstvist, hvor der er behov for, at Familieretshuset træffer afgørelse, skal visitationen af sagen ændres, så den behandles som en § 6-sag. Dette kan f.eks. være tilfældet, hvis en part, der ansøger om bidrag efter børnebidragsloven, har angivet, at den anden part forventes at være enig i bidragspligten, hvorfor sagen visiteres til behandling som § 5, men at dette viser sig under sagens behandling ikke at være korrekt. Det kan f.eks. også være tilfældet, hvor Familieretshuset ikke kan modtage en anmeldelse om overførelse af forældremyndighed efter forældreansvarsloven, fordi der ikke ses at være international kompetence, eller aftalen strider mod ordre public. Der skal i begge tilfælde ske ændring af visitationen, så sagen behandles som en § 6-sag eller en § 7-sag.

Bestemmelsen medfører ikke ændringer af, hvordan den konkrete sag afsluttes, og hvilken retsvirkning dette har. Reguleringen heraf fremgår fortsat af den for sagen gældende lovgivning.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, punkt 3.3.5.

Til § 27

Efter gældende ret følger det af den for sagen gældende lovgivning, hvorvidt en mindre enkel sag afsluttes ved, at Statsforvaltningen, Ankestyrelsen eller retten træffer afgørelse efter den familieretlige lovgivning. Det følger endvidere af den for sagen gældende lovgivning, hvorvidt og i givet fald til hvilken myndighed afgørelsen kan påklages.

Efter gældende ret følger det af den for sagen gældende lovgivning, hvorvidt en mindre enkel sag afsluttes ved, at Statsforvaltningen, Ankestyrelsen eller retten træffer afgørelse efter den familieretlige lovgivning. Det følger endvidere af den for sagen gældende lovgivning, hvorvidt og i givet fald hvilken myndighed afgørelsen kan påklages til eller indbringes for.

Det fremgår således af forældreansvarsloven, at retten træffer afgørelse om forældremyndighed efter §§ 11 og 14 i forældreansvarsloven og om barnets bopæl efter § 17 i forældreansvarsloven. Det fremgår endvidere af forældreansvarsloven, at Statsforvaltningen har kompetence til at træffe afgørelse i en række andre sagstyper. Det drejer sig om afgørelse om forældremyndighed ved dødsfald efter §§ 15 og 15 a, samvær efter §§ 20 og 21, anden kontakt end samvær efter § 22, orientering om barnet efter § 23, stk. 3, mulighed efter § 25 for at tage barnet med til udlandet, Færøerne og Grønland i en kortere periode, forældremyndighed når forældremyndighedsindehaveren er forhindret i at træffe bestemmelse om barnets personlige forhold efter § 28, og afgørelse i sager om klage vedrørende orientering om barnet efter § 41, stk. 5. Efter § 26 i forældreansvarsloven træffes midlertidig afgørelse om forældremyndighed og bopæl under behandlingen af en sag herom af den myndighed, dvs. Statsforvaltningen eller retten, der behandler sagen i øvrigt. Midlertidig afgørelse om samvær og anden kontakt efter § 29 træffes af Statsforvaltningen eller i særlige tilfælde af Ankestyrelsen, og midlertidig afgørelse om kontaktbevarende samvær efter § 29 a træffes af Statsforvaltningen. Efter § 41, stk. 1, i forældreansvarsloven kan Statsforvaltningens afgørelser efter forældreansvarsloven som udgangspunkt påklages til Ankestyrelsen.

Efter ægteskabsloven træffer Statsforvaltningen afgørelse om størrelsen af ægtefællebidrag og ændring heraf, jf. § 50, stk. 1, og § 53, stk. 2, i ægteskabsloven, og om klage over den kommunale prøvelsesmyndigheds afgørelser om dispensation for visse ægteskabsbetingelser m.v., jf. § 58 b. Statsforvaltningens afgørelser kan efter § 58 a, stk. 1, i ægteskabsloven påklages til Ankestyrelsen.

Retten træffer efter ægteskabsloven afgørelse om omstødelse af ægteskab, jf. §§ 23 og 24, separation og skilsmisse og om vilkårene herfor, jf. § 43, pligten til at betale ægtefællebidrag og ændring af bidragspligt, jf. § 50, stk. 1, og § 53, stk. 1, ændring af bidragspligt og størrelse af ægtefællebidrag fastsat ved aftale, jf. § 52, vilkår for separation og skilsmisse, jf. § 55, og ændring m.v. af aftale om formuedeling, bidragspligt eller andre vilkår, jf. § 58. Statsforvaltningens afgørelser kan påklages til Ankestyrelsen, jf. § 58 a, stk. 1.

Efter børnebidragsloven træffer Statsforvaltningen afgørelse om børnebidrag. Statsforvaltningens afgørelser kan efter § 21, stk. 1, i børnebidragsloven påklages til Ankestyrelsen.

Efter bidragsopkrævningsloven træffer Statsforvaltningen efter § 2, 2. pkt., afgørelse i sager, hvor der er fremsat indsigelse mod eksistensen af et krav om underholdsbidrag, hvis kravet følger af udenlandsk ret og er omfattet af lovens § 2, stk. 2, og efter § 20 træffer Statsforvaltningen beslutning om, at reglerne i § 19 om opfyldelse af bidragspligt eller sikkerhed for opfyldelse af bidragspligt finder anvendelse over for en mand, der er part i en påbegyndt faderskabssag. Det fremgår af § 23 a, stk. 2, i bidragsopkrævningsloven, at Statsforvaltningens afgørelser kan påklages til Ankestyrelsen.

Efter § 20 i børneloven træffer retten afgørelse om faderskab eller medmoderskab, hvis dette ikke er registreret eller anerkendt. Statsforvaltningen træffer efter § 26, stk. 1, afgørelse om, hvorvidt en

sag om faderskab eller medmoderskab skal genoptages. Statsforvaltningens afgørelse herom kan indbringes for retten, jf. § 26, stk. 2.

Statsforvaltningen træffer efter § 16, stk. 3 og stk. 4, 1. pkt., i navneloven afgørelse i visse sager om navngivning og navneændring. Det fremgår af § 21, stk. 1, i navneloven, at Statsforvaltningens afgørelser kan påklages til Ankestyrelsen.

Efter ægtefælleloven træffer Statsforvaltningen afgørelse om tilladelse til dispositioner efter lovens § 1, stk. 3, og § 7, stk. 1, og om fastsættelse eller ændring af ægtefællebidrag efter lovens §§ 56 og 58. Det fremgår af § 61, stk. 1, i ægtefælleloven, at Statsforvaltningens afgørelser kan påklages til Ankestyrelsen.

Efter § 3, stk. 4, i lov om Haagerkonventionen af 2007 træffer Statsforvaltningen afgørelse om indsigelser mod Statsforvaltningens afgørelse om at erklære en udenlandsk afgørelse om børne- eller ægtefællebidrag eksigibel. Statsforvaltningens afgørelse kan efter § 3, stk. 5, påklages til Ankestyrelsen.

Efter bekendtgørelsen om anvendelsen af underholdspligtforordningen træffer Statsforvaltningen afgørelse, hvis bidragsbetaleren fremsætter indsigelser om en fordring, der søges inddrevet i Danmark efter underholdspligtforordningen. Efter bekendtgørelsen træffer Statsforvaltningen afgørelse om at erklære en udenlandsk afgørelse, der er omfattet af afdeling 2 i forordningens kapitel om fuldbyrdelse, for eksigibel, hvorefter afgørelsen kan inddrives i Danmark. Statsforvaltningens afgørelser efter bekendtgørelsen kan påklages til Ankestyrelsen.

Efter § 56 a i udlændingeloven træffer Statsforvaltningen afgørelse om udpegning af en personlig repræsentant for en uledsaget mindreårig udlænding og om ændring heraf. Det fremgår af § 56 a, stk. 4, at Statsforvaltningens afgørelse kan påklages til Ankestyrelsen.

Det foreslås med bestemmelsen i § 27, 1. pkt., at Familieretshuset behandler en § 6-sag ved at oplyse sagen og tilbyde parterne rådgivning og konflikthåndtering m.v. med henblik på, at parterne når til enighed.

Det foreslås videre med § 27, 2. pkt., at hvis parterne uanset den støtte, som de har modtaget i Familieretshuset, ikke kan finde en løsning på deres uenighed, træffer Familieretshuset afgørelse i sagen, når den er oplyst. Afgørelsen træffes efter bestemmelserne i den lovgivning, som er gældende for den pågældende sag. Dette gælder dog ikke, hvis sagen er omfattet af den foreslåede bestemmelse i § 28.

Efter § 28, stk. 1, er det derimod Familieretten, der træffer afgørelse i § 6-sager om forældremyndighed og barnets bopæl samt i § 6-sager om samvær, hvis afgørelsen vil være indgribende for barnet. Efter § 28, stk. 2, er det endvidere Familieretten, der træffer afgørelse i § 6-sager, der indeholder komplekse faktiske eller juridiske problemstillinger, og i § 6-sager om

omstødelse af ægteskab, der efter § 23 i lov om ægteskabs indgåelse og opløsning anlægges af Familieretshuset. Derudover afgøres en sag også Familieretten, uanset at den ikke er omfattet af forannævnte, hvis sagen behandles som en § 6-sag sammen med en anden sag, der er omfattet af forannævnte. Der henvises i det hele til bemærkningerne til § 28 og bemærkningerne hertil samt til de almindelige bemærkninger, punkt 3.3.6.

Beslutningen om, at indsatsen for at støtte parterne til selv at finde en løsning ikke bør videreføres, og at der derfor skal træffes en afgørelse, skal basere sig på en helhedsvurdering af familiens situation og parternes reaktioner på den tilbudte rådgivning og konflikthåndtering. Hensynet til, om det er til gavn for barnet, at der tilbydes yderligere rådgivning eller konflikthåndtering, skal tillægges afgørende vægt. I vurderingen indgår endvidere bl.a. sagens genstand, parternes samarbejdsvanskeligheder, parternes historik, konflikt- og løsningspotentialer og barnets situation. Det er centralt i vurderingen, at ikke alle rådgivnings- og konflikthåndteringsmuligheder skal være udtømte, men alene de muligheder, der er relevante for den konkrete familie. Der kan således være sager, hvor det meget hurtigt kan konstateres, at det ikke er muligt at støtte parterne i at nå en fælles løsning, og det derfor er det bedste for barnet og for familien, at Familieretshuset, så snart sagen er oplyst, træffer afgørelse.

Med bestemmelsen implementeres således det foreslåede system i Familieretshuset, hvor en sag visiteres til behandling i ét af de tre spor som en § 5-sag, en § 6-sag eller en § 7-sag, jf. de foreslåede bestemmelser i §§ 5-7. Efter den foreslåede bestemmelse i § 6 visiteres mindre enkle sager til behandling som § 6-sager efter de foreslåede bestemmelser i kapitel 9. § 6-sager, der ikke er omfattet af § 28, har ikke en meget indgribende eller kompleks karakter, og afgørelseskompetencen foreslås derfor tillagt Familieretshuset. Der henvises i denne forbindelse til bemærkningerne til § 6 og til de almindelige bemærkninger, punkt 3.3.1. og 3.3.6.

Med bestemmelsen foreslås endvidere, at § 6-sager kun kan afsluttes ved, at Familieretshuset træffer afgørelse. Det følger dermed modsætningsvist af bestemmelsen, at Familieretshuset ikke kan afslutte en § 6-sag ved at modtage en anmeldelse, give en godkendelse eller tilladelse, registrere eller notere en aftale eller udstede en bevilling eller resolution. Såfremt parterne under behandlingen af en § 6-sag når til enighed om en fælles løsning, skal visitationen af sagen ændres, så den afsluttes som en § 5-sag.

Familieretshusets afgørelse i en § 6-sag kan indbringes for Familieretten, jf. de foreslåede bestemmelser i § 40. Der henvises til denne bestemmelse og bemærkningerne hertil.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, punkt 3.3.6.

Til § 28

Efter gældende ret følger det af den for sagen gældende lovgivning, hvorvidt en mindre enkel sag afsluttes ved, at Statsforvaltningen, Ankestyrelsen eller retten træffer afgørelse efter den

familieretlige lovgivning. Det følger endvidere af den for sagen gældende lovgivning, hvorvidt og i givet fald til hvilken myndighed afgørelsen kan påklages.

Det fremgår således af forældreansvarsloven, at retten træffer afgørelse om forældremyndighed efter §§ 11 og 14 i forældreansvarsloven og om barnets bopæl efter § 17 i forældreansvarsloven. Det fremgår endvidere af forældreansvarsloven, at Statsforvaltningen har kompetence til at træffe afgørelse i en række andre sagstyper. Det drejer sig om afgørelse om forældremyndighed ved dødsfald efter §§ 15 og 15 a, samvær efter §§ 20 og 21, anden kontakt end samvær efter § 22, orientering om barnet efter § 23, stk. 3, mulighed efter § 25 for at tage barnet med til udlandet, Færøerne og Grønland i en kortere periode, forældremyndighed når forældremyndighedsindehaveren er forhindret i at træffe bestemmelse om barnets personlige forhold efter § 28, og afgørelse i sager om klage vedrørende orientering om barnet efter § 41, stk. 5. Efter § 26 i forældreansvarsloven træffes midlertidig afgørelse om forældremyndighed og bopæl under behandlingen af en sag herom af den myndighed, dvs. Statsforvaltningen eller retten, der behandler sagen i øvrigt. Midlertidig afgørelse om samvær og anden kontakt efter § 29 træffes af Statsforvaltningen eller i særlige tilfælde af Ankestyrelsen, og midlertidig afgørelse om kontaktbevarende samvær efter § 29 a træffes af Statsforvaltningen. Efter § 41, stk. 1, i forældreansvarsloven kan Statsforvaltningens afgørelser efter forældreansvarsloven som udgangspunkt påklages til Ankestyrelsen.

Efter ægteskabsloven træffer Statsforvaltningen afgørelse om størrelsen af ægtefællebidrag og ændring heraf, jf. § 50, stk. 1, og § 53, stk. 2, i ægteskabsloven, og om klage over den kommunale prøvelsesmyndigheds afgørelser om dispensation for visse ægteskabsbetingelser m.v., jf. § 58 b. Statsforvaltningens afgørelser kan efter § 58 a, stk. 1, i ægteskabsloven påklages til Ankestyrelsen.

Retten træffer efter ægteskabsloven afgørelse om omstødelse af ægteskab, jf. §§ 23 og 24, separation og skilsmisse og om vilkårene herfor, jf. § 43, pligten til at betale ægtefællebidrag og ændring af bidragspligt, jf. § 50, stk. 1, og § 53, stk. 1, ændring af bidragspligt og størrelse af ægtefællebidrag fastsat ved aftale, jf. § 52, vilkår for separation og skilsmisse, jf. § 55, og ændring m.v. af aftale om formuedeling, bidragspligt eller andre vilkår, jf. § 58. Statsforvaltningens afgørelser kan påklages til Ankestyrelsen, jf. § 58 a, stk. 1.

Efter børnebidragsloven træffer Statsforvaltningen afgørelse om børnebidrag. Statsforvaltningens afgørelser kan efter § 21, stk. 1, i børnebidragsloven påklages til Ankestyrelsen.

Efter bidragsopkrævningsloven træffer Statsforvaltningen efter § 2, 2. pkt., afgørelse i sager, hvor der er fremsat indsigelse mod eksistensen af et krav om underholdsbidrag, hvis kravet følger af udenlandsk ret og er omfattet af lovens § 2, stk. 2, og efter § 20 træffer Statsforvaltningen beslutning om, at reglerne i § 19 om opfyldelse af bidragspligt eller sikkerhed for opfyldelse af bidragspligt finder anvendelse over for en mand, der er part i en påbegyndt faderskabssag. Det fremgår af § 23 a, stk. 2, i bidragsopkrævningsloven, at Statsforvaltningens afgørelser kan påklages til Ankestyrelsen.

Efter § 20 i børneloven træffer retten afgørelse om faderskab eller medmoderskab, hvis dette ikke er registreret eller anerkendt. Statsforvaltningen træffer efter § 26, stk. 1, afgørelse om, hvorvidt en sag om faderskab eller medmoderskab skal genoptages. Statsforvaltningens afgørelse herom kan indbringes for retten, jf. § 26, stk. 2.

Statsforvaltningen træffer efter § 16, stk. 3 og stk. 4, 1. pkt., i navneloven afgørelse i visse sager om navngivning og navneændring. Det fremgår af § 21, stk. 1, i navneloven, at Statsforvaltningens afgørelser kan påklages til Ankestyrelsen.

Efter ægtefælleloven træffer Statsforvaltningen afgørelse om tilladelse til dispositioner efter lovens § 1, stk. 3, og § 7, stk. 1, og om fastsættelse eller ændring af ægtefællebidrag efter lovens §§ 56 og 58. Det fremgår af § 61, stk. 1, i ægtefælleloven, at Statsforvaltningens afgørelser kan påklages til Ankestyrelsen.

Efter § 3, stk. 4, i lov om Haagerkonventionen af 2007 træffer Statsforvaltningen afgørelse om indsigelser mod Statsforvaltningens afgørelse om at erklære en udenlandsk afgørelse om børne- eller ægtefællebidrag eksigibel. Statsforvaltningens afgørelse kan efter § 3, stk. 5, påklages til Ankestyrelsen.

Efter bekendtgørelsen om anvendelsen af underholdspligtforordningen træffer Statsforvaltningen afgørelse, hvis bidragsbetaleren fremsætter indsigelser om en fordring, der søges inddrevet i Danmark efter underholdspligtforordningen. Efter bekendtgørelsen træffer Statsforvaltningen afgørelse om at erklære en udenlandsk afgørelse, der er omfattet af afdeling 2 i forordningens kapitel om fuldbyrdelse, for eksigibel, hvorefter afgørelsen kan inddrives i Danmark. Statsforvaltningens afgørelser efter bekendtgørelsen kan påklages til Ankestyrelsen.

Efter § 56 a i udlændingeloven træffer Statsforvaltningen afgørelse om udpegning af en personlig repræsentant for en uledsaget mindreårig udlænding og om ændring heraf. Det fremgår af § 56 a, stk. 4, at Statsforvaltningens afgørelse kan påklages til Ankestyrelsen.

Det foreslås med § 28, at det i visse § 6-sager er Familieretten, der træffer afgørelse, når det ikke har været muligt for parterne at nå til enighed ved brug af Familieretshusets tilbud, herunder fordi en part ikke længere ønsker at deltage i rådgivning m.v., og sagen er oplyst. Indbringelsen for Familieretten foretages efter reglerne i kapitel 13.

Det drejer sig efter de foreslåede bestemmelser i § 28, *stk. 1, nr. 1 og 2*, om sager, hvor der skal træffes afgørelse om forældremyndighed efter §§ 11, 14, 15 og 15 a i forældreansvarsloven, og om sager, hvor der skal træffes afgørelse om barnets bopæl efter § 17 i forældreansvarsloven.

Det drejer sig endvidere efter den foreslåede bestemmelse i § 28, *stk. 1, nr. 3*, om sager, hvor der skal træffes afgørelse om samvær efter § 21, jf. § 19 i forældreansvarsloven, og afgørelsen vil være

indgribende for barnet. Det er Familieretshuset, der vurderer, om en afgørelse om samvær vil være indgribende for barnet. Afgørende for vurderingen er, hvorvidt der er tale om større ændringer, herunder ændringens forholdsmæssige størrelse. Således vil en ændring fra 7-7 ordning til 6-8 ordning som udgangspunkt ikke være indgribende, mens en ændring fra samvær nogle timer en gang hver fjortende dag til samvær hver anden weekend, eller hvor en deleordning ønskes ændret til en 9-5-ordning, som udgangspunkt vil være forholdsmæssigt store og dermed indgribende for barnet. Mindre ændringer som f.eks. hvorvidt samvær skal afholdes i lige eller ulige uger, tidspunkt for afhentning til samvær, stillingtagen til enkeltstående samvær eller placering af samvær i ferieperioder, hvor der ikke uenighed om omfanget af feriesamværet, er som udgangspunkt ikke indgribende for barnet. Det vil dog altid være en konkret vurdering i forhold til det enkelte barn. Der kan således være sager, hvor ændringen af antallet af dage umiddelbart synes af mindre væsentlig karakter, men hvor det alligevel ud fra en skønsmæssig vurdering af den konkrete families forhold har en indgribende karakter, bl.a. under hensyn til konfliktens omfang. Karakteren af forældrenes konflikt vil kunne have betydning i den samlede afvejning. Det kan efter omstændighederne også indgå, om en afgørelse, som ikke åbenbart må anses for indgribende for barnet, er af hastende karakter.

Efter den foreslåede bestemmelse i § 28, stk. 2, nr. 1, er det Familieretten, der skal træffe afgørelse, når parterne ikke har kunnet nå til enighed, i sager efter anden lovgivning end forældreansvarsloven, der indeholder komplekse faktiske eller juridiske problemstillinger. Vurderingen af, hvorvidt der er tale om en sag, der indeholder komplekse faktiske eller juridiske problemstillinger, foretages af Familieretshuset. Ved vurderingen skal der særligt lægges vægt på, om der er et retssikkerhedsmæssigt hensyn til, at afgørelsen skal træffes af Familieretten.

Som eksempler på sager omfattet af § 28, stk. 2, nr. 1, kan nævnes særligt komplicerede sager om pligten til at betale ægtefællebidrag efter separation eller skilsmisse, sager om tilsidesættelse af aftaler og sager om afslag på at anerkende en udenlandsk bidragsafgørelse under henvisning til, at anerkendelse af den vil stride mod grundliggende danske retsgrundsætninger. En sag om f.eks. tilsidesættelse af en aftale skal dog ikke automatisk indbringes for Familieretten til afgørelse. Sagen skal kun indbringes, hvis den indeholder komplekse juridiske og/eller faktuelle problemstillinger. Et andet eksempel på en sag, der bør afgøres af Familieretten, er en sag om faderskab, hvor der fremsættes relevante indsigelser mod bevismaterialet, som ikke eller ikke uden videre kan efterprøves. Endvidere vil det undtagelsesvist være relevant med en domstolsafgørelse i sager om en parternes økonomiske forhold, når sagen har en meget høj kompleksitet.

Omvendt indeholder sager om separation og skilsmisse, børne- og ægtefællebidrag, faderskab og medmoderskab, navne og udpegning af en repræsentant for et barn efter udlændingeloven normalt ikke så komplekse og juridiske problemstillinger, at der er behov for, at afgørelsen træffes af Familieretten.

I relation til faderskabssager bemærkes, at der ved usikkerhed om faderskabet normalt altid foretages retsgenetiske undersøgelser, hvorved der fremkommer et klart afgørelsesgrundlag, der kan

danne grundlag for, at Familieretshuset træffer afgørelse. Såfremt en part ikke ønsker at medvirke til retsgenetisk undersøgelse eller ikke møder i sagen, indeholder sagen komplekse faktiske og juridiske problemstillinger, da der skal tages stilling til anvendelsen af tvangsmidler, f.eks. politifremstilling.

Det bemærkes videre, at i mange separations- og skilsmisssager er det normalt objektivt konstaterbart, om betingelserne for separation og skilsmisse er opfyldt. Disse sager indeholder således kun komplekse faktiske og juridiske problemstillinger, hvis der er en reel tvist om vilkårene for separationen og skilsmissen, dvs. om pligten til at betale ægtefællebidrag eller om retten til lejligheden.

Det foreslås med § 28, *stk. 2, nr. 2*, at sager om omstødelse af ægteskab efter § 23 i ægteskabsloven, indbringes for Familieretten til afgørelse. Dette er begrundet i, at det i sager efter § 23 i ægteskabsloven er Familieretshuset, der anlægger sagen.

Det foreslås endelig med § 28, *stk. 2, nr. 3*, at en sag, der behandles sammen med en sag, der er omfattet af de foreslåede bestemmelser i *stk. 1* eller *stk. 2, nr. 1*, ligeledes skal indbringes for Familieretten til afgørelse. Bestemmelsen er således i lighed med den foreslåede bestemmelse om samlet visitation i § 4, *stk. 1*, et udtryk for den helhedsorienterede og samlede tilgang i det nye system, hvor sager om samme parter, som udgangspunkt behandles sammen.

Efter § 253, *stk. 1 og 2*, i retsplejeloven kan retten bestemme, at forberedelsen af sagen foreløbigt skal begrænses til en del af det krav, som sagen angår, eller, hvor sagen omfatter flere krav eller spørgsmål, til et af disse. Endvidere kan retten træffe særskilt afgørelse om en del af det krav, som sagen angår. Omfatter sagen flere krav eller spørgsmål, kan retten træffe særskilt afgørelse om et af disse. I lighed hermed kan Familieretshuset efter de foreslåede bestemmelser i § 28, *stk. 1 og 2*, indbringe et enkelt spørgsmål i en sag for Familieretten. Det kan navnlig være relevant, hvis der i en sag opstår komplekse faktiske eller juridiske problemstillinger i relation til den internationale kompetence til at behandle sagen i Danmark, eller til om der er indgået en aftale om størrelsen af et ægtefællebidrag. I sådanne situationer kan Familieretshuset koncentrere sagsbehandlingen om disse spørgsmål og indbringe spørgsmålet for Familieretten, når denne del af sagen er oplyst. Når der foreligger en endelig retsafgørelse, fortsætter Familieretshuset behandlingen af sagen og træffer enten afgørelse i sagen efter lovforslagets § 27 eller indbringer sagen for Familieretten efter § 28.

Det foreslås med § 28, *stk. 3*, at Familieretshusets beslutning om indbringelse af en sag for Familieretten efter de foreslåede bestemmelser i *stk. 1* eller *2* ikke kan indbringes for Familieretten efter reglerne i Familieretshusloven. Beslutningen om indbringelse er ikke en forvaltningsafgørelse. Bestemmelsen afskærer ikke en parts adgang til at indbringe beslutningen for domstolene efter § 63, *stk. 1*, i grundloven.

Det fremgår af § 31 i forældreansvarsloven, at i tilfælde hvor forældrene ikke er enige om forældremyndighed, barnets bopæl eller samvær, skal anmodning om afgørelse af spørgsmålet indgives til Statsforvaltningen. Efter § 31 a indkalder Statsforvaltningen herefter parterne til et møde, medmindre afholdelsen heraf er unødvendig eller uhensigtsmæssig.

Som led i behandlingen af sagen kan Statsforvaltningen iværksætte en børnesagkyndig undersøgelse eller indhente sagkyndige erklæringer om forældrene. Det kan f.eks. være med henblik på at afklare en forælders evne til at drage omsorg for barnet.

Statsforvaltningen forsøger under sagens behandling at forlige parterne, så de finder en løsning i fællesskab på spørgsmålet om forældremyndighed, barnets bopæl eller samvær. Hvis dette ikke lykkes i sager om samvær træffer Statsforvaltningen efter § 21 i forældreansvarsloven en afgørelse. Hvis der er tale om en sag om forældremyndighed eller barnets bopæl, hvor parterne ikke er nået til enighed, fremgår det af § 40, at Statsforvaltningen afslutter sagen og indbringer den for retten, hvis en part anmoder om dette inden 4 uger. Ligeledes indbringer Statsforvaltningen sagen for retten, hvis en part anmoder om det efter, at Statsforvaltningen har afholdt et vejledningsmøde med parterne og børnesagkyndig rådgivning eller konfliktmægling er afsluttet uden enighed, eller parterne ikke ønsker at modtage disse tilbud, eller den part, der ikke anmoder, er udeblevet fra to møder.

Det foreslås med § 29, at der fastsættes bestemmelser for Familieretshusets behandling af komplekse eller konfliktfyldte sager efter forældreansvarsloven, som er visiteret til behandling som § 7-sager.

Det foreslås således med § 29, *stk. 1*, at en § 7-sag skal behandles tværfagligt af Familieretshusets børne- og familiefaglige medarbejdere og juridiske sagsbehandlere. Familieretshuset skal inddrage andre faggrupper i sagsbehandlingen, når der er behov herfor.

Det foreslås videre med bestemmelsen i § 29, *stk. 2*, at Familieretshuset i behandlingen af en § 7-sag skal have fokus på beskyttelsen af barnet og afdækningen af barnets perspektiv, som foretages af Børneenheden.

Med bestemmelsen understreges dels barnets helt centrale plads i det nye familieretlige system, dels Børneenhedens centrale funktion i behandlingen af § 7-sager. Der henvises i denne forbindelse til §§ 16-21 og bemærkningerne hertil.

Bestemmelsen skal ses i nøje sammenhæng med den i *stk. 3* foreslåede bestemmelse om tværfaglig behandling af § 7-sager. Afdækningen af barnets bedste og beskyttelsen af barnet er således en kerneopgave i den tværfaglige behandling. Børneenhedens arbejde med afdækning af barnets perspektiv og samtaler med barnet indgår som en integreret del af Familieretshusets behandling af sagen.

Det foreslås videre med bestemmelsen i § 29, stk. 3, at Familieretshuset sørger for tværfaglig behandling, undersøgelse og oplysning af sagen, herunder hvor relevant belysning af forældrenes personlige egenskaber og deres evne til at drage omsorg for barnet. Børneenheden medvirker til afdækning af barnets perspektiv. Det foreslås, at der som led i oplysningen af sagen skal foretages en børnesagkyndig undersøgelse, medmindre en sådan undersøgelse ikke er nødvendig for afgørelsen af sagen.

Formålet med de foreslåede bestemmelser i § 29 er at sikre, at der bliver taget hånd om familier, der har komplekse eller konfliktfyldte sager, og at der inddrages de nødvendige kompetencer for, at sagen kan behandles bedst muligt. Dette har særligt fokus på beskyttelsen af det involverede barn ved at dæmpe parternes konfliktniveau, og at der findes løsninger, der er til barnets bedste.

Med bestemmelserne sikres, at parterne i en kompleks eller konfliktfyldt sag om forældremyndighed, barnets bopæl eller samvær m.v. mødes af et tværfagligt team i Familieretshuset. Teamet skal som minimum bestå af en børne- og familiefaglig medarbejder og en juridisk sagsbehandler. Teamet er grundstammen i Familieretshusets behandling af den pågældende sag. Øvrigt personale i Familieretshuset og eksterne sagkyndige involveres, når det er nødvendigt af hensyn til at sikre de rette kompetencer. Teamet får et indgående kendskab til den konkrete familie, samtidigt med at der er de nødvendige faglige kompetencer til stede for, at der kan ske en dybdegående tværfaglig oplysning og behandling af sagen. Dermed øges chancerne for, at parterne igennem forløbet kan støttes til at komme frem til en løsning.

I umiddelbar forlængelse af visitationen af sagen til behandling som en § 7-sag skal det tværfaglige team tilrettelægge det videre sagsbehandlingsforløb. Dette skal i første omgang ske på baggrund af de foreliggende oplysninger, herunder oplysninger fra screeningen og eventuelle oplysninger fra tidligere sager, parterne har haft behandlet i Familieretshuset eller inden dettes etablering i Statsforvaltningen og hos retten. Afhængigt af den konkrete sag kan en kontakt til kommunen efter den foreslåede bestemmelse i § 30 eventuelt gå forud for tilrettelæggelsen af det videre forløb. I tilrettelæggelsen af det videre forløb skal teamet tage stilling til, hvordan sagen skal oplyses. Det kan udover dialog med parterne, jf. den foreslåede bestemmelse i § 32, bestå i bl.a. indhentning af oplysninger fra kommunen om det involverede barn samt iværksættelse af undersøgelser.

Kompleksiteten af § 7-sagerne medfører, at det ofte vil være nødvendigt at iværksætte en undersøgelse af en eller begge parters personlige egenskaber og evne til at drage omsorg for barnet og parten eller parternes forudsætninger for at kunne følge afgørelser og indgå i det nødvendige samarbejde, der skal sikre barnets trivsel. Den eksisterende mulighed for at indhente sagkyndige erklæringer, herunder erklæringer om forældrenes mentale tilstand, forudsættes således anvendt i højere grad end i dag, og der skal som udgangspunkt som led i oplysningen af sagen gennemføres en børnesagkyndig undersøgelse. Undersøgelsen kan udelades, hvis den ikke er nødvendig for afgørelsen af sagen, herunder fordi der er gennemført en tilsvarende undersøgelse kort forinden. Det forhold, at der i en sag foreligger en undersøgelse af forældreevnen, der er udarbejdet i kommunalt regi, betyder ikke i sig selv, at kravet om gennemførelse af en børnesagkyndig undersøgelse kan

fraviges, men Familieretshuset skal i tilrettelæggelsen af den børnesagkyndige undersøgelse tage højde for de allerede gennemførte undersøgelser. Familieretshusets undersøgelser kan bl.a. indeholde en psykologfaglig vurdering og prognose for parten eller parternes evne til at tage ansvar og drage omsorg for barnet samt afdækning af parten eller parternes personlige egenskaber. Undersøgelsen kan også afdækkes forældrenes indstilling til at samarbejde med den anden forælder.

Som led i sagens behandling kan Familieretshusets tværfaglige team indkalde parterne til et eller flere møder sammen eller hver for sig. Møderne har for det første til formål at oplyse sagen, hvis der er behov for dette, herunder ved at afklare behovet for iværksættelse af undersøgelser eller indhentning af yderligere oplysninger. Møderne har for det andet til formål at afdække mulighederne for, at parterne kan nå til enighed til barnets bedste, herunder afklare hvilken støtte Familieretshuset kan yde for, at parterne kan realisere disse muligheder. Efter den foreslåede bestemmelse i § 32 kan Familieretshuset beslutte, at også andre myndigheder kan deltage i et eller flere møder. Der henvises i denne forbindelse til § 32 og bemærkningerne hertil.

Familieretshuset kan endvidere under sagens behandling vurdere, om der skal iværksættes rådgivning eller konflikthåndtering, jf. den foreslåede bestemmelse i § 22. Der henvises til denne bestemmelse og bemærkningerne dertil.

Det tværfaglige team skal i behandlingen af sagen have fokus på at finde løsninger, der er til barnets bedste, og som sikrer barnets trivsel. Hvis parterne ikke kan nå til enighed om en løsning, der er til barnets bedste, afslutter det tværfaglige team behandlingen af sagen i Familieretshuset. Den oplyste sag sendes herefter til afgørelse hos Familieretten, jf. den foreslåede bestemmelse i § 33.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, punkt 3.3.7..

Til § 30

Der findes ikke i dag bestemmelser om samarbejdet mellem Statsforvaltningen og kommunen i forbindelse med Statsforvaltningens behandling af sager efter forældreansvarsloven.

Med bestemmelsen i § 30 foreslås, at Familieretshuset skal kontakte den relevante kommune, når Familieretshuset påbegynder behandlingen af en § 7-sag. Kontakten skal ske med henblik på, at afdække behovet for, at der findes helhedsorienterede løsninger for familien på tværs af sektorerne, herunder ved etablering af samarbejde mellem Familieretshuset og kommunen under sagens behandling i Familieretshuset.

Forpligtelsen til at kontakte kommunen gælder uanset, om der er tale om en sag, der umiddelbart visiteres til behandling efter § 7, eller sagen har været under behandling efter § 6, og Familieretshuset under sagens behandling beslutter, at sagen skal behandles efter § 7. Forpligtelsen gælder også uanset, at Familieretshuset tidligere har været i kontakt med den pågældende kommune

f.eks. i forbindelse med en tidligere sag vedrørende barnet. Dette skal sikre, at kommunen er informeret om, at sagen nu behandles som en § 7-sag med det deraf følgende intensiverede myndighedssamarbejde efter den foreslåede bestemmelse i § 29.

Familieretshuset skal rette henvendelse til den kommune, der er forpligtet til at yde hjælp til barnet efter kapitel 11 i serviceloven, jf. § 9 a i retssikkerhedsloven. Det følger af bestemmelserne i § 9 a i retssikkerhedsloven, hvilken kommune der er forpligtet til at yde hjælp til barnet efter kapitel 11 i serviceloven. Efter retssikkerhedsloven træffes afgørelser om foranstaltninger efter kapitel 11 i serviceloven altid af den kommune, som er opholdskommune for indehaveren af forældremyndigheden.

Hvis forældrene har hver sin opholdskommune, og barnet ikke bor sammen med den af forældrene, som har forældremyndigheden over barnet, træffes afgørelse om foranstaltninger efter servicelovens kapitel 11 af opholdskommunen for den af forældrene, som har forældremyndigheden over barnet.

Bor forældre, der begge har del i forældremyndigheden, i hver sin kommune, er begge kommuner forpligtede til at yde hjælp efter kapitel 11 i serviceloven. I disse tilfælde skal Familieretshuset således kontakte begge kommuner efter den foreslåede bestemmelse i § 30.

Formålet med den foreslåede bestemmelse i § 30 er at sikre, at der findes helhedsorienterede løsninger, der rækker på tværs af sektorerne for de ofte sårbare og udsatte familier, der har en kompleks eller konfliktfyldt familieretlig sag under behandling i Familieretshuset. Samarbejdet skal have særligt fokus på at sikre trivslen for det involverede barn. Det er derfor intentionen og centralt for mulighederne for at beskytte barnet og finde helhedsorienterede og tværsektorielle løsninger for familierne, at kommunen hurtigt besvarer henvendelsen fra Familieretshuset.

Ved den foreslåede pligt for Familieretshuset til at etablere en indledende kontakt til kommunen sikres for det første, at kommunen er orienteret om, at der er en familieretlig sag under behandling, hvilket kan have betydning for de socialretlige foranstaltninger, som kommunen har iværksat eller overvejer at iværksætte til støtte for det involverede barn.

For det andet sikres, at Familieretshuset får de nødvendige oplysninger til at tilrettelægge sagsforløbet.

Endelig skaber den indledende kontakt grundlaget for samarbejdet mellem Familieretshuset og kommunen for at finde tværfaglige og helhedsorienterede løsninger, hvis dette er relevant, f.eks. i sager hvor forældrenes aftale om forældremyndighed, barnets bopæl eller samvær komplementeres af socialretlige støtteforanstaltninger. Samarbejdet kan bl.a. omfatte udveksling af oplysninger efter den foreslåede bestemmelse i § 31, og møder hvor Familieretshuset, forældrene og kommunen deltager efter den foreslåede bestemmelse i § 32.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, punkt 3.3.8.

Til § 31

Efter § 4 i forældreansvarsloven skal afgørelser efter forældreansvarsloven træffes ud fra, hvad der er bedst for barnet. Med følgelovforslagets § 1, nr. 4, foreslås det tilføjet til § 4 i forældreansvarsloven, at Familieretshuset og Familieretten skal have fokus på, at afgørelser skal medvirke til at sikre barnets trivsel og beskytte barnet mod vold eller anden behandling, der udsætter barnet for skade eller fare.

Efter §§ 5 og 34 i forældreansvarsloven skal der ved afgørelser efter forældreansvarsloven tages hensyn til barnets egne synspunkter alt efter alder og modenhed, og barnet skal inddrages i behandlingen af sagen, så dets perspektiv og synspunkter kan komme til udtryk.

De oplysninger, der er nødvendige for at vurdere, hvad der er bedst for barnet i den konkrete situation, fremskaffes i første række fra parterne, men i mange situationer kan det være nødvendigt at indhente oplysninger fra andre offentlige myndigheder.

De oplysninger, der skal anvendes ved vurderingen af barnets bedste, vedrører først og fremmest barnet og dets forældre. I sager om forældremyndighed efter en forælders død og om overførsel af forældremyndighed til tredjemand er der ligeledes behov for oplysninger om de øvrige parter i sagerne. Endelig kan der efter en konkret vurdering være behov for oplysninger om andre personer, der er nært knyttede til barnet eller barnets forældre, eksempelvis barnets hel- eller halvsøskende og forældrenes nye partnere.

De oplysninger, det kan være relevant at indhente om barnet, forældrene og andre nært knyttede personer, omfatter navnlig oplysninger om sociale forhold, fysisk og psykisk sygdom, misbrugsproblemer og kriminalitet, navnlig vold og andre former for personfarlig kriminalitet.

Der er tale om oplysninger, som kommunale myndigheder, sundhedsmyndigheder, autoriserede sundhedspersoner, politiet og anklagemyndigheden kan være i besiddelse af.

I relation til kommunale myndigheder bemærkes, at serviceloven i kapitel 11 indeholder bestemmelser om særlig støtte til børn. Efter § 46 i serviceloven er formålet med at yde støtte til børn, der har et særligt behov herfor, er at sikre, at disse børn og unge kan opnå de samme muligheder for personlig udvikling, sundhed og et selvstændigt voksenliv som deres jævnaldrende. Støtten skal ydes med henblik på at sikre barnets bedste. Støtten skal bl.a. have til formål at sikre kontinuitet i barnets opvækst og et trygt omsorgsmiljø, der tilbyder nære og stabile relationer til voksne, sikre barnets muligheder for personlig udvikling og opbygning af kompetencer til at indgå i sociale relationer og netværk, understøtte barnets skolegang og uddannelse og fremme barnets sundhed og trivsel.

Støtten skal være tidlig og helhedsorienteret, så problemer så vidt muligt kan forebygges og afhjælpes i hjemmet eller i det nære miljø. Støtten skal i hvert enkelt tilfælde tilrettelægges på baggrund af en konkret vurdering af det enkelte barns og familiens forhold.

I relation til sundhedsmyndigheder og autoriserede sundhedspersoner bemærkes, at efter kapitel 1 i sundhedsloven har sundhedsvæsenet til formål at fremme befolkningens sundhed samt at forebygge og behandle sygdom, lidelse og funktionsbegrænsning for den enkelte. Sundhedsloven indeholder ikke særlige bestemmelser om behandlingen af sager vedrørende børn.

Regioner og kommuner er ansvarlige for, at sundhedsvæsenet tilbyder en befolkningsrettet indsats vedrørende forebyggelse og sundhedsfremme samt behandling af den enkelte patient. Sundhedsvæsenets opgaver udføres af regionernes sygehusvæsen, praktiserende sundhedspersoner, kommunerne og øvrige offentlige og private institutioner m.v.

Politiets og anklagemyndighedens virksomhed er generelt reguleret af retsplejeloven, der heller ikke indeholder særlige bestemmelser om behandlingen af straffesager m.v. vedrørende børn.

For sundhedsmyndigheder, politiet og anklagemyndigheden gælder dog som for alle andre myndigheder FN's Børnekonvention. Efter artikel 3, stk. 1 og 2, i konventionen skal barnets tarv komme i første række i alle foranstaltninger vedrørende børn. Sundhedsmyndigheder, politiet og anklagemyndigheden skal således ved behandlingen af sager vedrørende børn tage udgangspunkt i barnets bedste.

Sager efter forældreansvarsloven rejses som udgangspunkt kun efter ansøgning. Dog rejses sager om forældremyndighed efter en forælders død af det offentlige, jf. §§ 15 og 15 a i forældreansvarsloven. Med den foreslåede bestemmelse i § 25 får kommunalbestyrelsen en snæver adgang til at rejse en forældreansvarssag.

For alle sager, der rejses efter ansøgning, finder § 29 i forvaltningsloven anvendelse. Efter denne bestemmelse må myndigheden kun indhente oplysninger om ansøgerens rent private forhold, hvis ansøgeren har givet samtykke hertil, hvis andet følger af lov eller bestemmelser fastsat i henhold til lov, eller hvis særlige hensyn til ansøgeren eller tredjemand klart overstiger ansøgerens interesse i, at oplysningen indhentes.

Forældreansvarsloven indeholder ikke hjemmel til at indhente oplysninger om de involverede personers forhold, bortset fra adgangen efter § 38 i forældreansvarsloven til at indhente visse økonomiske oplysninger i sager om transport af barnet i forbindelse med samvær.

Efter § 27 i forvaltningsloven har den, der virker inden for den offentlige forvaltning, tavshedspligt med hensyn til oplysninger om enkeltpersoners private forhold. Bestemmelsen viger dog for § 28 i forvaltningsloven, der regulerer videregivelse af oplysninger fra en forvaltningsmyndighed til en anden forvaltningsmyndighed.

Det følger af § 28, stk. 1, i forvaltningsloven, at for manuel videregivelse af oplysninger om enkeltpersoner (personoplysninger) til en anden forvaltningsmyndighed gælder reglerne i §§ 6-8 og 10 og § 11, stk. 1, i databeskyttelsesloven og i artikel 5, stk. 1, litra a-c, artikel 6, artikel 7, stk. 3, 1. og 2. pkt., artikel 9 og 10 og artikel 77, stk. 1, i databeskyttelsesforordningen, jf. § 2, stk. 1, i databeskyttelsesloven. For videregivelse af personoplysninger til en anden forvaltningsmyndighed, der helt eller delvis foretages ved hjælp af automatisk databehandling, finder reglerne i databeskyttelseslovgivningen anvendelse. Ved ”automatisk databehandling” forstås ”elektronisk databehandling”.

I det omfang en forvaltningsmyndighed er berettiget til at videregive en oplysning, skal myndigheden efter § 31 i forvaltningsloven på begæring af en anden forvaltningsmyndighed videregive oplysningen, hvis den er af betydning for myndighedens virksomhed eller for en afgørelse, som myndigheden skal træffe. Dette gælder dog ikke, hvis videregivelsen påfører myndigheden et merarbejde, der væsentligt overstiger den interesse, den anden myndighed har i at få oplysningerne.

Ved behandling af personoplysninger forstås efter artikel 4, nr. 2, i databeskyttelsesforordningen enhver aktivitet eller række af aktiviteter, som personoplysninger eller en samling af personoplysninger med eller uden anvendelse af automatisk (dvs. elektronisk) behandling gøres til genstand for, f.eks. indsamling, registrering, organisering, systematisering, opbevaring, tilpasning eller ændring, genfindning, søgning, brug, videregivelse ved transmission, formidling eller enhver anden form for overladelse, sammenstilling eller samkøring, begrænsning, sletning eller tilintetgørelse.

Den dataansvarlige er efter artikel 4, nr. 7, en fysisk eller juridisk person, en offentlig myndighed, en institution eller et andet organ, der alene eller sammen med andre afgør, til hvilke formål og med hvilke hjælpemidler der må foretages behandling af personoplysninger.

Efter artikel 4, nr. 8, er en databehandler en fysisk eller juridisk person, en offentlig myndighed, en institution eller et andet organ, der behandler personoplysninger på den dataansvarliges vegne.

Det følger af artikel 5, stk. 1, litra a, i forordningen, at personoplysninger skal behandles lovligt, rimeligt og på en gennemsigtig måde i forhold til den registrerede. Efter litra b i bestemmelsen skal personoplysninger indsamles til udtrykkeligt angivne og legitime formål, og oplysningerne må ikke viderebehandles på en måde, der er uforenelig med disse formål. Endelig følger det af litra c, at behandlingen af persondataoplysninger skal være tilstrækkelig, relevant og begrænset til, hvad der er nødvendigt i forhold til de formål, hvortil de behandles. Der henvises til § 5, stk. 1, i databeskyttelsesloven. Den dataansvarlige er ansvarlig for og skal kunne påvise, at artikel 5, stk. 1 overholdes, jf. artikel 5, stk. 2.

Artikel 6 i forordningen regulerer, hvornår behandlingen af personoplysninger er lovlig. Efter artikel 6, stk. 1, litra a, er behandling af personoplysninger lovlig, hvis den registrerede har givet samtykke til behandling af sine personoplysninger til et eller flere specifikke formål. Behandlingen af personoplysninger er efter artikel 6, stk. 1, litra c og d, også lovlig, når behandlingen er nødvendig for at overholde en retlig forpligtelse, som påhviler den dataansvarlige, eller når behandlingen er nødvendig for at beskytte den registreredes eller en anden fysisk persons vitale interesser. Der henvises til § 6, stk. 1, i databeskyttelsesloven.

Når behandling til et andet formål end det, som personoplysningerne er indsamlet til, ikke er baseret på den registreredes samtykke, EU-retten eller medlemsstaternes nationale ret, som udgør en nødvendig og forholdsmæssig foranstaltning i et demokratisk samfund af hensyn til de mål, der er omhandlet i artikel 23, stk. 1, tager den dataansvarlige efter artikel 6, stk. 4, hensyn til en række omstændigheder for at afgøre, om behandling til et andet formål er forenelig med det formål, som personoplysningerne oprindeligt blev indsamlet til.

Der skal efter artikel 6, stk. 4, litra a og b tages hensyn til enhver forbindelse mellem det formål, som personoplysningerne er indsamlet til, og formålet med den påtænkte viderebehandling og den sammenhæng, hvori personoplysningerne er blevet indsamlet, navnlig med hensyn til forholdet mellem den registrerede og den dataansvarlige. Der skal endvidere efter litra c tages hensyn til personoplysningernes art, navnlig om behandlingen omfatter særlige kategorier af personoplysninger efter artikel 9 og straffedomme m.v. efter artikel 10. Endelig skal der efter litra d tages hensyn til den påtænkte viderebehandlings mulige konsekvenser for de registrerede og efter litra e tilstedeværelse af fornødne garantier, som kan omfatte kryptering eller pseudonymisering. Der henvises til § 5, stk. 2, i databeskyttelsesloven.

Artikel 23, stk. 1, i forordningen indeholder mulighed for ved lovgivningsmæssige foranstaltninger i EU-retten eller i national ret i den medlemsstat, som den dataansvarlige eller databehandleren er underlagt, at begrænse rækkevidden af de forpligtelser og rettigheder, der er omhandlet i bl.a. artikel 5. Dette forudsætter, at indholdet af en sådan begrænsning svarer til rettighederne og forpligtelserne i artikel 12-22, når begrænsningen respekterer det væsentligste indhold af de grundlæggende rettigheder og frihedsrettigheder og er en nødvendig og forholdsmæssig foranstaltning i et demokratisk samfund af hensyn til bl.a. forebyggelse, efterforskning, afsløring eller retsforfølgning af strafbare handlinger (litra d), beskyttelse af retsvæsenets uafhængighed og retssager (litra f), beskyttelse af den registrerede eller andres rettigheder og frihedsrettigheder (litra i) og håndhævelse af civilretlige krav (litra j).

Det nærmere indhold af disse hensyn er ikke nærmere fastlagt, bortset fra at beskyttelse af den registrerede eller andres rettigheder og frihedsrettigheder bl.a. dækker over forretningshemmeligheder, lægers og advokaters tavshedspligt, retten til at forberede sit eget forsvar samt beskyttelse af menneskerettigheder. Der henvises til Databeskyttelsesforordningen – og de retlige rammer for dansk lovgivning, betænkning nr. 1565, del 1, bind 1, side 392.

Efter artikel 23, stk. 2, skal enhver lovgivningsmæssig foranstaltning, der er omhandlet i artikel 23, stk. 1, som minimum, hvor det er relevant, indeholde specifikke bestemmelser vedrørende formålene med behandlingen eller kategorierne af behandling (litra a), kategorierne af personoplysninger (litra b), rækkevidden af de indførte begrænsninger (litra c), garantierne for at undgå misbrug eller ulovlig adgang eller overførsel (litra d), specifikation af den dataansvarlige eller kategorierne af dataansvarlige (litra e), opbevaringsperioder og de gældende garantier under hensyntagen til behandlingens karakter, omfang og formål eller kategorier af behandling (litra f), risiciene for de registreredes rettigheder og frihedsrettigheder (litra g) og de registreredes ret til at blive underrettet om begrænsningen, medmindre dette kan skade formålet med begrænsningen (litra h).

Hvis behandling af personoplysninger er baseret på samtykke, skal den dataansvarlige efter artikel 7, stk. 1, i forordningen kunne påvise, at den registrerede har givet samtykke til behandling af sine personoplysninger. Behandlingen af oplysningerne skal endvidere være omfattet af artikel 6 og 9. Den registrerede har efter artikel 7, stk. 3, til enhver tid ret til at trække sit samtykke tilbage. Tilbagetrækning af et samtykke berører dog ikke lovligheden af den behandling af oplysningerne, der er baseret på samtykke inden tilbagetrækningen.

Efter artikel 10 i forordningen må behandling på grundlag af artikel 6, stk. 1, af personoplysninger vedrørende straffedomme m.v., forstået som oplysninger om strafbare forhold i bred forstand, kun foretages under kontrol af en offentlig myndighed, eller hvis behandling har hjemmel i EU-retten eller medlemsstaternes nationale ret, som giver passende garantier for registreredes rettigheder og frihedsrettigheder.

Databeskyttelsesloven indeholder i § 8, stk. 1, supplerende bestemmelser for det offentlige behandling af oplysninger om strafbare forhold. Efter disse bestemmelser må der for den offentlige forvaltning ikke behandles oplysninger om strafbare forhold, medmindre det er nødvendigt for varetagelsen af myndighedens opgaver. Oplysninger om strafbare forhold må efter § 8, stk. 2, således ikke videregives. Videregivelse kan dog ske, hvis den registrerede har givet sit udtrykkelige samtykke til videregivelsen, videregivelsen sker til varetagelse af private eller offentlige interesser, der klart overstiger hensynet til de interesser, der begrunder hemmeligholdelse, herunder hensynet til den, oplysningen angår, eller videregivelsen er nødvendig for udførelsen af en myndigheds virksomhed eller påkrævet for en afgørelse, som myndigheden skal træffe. Efter § 8, stk. 5, kan behandling af oplysninger om strafbare forhold i øvrigt finde sted, hvis betingelserne i § 7 i databeskyttelsesloven er opfyldt.

Artikel 9, stk. 1, i forordningen regulerer behandlingen af særlige kategorier af personoplysninger. Efter bestemmelsens stk. 1 er behandling af personoplysninger om bl.a. race eller etnisk oprindelse, politisk, religiøs eller filosofisk overbevisning, helbredsoplysninger, seksuelle forhold eller seksuelle orientering forbudt. Forbuddet i stk. 1 finder efter artikel 9, stk. 2, bl.a. ikke anvendelse, hvis de i bestemmelsens litra a, c og f nævnte forhold gør sig gældende.

Det drejer sig efter stk. 2, litra a om situationer, hvor den registrerede har givet udtrykkeligt samtykke til behandling af sådanne personoplysninger til et eller flere specifikke formål. Efter stk. 2, litra c drejer det sig om situationer, hvor behandling af personoplysninger er nødvendig for at beskytte den registreredes eller en anden fysisk persons vitale interesser i tilfælde, hvor den registrerede fysisk eller juridisk ikke er i stand til at give samtykke. Endelig drejer det sig efter stk. 2, litra f om situationer, hvor behandling af personoplysninger er nødvendig for, at et retskrav kan fastlægges, gøres gældende eller forsvares, eller når domstole handler i deres egenskab af domstol. Der henvises til § 7 i databeskyttelsesloven.

Endelig bemærkes, at efter artikel 24 i den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder har børn ret til den beskyttelse og omsorg, der er nødvendig for deres trivsel. Det følger videre af bestemmelsen, at børn frit kan udtrykke deres synspunkter, og at der tages hensyn hertil i forhold, der vedrører dem, i overensstemmelse med deres alder og modenhed. I alle handlinger vedrørende børn, uanset om de udføres af offentlige myndigheder eller private institutioner, skal barnets tarv ifølge charteret komme i første række. Ved administrationen af databeskyttelsesforordningen skal der således tages hensyn til barnets bedste.

Det foreslås med § 31, stk. 1, at under Familieretshusets behandling af en § 7-sag kan Familieretshuset, kommunale myndigheder, sundhedsmyndigheder, autoriserede sundhedspersoner, politiet og anklagemyndigheden indbyrdes udveksle oplysninger om rent private forhold vedrørende barnets og parternes personlige og familiemæssige forhold, hvis udvekslingen må anses for nødvendig af hensyn til afdækningen af, hvad der er bedst for barnet, jf. § 4 i forældreansvarsloven.

Efter den foreslåede bestemmelse i stk. 2 kan udveksling af oplysninger efter stk. 1 ske ved afholdelse af møder. Disse møder kan foregå som videokonferencer, som henset til udvekslingen af personoplysninger skal afvikles gennem en sikker forbindelse.

Bestemmelserne i den foreslåede § 31 indeholder hjemmel til, at myndigheder, der inddrages under Familieretshusets behandling af en sag efter forældreansvarsloven, der er omfattet af § 7, kan behandle, herunder udveksle, oplysninger barnets og parternes personlige og familiemæssige forhold i den konkrete sag uden samtykke fra den person, som oplysningerne vedrører.

Udover det faste personale i Familieretshuset omfatter bestemmelsen fagpersoner og myndigheder, der er involverede i sagen i Familieretshuset, herunder den kommunale sagsbehandler, medarbejdere fra sundhedsmyndighederne i form af lægefagligt personale, sygeplejersker m.v. samt medarbejdere fra politiet og anklagemyndigheden.

Oplysningerne i en konkret sag kan udveksles under forløbet i Familieretshuset, når udvekslingen må anses for nødvendig af hensyn til afdækningen af, hvad der er bedst for barnet, jf. § 4 i forældreansvarsloven.

De oplysninger, der efter bestemmelsen må udveksles, omfatter oplysninger om rent private forhold vedrørende barnets personlige og familiemæssige forhold. Dette omfatter bl.a. oplysninger om helbredsmæssige forhold og væsentlige sociale problemer samt oplysninger om barnets tilstand som eksempelvis barnets fortælling om hændelsesforløb, psykiske traumer, fysiske skader m.v.

Henvisningen i bestemmelsen til, at videregivelse kan omfatte barnets familiemæssige forhold betyder, at muligheden for at videregive oplysninger også omfatter tilsvarende oplysninger om personer, der har betydning for barnet, og for arbejdet med at finde den løsning, der er bedst for barnet. Det vil typisk være barnets forældre samt forældrenes eventuelle partnere.

Endvidere kan der ske udveksling af oplysninger i forhold til, hvilke undersøgelser og sagsskridt, som de involverede myndigheder og fagpersoner vurderer, er nødvendige i den konkrete sag, således at myndighedernes indsatser kan koordineres, og der kan samarbejdes om indsatsen over for barnet.

De oplysninger, det kan være relevant at udveksle, kan eksempelvis være oplysninger fra samtaler med barnet eller oplysninger fra en børnesagkyndig undersøgelse. Det kan også være relevant at udveksle oplysninger fra en videoafhøring af barnet i sager om vold mod eller overgreb på barnet eller mistanke herom. Her kan der være behov for, at politiet videregiver barnets oplevelse af hændelsesforløbet til eksempelvis Familieretshusets faste personale. Der kan ligeledes være behov for, at oplysninger om resultater af undersøgelser og behandlinger foretaget i sundhedsvæsenet videregives til de øvrige involverede fagpersoner. Derudover kan Familieretshusets faste personale i forbindelse med, at der ydes krisestøtte og psykologbehandling til barnet, få oplysninger fra barnet, indsigt i traumer m.v., som er relevante at videregive til de øvrige fagpersoner, der er involverede i sagen.

Muligheden for at udveksle oplysninger kan benyttes af hensyn til barnet med henblik på at beskytte barnet og yde en skånsom indsats, der belaster barnet mindst muligt. Det er herunder væsentligt, at barnet skånes fra at skulle give de samme oplysninger til forskellige myndigheder og fagpersoner.

Muligheden for udveksling kan endvidere benyttes af hensyn til fyldestgørende at afdække barnets situation og behov med henblik på at kunne yde barnet den hjælp og støtte, der bedst imødekommer barnets behov. Der er således mulighed for, at fagpersoner og myndigheder, der er involverede i en konkret sag i Familieretshuset, kan opbygge et fælles vidensgrundlag om sagen, sådan at de kan samarbejde og koordinere deres indsatser i forhold til barnet, med henblik på at barnet kan få afdækket sine behov og modtage en højt kvalificeret og helhedsorienteret støtte.

Bestemmelsen i den foreslåede § 31 giver Familieretshuset og de involverede myndigheder mulighed for at udveksle private og personlige oplysninger også i de tilfælde, hvor det ikke vurderes muligt eller hensigtsmæssigt at opnå samtykke fra den, som oplysningen vedrører.

Bestemmelsen indebærer, at det ikke vil være enhver oplysning om barnet, der kan udveksles mellem de fagpersoner og myndigheder, der er involverede i en sag, men alene de oplysninger, der er nødvendige af hensyn til barnets sundhed og udvikling. De fagpersoner og myndigheder, der er i besiddelse af relevante oplysninger om barnets forhold, er dataansvarlige efter artikel 4, nr. 7, i forordningen, og de skal således i hvert enkelt tilfælde foretage en konkret vurdering af, hvilke oplysninger der er behov for at videregive til andre myndigheder og fagpersoner, der er omfattet af § 31.

Oplysninger, der ikke er omfattede af § 31 er først og fremmest oplysninger, der ikke er relevante for vurderingen af barnets situation. Det kan f.eks. være oplysninger om misbrugsproblemer og kriminelle forhold hos en af forældrenes tidligere samlever eller hos en ældre søskende, som barnet ikke har kontakt med. Det kan også være oplysninger om en forælders psykoser, som den pågældende forælder ikke længere lider af. Oplysninger, der alene vedrører en forælders forhold, og som ikke påvirker barnets personlige og familiemæssige omstændigheder, kan ligeledes således ikke videregives med hjemmel i bestemmelsen. Dette vil f.eks. omfatte oplysninger om en forælders ansøgning om sociale ydelser.

Bestemmelsen i § 31 giver ikke de involverede myndigheder mulighed for at indhente oplysninger om barnet m.v. fra myndigheder, der ikke er omfattede af bestemmelsen, heller ikke selvom oplysningerne er relevante for vurderingen af, hvad der er bedst for barnet. I sådanne situationer kan den myndighed, der er i besiddelse af oplysningerne, kun videregive oplysningerne efter bestemmelserne i forvaltningsloven og databeskyttelseslovgivningen.

Muligheden for at udveksle oplysninger på grundlag af § 31 ophører, når Familieretshuset indbringer sagen for Familieretten til afgørelse efter lovforslagets § 33. Dette er dog ikke til hinder for, at en myndighed kan sende en rapport eller udtalelse til Familieretshuset, når udarbejdelsen af rapporten eller udtalelsen er påbegyndt inden sagens indbringelse for Familieretten, men den først færdiggøres efter indbringelsen. Ved modtagelsen af rapporten eller udtalelsen videresender Familieretshuset straks rapporten til Familieretten. I sådanne situationer behøver Familieretshuset ikke vente med at indbringe sagen for Familieretten, til rapporten eller udtalelsen foreligger, hvis betingelserne i § 33 for at indbringe sagen for Familieretten i øvrigt er opfyldte.

Det bemærkes, at lovforslagets § 52 giver børne- og socialministeren hjemmel til at fastsætte nærmere bestemmelser om udveksling af oplysninger efter lovforslagets § 31. Der henvises til lovforslagets § 52 og bemærkningerne hertil.

Den foreslåede bestemmelse indeholder en fravigelse af forvaltningslovens regler om tavshedspligt samt af reglerne i databeskyttelsesloven og databeskyttelsesforordningen om behandling af personoplysninger, idet der efter bestemmelsen kan udveksles følsomme personoplysninger uden den pågældendes samtykke.

De oplysninger, der efter den foreslåede bestemmelse kan udveksles, kan være personoplysninger om rent private forhold, herunder oplysninger om væsentlige sociale problemer og straffbare forhold hos barnet eller barnets familie.

Den foreslåede bestemmelse i § 31 medfører, at databeskyttelsesforordningen, herunder artikel 5-10, og databeskyttelsesloven, herunder §§ 5-10, ikke regulerer videregivelsen af oplysninger i situationer omfattet af § 31. Oplysninger, der er omfattede af § 31, kan således med hjemmel i § 31 udveksles uden samtykke fra den registrerede.

De oplysninger, der kan udveksles efter § 31, kan i forhold til databeskyttelseslovgivningen inddeles i to kategorier: Oplysninger, som de involverede myndigheder har indsamlet til brug for det samarbejde om barnet, der følger af § 31, og oplysninger, som ikke er indsamlet til brug for samarbejdet.

Med hensyn til oplysninger, der er indsamlet til brug for samarbejdet om barnet, bemærkes, at hensigten med forslaget er at sikre, at alle relevante oplysninger om barnet er til rådighed for Familieretshuset ved undersøgelsen af, hvad der er bedst for barnet i den konkrete situation i relation til forældremyndighed, barnets bopæl og samvær. Formålet er endvidere at sikre, at barnet får en helhedsorienteret, koordineret, tværfaglig og skånsom støtte, bl.a. ved at give mulighed for at fagpersoner og myndigheder, der er involverede i en konkret sag i Familieretshuset, kan opbygge et fælles vidensgrundlag om sagen.

Tilsvarende skal sundhedsmyndigheder, politiet og anklagemyndigheden efter Børnekonventionen i lighed med alle andre myndigheder ved behandlingen af sager vedrørende børn tage udgangspunkt i barnets bedste.

Behandlingen af personoplysninger er efter artikel 6, stk. 1, litra c og d, i databeskyttelsesforordningen lovlig, når behandlingen er nødvendig for at overholde en retlig forpligtelse, som påhviler den dataansvarlige, eller når behandlingen er nødvendig for at beskytte den registreredes eller en anden fysisk persons vitale interesser.

Da formålet med udvekslingen af oplysninger efter § 31 er at sikre varetagelse af barnets bedste i sager efter forældreansvarsloven, er den foreslåede udveksling af oplysninger i overensstemmelse med databeskyttelsesforordningen.

Med hensyn til oplysninger, der ikke er indsamlet til brug for samarbejdet, og hvor videregivelsen af oplysningerne sker til varetagelse af andre formål end det oprindelige formål, hvortil oplysningerne blev indsamlet, bemærkes, at udvekslingen af disse oplysninger kun kan ske, hvis betingelserne i artikel 6, stk. 4, jf. artikel 23, stk. 1, i databeskyttelsesforordningen er opfyldte. Dette er tilfældet, da udvekslingen af oplysningerne sker med henblik på at varetage barnets bedste og dermed beskyttelsen af barnets rettigheder og frihedsrettigheder.

Det bemærkes, at udvekslingen af oplysninger kan resultere i en afgørelse, der er indgribende for en af de registrerede, da Familieretten bl.a. under henvisning til de udvekslede oplysninger kan træffe afgørelse om, at den registrerede ikke har samvær med barnet eller ikke har forældremyndigheden over barnet, fordi denne løsning aktuelt er den bedste for barnet. Dette skal dog ses i forhold til, at de udvekslede oplysninger udgør en nødvendig del af grundlaget for, at der kan træffes en afgørelse til barnets bedste, og at barnets bedste dermed kan varetages i overensstemmelse med FN's Børnekonvention.

Det bemærkes, at der med forslaget tages hensyn til barnets og dennes families ret til at beskytte oplysninger om rent private forhold vedrørende barnet. Dette hensyn varetages ved, at udveksling alene kan ske under Familieretshusets behandling af en § 7-sag efter forældreansvarsloven, og kun når udvekslingen må anses for nødvendig af hensyn til afdækningen af, hvad der er bedst for barnet, jf. § 4 i forældreansvarsloven.

Bestemmelsen indebærer, at det ikke vil være enhver oplysning om barnet, der kan udveksles mellem de fagpersoner og myndigheder, der er involverede i en sag, men alene de oplysninger, der er nødvendige af hensyn til afdækningen af, hvad der er bedst for barnet, jf. § 4 i forældreansvarsloven.

De fagpersoner og myndigheder, der er i besiddelse af relevante oplysninger om barnets forhold, er dataansvarlige efter artikel 4, nr. 7, i forordningen, og de skal derfor i hvert enkelt tilfælde foretage en konkret vurdering af, hvilke oplysninger der er behov for at videregive til andre myndigheder og fagpersoner efter § 31.

Endvidere er den foreslåede bestemmelse i § 31 afgrænset til alene at omhandle sager efter forældreansvarsloven, der er omfattede af § 7, samt udveksling af oplysninger mellem fagpersoner og myndigheder, der involveres i løsningen af den konkrete sag i Familieretshuset. Det er således kun Familieretshuset, kommunale myndigheder, der løser opgaver inden for området for udsatte børn og unge, sundhedsmyndigheder samt politiet og anklagemyndigheden, der kan udveksle private og personlige oplysninger om barnet i den konkrete sag.

Den foreslåede bestemmelse i § 31 medfører ikke indskrænkninger i den registreredes rettigheder efter kapitel III i forordningen, der bl.a. indeholder regler om den dataansvarliges oplysningspligt over for den registrerede og den registreredes rettigheder efter artikel 15 – 23 i databeskyttelsesforordningen.

Endelig bemærkes, at databeskyttelseslovgivningen finder anvendelse for udveksling af oplysninger, der ikke er omfattet af § 31.

Med den foreslåede bestemmelse i § 31 skabes en udtrykkelig hjemmel til, at de myndigheder, der inddrages i Familieretshusets behandling af en § 7-sag efter forældreansvarsloven, har mulighed for at udveksle oplysninger i den konkrete sag uden samtykke fra dem, som oplysningerne vedrører.

Ved at give de involverede myndigheder mulighed for at udveksle oplysninger om barnet, sikres det, at alle oplysninger, som de involverede myndigheder er i besiddelse af, og som er eller kan være relevante for vurderingen af, hvad der er den bedste løsning for barnet i den konkrete situation, tilvejebringes og samles, hvorefter de kan indgå i grundlaget for den afgørelse i sagen, der træffes af Familieretten.

Samtidigt giver den foreslåede bestemmelse i § 31 de involverede myndigheder mulighed for at koordinere deres indsats over for barnet og for at koordinere deres undersøgelser af sagen sådan, at kommunen og Familieretshuset ikke samtidigt iværksætter en børnesagkyndig undersøgelse eller samtidigt indkalder barnet til en samtale.

Når en forældreansvarssag, der er visiteret til behandling som en § 7-sag, behandles af Familieretshuset, kan der være flere myndigheder involverede i at hjælpe familien ud over Familieretshuset.

Der kan f.eks. være tale om kommunale, sociale myndigheder, sundhedsmyndigheder eller politiet. Den kommunale myndighed vil have fokus på at afklare barnets behov for særlig støtte. Sundhedsmyndighederne, herunder autoriserede sundhedspersoner såsom en praktiserende læge, kan være involveret i sagen eksempelvis i forbindelse med undersøgelse og behandling af fysiske skader hos barnet. Politiet kan som en led i efterforskningen af en straffesag foretage videoafhøring af barnet. Endelig kan der i den konkrete sag være behov for at inddrage yderligere fageksperter med henblik på at undersøge barnets behov for hjælp.

I sager, hvor der er mistanke om, at barnet har været udsat for overgreb, giver samarbejdet mulighed for, at kommunen og Familieretshuset koordinerer deres undersøgelse af sagen med politiet sådan, at undersøgelserne ikke påvirker efterforskningen, og samtidigt giver samarbejdet politiet mulighed for at videregive visse oplysninger fra efterforskningen til kommunen og Familieretshuset, der derved kan udsætte en socialfaglig eller familieretlig undersøgelse af sagen, herunder afholdelse af en samtale med barnet, indtil politiets efterforskning i forhold til barnet er afsluttet.

Baggrunden for dette er, at de forældreansvarssager, der er visiteret som § 7-sager, er kendetegnede ved, at parterne har et højt og fastlåst konfliktniveau, og at der foreligger sociale udfordringer såsom psykisk sygdom, alkoholmisbrug, vold, andre strafbare forhold m.v. Det tværfaglige arbejde i Familieretshuset sker i disse sager i et samarbejde mellem en børnesagkyndig og en jurist.

Børneenheden gennemfører eventuelle samtaler med barnet og sørger for iværksættelsen af en børnesagkyndig undersøgelse eller udarbejdelsen af en børnesagkyndig erklæring. I sammenhæng hermed foretages en forberedende afklaring og koordinering med de sociale myndigheder.

Den foreslåede bestemmelse er begrundet i, at der i dag kan opstå situationer, hvor et barn, der er involveret i en forældreansvarssag, skal formidle oplysninger til fagpersoner i flere myndigheder og

eksempelvis fortælle om samme hændelsesforløb og sine oplevelser flere gange. Dette kan være yderst belastende for barnet, der ofte er sårbart som følge af sagen. Derudover kan der være behov for, at der sker en koordination på tværs af de familieretlige og sociale myndigheder, bl.a. med henblik på at familieretlige afgørelser ikke hindrer effekten af iværksatte sociale indsatser. For at varetage hensynet til barnet og sikre den bedst mulige indsats på tværs af de involverede myndigheder, er der behov for, at de myndigheder, der inddrages i behandlingen af en § 7-sag, har mulighed for hurtigt og smidigt at udveksle oplysninger om sagen.

Til § 32

Det fremgår af § 31 a, stk. 1, i forældreansvarsloven, at Statsforvaltningen indkalder parterne til et møde, når en af parterne har anmodet Statsforvaltningen om en afgørelse i sager, hvor der er uenighed mellem parterne om forældremyndighed, barnets bopæl eller samvær. Statsforvaltningen kan undlade at indkalde, hvis det er unødvendigt eller uhensigtsmæssigt at afholde et møde.

Der fremgår ikke af forældreansvarsloven i øvrigt bestemmelser om mødeaktivitet i forbindelse med Statsforvaltningens behandling af sager om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær m.v., herunder bestemmelser der giver hjemmel til at afholde møder med deltagelse af andre myndigheder.

Det foreslås med bestemmelsen i § 32, at der gives Familieretshuset mulighed for at afholde tværsektorielle møder med en eller begge parter i en sag og kommunale myndigheder. Det involverede barn kan afhængigt af formålet med mødet samt barnets alder, modenhed og trivsel også deltage i mødet. Bestemmelsen gælder alene for sager, der er visiterede til behandling som en § 7-sag.

Hvorvidt der skal afholdes et møde med deltagelse af kommunale myndigheder under sagens behandling afhænger af en konkret vurdering fra Familieretshusets side. Bestemmelsen indebærer således ikke nogen pligt. I vurderingen skal Familieretshuset bl.a. lægge vægt på, om et møde med deltagelse af kommunale myndigheder vil kunne bidrage til, at parterne kan finde en løsning i den familieretlige sag, hvorvidt parterne i forvejen modtager socialretlige foranstaltninger samt sammenhængen mellem den familieretlige sag, parternes eventuelle sociale problemer og trivsel for det involverede barn.

Et møde med deltagelse af både parterne og kommunale myndigheder har for det første til formål at sikre, at Familieretshuset har et bredt og tværfagligt grundlag at behandle sagen ud fra, hvor også socialfaglige kompetencer spiller ind. Formålet er for det andet, at give mulighed for, at der kan findes helhedsorienterede løsninger for den enkelte familie, uanset at løsningen indeholder både familieretlige elementer og indsatser med hjemmel i den socialretlige lovgivning.

Bestemmelsen skal særligt ses i sammenhæng med den foreslåede bestemmelse i § 29, hvorefter Familieretshuset skal behandle en § 7-sag tværfagligt, og med den foreslåede bestemmelse i § 31,

hvorefter der under Familieretshusets behandling af en § 7-sag kan udveksles oplysninger med bl.a. kommunale myndigheder.

Den foreslåede bestemmelse i § 10, stk. 2, om at Familieretshuset ikke må indkalde parterne til møde sammen, hvis der er bekymring for, at der er eller har været vold, herunder psykisk vold, i forholdet mellem parterne, finder også anvendelse for den foreslåede bestemmelse i § 32 om tværsektorielle møder. Der henvises i denne forbindelse til § 10, stk. 2, og bemærkningerne hertil. Såfremt parterne ikke kan indkaldes til møde sammen, skal Familieretshuset foretage en vurdering af, hvorvidt formålet med det tværsektorielle møde fortabes, hvis det afholdes med parterne hver for sig. Der vil efter en konkret vurdering i visse situationer være grundlag for at afholde det tværsektorielle møde med kun den ene part, f.eks. i sager hvor alene denne part har sociale problemer. Den anden part skal i sådanne situationer orienteres om mødets afholdelse og indhold.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, punkt 3.3.7. og 3.3.8.

Til § 33

Efter gældende ret følger det af den for sagen gældende lovgivning, hvorvidt en kompleks sag afsluttes ved, at Statsforvaltningen, Ankestyrelsen eller retten træffer afgørelse efter den familieretlige lovgivning. Det følger endvidere af den for sagen gældende lovgivning, hvorvidt og i givet fald og til hvilken myndighed afgørelsen kan påklages.

Det fremgår af forældreansvarsloven, at retten træffer afgørelse om forældremyndighed efter §§ 11 og 14 og om barnets bopæl efter § 17. Det fremgår endvidere af forældreansvarsloven, at Statsforvaltningen har kompetence til at træffe afgørelse i en række andre sagstyper. Det drejer sig om afgørelse om forældremyndighed ved dødsfald efter §§ 15 og 15 a, samvær efter §§ 20-21, anden kontakt end samvær efter § 22, orientering om barnet efter § 23, stk. 3, muligheden efter § 25 for at tage barnet med til udlandet, Færøerne og Grønland i en kortere periode, forældremyndighed når forældremyndighedsindehaveren er forhindret i at træffe bestemmelse om barnets personlige forhold efter § 28, og afgørelse i sager om klage vedrørende orientering om barnet efter § 41, stk. 2.

Efter § 26 i forældreansvarsloven træffes midlertidig afgørelse om forældremyndighed og bopæl under behandling af en sag herom af den myndighed, dvs. Statsforvaltningen eller retten, der behandler sagen i øvrigt. Midlertidig afgørelse om samvær og anden kontakt efter § 29 træffes af Statsforvaltningen eller i særlige tilfælde af Ankestyrelsen, og midlertidig afgørelse om kontaktbevarende samvær efter § 29 a træffes af Statsforvaltningen. Efter § 41, stk. 1, kan Statsforvaltningens afgørelser efter forældreansvarsloven som udgangspunkt påklages til Ankestyrelsen.

Efter ægteskabsloven træffer Statsforvaltningen afgørelse om størrelsen af bidrag efter ægteskabsloven og ændring heraf, jf. § 50, stk. 1, og § 53, stk. 2, og om klage over visse af prøvelsesmyndighedens afgørelser, jf. § 58 b. Retten har kompetence til efter ægteskabsloven at

træffe afgørelse om omstødelse af ægteskab, jf. § 23, bevilling til skilsmisse i visse sager, jf. § 43, bidragspligt og ændring af bidragspligt, jf. § 50, stk. 1, og § 53, stk. 1, ændring af bidragspligt og størrelse af bidrag fastsat ved aftale, jf. § 52, vilkår for separation og skilsmisse, jf. § 55, og ændring m.v. af aftale om formuedeling, bidragspligt eller andre vilkår, jf. § 58. Statsforvaltningens afgørelser kan påklages til Ankestyrelsen, jf. § 58 a, stk. 1.

Efter børnebidragsloven er det Statsforvaltningen, der er tillagt kompetence til at træffe afgørelse i sager om børnebidrag. Statsforvaltningens afgørelser kan efter § 21, stk. 1, i børnebidragsloven påklages til Ankestyrelsen.

Efter bidragsopkrævningsloven træffer Statsforvaltningen efter § 2, 2. pkt., afgørelse i sager, hvor der er gjort indsigelse mod eksistensen af et krav om underholdsbidrag, hvis kravet følger af udenlandsk ret og er omfattet af lovens § 1, stk. 2, og efter § 20 beslutning om, at reglerne i § 19 om opfyldelse af bidragspligt eller sikkerhed for opfyldelse af bidragspligt finder anvendelse over for en mand, der er part i en påbegyndt faderskabssag. Det fremgår af § 23 a, stk. 2, i bidragsopkrævningsloven, at Statsforvaltningens afgørelser kan påklages til Ankestyrelsen.

Efter § 20 i børneloven træffer retten afgørelse om faderskab eller medmoderskab, hvis dette ikke er anerkendt. Statsforvaltningen træffer efter § 26, stk. 1, afgørelse om hvorvidt en sag om faderskab eller medmoderskab skal genoptages. Statsforvaltningens afgørelse om genoptagelse kan indbringes for retten, jf. § 26, stk. 2.

Statsforvaltningen træffer efter § 16, stk. 3, og stk. 4, 1. pkt., i navneloven afgørelse i visse sager om navngivning og navneændring. Det fremgår af § 21, stk. 1, i navneloven, at Statsforvaltningens afgørelser kan påklages til Ankestyrelsen.

Efter ægtefælleloven træffer Statsforvaltningen afgørelse om tilladelse til dispositioner efter lovens § 1, stk. 3, og § 7, stk. 1, om fastsættelse eller ændring af ægtefællebidrag efter § 4, stk. 3, og §§ 56 og 58 og om behandling af en ansøgning, der ikke er indgivet digitalt, efter § 59. Det fremgår af § 61, stk. 1, i ægtefælleloven, at Statsforvaltningens afgørelser kan påklages til Ankestyrelsen.

Efter § 3, stk. 4, i lov om Haagerkonventionen af 2007 træffer Statsforvaltningen afgørelse om indsigelser mod Statsforvaltningens afgørelse om at erklære en udenlandsk afgørelse om børne- eller ægtefællebidrag eksigibel.

Efter § 56 a i udlændingeloven træffer Statsforvaltningen afgørelse om udpegning af en personlig repræsentant for en uledsaget mindreårig udlænding og om ændring heraf. Det fremgår af § 56 a, stk. 4, at Statsforvaltningens afgørelse kan påklages til Ankestyrelsen.

Det foreslås med bestemmelsen i § 33, 1. og 2. pkt., at Familieretshuset oplyser § 7-sager og tilbyder parterne rådgivning og konflikthåndtering. Når sagen er oplyst, og der ikke vurderes at være grundlag for at fortsætte det tværfaglige arbejde med parterne, indbringer Familieretshuset

sagen for Familieretten til afgørelse. Familieretshuset sender samtidigt et notat til Familieretten om sagen. Det foreslås endvidere, at en beslutning om indbringelse af en sag for Familieretten ikke kan indbringes for Familieretten efter reglerne i Familieretshusloven.

Med de foreslåede bestemmelser i § 33, 1. og 2. pkt., implementeres det foreslåede system i Familieretshuset, hvor en sag visiteres til behandling i ét af de tre spor som en § 5-sag, en § 6-sag eller en § 7-sag, jf. de foreslåede bestemmelser i §§ 5-8. Efter den foreslåede bestemmelse i § 7 visiteres komplekse eller konfliktfyldte sager efter forældreansvarsloven til behandling som § 7-sager efter de foreslåede bestemmelser i kapitel 10. Da der er tale om komplekse eller konfliktfyldte sager, foreslås afgørelseskompetencen i disse sager af retssikkerhedsmæssige grunde tillagt Familieretten. Der henvises bemærkningerne til § 7 og til de almindelige bemærkninger, punkt 3.3.7.

Det er Familieretshuset, der beslutter, hvornår en sag skal indbringes for Familieretten til afgørelsen, fordi sagen er tilstrækkeligt oplyst, og der ikke vurderes at være grundlag for at fortsætte det tværfaglige arbejde med parterne. Der er tale om en procesledende beslutning, hvorfor det med den foreslåede 3. pkt. i § 33 foreslås, at beslutningen ikke kan indbringes for Familieretten efter reglerne i denne lov. Bestemmelsen afskærer ikke en parts adgang til at indbringe en beslutning om visitation for domstolene efter § 63, stk. 1, i grundloven.

Familieretshuset indbringer sagerne for Familieretten efter bestemmelserne i kapitel 13.

Familieretshuset skal endvidere medsende et notat om sagen til Familieretten. Notatet skal indeholde en sagsfremstilling, oplysninger om parternes eventuelle tidligere familieretlige sager, hvilke sagsbehandlingsskridt Familieretshuset har iværksat, herunder om der har været iværksat rådgivning, konflikthåndtering og kontakt til kommunen m.v., samt hvilken støtte det eventuelt involverede barn modtager, herunder særligt om der er afholdt en børnesamtale, og om barnet har en kontaktperson, der også følger barnet under Familierettens behandling af sagen.

Formålet med Familieretshusets oversendelse af akterne i sagen og sagsnotatet er, at Familieretten får det bedst mulige grundlag at behandle sagen ud fra. Familieretten er dermed ikke nødsaget til at starte oplysningen af sagen forfra med indhentning af oplysninger, indhentning af undersøgelser og afholdelse af børnesamtale m.v. med den deraf følgende forlængede sagsbehandlingstid og forøgede pres på sagens parter og særligt barnet.

Bestemmelsen er ikke til hinder for, at Familieretten indhenter supplerende oplysninger m.v., hvis Familieretten finder, at dette er nødvendigt f.eks. grundet en ny udvikling i sagen. Bestemmelsen er således en implementering af det foreslåede sammenhængende familieretlige system. Der henvises i denne forbindelse til de almindelige bemærkninger, punkt 3.2.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, punkt 3.3.7.

Til § 34

Den familieretlige lovgivning giver ikke mulighed for at meddele en part fri proces under Statsforvaltningens behandling af en familieretlig sag. Dette skal ses i lyset af, at Statsforvaltningen efter officialprincippet er forpligtet til at oplyse en sag i tilstrækkeligt omfang til, at Statsforvaltningen kan træffe en korrekt afgørelse. Det er således som hovedregel Statsforvaltningens ansvar, at alle nødvendige oplysninger foreligger, og at de nødvendige undersøgelser bliver foretaget.

Efter § 15 a i adoptionsloven kan Statsforvaltningen dog i sager om adoption uden samtykke beskikke en advokat for en part. Denne advokatbeskikkelse gælder under kommunalbestyrelsens, Ankestyrelsens og Statsforvaltningens behandling af sagen. Der gælder samme regler om salær og godtgørelse for udlæg til advokater som i tilfælde, hvor der er meddelt fri proces, jf. kapitel 31 i retsplejeloven.

Indbringes en familieretlig sag for domstolene, finder reglerne om fri proces i kapitel 31 i retsplejeloven anvendelse.

Efter § 325, stk. 1, i retsplejeloven kan der efter ansøgning meddeles en part fri proces efter reglerne i § 327, hvis parten opfylder de økonomiske betingelser efter § 325, stk. 2-5, og ikke har en retshjælpsforsikring eller anden forsikring, der dækker omkostninger ved sagen. Efter bestemmelserne i § 325, stk. 2-5, opfylder parter, hvis indtægtsgrundlag ikke overstiger visse indtægtsgrænser, de økonomiske betingelser for at få fri proces, medmindre omkostningerne ved sagen må antages at blive uvæsentlige i forhold til ansøgerens indtægtsgrundlag.

Efter § 326 i retsplejeloven reguleres indtægtsgrænserne årligt ved bekendtgørelse.

Bekendtgørelse nr. 1462 af 11. december 2017 om fri proces fastsætter bl.a. regler om opgørelsen af indtægtsgrundlaget og indtægtsgrænserne for ansøgninger om fri proces, der behandles den 1. januar 2018 eller senere.

Det fremgår af § 1, stk. 1, i bekendtgørelsen, at ved afgørelser om fri proces benyttes som indtægtsgrundlag summen af den personlige indkomst efter § 3 i personskatteloven og kapitalindkomsten efter § 4 i personskatteloven med tillæg af aktieindkomsten efter § 4 a i personskatteloven og CFC-indkomsten efter § 4 b personskatteloven.

Efter § 1, stk. 3 og 4, i bekendtgørelsen kan fri proces efter § 327 i retsplejeloven meddeles, hvis ansøgerens indtægtsgrundlag opgjort efter § 1, stk. 1, er 322.000 kr. eller mindre. Lever ansøgeren i et samlivsforhold, kan fri proces meddeles, hvis summen af parrets indtægtsgrundlag er 409.000 kr. eller mindre. Disse beløb (indtægtsgrænser) forhøjes med 56.000 kr. for hvert barn, herunder stedbørn og plejebørn, under 18 år, som enten bor hos ansøgeren eller i overvejende grad forsørges af denne.

Hvis et par har modstående interesser i sagen, anvendes ansøgerens eget indtægtsgrundlag og indtægtsgrænsen for enlige. I sager omfattet af retsplejelovens kapitel 42, der vedrører ægteskabs- og forældremyndighedssager og sager om barnets bopæl, kan ansøgerens eget indtægtsgrundlag og indtægtsgrænsen for enlige også anvendes.

Afviger ansøgerens aktuelle indkomstforhold ifølge de foreliggende oplysninger væsentligt fra det, der er lagt til grund ved opgørelsen af indtægtsgrundlaget efter § 1, stk. 1, følger det af § 2 i bekendtgørelsen, at de tilsvarende aktuelle indkomstforhold lægges til grund.

Hvis de økonomiske betingelser i § 325 i retsplejeloven er opfyldte, kan fri proces efter § 327, stk. 1, nr. 1, i retsplejeloven bl.a. gives til en sag i 1. instans i de i kapitel 42 i retsplejeloven omhandlede sager.

Det følger af § 448, nr. 2 og 3, i retsplejeloven, at kapitel 42 i retsplejeloven bl.a. omfatter sager om forældremyndighed og om barnets bopæl. § 327, stk. 1, nr. 1, giver således ret til fri proces i disse sager for en part, der opfylder de økonomiske betingelser i § 325. Efter § 327, stk. 1, nr. 1, gælder dette dog ikke for bestemte sager om forældremyndighed og barnets bopæl.

Det drejer sig for det første om sager omfattet af § 14, stk. 1, i forældreansvarsloven, der vedrører situationer, hvor en forælder, der ikke har forældremyndigheden, anmoder om, at der skal være fælles forældremyndighed, eller at den pågældende forælder får forældremyndigheden alene. For det andet drejer det sig om sager omfattet af § 14, stk. 2, i forældreansvarsloven, der vedrører situationer, hvor forældremyndigheden søges ændret i en situation, hvor forældremyndigheden er overført til andre end forældrene efter § 13, stk. 2, i forældreansvarsloven, eller hvor der efter §§ 15 eller 15 a i forældreansvarsloven er truffet afgørelse om forældremyndighed efter en forælders død. For det tredje drejer det sig om sager omfattet af § 17, stk. 2, i forældreansvarsloven, der vedrører situationer, hvor der er indgået en aftale eller truffet afgørelse om barnets bopæl, og hvor dette søges ændret.

Efter § 327, stk. 4, i retsplejeloven kan fri proces efter bl.a. § 327, stk. 1, ikke gives, hvis det er åbenbart, at ansøgeren ikke vil få medhold i sagen.

Uden for de tilfælde, der er nævnt i § 325, jf. § 327, kan der efter § 329 i retsplejeloven meddeles en part fri proces, når særlige grunde taler for det. Dette gælder navnlig i sager, som er af principiel karakter eller af almindelig offentlig interesse, eller som har væsentlig betydning for ansøgerens sociale situation.

Det bemærkes, at med § 16, nr. 2, i følgelovforslaget foreslås § 327, stk. 1, nr. 1, i retsplejeloven, bl.a. ændret således, at bestemmelsen også omfatter samværssager. Samtidig foreslås det, at bestemmelsen om fri proces i sager om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær placeres i § 327, stk. 1, nr. 3.

Med § 34 foreslås det, at der indføres en begrænset adgang til at meddele en part fri proces under Familieretshusets behandling af en § 7-sag, hvilket bl.a. omfatter sager efter de foreslåede bestemmelser i kapitel 7.

Efter den foreslåede bestemmelse i § 34, stk. 1, meddeler Familieretshuset efter ansøgning en part fri proces, når Familieretshuset indleder en sag efter det foreslåede kapitel 7, og parten opfylder betingelserne for fri proces i § 325, jf. § 327, stk. 1, nr. 3, eller § 329 i retsplejeloven.

Anvendelsesområdet for den foreslåede bestemmelse i stk. 1 er alene situationer, hvor Familieretshuset indleder en sag efter de foreslåede bestemmelser i kapitel 7. Det følger af disse bestemmelser, at Familieretshuset indleder en sag efter forældreansvarsloven efter anmodning fra en kommunalbestyrelse, fordi der er grund til at antage, at forhold vedrørende forældremyndighed, barnets bopæl eller samvær medvirker til, at der er åbenbar risiko for, at barnets sundhed eller udvikling lider alvorlig skade.

I sådanne situationer meddeles fri proces til en part, der opfylder de økonomiske betingelser for fri proces i § 325 i retsplejeloven.

Opfylder parten ikke de økonomiske betingelser i § 325, kan parten efter den foreslåede bestemmelse få fri proces, hvis det vurderes efter § 329 i retsplejeloven, at særlige grunde taler for det, f.eks. fordi sagen er af principiel karakter eller af almindelig offentlig interesse, eller fordi sagen har væsentlig betydning for ansøgerens sociale situation.

Fri proces efter stk. 1 omfatter alene forældreansvarssagen og dermed ikke andre sager, som efter den foreslåede bestemmelse i § 7 måtte blive behandlet sammen med forældreansvarssagen.

Efter den foreslåede bestemmelse i § 34, stk. 2, kan Familieretshuset efter ansøgning meddele fri proces til en part, der har et helt særligt behov for advokatbistand under behandlingen af en § 7-sag efter forældreansvarsloven, hvis parten opfylder de økonomiske betingelser for fri proces efter § 325.

Det er således en betingelse for at få fri proces efter den foreslåede bestemmelse, at der foreligger helt særlige omstændigheder. Der er tale om en snæver adgang til fri proces, hvilket skal ses i lyset af, at der alene er tale om fri proces til brug for Familieretshusets behandling af sagen frem til eventuel indbringelse af sagen for Familieretten til afgørelse efter den foreslåede bestemmelse i § 33, og at Familieretshuset som forvaltningsmyndighed er omfattet af officialprincippet som beskrevet ovenfor.

Frem til eventuel indbringelse af en § 7-sag for Familieretten til afgørelse skal Familieretshuset efter de foreslåede bestemmelser i § 33 foretage oplysning af sagen og tilbyde parterne

konfliktløsning, jf. lovforslagets kapitel 6. Familieretshuset kan dog også træffe midlertidig afgørelse om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær.

De helt særlige omstændigheder, der kan danne grundlag for fri proces efter den foreslåede bestemmelse i stk. 1, skal først og fremmest relatere sig hertil. Det kan f.eks. dreje sig om principielle eller retssikkerhedsmæssige spørgsmål, eksempelvis om adgangen til at indhente oplysninger fra andre myndigheder.

Helt særlige omstændigheder kan ligeledes forekomme, hvis en part er ude af stand til at varetage sine interesser i sagen under sagsforberedelsen i Familieretshuset.

Hvis en part har et sådant helt særligt behov for fri proces, er det efter den foreslåede bestemmelse en også betingelse for at få fri proces efter den foreslåede bestemmelse, at parten opfylder de økonomiske betingelser i § 325 for at få fri proces, jf. den årlige bekendtgørelse om fri proces.

Hvis der ikke foreligger helt særlige omstændigheder, eller de økonomiske betingelser for fri proces i § 325 ikke er opfyldte, henvises parten til at ansøge om fri proces, når sagen er indbragt for Familieretten.

Fri proces efter stk. 2 omfatter alene forældreansvarssagen og dermed ikke andre sager, som efter den foreslåede bestemmelse i § 7 måtte blive behandlet sammen med forældreansvarssagen.

Det følger af den foreslåede bestemmelse i § 34, *stk. 3*, at reglerne i §§ 331 og 334-336 i retsplejeloven finder tilsvarende anvendelse på fri proces meddelt efter de foreslåede bestemmelser i § 34, stk. 1 og 2. § 331 regulerer om retsvirkningerne af fri proces, § 334 indeholder regler om advokatsalær og godtgørelse af udlæg. og §§ 335 og 336 fastlægger om betydningen af, at en part, der har fået meddelt fri proces, har en retshjælpsforsikring.

Endelig foreslås det med § 34, *stk. 4*, at fri proces meddelt efter de foreslåede bestemmelser i § 34, stk. 1 og 2, også er gældende, når sagen er indbragt for Familieretten efter den foreslåede bestemmelse i § 33. En part skal således ikke på ny anmode om, at der bevilges fri proces, hvis sagen indbringes for Familieretten efter § 33.

Adgangen til at få fri proces efter den foreslåede bestemmelse i § 34, stk. 1, under Familieretshusets behandling af en sag om forældreansvar, der er indledt efter anmodning fra kommunalbestyrelsen, skyldes disse sagers ganske særlige karakter, hvor det er det offentlige, der indleder en familieretlig sag over for parterne.

Begrundelsen for den foreslåede bestemmelse i § 34, stk. 2, er at give en part, der har et helt særligt behov for advokatbistand under Familieretshusets behandlingen af en § 7-sag, mulighed for at få fri proces.

For begge bestemmelser gælder, at der er tale om sager, der behandles af Familieretshuset, men hvor sagerne indbringes for Familieretten til afgørelse. Familieretshuset foretager således dele af den sagsforberedelse, som ellers skulle være foretaget af retten. Der er derfor behov for en begrænset adgang til at yde fri proces allerede under Familieretshusets behandling af sagen.

Henset til Familieretshusets kendskab til sagen, ikke mindst igangsatte og planlagte undersøgelser, findes der mest hensigtsmæssigt, at afgørelsen om fri proces træffes af Familieretshuset med mulighed for indbringelse for Familieretten, jf. lovforslagets § 40.

Der henvises til de almindelige bemærkninger, punkt 3.3.10.

Til § 35

Statsforvaltningen afslutter en række familieretlige sager ved at fastslå, at parterne er enige. I så fald orienterer Statsforvaltningen parterne herom. Hvis det drejer sig om en parts civilretlige status, f.eks. forældremyndighed, faderskab, medmoderskab, separation eller skilsmisse, sørger Statsforvaltningen for indberetning til CPR.

Den familieretlige lovgivning indeholder ikke generelle bestemmelser om, fra hvilket tidspunkt afslutningen af en familieretlig sag har virkning, når den afsluttes efter enighed mellem parterne.

Det er således eksempelvis ikke lovfæstet, fra hvilket tidspunkt en bevilling til separation og skilsmisse, der er udstedt af Statsforvaltningen, har virkning, men det er fast antaget, at den har virkning fra udstedelsestidspunktet. Det bemærkes, at Statsforvaltningen indberetter bevillingen til CPR, når den er udstedt, hvormed den bliver tilgængelig for en række myndigheder, der straks derefter vil kunne basere deres afgørelser efter ikke-familieretlig lovgivning på, at ægtefællerne er blevet separeret eller skilt.

Efter § 483 i retsplejeloven kan aftaler om forældremyndighed og samvær fuldbyrdes straks, medmindre andet er aftalt. Tilsvarende fremgår det af § 1, stk. 3, i bekendtgørelse nr. 146 af 22. februar 2016 om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær m.v., at når Statsforvaltningen modtager en anmeldelse af en aftale om fælles forældremyndighed, om ophør af fælles forældremyndighed eller om overførsel af forældremyndighed fra den ene forælder til den anden efter §§ 9 og 10 og § 13, stk. 1, i forældreansvarsloven i underskrevet og dateret stand med den nødvendige dokumentation, er anmeldelsen sket. Fra dette tidspunkt har aftalen virkning.

Det kan fremgå af en aftale, at den har virkning fra et andet tidspunkt. I så fald har aftalen virkning fra dette tidspunkt. Eksempelvis vil en aftale om betaling af børnebidrag, som Statsforvaltningen har noteret, normalt indeholde en bestemmelse om, fra hvilket tidspunkt bidraget skal betales. Tilsvarende vil en aftale om samvær indeholde bestemmelser om, på hvilke tidspunkter der er samvær.

Det foreslås med bestemmelsen i § 35, *stk. 1*, at en bevilling til separation og skilsmisse, som Familieretshuset har udstedt, har virkning fra udstedelsen.

Efter § 35, *stk. 2*, i ægteskabsloven har en ægtefælle ret til skilsmisse efter 6 måneders separation, og efter § 42, *stk. 2*, i ægteskabsloven giver Familieretshuset bevilling til skilsmisse efter § 30, *stk. 2*, hvis den anden ægtefælle ikke protesterer herimod, og vilkårene for separationen også gælder for tiden efter skilsmissen. I denne situation antages det, at parterne er enige om skilsmissen, hvorfor sagen er omfattet af den foreslåede bestemmelse i § 35, *stk. 1*, og skilsmissen har derfor virkning fra udstedelsen af bevillingen.

Med bestemmelsen i § 35, *stk. 2*, foreslås det, at registrering af faderskab og medmoderskab foretaget af Familieretshuset efter § 1 a, *stk. 1*, § 3 a, *stk. 1*, og § 3 b, *stk. 1*, i børneloven har virkning fra registreringen, og at anmeldelse af faderskab og medmoderskab til Familieretshuset efter § 14 i børneloven har virkning fra Familieretshusets modtagelse af anmeldelsen.

Endelig foreslås det med bestemmelsen i § 35, *stk. 3*, at en aftale, som er anmeldt eller meddelt til Familieretshuset, eller som Familieretshuset har registreret eller noteret, har virkning fra modtagelsen af anmeldelsen eller meddelelsen, fra registreringen eller fra noteringen, medmindre andet fremgår af aftalen. Den foreslåede bestemmelse omfatter bl.a. aftaler om børne- og ægtefællebidrag, om samvær, om barnets bopæl m.v. Bestemmelsen omfatter også anmeldelse af aftaler om forældremyndighed mellem forældrene efter §§ 9 og 10 og § 13, *stk. 1*, i forældreansvarsloven, men ikke aftale om overførsel af forældremyndighed til tredjemand efter § 13, *stk. 2*, i forældreansvarsloven, jf. den foreslåede bestemmelse i lovforslagets § 36, *stk. 1*, nr. 1. Indeholder aftalen et andet virkningstidspunkt, f.eks. fra hvilket tidspunkt et aftalt børnebidrag skal betales, eller hvornår der er samvær, har aftalen ikke virkning fra meddelelsen af aftalen til Familieretshuset, men fra det tidspunkt der fremgår af aftalen.

Begrundelsen for de foreslåede bestemmelser er, at det bør fastlægges i Familieretshusloven, fra hvilke tidspunkter de bevillinger, som Familieretshuset udsteder, har virkning. Tilsvarende bør det fremgå af loven, fra hvilket tidspunkt registrering af faderskab og medmoderskab foretaget af Familieretshuset og anmeldelse af faderskab og medmoderskab til Familieretshuset har virkning. Der er ikke behov for at ændre den gældende retstilstand, og den foreslåede bestemmelse i § 35 er udarbejdet i overensstemmelse hermed.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, punkt 3.3.9

Til § 36

Efter § 483 i retsplejeloven kan bestemmelser om forældremyndighed og samvær, jf. § 478, *stk. 1*, nr. 3, fuldbyrdes straks, medmindre andet er bestemt.

Tilsvarende følger det af § 481, stk. 1, i retsplejeloven, at kendelser kan fuldbyrdes straks, medmindre andet er bestemt i kendelsen. Denne bestemmelse finder bl.a. anvendelse på midlertidige retsafgørelser om forældremyndighed og barnets bopæl efter kapitel 5 i forældreansvarsloven, da sådanne afgørelser træffes ved kendelse.

Den familieretlige lovgivning indeholder ikke bestemmelser om, fra hvilket tidspunkt de afgørelser, som Statsforvaltningen træffer, har virkning, men det er fast antaget, at de har virkning fra afgørelsestidspunktet.

Dette gælder dog ikke, hvis det i afgørelsen er bestemt, at afgørelsen har virkning fra et andet tidspunkt. Eksempelvis vil en afgørelse om børnebidrag indeholde en bestemmelse om, fra hvilket tidspunkt bidraget skal betales, eller fra hvilket tidspunkt bidraget bortfalder eller skal nedsættes. Tilsvarende vil en afgørelse om samvær indeholde bestemmelser om, på hvilke tidspunkter der er samvær.

Med den foreslåede bestemmelse i § 36, stk. 1, har en række afgørelser truffet af Familieretshuset virkning straks, dvs. at en afgørelse har virkning fra det tidspunkt, hvor afgørelsen blev truffet.

Det drejer sig for det første om afgørelse om samvær, anden kontakt og godkendelse af aftale om forældremyndighed efter kapitel 2 og 4 i forældreansvarsloven.

For det andet drejer det sig om midlertidig afgørelse om forældremyndighed, barnets bopæl, samvær og anden kontakt efter kapitel 5 i forældreansvarsloven.

For det tredje drejer det sig om afgørelse efter § 56 a i udlændingeloven om udpegning af en repræsentant for en uledsaget mindreårig asylansøger.

For det fjerde drejer det sig om afgørelse om børnebidrag efter lov om børns forsørgelse eller om ægtefællebidrag efter lov om ægteskabs indgåelse og opløsning eller lov om ægtefællers økonomiske forhold.

For det femte drejer det sig om afgørelse efter § 2, 2. pkt., i lov om opkrævning af underholdsbidrag om indsigelse mod udenlandske krav på underholdsbidrag og afgørelse efter § 20 i samme lov om en mands pligt til at opfylde sin bidragspligt, når han er inddraget i en faderskabssag og agter at flytte til udlandet.

For det sjette drejer det sig om afgørelse efter navneloven.

For det syvende drejer det sig om afgørelse efter kapitel 1 og 2 i lov om ægteskabs indgåelse og opløsning, herunder om dispensation fra ægteskabsbetingelserne og om godkendelse af en ugyldig vielse som gyldig.

For det ottende drejer det sig om afgørelse efter kapitel 2 i lov om ægtefællers økonomiske forhold om dispositioner over familiens helårsbolig.

For det niende drejer det sig om afgørelse efter lov om Haagerkonventionen af 2007, dog ikke afgørelse om eksigibilitet efter § 3, stk. 2, i lov om Haagerkonventionen af 2007.

Endelig drejer det sig for det tiende som afgørelse om anerkendelse og fuldbyrdelse af afgørelser efter underholdspligtforordningen, dog ikke afgørelse om eksigibilitet efter artikel 30 i forordningen.

Det foreslås dog, at den foreslåede bestemmelse i § 36, stk. 1, ikke finder anvendelse for afgørelse om eksigibilitet efter lov om Haagerkonventionen af 2007 og underholdspligtforordningen.

I § 36, stk. 2, foreslås det, at det i en afgørelse omfattet af stk. 1 kan bestemmes, at afgørelsen har virkning fra et andet tidspunkt end afgørelsestidspunktet. Det kan således i f.eks. en afgørelse om børnebidrag bestemmes, fra hvilket tidspunkt bidraget skal betales.

Begrundelsen for de foreslåede bestemmelser er, at det bør fastlægges i Familieretshusloven, fra hvilke tidspunkter de afgørelser, som Familieretshuset træffer, har virkning. Der er ikke behov for at ændre den gældende retstilstand, og den foreslåede bestemmelse i § 36 er udarbejdet i overensstemmelse hermed.

Begrundelsen for, at den foreslåede bestemmelse i § 36, stk. 1, ikke finder anvendelse for afgørelse om eksigibilitet efter lov om Haagerkonventionen af 2007 og underholdspligtforordningen, er at § 3, stk. 2, i lov om Haagerkonventionen af 2007 og artikel 30 i underholdspligtforordningen indeholder konventionsfastsatte bestemmelser om, fra hvilket tidspunkt en afgørelse om eksigibilitet har virkning.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, punkt 3.3.9

Til § 37

Efter § 42, stk. 1, i ægteskabsloven giver Statsforvaltningen bevilling til separation eller skilsmisse, hvis ægtefællerne er enige herom og er enige om de vilkår for separation og skilsmisse, der følger af §§ 49 og 55 i ægteskabsloven. Det drejer sig efter § 49 om, hvorvidt der skal påhvile en ægtefælle pligt til at yde bidrag til den andens underhold efter separationen eller skilsmissen. Efter § 55 drejer det sig endvidere om ægtefællernes ret til at fortsætte lejemålet af fælles lejlighed efter separationen eller skilsmissen.

Efter § 43, stk. 1, i ægteskabsloven kan Statsforvaltningen afslutte en sag om separation eller skilsmisse, hvis den fornødne enighed for at meddele separation eller skilsmisse ved bevilling ikke er opnået. Statsforvaltningen indbringer sagen for retten, hvis en part inden fire uger anmoder

herom. Statsforvaltningen træffer således ikke afgørelse om separation og skilsmisse i situationer, hvor parterne er uenige. Sådanne sager afgøres af retten.

Statsforvaltningen behandler ikke sager om omstødelse af ægteskab. Disse sager afgøres af retten, jf. §§ 23 og 24 i ægteskabsloven.

Efter § 454, stk. 1, 1. pkt., i retsplejeloven er ankefristen i sager om separation, skilsmisse eller omstødelse af ægteskab fire uger. Dette gælder også for dom hvorved et ægteskab er kendt ikke bestående. Ankefristen i § 454 svarer til den almindelige ankefrist i § 372, stk. 1, i retsplejeloven.

Efter § 454, stk. 1, 2. pkt., kan der ikke i medfør af § 372, stk. 2, 4. pkt., i retsplejeloven meddeles tilladelse til efter ankefristens udløb at anke en dom, der går ud på separation, skilsmisse eller omstødelse af ægteskab, eller hvorved et ægteskab er kendt ikke bestående. Efter § 372, stk. 2, kan ankeinstansen undtagelsesvist tillade anke indtil 1 år efter dommens afsigelse. En dom, der går ud på separation, skilsmisse eller omstødelse af ægteskab, har således virkning, når der er gået fire uger fra afsigelsen af dommen. Dommen har dog virkning fra et tidligere tidspunkt, hvis parterne giver afkald på anke (ankeafkald), eller hvis sagsøgte har taget bekræftende til genmæle over for sagsøgerens påstand om separation, skilsmisse eller omstødelse af ægteskab.

Efter § 454, stk. 1, 3. pkt., jf. stk. 2, i retsplejeloven kan domme, der går ud på separation, skilsmisse eller omstødelse af ægteskab, ankes særskilt, for så vidt angår vilkårene eller enkelte af disse vilkår. § 372, stk. 2, 4. pkt., i retsplejeloven finder ikke anvendelse for anke af særskilt dom om vilkårene.

Ved dom til skilsmisse eller omstødelse af ægteskab kan ægtefællerne således ikke indgå nyt ægteskab, før der er meddelt ankeafkald, eller ankefristen er udløbet uden, at dommen er blevet anket.

Med § 37, stk. 1, foreslås det, at en afgørelse truffet af Familieretshuset, der går ud på separation, skilsmisse eller omstødelse af ægteskab eller hvorved et ægteskab er kendt ikkebestående, har virkning, når fristen efter § 42, stk. 1, på fire uger til at indgive anmodning om indbringelse af afgørelsen for Familieretten er udløbet, medmindre Familieretshuset inden da har modtaget en anmodning om, at afgørelsen indbringes for Familieretten.

Efter den foreslåede bestemmelse i § 37, stk. 2, har afgørelsen virkning fra det tidspunkt, hvor Familieretshuset modtager meddelelse om, at en part frafalder retten efter den foreslåede bestemmelse i § 40, stk. 1, til at anmode om, at afgørelsen indbringes for Familieretten.

Med forslaget gælder der det samme virkningstidspunkt for Familieretshusets afgørelser til separation, skilsmisse eller omstødelse af ægteskab samt for Familieretshusets afgørelser, hvorved et ægteskab er kendt ikkebestående, som der i dag gælder for tilsvarende domme.

Den foreslåede bestemmelse i § 37 omfatter ikke afgørelser om vilkårene for separation, skilsmisse eller omstødelse af ægteskab, heller ikke selvom afgørelsen om vilkårene er indeholdt i afgørelsen om separation, skilsmisse eller omstødelse af ægteskab. Virkningstidspunktet for afgørelse om vilkårene er reguleret af den foreslåede bestemmelse i § 38.

Begrundelsen for de foreslåede bestemmelser er, at det bør fastlægges i Familieretshuset, fra hvilke tidspunkter de afgørelser, som Familieretshuset træffer, har virkning. Der er ikke behov for at ændre den gældende retstilstand, og den foreslåede bestemmelse i § 37 er udarbejdet i overensstemmelse hermed.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, punkt 3.3.9

Til § 38

De fleste familieretlige sager afgøres administrativt af Statsforvaltningen, men en række familieretlige sager behandles af domstolene og afgøres ved dom. Det drejer sig om følgende:

Afgørelse om faderskab og medmoderskab træffes efter § 20 i børneloven af retten.

Efter § 42, stk. 1, i ægteskabsloven giver Statsforvaltningen bevilling til separation eller skilsmisse, hvis ægtefællerne er enige herom og er enige om de vilkår for separation og skilsmisse, der følger af §§ 49 og 55 i ægteskabsloven. Det drejer sig efter § 49 om, hvorvidt der skal påhvile en ægtefælle pligt til at yde bidrag til den andens underhold efter separationen eller skilsmissen. Efter § 55 drejer det sig endvidere om ægtefællernes ret til at fortsætte lejemålet af fælles lejlighed efter separationen eller skilsmissen. Efter § 43, stk. 1, i ægteskabsloven kan Statsforvaltningen afslutte en sag om separation eller skilsmisse, hvis den fornødne enighed for at meddele separation eller skilsmisse ved bevilling ikke er opnået. Statsforvaltningen indbringer sagen for retten, hvis en part inden 4 uger anmoder herom. Statsforvaltningen træffer således ikke afgørelse om hverken separation og skilsmisse eller om vilkårene herfor i situationer, hvor parterne er uenige. Sådanne sager afgøres af retten.

Efter § 52 i ægteskabsloven kan en aftale om bidragspligten eller om bidragets størrelse ændres ved dom, og efter § 53 kan en ved dom truffet afgørelse om ægtefællernes bidragspligt ændres ved en ny dom. Endvidere følger det af § 58, at en aftale om fordelingen af formuen, bidragspligten eller andre vilkår, der er indgået med henblik på separation eller skilsmisse ændres ved dom.

Endelig følger det af § 448, nr. 5 og 6, i retsplejeloven, at retten træffer afgørelse i en sag mellem ægtefæller om ændring eller anfægtelse af vilkår for separation, skilsmisse eller omstødelse af ægteskab, og at retten ligeledes træffer afgørelse i en sag mellem ægtefæller til afgørelse af, om separation består eller er bortfaldet.

Efter § 372, stk. 1, i retsplejeloven er ankefristen i civile sager, herunder i ovennævnte familieretlige sager, der afgøres ved dom, fire uger. Ankefristen regnes fra dommens afsigelse. § 454, stk. 1, 1. pkt., i retsplejeloven indeholder en tilsvarende ankefrist på fire uger i sager omfattet af kapitel 42 i retsplejeloven. Det drejer sig bl.a. om domme om vilkår for separation, skilsmisse og omstødelse af ægteskab, domme om ændring eller anfægtelse af vilkår for separation, skilsmisse eller omstødelse, domme i sager mellem ægtefæller om, hvorvidt separation består eller er bortfaldet, og domme om hvorvidt parterne er eller ikke er ægtefæller.

Det fremgår af § 480, stk. 1, i retsplejeloven, at domme kan fuldbyrdes, når fuldbyrdelsesfristen er udløbet, medmindre dommen forinden er anket. Fuldbyrdelsesfristen er 14 dage efter dagen for dommens afsigelse, medmindre andet er bestemt i dommen. Efter praksis medregnes dagen for domsafsigelsen ikke i fuldbyrdelsesfristen, og derfor skal fulde 14 dage være forløbet, før dommen kan fuldbyrdes. En dom, der f.eks. er afsagt tirsdag den 10. kan tidligst fuldbyrdes onsdag den 15.

Efter § 480, stk. 2, kan det i dommen bestemmes, at dommen skal kunne fuldbyrdes, selv om den ankes inden fuldbyrdelsesfristens udløb.

Efter § 367, stk. 1, 4. pkt., i retsplejeloven har anmodning om genoptagelse af en sag samme virkning, som anke har efter § 480 i retsplejeloven.

Bestemmelser i en dom om kortere fuldbyrdelsesfrist end 14 dage kan efter § 480, stk. 4, i retsplejeloven betinges af forudgående sikkerhedsstillelse. Bestemmelsen indebærer, at det i en dom kan bestemmes, at den kan fuldbyrdes inden udløbet af fuldbyrdelsesfristen i § 480, stk. 1.

Dommen kan også fuldbyrdes fra et tidligere tidspunkt, hvis parterne giver afkald på anke (ankeafkald).

Det antages, at reglerne i § 480 i retsplejeloven om fuldbyrdelsestidsfrister finder tilsvarende anvendelse på andre virkninger af en dom. En dom, hvorefter en mand anses som far til et barn, har således eksempelvis først virkning fra det tidspunkt, hvor den efter reglerne i § 480, stk. 1 og 2, kan fuldbyrdes. Det er således først fra dette tidspunkt, og ikke fra domstidspunktet, at manden kan pålægges at betale børnebidrag til barnet.

Med bestemmelsen i § 38, *stk. 1*, foreslås det, at ovennævnte afgørelser truffet af Familieretshuset har virkning to uger efter afgørelsen, medmindre Familieretshuset inden to uger efter afgørelsen har modtaget en anmodning om at indbringe afgørelsen for Familieretten eller en anmodning om genoptagelse af afgørelsen, eller de foreslåede bestemmelser i § 38, stk. 2 og 3, finder anvendelse.

Det følger af den foreslåede bestemmelse i § 38, *stk. 2*, at Familieretshuset i en afgørelse kan bestemme, at afgørelsen har virkning fra et tidligere eller senere tidspunkt, end hvad der følger af stk. 1. Familieretshuset kan endvidere bestemme, at afgørelsen har virkning, selvom

Familieretshuset inden to uger efter afgørelsen har modtaget en anmodning om at indbringe afgørelsen for Familieretten eller en anmodning om genoptagelse af afgørelsen.

Efter den foreslåede bestemmelse i § 38, *stk.* 3, har afgørelsen virkning fra det tidspunkt, hvor Familieretshuset modtager meddelelse om, at en part frafalder retten efter den foreslåede bestemmelse i § 40, *stk.* 1, til at anmode om, at afgørelsen indbringes for Familieretten. Dette gælder dog ikke, hvis et andet virkningstidspunkt følger af den foreslåede bestemmelse i *stk.* 2.

Med de foreslåede bestemmelser i § 38 gælder der det samme virkningstidspunkt for Familieretshusets afgørelser i de omhandlede sager, som der gælder for tilsvarende domme.

Begrundelsen for de foreslåede bestemmelser er, at det bør fastlægges i Familieretshusloven, fra hvilke tidspunkter de afgørelser, som Familieretshuset træffer, har virkning. Der er ikke behov for at ændre den gældende retstilstand, og den foreslåede bestemmelse i § 38 er udarbejdet i overensstemmelse hermed.

Det bemærkes, at i det nye familieretlige system er det alene Familieretten, der efter §§ 11, 14, 15, 15 a og 17 i forældreansvarsloven træffer afgørelse, når forældrene er uenige om forældremyndighed eller barnets bopæl. Der henvises til lovforslagets § 28, *stk.* 1, nr. 1 og 2, og § 7, jf. § 33, og bemærkningerne hertil.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, punkt 3.3.9

Til § 39

Det fremgår af § 480, *stk.* 1, i retsplejeloven, at domme kan fuldbyrdes, når fuldbyrdelsesfristen er udløbet, medmindre dommen forinden er anket. Fuldbyrdelsesfristen er 14 dage efter dagen for dommens afsigelse, medmindre andet er bestemt i dommen. Efter praksis medregnes dagen for domsafsigelsen ikke i fuldbyrdelsesfristen, og derfor skal fulde 14 dage være forløbet, før dommen kan fuldbyrdes. En dom, der f.eks. er afsagt tirsdag den 10. kan tidligst fuldbyrdes onsdag den 15.

Efter § 480, *stk.* 2, kan det i dommen bestemmes, at dommen skal kunne fuldbyrdes, selv om den ankes inden fuldbyrdelsesfristens udløb.

Efter § 483 i retsplejeloven kan aftaler og bestemmelser om forældremyndighed og samvær fuldbyrdes straks, medmindre andet er aftalt. Tilsvarende følger det af § 481, *stk.* 1, i retsplejeloven, at kendelser kan fuldbyrdes straks, medmindre andet er bestemt i kendelsen. Denne bestemmelse finder bl.a. anvendelse på midlertidige retsafgørelser om forældremyndighed og barnets bopæl efter kapitel 5 i forældreansvarsloven, da sådanne afgørelser træffes ved kendelse.

Efter den foreslåede bestemmelse i § 39 kan en afgørelse eller aftale m.v. fuldbyrdes, når den efter §§ 35-38 har virkning.

Om afgørelsen herudover opfylder betingelserne for at kunne fuldbyrdes, afgøres efter fuldbyrdelsesregler i retsplejeloven eller, for så vidt angår børne- og ægtefællebidrag, reglerne i bidragsopkrævningsloven og inddrivelsesloven.

Begrundelsen for den foreslåede bestemmelse er, at det bør fastlægges i Familieretshuset, fra hvilke tidspunkter de afgørelser, som Familieretshuset træffer, og de aftaler, der anmeldes m.v. til Familieretshuset, kan fuldbyrdes. Der er ikke behov for at ændre den gældende retstilstand, og den foreslåede bestemmelse i § 39 er udarbejdet i overensstemmelse hermed.

De foreslåede bestemmelser i §§ 35-38 om virkningstidspunktet for en afgørelse eller aftale fastlægger, fra hvilket tidspunkt parterne og myndighederne kan støtte ret på en afgørelse, f.eks. hvornår en part kan anvende et nyt navn, hvornår en ægtefælle er blevet skilt og derfor kan indgå nyt ægteskab, hvornår den bidragspligtige skal betale ægtefællebidrag, og hvornår et faderskab er fastslået med den virkning, at faren kan søge om samvær med barnet og kan pålægges at betale børnebidrag.

Bestemmelserne fastlægger ikke, hvornår en afgørelse, der er truffet af Familieretshuset, eller en aftale, der er indgået over for Familieretshuset, kan fuldbyrdes.

Det er langt fra alle familieretlige afgørelser og aftaler der kan fuldbyrdes. Afgørelser om separation, skilsmisse, faderskab, navne m.v. kan efter deres indhold ikke fuldbyrdes, men disse afgørelser kan som nævnt have betydning på andre måder.

Derimod har andre familieretlige afgørelser og aftaler et indhold, der kan fuldbyrdes. Det drejer sig om afgørelser og aftaler om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær, der efter § 478, stk. 1, nr. 3, i retsplejeloven kan fuldbyrdes af Familieretten efter reglerne i i det ved § 16, nr. 8, foreslåede kapitel 42 b i retsplejeloven. Det drejer sig endvidere om afgørelser og aftaler om børne- og ægtefællebidrag, der opkræves af Udbetaling Danmark efter bidragsopkrævningsloven, og som inddrives af restanceinddrivelsesmyndigheden efter inddrivelsesloven.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, punkt 3.3.9.

Til § 40

Efter den familieretlige lovgivning følger det af de for sagen gældende regler, om den afgøres af Statsforvaltningen, Ankestyrelsen, retten eller på enkelte områder af en anden myndighed. Det følger derfor også af de for sagen gældende regler, om og i givet fald til hvilken myndighed en familieretlig afgørelse kan påklages.

Afgørelser om forældremyndighed eller barnets bopæl efter forældreansvarsloven træffes af retten, og afgørelsen kan ankes efter bestemmelserne i retsplejeloven. Afgørelser efter

forældreansvarsloven, der træffes af Statsforvaltningen, kan påklages til Ankestyrelsen, jf. § 41, stk. 1, i forældreansvarsloven. Undtaget er dog efter § 41, stk. 2, 3 og 5, midlertidig afgørelse om forældremyndighed eller barnets bopæl, hvis sagen er indbragt for retten, afgørelse om at indbringe en sag om forældremyndighed eller barnets bopæl for retten, afgørelse om at afvise en anmodning om ændring af forældremyndighed eller barnets bopæl og afgørelse i en klage over en myndigheds afvisning af at orientere en forælder, der ikke har forældremyndigheden, om barnets forhold. For så vidt angår sidstnævnte kan Ankestyrelsen dog behandle en klage, hvis det skønnes, at sagen har principiel eller generel betydning. Statsforvaltningens afgørelse om at afvise at behandle en sag om forældremyndighed eller barnets bopæl på grund af manglende international kompetence kan, jf. § 41, stk. 3, ikke påklages til Ankestyrelsen, men kan efter § 46, stk. 2, indbringes for retten. For så vidt angår Statsforvaltningens afgørelse om at afvise en anmodning om ændring af forældremyndighed eller barnets bopæl kan afgørelsen indbringes for retten, jf. § 39, stk. 2, i forældreansvarsloven. Det bemærkes, at § 41, stk. 2 og 3, i forældreansvarsloven ved folgelovforslagets § 1, nr. 30, foreslås ophævet, mens § 41, stk. 5 videreføres som § 41, stk. 2.

Efter ægteskabsloven er kompetencen til at træffe afgørelse efter loven afhængig af sagstypen tildelt retten, Statsforvaltningen eller Ankestyrelsen. Afgørelser truffet af retten kan ankes efter bestemmelserne i retsplejeloven. Efter § 58 a, stk. 1, i ægteskabsloven kan afgørelser truffet af Statsforvaltningen påklages til Ankestyrelsen, dog undtaget Statsforvaltningens afgørelse om at en sag om skilsmisse eller separation skal indbringes for retten, og om at afvise at behandle en sag om separation og skilsmisse på grund af manglende international kompetence. For så vidt angår sidstnævnte kan afgørelsen indbringes for retten. Ankestyrelsens afgørelse i sager om klage over en prøvelsesmyndigheds afgørelse om dispensation fra ægteskabsbetingelserne efter §§ 1 a og 4, § 10, stk. 2, og § 11 a, stk. 2, og om anerkendelse af udenlandske skilsmisser til brug for prøvelse af ægteskabsbetingelser kan ikke påklages til anden administrativ myndighed, jf. forudsætningsvist § 58 b i ægteskabsloven.

Efter § 20 i børneloven træffer retten afgørelse om faderskab eller medmoderskab, hvis dette ikke er anerkendt. Rettens afgørelse kan ankes efter bestemmelserne i retsplejeloven. Statsforvaltningen træffer efter § 26, stk. 1, afgørelse om, hvorvidt en sag om faderskab eller medmoderskab skal genoptages, og en sådan afgørelse kan indbringes for retten, jf. § 26, stk. 2.

Efter § 21, stk. 1, i børnebidragsloven, § 23 a, stk. 2, i bidragsopkrævningsloven, § 21, stk. 1, i navneloven, § 61, stk. 1, i ægtefælleloven og § 3, stk. 5, i lov om Haagerkonventionen af 2007 kan Statsforvaltningens afgørelser efter disse love påklages til Ankestyrelsen. Tilsvarende gælder for Statsforvaltningens afgørelser efter § 56 a i udlændingeloven, jf. § 56 a, stk. 5, i udlændingeloven.

Endvidere følger det af § 3 og § 5, stk. 3 og 5, i bekendtgørelse nr. 1838 af 22. december 2015 om anvendelse af underholdspligtforordningen, at Statsforvaltningens afgørelser efter bekendtgørelsen kan påklages til Ankestyrelsen.

Efter § 16, stk. 1, i forvaltningsloven træffes afgørelsen af, om en anmodning fra en part om aktindsigt skal imødekommes, af den myndighed, der i øvrigt har afgørelsen af den pågældende sag. Det følger af § 16, stk. 4, at afgørelser om aktindsigtsspørgsmål kan påklages særskilt til den myndighed, som er klageinstans i forhold til afgørelsen af den sag, anmodningen om aktindsigt vedrører. Ankestyrelsen kan således tage stilling til klager over partsaktindsigt i en sag, som Statsforvaltningen behandler eller har behandlet.

Statsforvaltningens afgørelser om aktindsigt efter offentlighedsloven kan påklages til Børne- og Socialministeriet.

Endelig kan Statsforvaltningens sagsbehandling i sager omfattet af ovennævnte love påklages til Ankestyrelsen. Sådanne såkaldte sagsbehandlingsklager omfatter eksempelvis, om der er foretaget partshøring i fornødent omfang, om begrundelsen for afgørelsen levet op til kravene i kapitel 6 i forvaltningsloven, eller om Statsforvaltningens sagsbehandlingstid har været for lang.

Efter § 41, stk. 4, i forældreansvarsloven kan Statsforvaltningens sagsbehandling i sager om forældremyndighed eller barnets bopæl, som kan indbringes for retten til afgørelse, påklages til Ankestyrelsen. Tilsvarende bestemmelser findes i § 58 a, stk. 3, i ægteskabsloven i relation til sager om separation eller skilsmisse, som kan indbringes for retten til afgørelse, og i § 35, stk. 2, i børneloven om sager om faderskab og medmoderskab, som kan indbringes for retten til afgørelse.

Det foreslås med bestemmelsen i § 40, stk. 1, 1. pkt., at en afgørelse, der er truffet af Familieretshuset, efter anmodning fra en part indbringes for Familieretten med de undtagelser, der følger af de foreslåede bestemmelser i § 41.

Med den foreslåede bestemmelse implementeres det nye familieretlige system, hvor en sag visiteres til behandling i Familieretshuset i ét af tre spor som en § 5-sag, § 6-sag eller § 7-sag, og hvor afgørelseskompetence såvel som mulighed for at indbringe sagen for Familieretten afhænger af visitationen af sagen. Med den foreslåede bestemmelse kan Familieretshusets afgørelser med de undtagelser, der følger af § 41 indbringes for Familieretten.

Omfattet af bestemmelsen i pkt. 1 er alle afgørelser som Familieretshuset træffer med hjemmel i den familieretlige lovgivning. Bestemmelsen omfatter først og fremmest afgørelser, der afslutter en sag, herunder afgørelser hvorved en anmodning eller ansøgning afvises eller henlægges.

Bestemmelsen omfatter også midlertidige afgørelser om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær i sager efter forældreansvarsloven. Endvidere omfatter bestemmelsen foreløbige afgørelser og delafgørelser, f.eks. om foreløbigt at fastsætte børnebidrag fra et bestemt tidspunkt for senere at tage stilling til, om bidraget skal betales fra et tidligere tidspunkt, eller om dele af en ansøgning om fastsættelse af samvær, f.eks. om samvær i sommerferien, mens afgørelsen om samvær i julen træffes på et senere tidspunkt.

Derimod omfatter bestemmelsen ikke såkaldte sagsbehandlingsklager, dvs. situationer, hvor en part ønsker, at Familieretten tager stilling til, om Familieretshusets behandling af en sag har været korrekt. Sådanne sagsbehandlingsspørgsmål kan således ikke indbringes for Familieretten. Dette er dog ikke til hinder for, at Familieretten tager stilling til sagsbehandlingsspørgsmål af betydning for Familierettens afgørelse, når en afgørelse truffet af Familieretshuset efter anmodning fra en part er blevet indbragt for Familieretten. Det kunne f.eks. være spørgsmål om afgørelsens gyldighed, hvis Familieretshuset ikke har foretaget partshøring i fornødent omfang.

Bestemmelsen omfatter heller ikke procesledende beslutninger som eksempelvis en beslutning om, at en part skal fremlægge bestemte oplysninger, om iværksættelse af en børnesagkyndig undersøgelse eller om anvendelse af processuel skadevirkning, jf. lovforslagets § 11.

Med bestemmelsens 2. pkt. præciseres det, at Familieretshusets afgørelser, beslutninger m.v. ikke kan påklages til højere administrativ myndighed. Selvom Familieretshuset hører under Børne- og Socialministeriets ressort, kan Familieretshusets afgørelser ikke påklages til ministeriet.

Bestemmelsen indebærer, at heller ikke afgørelser om aktindsigt efter forvaltningsloven og offentlighedsloven kan påklages, og at det samme gælder klager om Familieretshusets sagsbehandling.

Det bemærkes, at efter lovforslagets § 41, stk. 3, kan Familieretshusets afgørelser om aktindsigt ikke indbringes for Familieretten efter bestemmelserne i denne lov, men at Familieretshuset efter anmodning skal genoptage behandlingen af ansøgningen om aktindsigt. Ved afgørelsen i genoptagelsessagen skal Familieretshuset gøre borgeren opmærksom på muligheden for at rette henvendelse til Folketingets Ombudsmand, såfremt borgeren ikke fuldt ud får medhold i sin ansøgning om aktindsigt.

Med den foreslåede bestemmelse opnås et enstrengt system, hvor appel af Familieretshusets afgørelse altid sker ved indbringelse af afgørelsen for Familieretten. Dette står i modsætning til gældende ret, hvorefter visse af Statsforvaltningens afgørelser kan indbringes for retten, mens andre kan påklages til Ankestyrelsen. Med den foreslåede bestemmelse opnås endvidere en styrkelse af retssikkerheden ved, at det i alle tilfælde er Familieretten, der træffer afgørelse, når en part ønsker at appellere en afgørelse truffet af Familieretshuset.

Det foreslås med bestemmelsen i § 40, stk. 2, at en anmodning om indbringelse af Familieretshusets afgørelse for Familieretten skal indgives til Familieretshuset, der indbringer afgørelsen for Familieretten efter bestemmelserne i kapitel 13.

Med bestemmelsen skal anmodningen om indbringelse indgives til Familieretshuset, der ved modtagelsen skal overveje, hvorvidt anmodningen giver anledning til, at sagen skal genoptages, jf. lovforslagets § 42, stk. 4. Hvis dette ikke er tilfældet, skal Familieretshuset indbringe afgørelsen for den familieret, der efter reglerne i kapitel 13 skal behandle sagen.

Familieretshuset skal indbringe afgørelsen for Familieretten, selvom fristen herfor i § 42, stk. 1, er overskredet.

Der foreslås med følgelovforslaget ændringer af bestemmelserne om klage i de familieretlige love i overensstemmelse med det ovenfor beskrevne. Der henvises i denne forbindelse til § 1, nr. 42, § 2, nr. 21, § 3, nr. 15, § 5, nr. 3, § 6, nr. 19, § 7, nr. 8, § 8, nr. 14, og § 9, nr. 8, i følgelovforslaget og bemærkningerne til disse bestemmelser. Tilsvarende vil klagebestemmelserne i bekendtgørelse nr. 1838 af 22. december 2015 om anvendelse af underholdspligtforordningen blive ændret.

Det foreslås videre med følgelovforslaget, at bestemmelserne om sagsbehandlingsklager i § 41, stk. 4, i forældreansvarsloven, § 58 a, stk. 3, i ægteskabsloven og § 35, stk. 2, i børneloven ophæves. Der henvises til § 1, nr. 43, § 2, nr. 21, og § 6, nr. 24, i følgelovforslaget.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, punkt 3.3.10.1.

Til § 41

Som beskrevet i bemærkningerne til lovforslagets § 41 kan Statsforvaltningens afgørelser kan som udgangspunkt påklages til Ankestyrelsen. Klageadgangen omfatter også Statsforvaltningens afgørelse om f.eks. at registrere eller notere en aftale, modtage en anmeldelse eller udstede en bevilling.

Det følger det af den for sagen gældende lovgivning, hvilke begrænsninger der er i adgangen til at klage over en afgørelse i en familieretlig sag.

I forældreansvarsloven fremgår begrænsninger i adgangen til at klage over Statsforvaltningens afgørelser af § 41, stk. 5, der med § 1, nr. 43, i følgelovforslaget foreslås at blive § 41, stk. 2. Det fremgår heraf, at afgørelse i en klage over en myndigheds afvisning af at orientere en forælder, der ikke har forældremyndigheden, om barnets forhold, ikke kan påklages. For så vidt angår sidstnævnte kan Ankestyrelsen dog behandle en klage, hvis det skønnes, at sagen har principiel eller generel betydning.

Efter § 58 a, stk. 1, i ægteskabsloven er adgangen til at klage over Statsforvaltningens afgørelser efter ægteskabsloven afskåret, for så vidt angår Statsforvaltningens afgørelse om, at en sag om skilsmisse eller separation skal indbringes for retten. Ankestyrelsens afgørelse i sager om klage over en prøvelsesmyndigheds afgørelse efter §§ 1 a og 4, § 10, stk. 2, og § 11 a, stk. 2, og om anerkendelse af udenlandske skilsmisser til brug for prøvelse af ægteskabsbetingelser kan ikke påklages til anden administrativ myndighed, jf. forudsætningsvist § 58 b i ægteskabsloven.

Efter § 21, stk. 1, i navneloven kan en personregisterførers afgørelse efter § 16, stk. 2, 1. pkt., i navneloven påklages til Ankestyrelsen. Der er ikke mulighed for at påklage Ankestyrelsens afgørelse i klagesagen til højere administrativ myndighed.

Afgørelse om aktindsigt truffet af Statsforvaltningen i forbindelse med Statsforvaltningens behandling af en familieretlig sag kan efter § 16, stk. 4, i forvaltningsloven påklages særskilt til Ankestyrelsen, såfremt Ankestyrelsen i øvrigt er klageinstans i forhold til afgørelsen af den sag, som aktindsigtsanmodningen vedrører. Statsforvaltningens afgørelser om aktindsigt i øvrige sager såvel som Ankestyrelsens afgørelser om aktindsigt i familieretlige sager kan ikke påklages til højere administrativ myndighed. Tilsvarende gælder efter § 37, stk. 1, i offentlighedsloven for afgørelser om aktindsigt efter offentlighedsloven

Det foreslås med § 41, stk. 1, at Familieretshusets registrering eller notering af en aftale eller udstedelse af en bevilling ikke kan indbringes for Familieretten efter reglerne i denne lov.

Det fremgår dog af bestemmelsen, at Familieretshuset ved modtagelse af en anmodning om at indbringe en bevilling m.v. for Familieretten skal genoptage behandlingen af sagen. Dette indebærer, at Familieretshuset skal screene og visitere sagen efter de foreslåede bestemmelser i kapitel 2, og derefter skal enten Familieretshuset og Familieretten træffe afgørelse om, hvorvidt betingelserne for at udstede bevillingen var opfyldte. Hvis afgørelsen træffes af Familieretshuset, kan en part anmode om at få den indbragt for Familieretten, jf. den foreslåede bestemmelse i § 40.

Bestemmelsen vedrører sager, der visiteres til behandling som § 5-sager, hvor Familieretshuset træffer en afgørelse, der giver parterne fuldt ud medhold ved, at parternes aftale registreres eller noteres, eller der udstedes en bevilling i overensstemmelse med parternes ønske. Efter gældende ret er klageadgangen ikke begrænset i disse sager, men da der ikke foreligger en partstvist, og afgørelsen giver parterne fuldt ud medhold, påklages disse afgørelser i praksis yderst sjældent.

Der kan dog opstå tvister i disse sager, f.eks. hvis en ægtefælle mener ikke at have givet samtykke til separation eller mener at have tilbagekaldt sit samtykke. I sådanne situationer skal der bl.a. tages stilling til, om en henvendelse af en part indeholder et ubetinget samtykke til separation, eller hvornår Familieretshuset har modtaget en tilbagekaldelse af et samtykke.

Det foreslås med bestemmelsen, at Familieretshuset skal genoptage sagen, hvis en part mener, at udstedelsen af bevillingen m.v. var uberettiget. Dette er i overensstemmelse med praksis efter gældende ret, hvor den afgørende myndighed genoptager behandlingen af sagen. Der henvises til bemærkningerne til den foreslåede bestemmelse i § 42, stk. 4, om Statsforvaltningens mulighed for at genoptage en afgørelse.

Ved genoptagelsen af sagen skal Familieretshuset tage stilling til visitationen til sagen efter den foreslåede bestemmelse i § 4. Da der med klagen ikke længere foreligger enighed mellem parterne, kan sagen ikke visiteres til behandling som en § 5-sag. Sagen skal derimod visiteres til behandling

som en § 6-sag, hvorefter Familieretshuset efter de foreslåede bestemmelser i §§ 27 og 28 enten træffer afgørelse med adgang til at indbringe Familieretshusets afgørelse for Familieretten eller indbringer sagen for Familieretten til afgørelse.

Den foreslåede bestemmelse i § 41, stk. 1, afskærer ikke en parts adgang til at indbringe Familieretshusets udstedelse af en bevilling m.v. for domstolene efter § 63, stk. 1, i grundloven.

Det foreslås med § 41, stk. 2, 1. pkt., at der ikke kan ske indbringelse for Familieretten af Familieretshusets afgørelse efter forældreansvarslovens § 41, stk. 5, der med § 1, nr. 43, i følgelovforslaget foreslås at blive § 41, stk. 2, i en sag om klage over en afgørelse efter § 23, stk. 2, i forældreansvarsloven, der er truffet af en skole, børneinstitution eller socialvæsenet om, at en forælder, der ikke har del i forældremyndigheden, ikke må modtage orientering om barnet. Det foreslås ligeledes, at Familieretshusets afgørelse efter § 58 b i ægteskabsloven med de i § 2, nr. 2, i følgelovforslaget foreslåede ændringer i en sag om klage over en afgørelse truffet af prøvelsesmyndigheden ikke kan indbringes for Familieretten efter reglerne i denne lov. Omfattet er efter § 58 b i ægteskabsloven prøvelsesmyndighedens afgørelser om dispensation fra ægteskabsbetingelserne efter §§ 1 a og 4, § 10, stk. 2, og § 11 a, stk. 2, i ægteskabsloven og afgørelser om anerkendelse af udenlandske skilsmisser i forbindelse med prøvelse af ægteskabsbetingelserne.

Endelig foreslås det tilsvarende, at Familieretshusets afgørelse efter § 21, stk. 1, i en klage over en personregisterførers afgørelse efter § 16, stk. 2, 1. pkt., i navneloven ikke kan indbringes for Familieretten efter reglerne i denne lov.

Efter den foreslåede bestemmelse i § 41, stk. 2, 2. pkt., kan de nævnte afgørelser dog indbringes for Familieretten, hvis Familieretten finder, at afgørelsen har principiel eller generel betydning.

Med bestemmelsen foreslås en afskæring af adgangen til at indbringe Familieretshusets afgørelse for Familieretten efter reglerne i denne lov i sager, hvor Familieretshuset er klageinstans for afgørelser truffet af henholdsvis skoler, daginstitutioner og socialvæsenet efter § 23, stk. 2, i forældreansvarsloven, af prøvelsesmyndigheden efter visse bestemmelser i ægteskabsloven eller af personregisterføreren efter navneloven. Uanset afskæringen af adgangen til at indbringe Familieretshusets afgørelse for Familieretten foretages der en prøvelse af sagen i to instanser.

Den foreslåede bestemmelse er i overensstemmelse med gældende ret, dog således at der gives mulighed for, at Familieretshusets afgørelse i en sag om klage over prøvelsesmyndighedens afgørelse kan indbringes for Familieretten, hvis sagen har principiel eller generel betydning. Dette er efter gældende ret en mulighed i sager om afgørelse af en klage over en afgørelse efter § 23, stk. 2, i forældreansvarsloven, der er truffet af en skole, daginstitution eller socialvæsenet, og det findes af retssikkerhedsmæssige grunde hensigtsmæssigt at indføre en tilsvarende mulighed i sager om klage over prøvelsesmyndighedens og personregisterførerens afgørelser, hvis sagen har principiel eller generel betydning. Familieretshuset skal derfor, når der modtages en anmodning om

indbringelse for Familieretten af Familieretshusets afgørelse efter § 41, stk. 2, i forældreansvarsloven, § 58 b i ægteskabsloven eller § 21, stk. 1, i navneloven, videresende anmodningen og sagens akter til Familieretten.

Den foreslåede bestemmelse skal ses i sammenhæng med de i § 8, stk. 2, nr. 3 og 6, foreslåede bestemmelser, hvorefter sager om klage efter § 41, stk. 2, i forældreansvarsloven, § 58 b i ægteskabsloven og § 21, stk. 1, i navneloven altid skal visiteres til behandling som en § 6-sag, der afgøres af Familieretshuset, jf. den foreslåede bestemmelse i § 27.

For så vidt angår ændringerne af § 41, stk. 5, der med § 1, nr. 43, i følgelovforslaget bliver § 41, stk. 2, i forældreansvarsloven, henvises til § 1, nr. 43, i følgelovforslaget og bemærkningerne hertil. For så vidt angår ændringerne af § 58 b i ægteskabsloven henvises til § 2, nr. 2, i følgelovforslaget og bemærkningerne hertil. For så vidt angår ændringerne af § 21, stk. 1, i navneloven henvises til § 7, nr. 8, i følgelovforslaget og bemærkningerne hertil.

Bestemmelsen afskærer ikke en parts adgang til at indbringe en beslutning om visitation for domstolene efter § 63, stk. 1, i grundloven.

Det foreslås med § 41, stk. 3, at Familieretshusets afgørelse om aktindsigt efter forvaltningsloven og offentlighedsloven ikke kan indbringes for Familieretten efter reglerne i Familieretshusloven eller påklages til højere administrativ myndighed, men at Familieretshuset skal genoptage sagen, når der modtages en anmodning om indbringelse.

Under hensyn til at det foreslåede nye familieretlige system består af to enheder, Familieretshuset og Familieretten, hvor afgørelseskompetence afhænger af en visitation af den konkrete sag, findes det mest hensigtsmæssigt, at Familieretshusets afgørelser om aktindsigt hverken kan indbringes for Familieretten efter reglerne i denne lov eller for højere administrativ myndighed, men at Familieretshuset skal genoptage behandlingen af ansøgningen om aktindsigt, når en part er utilfreds med en afgørelse om aktindsigt, som Familieretshuset har truffet. Familieretshuset skal i forbindelse med, at Familieretshuset træffer afgørelse i en genoptagen sag om aktindsigt gøre borgeren opmærksom på muligheden for at rette henvendelse til Folketingets Ombudsmand, såfremt borgeren ikke fuldt ud får medhold i sin ansøgning om aktindsigt. Familieretshusets afgørelse kan også indbringes for domstolene efter § 63, stk. 1, i grundloven.

Det bemærkes, at efter lovforslagets § 40, stk. 1, 2. pkt., kan Familieretshusets afgørelser om aktindsigt ikke påklages til højere administrativ myndighed.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, punkt 3.3.10.1.

Til § 42

Enkelte familieretlige love indeholder bestemmelser om fristen for indgivelse af klage over Statsforvaltningens afgørelser.

Det drejer sig bl.a. om § 21, stk. 2, 1. pkt., i børnebidragsloven, hvorefter en klage skal indgives inden fire uger efter, at klageren har fået meddelelse om afgørelsen. Tilsvarende frist gælder efter § 58 a, stk. 2, 1. pkt., i ægteskabsloven og § 61, stk. 2, 1. pkt., i ægtefælleloven for klage over afgørelser om ægtefællebidrag.

Det følger af § 21, stk. 2, i børnebidragsloven, at Statsforvaltningen sender en klage over en afgørelse om børnebidrag, der er indgivet efter udløbet af klagefristen, til Ankestyrelsen, der som udgangspunkt skal afvise at behandle klagen. Ankestyrelsen kan imidlertid behandle en for sent indgivet klage, hvis der er særlige omstændigheder, der taler herfor. Denne mulighed for at få behandlet en klage, selvom klagefristen er overskredet, anvendes bl.a., hvis den tidligere afgørelse er åbenbart urigtig, dette skyldes, at den anden part har givet urigtige oplysninger eller har undladt at give relevante oplysninger til Statsforvaltningen, og klageren først lang tid efter afgørelsen har fået kendskab dertil og straks herefter klager.

Tilsvarende gælder efter § 58 a, stk. 2, 2. pkt., i ægteskabsloven og § 61, stk. 2, 2. pkt., i ægtefælleloven for klage over afgørelser om ægtefællebidrag.

Efter § 37 i forældreansvarsloven indbringer Statsforvaltningen en afgørelse om forældremyndighed efter en forælders død, der er truffet efter §§ 15 eller 15 a i forældreansvarsloven, for retten, hvis en part inden fire uger efter, at en sådan afgørelse er meddelt den pågældende, anmoder herom.

For familieretlige afgørelser, der træffes af byretten, herunder navnlig afgørelser om forældremyndighed, barnets bopæl, separation og skilsmisse, gælder der som udgangspunkt en ankefrist på fire uger, jf. § 368, stk. 1, 1. pkt., og § 372, stk. 1, i retsplejeloven. Efter § 372, stk. 2, i retsplejeloven kan landsretten undtagelsesvis tillade anke indtil 1 år efter dommens afsigelse. Efter § 454, stk. 1, 2. pkt., i retsplejeloven kan der ikke meddeles tilladelse til efter ankefristens udløb at anke en dom, der går ud på separation, skilsmisse eller omstødelse af ægteskab, eller hvorved et ægteskab er kendt ikke-bestående.

Klage over Statsforvaltningens afgørelse efter lov om Haagerkonventionen af 2007 om at erklære en udenlandsk afgørelse om børne- og ægtefællebidrag eksigibel skal meddeles henholdsvis indgives til Statsforvaltningen inden 30 dage, jf. lovens § 3, stk. 5. For en part, der ikke har bopæl i Danmark, er fristen efter samme bestemmelse 60 dage. Loven indeholder ikke mulighed for at få behandlet en klage, hvis klagefristen er overskredet. Klagefristerne er i overensstemmelse med artikel 23, stk. 6, i Haagerkonventionen af 2007.

Afgørelse efter underholdspligtforordningen om at erklære en udenlandsk afgørelse om underholdsbidrag eksigibel skal efter artikel 31 og 32 straks meddeles parterne, der kan appellere

den inden 30 dage. Fristen er 45 dage for en part, der bor i en anden stat. Den afgørelse, der træffes i appelsagen, kan anfægtes ved yderligere appel eller lignende.

Den familieretlige lovgivning indeholder ikke regler om virkningen af, at en afgørelse påklages, herunder om afgørelsen har virkning under behandlingen af klagen, eller om klagen tillægges opsættende virkning således, at den påklagede afgørelse ikke har virkning, før klagesagen er afsluttet.

Det følger imidlertid af almindelige forvaltningsretlige principper, at en klage ikke har opsættende virkning, men at både klageinstansen og den myndighed, der har truffet den påklagede afgørelse, efter en konkret vurdering kan tillægge en klage opsættende virkning.

Efter § 480, stk. 1 og 3, i retsplejeloven kan en dom fuldbyrdes, når fuldbyrdelsesfristen på 14 dage er udløbet, medmindre dommen forinden er anket. Den ret, til hvilken en dom ankes efter fuldbyrdelsesfristens udløb, kan tillægge en anke opsættende virkning.

Børne- og socialministeren kan efter en række af de familieretlige love fastsætte nærmere regler om behandlingen af klager. Det drejer sig om § 21, stk. 3, i børnebidragsloven, § 58, a, stk. 4, i ægteskabsloven, § 61, stk. 3, nr. 4, i ægtefælleloven, § 42, nr. 7, i forældreansvarsloven, § 23 b, nr. 3, i bidragsopkrævningsloven, § 21, stk. 2, i navneloven, § 33, stk. 1, i børneloven og § 56 a, stk. 5, i udlændingeloven. Disse hjemmelsbestemmelser er indholdsmæssigt ens.

Det følger således eksempelvis af § 42, nr. 7, i forældreansvarsloven, at børne- og socialministeren kan fastsætte regler om klagers behandling. Med hjemmel i denne bestemmelse er fastsat §§ 28 og 29 i bekendtgørelse nr. 146 af 22. februar 2016 om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær m.v. om behandlingen af klager. Heraf fremgår bl.a., at klage indgives til Statsforvaltningen, der videresender klagen og sagens akter til Ankestyrelsen, jf. § 28, stk. 1, i bekendtgørelsen.

Efter § 29, stk. 1, i bekendtgørelsen kan Statsforvaltningen genoptage behandlingen af en påklaget afgørelse, hvis klagen indeholder en ansøgning, som Statsforvaltningen ikke har taget stilling til, klagen indeholder væsentlige nye oplysninger, der foreligger væsentlige oplysninger i sagen, men Statsforvaltningen har ikke taget stilling til dem, eller der er begået sagsbehandlingsfejl, der kan have betydning for afgørelsen.

Muligheden for at genoptage en sag, fordi klagen reelt indeholder en ny ansøgning, skyldes hensynet til to-instans-princippet, hvorefter realiteten i en sag som udgangspunkt skal behandles af to instanser. Statsforvaltningen genoptager derfor behandlingen af en påklaget sag i det omfang, der i en klage fremsættes nye ansøgninger, f.eks. at en bidragsbetaler klager over en afgørelse om børnebidrag og henviser til, at han umiddelbart efter afgørelsen blev arbejdsløs. Genoptagelse på grund af nye oplysninger kan f.eks. skyldes, at en klage over ens samværsaftagelse indeholder udtalelser fra psykolog, børneinstitution m.v., som ikke tidligere har været inddraget i sagen.

Sagsbehandlingsfejl, der kan begrunde genoptagelse af en sag, kan f.eks. være manglende partshøring over oplysninger af betydning for sagen.

Endelig omfatter adgangen til at genoptage en sag også situationer, hvor Statsforvaltningen f.eks. har udstedt en skilsmissebevilling efter enighed mellem parterne, og den ene ægtefælle protesterer mod udstedelsen under henvisning til, at den pågældende ægtefælle ikke har givet samtykke til skilsmissen eller mener at have tilbagekaldt sit samtykke. I sådanne situationer genoptages sagen, og den afgørelse, der træffes i genoptagelsessagen kan påklages til Ankestyrelsen.

Klageren kan efter § 29, stk. 2, i bekendtgørelsen påklage Statsforvaltningens beslutning om at genoptage en sag til Ankestyrelsen, når en afgørelse påklages.

Med bestemmelsen i § 42, stk. 1, foreslås det, at en anmodning om, at en afgørelse truffet af Familieretshuset indbringes for Familieretten, skal indgives til Familieretshuset inden fire uger efter, at parten har fået meddelelse om afgørelsen.

Den foreslåede frist for at anmode om at få en afgørelse indbragt for Familieretten er i overensstemmelse med gældende ret for så vidt angår familieretlige domme og Statsforvaltningens afgørelser om børne- og ægtefællebidrag efter børnebidragsloven, ægteskabsloven og ægtefælleloven.

Det foreslås imidlertid, at fristen på fire uger skal gælde for alle Familieretshusets afgørelser, som en part anmoder om at få indbragt for Familieretten efter den foreslåede bestemmelse i § 40, stk. 1. Dette skal dog ikke gælde frister, der følger af internationale aftaler, jf. den foreslåede bestemmelse i § 42, stk. 6.

Den foreslåede ændring betyder dermed, at reglerne ensrettes på det familieretlige område, således at der gælder samme frist for anmodning om at indbragt en afgørelse for Familieretten, uanset hvilken type afgørelse der er tale om.

Det foreslås med bestemmelsen i stk. 2, at Familieretten i særlige tilfælde kan behandle en afgørelse, der er indbragt, selvom anmodningen om indbringelse er indgivet efter udløbet af fristen i den foreslåede bestemmelse i stk. 1.

Den foreslåede bestemmelse er en videreførelse af gældende ret, for så vidt angår § 21, stk. 2, i børnebidragsloven, § 61, stk. 2, i ægtefælleloven, § 58 a, stk. 2, i ægteskabsloven og § 372, stk. 2, i retsplejeloven.

Det foreslås imidlertid, at muligheden for at få behandlet en afgørelse, selvom anmodningen om at få afgørelsen indbragt for Familieretten er indgivet mere end fire uger efter afgørelsen, ligeledes skal gælde for alle Familieretshusets afgørelser, der søges indbragt for Familieretten efter den foreslåede bestemmelse i § 40, stk. 1.

Undtaget herfra er dog afgørelser, der går ud på separation, skilsmisse eller omstødelse af ægteskab, eller hvorved et ægteskab er kendt ikke-bestående, samt tilfælde hvor fristen for at appellere en afgørelse følger af en international aftale, jf. de foreslåede bestemmelser i stk. 5 og 6.

Som konsekvens af de foreslåede regler for indbringelse af afgørelser for Familieretten i stk. 1 og 2, foreslås det med § 1, nr. 36, § 2, nr. 18, og § 3, nr. 16, i følgelovforslaget, at de gældende klageregler i § 37 i forældreansvarsloven, § 61, stk. 2, i ægtefælleloven og § 21, stk. 2, i børnebidragsloven ophæves. Det foreslås videre med § 1, nr. 42, § 2, nr. 21, § 3, nr. 15, § 5, nr. 3, § 6, nr. 19, § 7, nr. 8, § 8, nr. 14, § 9 og § 39, nr. 5, i følgelovforslaget, at der i de familieretlige love indsættes en bestemmelse, hvorefter Familieretshusets afgørelser kan indbringes for Familieretten efter bestemmelserne i kapitel 12 i denne lov.

Med bestemmelsen i *stk. 3* foreslås det, at både Familieretshuset og Familieretten kan bestemme, at indgivelse af anmodning om at indbringe en afgørelse for Familieretten har opsættende virkning. Dette følger af forvaltningsretlige principper, og der er således tale om en videreførelse af gældende ret. Det findes dog hensigtsmæssigt af retssikkerhedsmæssige hensyn, at Familieretshusets mulighed for at tillægge en anmodning om indbringelse af en afgørelse for Familieretten opsættende virkning fremgår direkte af loven.

Familieretshusets mulighed for at tillægge en anmodning om at indbringe en afgørelse for Familieretten opsættende virkning forudsætter, at anmodningen er indgivet inden for den foreslåede frist i stk. 1. For så vidt angår Familieretten forudsættes det enten, at fristen er overholdt, eller at Familieretten efter den foreslåede bestemmelse i stk. 2 har besluttet at se bort fra en fristoverskridelse.

Med bestemmelsen i *stk. 4* foreslås det, at Familieretshuset i bestemte situationer kan træffe afgørelse om, at en afgørelse, som en part efter § 40 og inden for fristen efter stk. 1 har anmodet om at få indbragt for Familieretten, skal genoptages.

Det drejer sig om for det første om den situation, hvor anmodningen indeholder en ansøgning, som Familieretshuset ikke har taget stilling til. For det andet og tredje drejer det sig om situationer, hvor anmodningen indeholder væsentlige nye oplysninger, eller hvor det i anmodningen om at få sagen indbragt for Familieretten påpeges, at sagen indeholder væsentlige oplysninger, som Familieretshuset ikke har taget stilling til. Endelig drejer sig det om situationer, hvor der er begået sagsbehandlingsfejl, der kan have betydning for afgørelsen.

Med forslaget lovfæstes de muligheder, som Statsforvaltningen efter en række familieretlige bekendtgørelser har for at bestemme, at en påklaget afgørelse skal genoptages. Ved lovfæstelsen er der ikke tilsigtet ændringer i forhold til den gældende ordning.

Forslaget indebærer, at bestemmelserne om genoptagelse af en påklaget afgørelse i en række bekendtgørelser skal ophæves.

Med bestemmelsen i *stk. 5* foreslås det, at den foreslåede bestemmelse i *stk. 2* om mulighed for at få indbragt en afgørelse for Familieretten, selvom fristen i *stk. 1* er overskredet, ikke gælder for afgørelser, der går ud på separation, skilsmisse eller omstødelse af ægteskab, eller hvorved et ægteskab er kendt ikke-bestående. Dermed gælder der det samme for Familieretshusets afgørelser, der går ud på separation, skilsmisse eller omstødelse af ægteskab, eller hvorved et ægteskab er kendt ikke-bestående, som for tilsvarende retsafgørelser, idet disse ikke kan ankes efter ankefristens udløb, jf. den gældende § 454 i retsplejeloven, der med følgelovforslagets § 16, nr. 3, foreslås videreført som § 455 i retsplejeloven. Det foreslås samtidig, at den foreslåede bestemmelse i *stk. 4* heller ikke skal gælde for afgørelser, der går ud på separation, skilsmisse eller omstødelse af ægteskab, ægteskab, eller hvorved et ægteskab er kendt ikke-bestående, således at Familieretshuset ikke kan genoptage sådanne afgørelser.

Med *stk. 6* foreslås det, at de foreslåede bestemmelser i *stk. 1-4* ikke gælder for afgørelser om eksigibilitet efter § 3, *stk. 2*, i lov om Haagerkonventionen af 2007 eller efter artikel 30 i underholdspligtforordningen. I stedet gælder de ufravigelige appelfrister, der følger af de pågældende bestemmelser.

Det foreslås med bestemmelsen i *stk. 7*, at børne- og socialministeren kan fastsætte bestemmelser om Familieretshusets behandling af en anmodning om at indbringe en afgørelse for Familieretten. Hjemmelsbestemmelsen er alene tiltænkt anvendt til at fastsætte bestemmelser om den praktiske behandling af anmodninger om at indbringe en afgørelse for Familieretten. I modsætning til de gældende hjemmelsbestemmelser.

Begrundelsen for den foreslåede bestemmelse i § 42 er, at der bør gælde samme regler for anmodninger om at få indbragt en afgørelse for Familieretten, uanset hvilken sagstype der er tale om. Reglerne bør udformes i overensstemmelse med de gældende regler for behandlingen af klager over Statsforvaltningens afgørelser og for behandlingen af anke af en familieretlig dom.

Med hensyn til den med *stk. 1* foreslåede frist på fire uger til at anmode om at få indbragt en afgørelse for Familieretten giver den en part rimelig tid til at overveje, om parten vil indbringe afgørelsen for Familieretten, og samtidigt vil parterne efter udløbet af fristen som udgangspunkt kunne indrette sig på den trufne afgørelse. Ved afgørelse af en partstvist er der særlig god grund til, at fristen ikke er for lang, idet den ene parts fordel af en lang frist er den anden parts ulempe, fordi denne part i en længere periode ikke kan indrette sig på den trufne afgørelse.

Begrundelsen for forslaget i *stk. 2* er, at der med den i *stk. 1* foreslåede frist på fire uger til at anmode om at få en afgørelse indbragt for retten er behov for mulighed for at se bort af fristoverskridelser. Både i relation til administrative afgørelser og domme findes der i dag sådanne muligheder. I modsætning til bestemmelsen i § 372, *stk. 2*, i retsplejeloven foreslås der dog ikke en

absolut frist på et år. Det findes derimod, at der bør være mulighed for i særlige tilfælde at få behandlet en afgørelse, selvom afgørelsen er truffet for flere år siden. Det kan eksempelvis være i tilfælde, hvor anmodningen om indbringelse er begrundet i, at den anden part har afgivet urigtige oplysninger, parten først er blevet bekendt med dette på et senere tidspunkt og indgiver anmodningen om indbringelse umiddelbart herefter.

Begrundelsen for, at den gældende mulighed for at genoptage en afgørelse videreføres, er, at der derved sikres opretholdelsen af to-instans-princippet.

Baggrunden for, at en afgørelse, der går ud på separation, skilsmisse eller omstødelse af ægteskab, eller hvorved et ægteskab er kendt ikke-bestående, ikke skal kunne indbringes for Familieretten efter udløbet af 4 ugers fristen, er, at disse afgørelser har en række retsvirkninger, f.eks. giver en skilsmisse parterne ret til at indgå nyt ægteskab. Det bør derfor være helt klart, hvornår en afgørelse, der går ud på skilsmisse m.v., er endelig, hvorfor der ikke bør være mulighed for at anfægte afgørelsen efter udløbet af fristen på 4 uger.

Baggrunden for forslaget om, at de foreslåede bestemmelser i stk. 1-4 ikke skal gælde for afgørelser om eksigibilitet efter lov om Haagerkonventionen af 2007 eller efter artikel 30 i underholdspligtforordningen, er, at disse regelsæt indeholder ufravigelige appelfrister, der følger af de pågældende bestemmelser.

Endelig bør børne- og socialministeren have mulighed for at fasttætte de regler om Familieretshusets behandling af anmodninger om at indbringe en afgørelse for Familieretten, der måtte være nødvendige for at den praktiske behandling af disse anmodninger.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, punkt 3.3.10.1.

Til § 43

Med § 43 foreslås det, at Familieretshuset indbringer de nævnte sager efter §§ 28, 33 og 40 for byretten, der, når den behandler disse sager, benævnes Familieretten.

Sagerne behandles af Familieretten efter reglerne i retsplejeloven for byretssager med de ændringer, der følger af kapitel 42 og 42 a i retsplejeloven, som foreslået henholdsvis affattet og ændret ved § 16, nr. 1 og 3-7, i følgelovforslaget.

Begrundelsen for bestemmelsen er, at alle familieretlige sager med det foreslåede nye system indledes i Familieretshuset, der i nogle situationer skal indbringe sagen for Familieretten. Der er derfor behov for regler om, hvordan Familieretshuset indbringer en sag for Familieretten. Disse regler placeres i lovens kapitel 13, hvor også den foreslåede bestemmelse i § 43 er placeret.

Begrundelsen for forslaget om, at byretten ved behandlingen af de sager, som indbringes af Familieretshuset, benævnes Familieretten, er, at det nye familieretlige system består af en administrativ enhed og en domstolsenhed, der tilsammen udgør ét samlet familieretligt system. Denne sammenhæng mellem de to enheder understreges ved at betegne den administrative enhed Familieretshuset og domstolsenheden Familieretten.

Med henvisningen til de nævnte bestemmelser i retsplejeloven defineres Familierettens sagsområde, idet det dog bemærkes, at Familieretten efter det ved følgelovforslagets § 16, nr. 8, foreslåede kapitel 42 b i retsplejeloven også behandler sager om fuldbyrdelse af afgørelser og aftaler efter forældreansvarsloven.

Baggrunden for bestemmelsen er, at det følger af lovforslagets §§ 28, 33 og 40, at Familieretshuset i en række situationer indbringer sager for Familieretten. § 28 drejer sig om § 6-sager, som indbringes for Familieretten til afgørelse. Det omfatter hovedsageligt sager om forældremyndighed og barnets bopæl samt samværssager, hvor afgørelsen vil være indgribende for barnet. § 33 drejer sig om § 7-sager, der ligeledes indbringes for Familieretten til afgørelse. Endelig drejer § 40 sig om situationer, hvor Familieretshuset har truffet afgørelse i en § 6-sag, og en part anmoder om, at sagen indbringes for Familieretten.

Med de i følgelovforslagets § 16, nr. 3, foreslåede ændringer indeholder kapitel 42 regler om domstolenes behandling af alle familieretlige sager. Reglerne i kapitel 42 suppleres af reglerne i kapitel 42 a, der indeholder særregler om behandlingen af sager om faderskab og medmoderskab.

Der henvises til §§ 6, 7, 28, 33 og 40 i dette lovforslag og til følgelovforslagets § 16, nr. 3, samt til bemærkningerne til disse bestemmelser. Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, punkt 3.3.10.2.

Til § 44

Det følger af § 43 i ægteskabsloven, at visse sager om separation og skilsmisse efter anmodning fra en part indbringes for retten af Statsforvaltningen. Efter § 448 d i retsplejeloven indbringer Statsforvaltningen en sag om ægteskab, herunder separation og skilsmisse, for retten ved sagsøgtes hjemting. Har sagsøgte ikke hjemting her i riget, indbringes sagen for retten ved sagsøgerens hjemting, og har ingen af parterne hjemting her i riget, indbringes sagen for den ret, som justitsministeren bestemmer. Efter § 448 b, 2. pkt., i retsplejeloven anlægges sag om omstødelse af ægteskab ved en ret, hvor en af ægtefællerne kan sagsøges efter § 448 d.

Det følger af §§ 37 og 40 i forældreansvarsloven, at en sag om forældremyndighed og barnets bopæl indbringes for retten af Statsforvaltningen. Efter § 448 g i retsplejeloven indbringes disse sager for retten i den retskreds, hvor barnet har bopæl. Hvis barnet ikke har bopæl her i riget, indbringes sagen for retten ved sagsøgtes hjemting. Hvis sagsøgte ikke har hjemting her i riget,

indbringes sagen for retten ved sagsøgerens hjemting eller, hvis sagsøgeren ikke har hjemting her i riget, for Københavns Byret.

Efter §§ 15 og 26 i børneloven indbringer Statsforvaltningen visse sager om faderskab og medmoderskab for retten. Det følger af § 456 c, stk. 1, i retsplejeloven, at Statsforvaltningen som udgangspunkt indbringer en sådan sag for den byret, hvor moderen har hjemting. Det følger af bestemmelsens stk. 2, at når moderen ikke har hjemting her i landet, indbringes sagen for byretten, hvor den person, som i medfør af § 456 e, stk. 1, nr. 3, er part i sagen, har hjemting. Er flere personer i medfør af § 456 e, stk. 1, nr. 3, parter i sagen ved sagens indbringelse for retten, bestemmer justitsministeren efter § 456 c, stk. 3, hvilken af de kompetente byretter sagen skal indbringes for. Kan der ikke påvises et værning efter § 456 c, stk. 1 og 2, bestemmer justitsministeren efter bestemmelsens stk. 4, hvilken byret sagen skal indbringes for.

Ved hjemting i ovenstående bestemmelser henvises til retsplejelovens § 235. Efter § 235, stk. 1 og 2, anlægges retssager ved sagsøgte hjemting, der er i den retskreds, hvor sagsøgte har bopæl. Har sagsøgte bopæl i flere retskredse, er hjemtinget i enhver af dem. Har sagsøgte ingen bopæl, er hjemtinget efter stk. 3 i den retskreds, hvor sagsøgt opholder sig. Har sagsøgte hverken bopæl eller kendt opholdssted, er hjemtinget efter stk. 4 i den retskreds, hvor han sidst har haft bopæl eller opholdssted. En part kan således have hjemting i Danmark, selvom parten ikke har bopæl i Danmark.

Bestemmelsen i § 448 g i retsplejeloven vedrørende barnets bopæl skal forstås på samme måde som bopælsbegrebet i retsplejelovens § 235, stk. 1 og 2.

Det foreslås, at bestemmelserne om, hvilken Familieret en familieretlig sag skal indbringes for, samles i den foreslåede bestemmelse i § 44. Denne bestemmelse er placeret i lovens kapitel 13, der indeholder bestemmelser om Familieretshusets indbringelse af sager for Familieretten.

Det foreslås med § 44, stk. 1, at Familieretshuset indbringer en sag efter § 43 for Familieretten ved sagsøgte hjemting. Har sagsøgte ikke hjemting her i landet, indbringes sagen for Familieretten ved sagsøgerens hjemting. Disse bestemmelser finder ikke anvendelse, hvis sagen er omfattet af stk. 2-6, der beskrives i det følgende.

Der er tale om en videreførelse af den gældende bestemmelse i § 448 d i retsplejeloven, idet bestemmelsens anvendelsesområde med forslaget udvides til at omfatte alle familieretlige sager og ikke kun ægteskabssager. Der findes i dag ikke tilsvarende bestemmelser i relation til andre sagstyper, da sådanne sager ikke kan indbringes for retten. Det foreslås dog, at bestemmelsen ikke omfatter sager efter forældreansvarsloven eller børneloven, der reguleres i de foreslåede bestemmelser i stk. 2 og 3.

Med stk. 2 foreslås det, at Familieretshuset indbringer en sag efter forældreansvarsloven for Familieretten i den retskreds, hvor barnet har bopæl. Hvis barnet ikke har bopæl her i landet,

indbringes sagen for Familieretten ved sagsøgtes hjemting. Hvis sagsøgte ikke har hjemting her i landet, indbringes sagen for Familieretten ved sagsøgerens hjemting. Disse bestemmelser finder ikke anvendelse, hvis sagen er omfattet af stk. 1 og 3-6. Der er tale om en videreførelse af den gældende bestemmelse i § 448 g i retsplejeloven.

Den foreslåede bestemmelse i stk. 2 omfatter også sager efter forældreansvarsloven, som er indledt ved kommunalbestyrelsens anvendelse af initiativretten, jf. lovforslagets § 25.

Med *stk. 3* foreslås det, at Familieretshuset indbringer en sag efter børneloven for Familieretten i den retskreds, hvor barnets mor har hjemting. Har barnets mor ikke hjemting her i landet, indbringes sagen for Familieretten i den retskreds, hvor den, der efter § 17 i børneloven er part i sagen, har hjemting. Er der flere parter, bestemmer Familieretshuset, hvilken Familieret sagen skal indbringes for. Disse bestemmelser finder ikke anvendelse, hvis sagen er omfattet af stk. 1, 2 og 4-6. Der er tale om videreførelse af den gældende bestemmelse i § 448 g i retsplejeloven.

Med *stk. 4, 1. pkt.* foreslås det, at en sag, der ikke indeholder en partstvist, indbringes for Familieretten ved sagsøgerens hjemting. I relation til denne bestemmelse anses en sag, der ikke indeholder en tvist mellem to private parter, men er en sag mellem en privat part og Familieretshuset, som en sag, der ikke indeholder en partstvist.

Baggrunden for bestemmelsen er, at efter gældende ret foreligger der altid en partstvist i de familieretlige sager, som domstolene behandler. Som beskrevet i de almindelige bemærkninger, punkt 3.2., følger det af det nye familieretlige system, at alle familieretlige sager skal indledes i Familieretshuset med mulighed for indbringelse for Familieretten. Da ikke alle familieretlige sager indeholder en partstvist, vil der være situationer, hvor Familieretten skal behandle en familieretlig sag, der ikke indeholder en tvist mellem to private parter. Det drejer sig navnlig om udstedelse af bevilling til separation og skilsmisse på baggrund af ægtefællernes enighed, overførsel af forældremyndighed ved aftale, navnesager samt sager om vielse, bl.a. sag om dispensation fra ægteskabsbetingelserne og om godkendelse efter § 21, stk. 2, i ægteskabsloven af en ugyldig vielse som gyldig. Endvidere vedrører spørgsmål om anvendelse af den digitale selvbetjeningsløsning, som Familieretshuset stiller til rådighed, samt om betaling af gebyr, jf. lovforslagets § 8, stk. 2, nr. 1, alene Familieretshuset og den pågældende part.

Bestemmelsen i stk. 4, 1. pkt. betyder, at sager, der ikke indeholder en partstvist, skal indbringes for Familieretten ved den private parts hjemting, og ikke ved Familieretshusets hjemting. Det skyldes, at med de foreslåede bestemmelser i § 45 anses den part, der har indgivet en anmodning eller ansøgning, som sagsøger, hvis sagen indbringes for Familieretten til afgørelse, ligesom den part, der anmoder om, at en afgørelse truffet af Familieretshuset indbringes for Familieretten, anses som sagsøger. Bestemmelsen i stk. 4, 1. pkt. indebærer således, at sagen indbringes for Familieretten ved den private parts hjemting.

Med *stk. 4, 2. pkt.* foreslås det, at sag om omstødelse af ægteskab efter § 23 i ægteskabsloven, der anlægges af Familieretshuset, indbringes for Familieretten ved sagsøgte hjemting. Bestemmelsen i *stk. 4, 2. pkt.* indebærer således, at sagen indbringes for Familieretten ved den private parts hjemting.

I situationer, der ikke er omfattede af *stk. 1-4*, og i tvivlstilfælde, bestemmer Familieretshuset efter den foreslåede bestemmelse i *stk. 5*, hvilken Familieret sagen skal indbringes for. Denne bestemmelse anvendes eksempelvis, når det ikke klart fremgår af ovenstående bestemmelser, hvilken Familieret der skal behandle en sag, fordi det er uklart, hvor en part har hjemting

Endelige foreslås det med *stk. 6*, at uanset de foreslåede bestemmelser *stk. 1-3* kan Familieretshuset bestemme, at en sag skal indbringes for Familieretten i en anden retskreds, hvis det er mest hensigtsmæssigt, at sagen behandles der. Med bestemmelsen sikres det, at sager, der bør behandles sammen, kan indbringes for samme Familieret, selvom sagerne efter bestemmelserne i *stk. 1-3* skal behandles af forskellige Familieretter. Dette forhindrer situationer, hvor en sag om forældreansvar indbringes for Familieretten ved barnets bopæl, mens en sag om børnebidrag, der behandles sammen med forældreansvarssagen, indbringes for Familieretten ved en af forældrenes bopæl, hvilket kan være en anden Familieret.

Med hensyn til, hvem der i de omhandlede sager anses som henholdsvis sagsøger og sagsøgte, henvises til den foreslåede bestemmelse i § 45 og bemærkningerne hertil.

De foreslåede bestemmelser i § 44 er ikke til hinder for, at den Familieret, som en sag er blevet indbragt for, efter § 254 i retsplejeloven, bestemmer, at sagen skal behandles af en anden Familieret. Efter § 254 i retsplejeloven kan byretten, og dermed også Familieretten, bestemme, at flere sager, der verserer ved retten mellem samme eller forskellige parter, skal behandles i forbindelse med hinanden. Endvidere kan byretten, og dermed Familieretten, efter anmodning fra en part henvise en sag til behandling ved en anden byret eller Familieret, hvis sagen efter indhentet udtalelse fra den anden ret findes mest hensigtsmæssigt at kunne behandles i forbindelse med en anden sag, der verserer ved den anden ret.

Den foreslåede bestemmelse skal ses i sammenhæng med § 16, nr. 3 og 5, i følgelovforslaget, hvorefter § 448 b, 2. pkt., §§ 448 d og 448 g samt § 456 c, stk. 1-3, i retsplejeloven foreslås ophævet. Indholdet af disse bestemmelser foreslås således med § 44 flyttet til Familieretshusloven. Begrundelsen for forslaget om at overføre bestemmelserne om, for hvilken ret en familieretlig sag skal indbringes fra retsplejeloven til Familieretshusloven, er, at disse bestemmelser regulerer forhold, som Familieretshuset skal tage stilling til ved indbringelsen af en sag for Familieretten. Det er derfor mest hensigtsmæssigt, at disse bestemmelser er placeret i Familieretshusloven.

Begrundelsen for de foreslåede bestemmelser i § 44 er, at familieretlige sager, der indbringes for retten, som udgangspunkt skal indbringes for Familieretten på det sted, hvor modparten i sagen, dvs. sagsøgte, bor. Dette er i overensstemmelse med udgangspunktet i § 448 a, stk. 3, i

retsplejeloven. Sager efter forældreansvarsloven skal som udgangspunkt dog behandles af Familieretten på det sted, hvor barnet bor, da det generelt er myndighederne på det sted, der er i besiddelse af oplysninger af relevans for vurderingen af, hvad der er barnets bedste.

Med bestemmelsen tages der endvidere højde for andre situationer, f.eks. sager om faderskab og medmoderskab, sager, der ikke indeholder en partstvist, og situationer, hvor der det ikke er klart, hvilken Familieret, der skal behandle sagen.

Endelig skal det være muligt at sikre sambehandlingen i Familieretten af sager, som Familieretshuset har behandlet sammen inden indbringelsen for Familieretten.

Det bemærkes, at det med § 46 foreslås, at Familieretshusets beslutninger om, for hvilken Familieret en sag skal indbringes, ikke kan indbringes for Familieretten efter reglerne i denne lov.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, punkt 3.3.10.2.

Til § 45

Det følger af § 43 i ægteskabsloven, at visse sager om separation og skilsmisse efter anmodning fra en part indbringes for retten af Statsforvaltningen. Tilsvarende følger det af § 40 i forældreansvarsloven, at visse sager om forældremyndighed og barnets bopæl efter anmodning fra en part indbringes for retten af Statsforvaltningen.

I tilknytning hertil følger det af § 448 a, stk. 3, i retsplejeloven, at den, der først har anmodet Statsforvaltningen om at indbringe en sag om forældremyndighed, barnets bopæl, separation eller skilsmisse for retten, anses som sagsøger. Ved samtidig anmodning om indbringelse for retten anses den part, der indgav anmodning om separation eller skilsmisse, jf. § 37 i ægteskabsloven, eller om afgørelse om forældremyndighed eller barnets bopæl, jf. § 31, stk. 1, i forældreansvarsloven, som sagsøger. Blev de nævnte anmodninger indgivet samtidigt af begge parter, bestemmer Statsforvaltningen, hvem der skal anses som sagsøger. Statsforvaltningens afgørelse herom kan ikke indbringes for højere administrativ myndighed.

De familieretlige sager, der efter gældende ret afgøres af domstolene, indeholder altid en partstvist, dog undtaget sager om omstødelse af ægteskab, der anlægges af Ankestyrelsen, hvor Ankestyrelsen er part i retssagen.

Det foreslås, at bestemmelsen om, hvem der anses som sagsøger i en familieretlig sag, der indbringes for retten, videreføres til den foreslåede bestemmelse i § 45. Denne bestemmelse er placeret i lovens kapitel 13, der indeholder bestemmelser om Familieretshusets indbringelse af sager for Familieretten.

Med § 45 foreslås det for det første i *stk. 1*, at i sager, som Familieretshuset indbringer for Familieretten til afgørelse efter de foreslåede bestemmelser i §§ 28 og 33, anses den part, der indgav anmodningen eller ansøgningen til Familieretshuset, som sagsøger under Familierettens behandling af sagen. Der er tale om en videreførelse af den gældende bestemmelse i § 448 a, stk. 3, 2. pkt., i retsplejeloven, idet bestemmelsens anvendelsesområde med forslaget udvides til at omfatte af alle sagstyper og ikke kun ægteskabssager og sager efter forældreansvarsloven.

Med *stk. 2* foreslås det, at den part, der efter den foreslåede bestemmelse i § 40 anmoder om, at en afgørelse truffet af Familieretshuset indbringes for Familieretten, anses for sagsøger under Familierettens behandling af sagen. Efter den foreslåede bestemmelse i § 40 kan en afgørelse truffet af Familieretshuset efter anmodning fra en part med visse undtagelser indbringes for Familieretten.

I situationer, der ikke er omfattede af *stk. 1* og *2*, og i tvivlstilfælde foreslås det med *stk. 3*, at Familieretshuset bestemmer, hvem der anses som sagsøger under Familierettens behandling af sagen. Med den første del af bestemmelsen videreføres princippet i § 448 a, stk. 3, 2. pkt., i retsplejeloven, hvorefter det er Statsforvaltningen, der bestemmer, hvem der skal anses som sagsøger, når parterne samtidigt har indgivet den pågældende anmodning. Bestemmelsens anvendelsesområde udvides dog med forslaget til at omfatte alle familieretlige sager og ikke kun ægteskabssager og sager efter forældreansvarsloven og til at omfatte alle situationer, hvor en sag ikke er omfattet af de foreslåede bestemmelser i *stk. 1* og *2*.

Med den anden del af bestemmelsen sikres det, at Familieretshuset i alle situationer kan fastlægge, hvem der anses som henholdsvis sagsøger og sagsøgte.

Efter den foreslåede bestemmelse i *stk. 4* foreslås det, at i sager omfattet af de foreslåede bestemmelser i *stk. 1-3* anses den anden part for sagsøgte under Familierettens behandling af sagen. De foreslåede bestemmelser i *stk. 1-3* fastlægger alene, hvem der anses som sagsøger, hvorfor det med *stk. 4* fastslås, hvem der anses som sagsøgte.

Med bestemmelsen i *stk. 5* foreslås det, at såfremt der ikke foreligger en partstvist i en indbragt sag, anses Familieretshuset for sagsøgte og modparten som sagsøger under Familierettens behandling af sagen.

Baggrunden for bestemmelsen er, at efter gældende ret foreligger der altid en partstvist i de familieretlige sager, som domstolene behandler. Som beskrevet i de almindelige bemærkninger, punkt 3.2., følger det af det nye familieretlige system, at alle familieretlige sager skal indledes i Familieretshuset, med mulighed for indbringelse for Familieretten. Da ikke alle familieretlige sager indeholder en partstvist, vil der være situationer, hvor retten skal behandle en familieretlig sag, der ikke indeholder en tvist mellem to private parter. Det drejer sig navnlig om udstedelse af bevilling til separation og skilsmisse, overførsel af forældremyndighed ved aftale, navnesager samt sager om vielse, bl.a. sag om dispensation fra ægteskabsbetingelserne og om godkendelse efter § 21, stk. 2, i ægteskabsloven af en ugyldig vielse som gyldig. Endvidere vedrører spørgsmål om anvendelse af

den digitale selvbetjeningsløsning, som Familieretshuset stiller til rådighed, samt om betaling af gebyr, jf. lovforslagets § 8, stk. 2, nr. 1, alene Familieretshuset og den pågældende part. Når sådanne sager indbringes for Familieretten, skal Familieretshuset have samme status som sagsøgte som en offentlig myndighed har, hvis en afgørelse truffet af den pågældende myndighed indbringes for domstolene efter § 63 i grundloven.

Efter lovforslagets § 25 kan kommunalbestyrelsen anmode Familieretshuset om at indlede en sag efter forældreansvarsloven, hvis der er grund til at antage, at forhold vedrørende forældremyndighed, barnets bopæl eller samvær medvirker til, at der er åbenbar risiko for, at barnets sundhed eller udvikling lider alvorlig skade. Sådanne sager behandles som § 7-sager. Når Familieretshuset indbringer en sådan sag for Familieretten efter lovforslagets § 33, foreslås det med *stk. 6*, at Familieretshuset anses som sagsøger under Familierettens behandling af sagen, og at forældrene anses som sagsøgte.

Formålet med bestemmelsen i lovforslagets § 25 er at sikre, at der træffes en afgørelse til barnets bedste. Efter de almindelige regler vil parterne i sagen for Familieretten typisk være barnets forældre. Dette vil i denne type sager ikke i alle tilfælde være tilstrækkeligt til, at Familieretten har det nødvendige grundlag eller de fornødne påstande til at kunne træffe en afgørelse, der er til barnets bedste. Det kan f.eks. være tilfældet, hvor kommunalbestyrelsen har anvendt initiativretten, fordi samværet med den ene forælder er skadeligt for barnet, og hvor den anden forælder ikke tør nedlægge påstand om ophævelse af samværet på grund af vold eller trusler om vold fra den anden part.

Endelig foreslås det med *stk. 7*, at i en sag om omstødelse af ægteskab efter § 23 i ægteskabsloven, der anlægges af Familieretshuset og indbringes for Familieretten efter lovforslagets § 28, stk. 2, nr. 2, anses Familieretshuset for sagsøger under Familierettens behandling af sagen, og ægtefællerne anses som sagsøgte. Baggrunden herfor er, at disse sager indeholder en tvist mellem på den ene side ægtefællerne og på den anden side Familieretshuset, der søger ægteskabet omstødt, f.eks. fordi en af ægtefællerne var gift ved indgåelsen af det omhandlede ægteskab.

Når Familieretshuset indbringer en sag for Familieretten, skal Familieretshuset taget stilling til, hvem der under Familierettens behandling af sagen anses som sagsøger og sagsøgte.

De foreslåede bestemmelser i § 45 skal ses i sammenhæng med § 16, nr. 3, i følgelovforslaget, hvorefter § 448 a, stk. 3, i retsplejeloven foreslås ophævet. Indholdet af denne bestemmelse foreslås således med § 45 flyttet til Familieretshusloven. Begrundelsen for forslaget om at flytte bestemmelsen om, hvem der anses for sagsøger i en indbragte sag, fra retsplejeloven til Familieretshusloven er, at bestemmelsen regulerer forhold, som Familieretshuset skal tage stilling til ved indbringelsen af en sag for Familieretten. Det er derfor mest hensigtsmæssigt, at bestemmelsen er placeret i Familieretshusloven.

Den foreslåede bestemmelse i § 45 viderefører indholdsmæssigt den gældende bestemmelse i § 448 a, stk. 3, i retsplejeloven, men § 45 er udformet sådan, at den tager højde for, at Familieretshuset skal indbringe en række sagstyper for Familieretten, som ikke i dag indbringes for retten af Statsforvaltningen.

Det bemærkes, at det med § 46 foreslås, at Familieretshusets beslutninger om, hvem der anses for sagsøger henholdsvis sagsøgte under Familierettens behandling af en indbragt sag, ikke kan indbringes for Familieretten efter reglerne i denne lov.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, punkt 3.3.10.2.

Til § 46

§ 448 a, stk. 3, i retsplejeloven fastlægger, hvem af parterne i en sag om forældremyndighed, barnets bopæl, separation og skilsmisse der anses som sagsøger, når Statsforvaltningen indbringer sagen for retten. Efter bestemmelsens 3. pkt. bestemmer Statsforvaltningen i nogle situationer, hvem der skal anses som sagsøger, og Statsforvaltningens afgørelse herom kan ikke indbringes for højere administrativ myndighed.

Det foreslås med § 46, at Familieretshusets beslutning efter de foreslåede bestemmelser i §§ 44 og 45 om, for hvilken Familieret en sag skal indbringes, og hvem der skal anses som sagsøger eller sagsøgte, ikke kan indbringes for Familieretten efter reglerne i denne lov.

Med bestemmelsen videreføres bestemmelsen i § 48 a, stk. 3, 4. pkt., i retsplejeloven, idet bestemmelsens anvendelsesområde med forslaget dog for det første udvides til at omfatte alle familieretlige sager og ikke kun ægteskabssager og sager efter forældreansvarsloven, og for det andet udvides til at omfatte beslutninger om, for hvilken Familieret en sag skal indbringes.

Bestemmelsen er begrundet i, at der med disse bestemmelser tages stilling til procesledende skridt og ikke en materiel afgørelse, og at tvister efter bestemmelserne i §§ 44 og 45 ikke bør kunne forsinke behandlingen af sagen.

Det bemærkes, at med § 16, nr. 3, i følgelovforslaget foreslås § 448 a, stk. 3, i retsplejeloven ophævet.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, punkt 3.3.10.2.

Til § 47

Efter den foreslåede bestemmelse i § 40 kan en afgørelse truffet af Familieretshuset efter anmodning fra en part som udgangspunkt indbringes for Familieretten, og efter de foreslåede

bestemmelser i §§ 28 og 33 indbringer Familieretshuset en række sager til Familieretten til afgørelse.

Det foreslås med § 47, at ved indbringelse af en sag for Familieretten skal Familieretshuset sende sagens akter til Familieretten.

Ved sagens akter forstås alle de akter, der er indgået i Familieretshusets behandling af sagen. Dette omfatter den anmodning eller ansøgning, der indledte sagen, de oplysninger, som parterne er fremkommet med over for Familieretshuset, Familieretshusets korrespondance med parterne og med offentlige myndigheder m.v., herunder oplysninger som Familieretshuset har indhentet eller modtaget fra andre myndigheder efter de foreslåede bestemmelser i §§ 31 og 32.

De akter, som Familieretshuset skal fremsende til Familieretten, omfatter også akter fra tidligere sager vedrørende de samme parter, når akterne er indgået i Familieretshusets behandling af den sag, der skal indbringes for Familieretten.

De akter, som Familieretshuset fremsender til Familieretten, omfatter ikke oplysninger, som et barn har givet Børneenheden, og som efter den foreslåede bestemmelse i § 20 ikke må videregives. Akterne omfatter ligeledes ikke oplysninger, som en part har givet i forbindelse med rådgivning og konflikthåndtering, og som ikke må videregives efter den foreslåede bestemmelse i § 24.

Med hensyn til andre oplysninger bemærkes, at Familieretshuset under behandlingen af sagen som udgangspunkt vil tage stilling til undtagelse af oplysninger fra aktindsigt efter navnlig § 15 b i forvaltningsloven. Efter § 15 b i forvaltningsloven kan en parts ret til aktindsigt begrænses, i det omfang partens interesse i at kunne benytte kendskab til sagens dokumenter til varetagelse af sit tarv findes at burde vige for afgørende hensyn til enten forebyggelse, opklaring eller forfølgning af lovovertrædelser, straffuldbyrkelse og lign. samt beskyttelse af sigtede, vidner eller andre i sager om strafferetlig eller disciplinær forfølgning, jf. § 15 b, nr. 1, eller private og offentlige interesser, hvor hemmeligholdelse efter forholdets særlige karakter er påkrævet, jf. § 15 b, nr. 5.

I familieretlige sager anvendes den begrænsede adgang til at undtage oplysninger fra aktindsigt typisk i forhold til sager efter forældreansvarsloven. Hvis der har været afholdt en samtale med barnet eller foretaget en børnesagkyndig undersøgelse, kan notatet fra samtalen eller rapporten fra undersøgelsen indeholde oplysninger om barnets holdning til forældrene eller andre, som er nødvendige for, at myndigheden kan træffe den afgørelse, der er bedst for barnet, men som forældrene af hensyn til barnet ikke bør være bekendt med.

Eventuelle begrænsninger i aktindsigt i sagens dokumenter vil fremgå af sagen, når den indbringes for Familieretten. Familieretten er imidlertid ikke bundet heraf. Familieretten skal således efter den i følgelovforslagets § 16, nr. 3, foreslåede bestemmelse i § 449 d i retsplejeloven selv vurdere, om parterne skal have adgang til oplysninger, som Familieretshuset har undtaget fra aktindsigt efter bestemmelserne i forvaltningsloven.

Familieretshuset indbringer sager for Familieretten gennem den digitale sagsportal, som domstolene stiller til rådighed efter § 148 a i retsplejeloven. Da parterne har adgang til alle dokumenter i sagportalen, lægges dokumenter, der indeholder oplysninger, der er undtaget fra aktindsigt efter § 15 b i forvaltningsloven, på sagsportalen uden de pågældende oplysninger, og Familieretshuset sender de pågældende dokumenterne i deres fulde udstrækning til Familieretten via en sikker digital postløsning.

Ved indbringelsen af sagen har Familieretshuset taget stilling til, om dokumenterne i sagen indeholder oplysninger, der kan undtages fra aktindsigt. Ved indbringelsen kan sagen dog indeholde dokumenter, i forhold til hvilke Familieretshuset ikke har foretaget en vurdering af spørgsmålet om undtagelse af oplysninger fra aktindsigt, f.eks. fordi Familieretshuset har modtaget dokumenterne lige inden indbringelsen. Hvis der er grund til at antage, at sådanne dokumenter indeholder oplysninger, som skal undtages fra aktindsigt, lægges disse dokumenter ikke på sagsportalen, men sendes til Familieretten via en sikker digital postløsning med angivelse af aktindsigtsproblemet.

Formålet med forslaget om, at Familieretshuset sender alle sagens akter til Familieretten, når det drejer sig om indbringelse af en afgørelse truffet af Familieretshuset, er, at Familieretten ved prøvelsen af Familieretshusets afgørelse skal være i besiddelse af alle de oplysninger, som forelå for Familieretshuset, da Familieretshuset traf afgørelsen.

I relation til sager, der indbringes for Familieretten til afgørelse, er formålet med fremsendelsen af alle sagens akter til Familieretten at give Familieretten det bedst mulige grundlag for at afgøre sagen. Familieretten er dermed ikke nødsaget til at starte oplysningen af sagen forfra ved at indhente oplysninger, iværksætte undersøgelser og afholde børnesamtale m.v. med den deraf følgende forlængede sagsbehandlingstid og forøgede pres på sagens parter, og i sager efter forældreansvarsloven særligt det involverede barn.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, punkt 3.3.10.2.

Til § 48

Med lovforslaget foreslås, at der oprettes en ny familieretlig myndighed, Familieretshuset. Samtidigt foreslås med lovforslagets § 54, at Statsforvaltningen nedlægges.

Det foreslås med § 48, stk. 1, at Familieretshuset skal bestå af et hovedkontor og et antal afdelingskontorer. Det foreslås endvidere, at Familieretshuset ledes af en direktør, som har ansvaret for Familieretshusets virksomhed.

Med bestemmelsen foreslås således, at Familieretshuset er én myndighed med enhedsforvaltning, men med afdelingskontorer geografisk spredt ud over landet og dermed placeret tæt på borgerne. Dette sikrer på den ene side ved enhedsforvaltningen, at Familieretshuset har en énstrengt

ledelsesstruktur med én direktør, der har det samlede ansvar, at der opnås en ensartet sagsbehandling med ensartet praksis, uanset hvor i landet borgeren bor, og at Familieretshusets ressourcer løbende kan allokere mellem afdelingskontorerne afhængig af bl.a. udviklingen i sagsmængde. På den anden side sikres med de lokale afdelingskontorer, at borgere, der har en familieretlig sag, fortsat vil møde en myndighed, der geografisk er tæt på borgeren. Dette har særlig betydning for borgere, der skal mødes med Familieretshuset, eller som skal modtage rådgivning eller konflikthåndtering i Familieretshuset, herunder også de involverede børn, der skal til børnesamtale eller modtage støtte i Familieretshuset. Den lokale forankring er også af betydning for det i §§ 30-32 foreslåede forstærkede samarbejde med kommunen i komplekse eller konfliktfyldte sager.

Antallet af afdelingskontorer fastsættes af børne- og socialministeren. Der skal ved tilrettelæggelsen af, hvor opgaver og medarbejderressourcer skal placeres i Familieretshusets afdelingskontorer tages hensyn til at opnå den fagligt bedste og mest effektive opgavevaretagelse, til balance i fordelingen af statslige arbejdspladser og til, at borgeren skal kunne give møde og modtage rådgivning og konflikthåndtering i Familieretshuset.

Med den foreslåede enstrengede ledelsesstruktur foreslås Familieretshuset at have én direktør med ansvar for Familieretshusets samlede opgavevaretagelse. Direktøren vil have ansvaret for tilrettelæggelsen af Familieretshusets varetagelse af opgaver, medarbejderressourcer og at sikre den nødvendige sagkundskab. Direktøren vil herunder kunne udstede retningslinjer for Familieretshusets sagsbehandling og praksis inden for rammerne af lovgivningen. Direktøren ansættes af børne- og socialministeren. Inden for Familieretshusets bevillingsmæssige ramme kan der udpeges en eller flere vicedirektører efter børne- og socialministerens nærmere beslutning herom.

Det foreslås med § 48, stk. 2, i forlængelse af den foreslåede bestemmelse i stk. 1, at direktøren kan fastlægge fordelingen af sager mellem afdelingskontorerne.

Med den foreslåede bestemmelse sikres, at direktøren kan tilrettelægge Familieretshusets opgavevaretagelse mest hensigtsmæssigt og effektivt, bl.a. således at ikke-borgerrettede funktioner såsom administration, økonomi og HR kan varetages samlet.

Det er en forudsætning, at Familieretshusets borgerrettede funktioner skal varetages i det enkelte afdelingskontor, således at borgere, der skal i direkte kontakt med Familieretshuset, uanset om det er til et møde i en sag eller for at modtage rådgivning eller konflikthåndtering møder det afdelingskontor, der er tæt på borgeren. Dette er endvidere begrundet i det i lovforslagets §§ 30-32 foreslåede forstærkede samarbejde mellem Familieretshuset og kommunen i komplekse eller konfliktfyldte sager. Da geografisk nærhed og transporttid er af særlig betydning for børn, der er involverede i familieretlige sager, hvad enten barnet skal til en børnesamtale eller modtage støtte i Børneenheden, er det vigtigt, at Børneenheden i alle afdelingskontorer tilbyder støtte og rådgivning m.v. til børn.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, punkt 3.3.11.

Til § 49

Afgørelseskompetencen i en række sager efter den familieretlige lovgivning er tillagt domstolene, ligesom Statsforvaltningens afgørelser i visse familieretlige sager kan indbringes for domstolene. Der er ikke i den familieretlige lovgivning etableret et formaliseret samarbejde mellem Statsforvaltningen og domstolene.

Det foreslås med § 49, at det enkelte afdelingskontor i Familieretshuset skal samarbejde med de Familieretter, der er beliggende i retskredsene i det geografiske område, som afdelingskontoret dækker. Det foreslås videre, at samarbejdet navnlig indebærer afholdelse af kvartalsvise samarbejds møder samt udarbejdelse af en årlig rapport om behandlingen af familieretlige sager og samarbejdet herom.

Den årlige rapport skal offentliggøres på Familieretshusets hjemmeside. Der stilles ikke formkrav til rapporten, og rapporten kan have et vekslende fokus fra år til år afhængigt af, hvilke temaer og udviklingspunkter afdelingskontoret og Familieretterne har haft fokus på i deres samarbejde det pågældende år.

Samarbejdet mellem det enkelte afdelingskontor i Familieretshuset og Familieretterne i den pågældende retskreds har til formål at understøtte, at der er tale om ét familieretligt system. Der skal således i samarbejdet være fokus på at sikre, at familierne møder et samlet system, der søger at finde helhedsorienterede løsninger for familien, uanset om afgørelsen træffes af Familieretshuset eller Familieretten. Der skal i samarbejdet endvidere være fokus på beskyttelsen af barnet igennem sagsforløbet, herunder Børneenhedens støtte til barnet under sagens behandling i Familieretten.

Endelig har samarbejdet også til formål at sikre kvaliteten i sagsbehandlingen, herunder bl.a. med hensyn til sagsoplysning.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, punkt 3.2. og 3.3.11.

Til § 50

Det foreslås med § 50, stk. 1, at der nedsættes et rådgivende udvalg for Familieretshuset. Udvalget nedsættes af børne- og socialministeren og har til opgave at bidrage til Familieretshusets sikring af kvaliteten i sagsbehandlingen og den løbende udvikling af Familieretshusets støtte og rådgivning til børn samt tilbud om rådgivning og konflikthåndtering. Udvalget har endvidere til formål at bibringe Familieretshuset viden om særlige problemstillinger, såsom vold i nære relationer eller misbrug.

Det foreslås med *stk. 2*, at formanden for det rådgivende udvalg er direktøren for Familieretshuset. De øvrige medlemmer udpeges af børne- og socialministeren fra relevante civilsamfundsorganisationer, kommuner, Familieretterne, Børne- og Socialministeriet og andre relevante myndigheder. Det foreslås, at udpegningsperioden er fire år for udvalgets medlemmer.

Udpegningen skal ske efter opslag. Der skal ved udpegning lægges vægt på, at udvalgsmedlemmerne dækker et bredt spektrum af kompetencer og har varierede baggrunde, der kan bidrage til sikring af kvaliteten i Familieretshusets sagsbehandling og den løbende udvikling af Familieretshusets tilbud.

Medlemmer virker i udvalget i personlig kapacitet og ikke som repræsentant for en eventuel arbejdsgiver eller interesseorganisation. Såfremt et medlem trækker sig fra udvalget inden ophøret af udpegningsperioden på fire år, skal børne- og socialministeren på baggrund af et opslag udpege et nyt medlem for den resterende del af den igangværende udpegningsperiode. Der kan ske genudpegning af medlemmerne af udvalget.

Det foreslås med *stk. 3*, at Familieretshuset er sekretariat for udvalget.

Efter den foreslåede *stk. 4* kan børne- og socialministeren fastsætte nærmere regler for udvalget. Det forventes, at bemyndigelsen vil blive anvendt til fastsættelse af nærmere regler om antallet af medlemmer og udpegningen af medlemmer, herunder proceduren hvis et medlem trækker sig fra udvalget inden udløbet af den fireårige udpegningsperiode. Det forventes endvidere, at der vil blive fastsat regler om dækning af transportudgifter m.v. for medlemmerne.

Til § 51

Det foreslås med § 51, at Familieretshuset og kommunalbestyrelsen skal udpege et kontaktpunkt i hver myndighed til understøttelse af samarbejdet efter kapitel 10.

Kontaktpunktet skal facilitere samarbejdet mellem Familieretshuset og den enkelte kommune i § 7-sagerne og dermed sikre den koordinerende tilgang til familierne. Det fastlægges ikke med bestemmelsen, at kontaktpunktet i kommunen skal behandle eventuelle sociale sager, som familier, der har en § 7-sag under behandling i Familieretshuset, har. Det er derimod hensigten, at kontaktpunktet skal sikre, at der hurtigt kan etableres det nødvendige samarbejde mellem Familieretshuset og kommunen i en § 7-sag.

Kontaktpunktet i Familieretshuset skal ligeledes sikre, at kommunen har en let og hurtig adgang til Familieretshuset. Dette kan endvidere være af betydning i sager, hvor kommunen overvejer at anvende initiativretten efter den foreslåede bestemmelse i § 25.

Til § 52

Det foreslås med § 52, at børne- og socialministeren bemyndiges til at fastsætte nærmere bestemmelser om behandlingen af sager efter den lovgivning, der er omfattet af den foreslåede § 2, nr. 1-10, herunder om visitation, Børneenhedens opgaver, tilbud om rådgivning og konfliktmægling, det tværfaglige samarbejde efter lovforslagets kapitel 10 og udveksling af oplysninger efter den foreslåede bestemmelse i § 31.

Bemyndigelsen foreslås blandt andet anvendt til fastsættelse af nærmere regler om tilrettelæggelsen af det tværfaglige samarbejde mellem Familieretshuset og kommunerne samt persondataretlige problemstillinger i forbindelse med udvekslingen af oplysninger efter de foreslåede bestemmelser i §§ 13 og 31, herunder databehandleraftaler.

Den foreslåede bemyndigelse giver mulighed for at tage højde for de erfaringer, som Familieretshuset som ny myndighed gør sig med hensyn til tilbuddene til familierne samt for udviklingen og ny viden om tilbud til familier f.eks. med hensyn til konfliktløsende og konflikt håndterende tilgange.

Til § 53

Det foreslås med lovforslagets § 53, *stk. 1*, at loven træder i kraft den 1. april 2019, dog således at børne- og socialministeren fastsætter tidspunktet for ikrafttrædelsen af § 2, nr. 9.

Lovforslagets § 2, nr. 9, fastlægger, at Familieretshuset efter Familieretshusloven behandler sager i det omfang, det følger af lov om Haagerkonventionen af 2007. Det fremgår af § 5 i lov om Haagerkonventionen af 2007, at børne- og socialministeren fastsætter tidspunktet for lovens ikrafttræden. Denne bemyndigelse er endnu ikke udnyttet. Det foreslås derfor med *stk. 2*, at børne- og socialministeren fastsætter tidspunktet for lovens anvendelse på sager efter lov om Haagerkonventionen af 2007.

Til § 54

Det foreslås med lovforslagets § 54, *stk. 1* og 2, at ved lovens ikrafttræden den 1. januar 2019 ophæves statsforvaltningsloven, og dermed nedlægges Statsforvaltningen.

Som følge af nedlæggelsen af Statsforvaltningen nedlægges posten som direktør for Statsforvaltningen. Direktøren for Statsforvaltningen varetager i dag på ulovbestemt grundlag hvervet som medlem af bestyrelsen for en række fonde. Disse opgaver skal direktøren for Familieretshuset ikke varetage. De pågældende fonde informeres herom.

I forlængelse heraf foreslås med *stk. 3*, at Familieretshuset overtager alle Statsforvaltningens aktiver og passiver. Familieretshuset overtager dermed alle rettigheder og forpligtigelser, der henholdsvis tilkommer og påhviler Statsforvaltningen.

Med hensyn til den videre behandling af Statsforvaltningens verserende sager henvises til § 55 i dette lovforslag og til §§ 43-46 i følgelovforslaget.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, punkt 3.2.3.1.

Til § 55

Det foreslås med § 55, *stk. 1*, at sager efter de love, der er nævnt i den foreslåede bestemmelse i § 2, der er under behandling i Statsforvaltningen på tidspunktet for lovens ikrafttræden, færdigbehandles af Familieretshuset eller Familieretten efter reglerne i denne lov.

Med henblik på at sikre den videre behandling af disse sager efter loven foreslås det videre i bestemmelsen, at Familieretshuset hurtigst muligt efter lovens ikrafttræden skal visitere sagerne efter bestemmelserne i kapitel 2. For sager efter de i § 2, nr. 1-10, omfattede love skal der således ske visitation til behandling som en § 5-, § 6- eller § 7-sag efter bestemmelserne i §§ 5-8. For sager omfattet af de i § 2, nr. 11-16, omfattede love skal der visiteres til behandling efter § 9.

Af den foreslåede bestemmelse i § 4, *stk. 1*, fremgår, at Familieretshusets visitation af en sag sker på baggrund af en indledende screening. Det foreslås, at i de sager, der er under behandling i Statsforvaltningen på tidspunktet for lovens ikrafttræden, og som skal færdigbehandles af Familieretshuset eller Familieretten, undlades den indledende screening. Dette er begrundet i, at sagerne allerede er under behandling, hvorfor iværksættelse af en screening er uhensigtsmæssigt for både de involverede parter og Familieretshuset.

Det foreslås med § 55, *stk. 2*, at de foreslåede bestemmelser i § 15, *stk. 1*, nr. 1-5, ikke finder anvendelse for sager, som færdigbehandles af Familieretshuset eller Familieretten efter *stk. 1*, dvs. sager, som Statsforvaltningen ikke har færdigbehandlet inden lovens ikrafttræden, og som er omfattet af den foreslåede § 2. § 15, *stk. 1*, nr. 1-5, indeholder bestemmelser om sagsbehandlingsfrister, der hovedsageligt regnes fra Familieretshusets modtagelse af sagen, og bestemmelserne kan derfor ikke finde anvendelse for sager, som Statsforvaltningen modtog inden lovens ikrafttræden.

Med bestemmelserne i § 55, *stk. 3, 1. pkt.*, foreslås det, at klage over en afgørelse truffet af Statsforvaltningen i en sag omfattet af § 2, nr. 1-10, indgives til Familieretshuset, der behandler klagen som en anmodning om at indbringe afgørelsen for Familieretten. Det foreslås videre med *stk. 3, 2. pkt.*, at 1. pkt. finder tilsvarende anvendelse på klage, som er indgivet til Statsforvaltningen, men som Statsforvaltningen ved lovens ikrafttræden ikke har videresendt til Ankestyrelsen.

Behandlingen af sager, hvor Ankestyrelsen ved lovens ikrafttræden har en klage over Statsforvaltningens afgørelse under behandling, foreslås reguleret i *stk. 4*.

Endelig foreslås det med *stk. 3, 3. pkt.*, at lovforslagets §§ 40 og 41, § 42, stk. 3-7, og kapitel 13 finder tilsvarende anvendelse på klager efter 1. og 2. pkt.

Den tilsvarende anvendelse af bestemmelserne i § 40 betyder, at Statsforvaltningens afgørelse indbringes for Familieretten, medmindre der er tale om en afgørelse, der er omfattet af de foreslåede bestemmelser i § 41. Det følger endvidere af § 40, at det er Familieretshuset, der indbringer afgørelsen for Familieretten, og at indbringelsen sker efter bestemmelserne i kapitel 13, herunder bestemmelserne i § 44 om for hvilken Familieret, sagen skal indbringes.

Den tilsvarende anvendelse af bestemmelserne i § 42, stk. 3-7, betyder navnligt, at Familieretshuset og Familieretten kan bestemme, at en anmodning om indbringelse af Statsforvaltningens afgørelse eller sagsbehandling har opsættende virkning, at Familieretshuset kan genoptage sagen, og at de af børne- og socialministeren fastsatte bestemmelser om behandlingen af anmodninger om indbringelse af en afgørelse for Familieretten også finder anvendelse for behandlingen af en anmodning om indbringelse af Statsforvaltningens afgørelser, der indgives til Familieretshuset efter lovens ikrafttrædelse.

Bestemmelsen i stk. 3, 3. pkt. indebærer også modsætningsvist, at fristerne i § 42, stk. 1 og 2, for at anmode om at få en afgørelse indbragt for Familieretten ikke finder anvendelse på afgørelser truffet af Statsforvaltningen efter de i § 2, nr. 1-10, omtalte love.

Det bemærkes, at det med følgelovforslagets § 2, nr. 21, § 3, nr. 16, og § 8, nr. 15, foreslås, at de hidtil gældende frister i § 58 a, stk. 2, i ægteskabsloven, § 21, stk. 2, i børnebidragsloven og § 61, stk. 2, i ægtefælleloven for at klage over afgørelser om børne- og ægtefællebidrag og Ankestyrelsens mulighed for at se bort fra fristoverskridelser ophæves. Efter den foreslåede overgangsbestemmelse i følgelovforslagets § 43, stk. 2, finder klagefristerne anvendelse på afgørelser, der er truffet før lovens ikrafttræden.

Det foreslås med bestemmelserne i § 55, *stk. 4, 1. pkt.*, at klage over en afgørelse truffet af Statsforvaltningen i en sag omfattet af § 2, nr. 10-16, indgives til Familieretshuset og behandles efter reglerne om klage i den for sagen gældende lov. Det kan eksempelvis følge af den pågældende lov, at Familieretshuset kan eller skal overveje at genoptage sagen på baggrund af klagen.

Det foreslås videre med *stk. 4, 2. pkt.*, at 1. pkt. finder tilsvarende anvendelse på klager, som er indgivet til Statsforvaltningen, men som Statsforvaltningen ved lovens ikrafttræden ikke har videresendt til den myndighed, der skal behandle klagen.

Der foreslås med bestemmelsen i § 55, *stk. 5*, fastsat regler om behandlingen af klager over Statsforvaltningens afgørelse, når klagen på tidspunktet for lovens ikrafttræden er under behandling i Ankestyrelsen. Bestemmelsen omfatter alene klager i sager efter de i § 2, nr. 1-10, omfattede love.

Det foreslås med bestemmelsen, at klage over Statsforvaltningens afgørelse færdigbehandles af Familieretten efter de bestemmelser, der følger af § 45 i følgelovforslaget. Det drejer sig navnlig om reglerne om indbringelse af Familieretshusets afgørelser i kapitel 42 i retsplejeloven, som affattet ved § 16, nr. 3, i følgelovforslaget.

Bestemmelsen medfører, at Ankestyrelsen ved lovens ikrafttræden skal sende klagesager, der er under behandling, og som er omfattede af den foreslåede bestemmelse i § 55, stk. 5, til Familieretten. Alle sagens akter skal medsendes.

Endelig foreslås der med bestemmelsen i § 55, *stk. 6*, fastsat regler om behandlingen af klager over Statsforvaltningens sagsbehandling, når klagen ikke er indgivet til Ankestyrelsen sammen med en klage over afgørelsen i sagen. Bestemmelsen omfatter klager over sagsbehandlingen i sager efter de i § 2, nr. 1-10, omfattede love.

Det foreslås med bestemmelsen, at sådanne selvstændige klager over Statsforvaltningens sagsbehandling færdigbehandles af Familieretshuset. Bestemmelsen medfører, at Ankestyrelsen ved lovens ikrafttræden skal sende disse klagesager til Familieretshuset. Alle sagens akter skal medsendes.

For sådanne sager finder de foreslåede bestemmelser i §§ 40 og 41 tilsvarende anvendelse. Dette indebærer navnlig, at Familieretshusets udtalelse eller afgørelse på baggrund af klagen hverken kan indbringes for Familieretten eller påklages til højere administrativ myndighed.

Til § 56

Den foreslåede bestemmelse i § 56 vedrører lovens territoriale udstrækning.

Efter bestemmelsen gælder loven ikke for Færøerne og Grønland, men den kan ved kongelig anordning helt eller delvist sættes i kraft for Grønland med de ændringer, som de færøske og grønlandske forhold tilsiger. Loven kan ikke sættes i kraft for Færøerne, da de færøske myndigheder den 29. juli 2018 overtog sagområdet person-, familie- og arveret.